NAZ.
III
J

I. VII
5
29

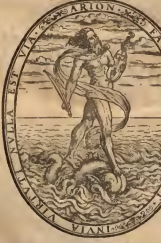
BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
LVII
G
29
NAPOLI

CAELII AVGVSTINI CVRIONIS SARRACENICAE HISTORIAE LIBRI III.

IN QVIBVS
Sarracenorum, Turcarũ, Aegypti Sultanorum, Mamalucorum, Aſſaſsinorum, Tartarorum, Sophianorumque, qui in Perſide regnant, origines & incrementa; ſeptingentorumq; annorum res ab illis geſtæ, breuiſsimè explicantur.

His acceſsit VOLFGANGI DRECHSLERI, rerum Sarracenicarum Turcicarumq; Chronicon, auctum, & ad annum M.D.LXVII uſq; perductum.

Cum Rerum & uerborum in hiſce præcipuè memorabilium copioſo INDICE.

BASILEAE, PER IOANnem Oporinum.

DIVO
IMP. CÆS. MAXIMILIANO II.
DIVI FERDINANDI, D. CAROLI V. FR.
F. D. MAXIMILIANI I.
PRONEPOTI:
D. FRIDERICI III. D. D. D. ALBERTI. I. ET
II. ET RODOLFI ABNEPOTI:
AVSTRIACO, BOHÆMICO, PANNO-
NICO, ALSATICO, SVEVICO,
DALMATICO, ETC.
PIO, FELICI, INCLITO, VICTORI
ET TRIVMPHATORI SEM-
PER AVG.

CÆL. AVGVSTINVS CVRIO, PERPE-
TVÆ OBSERVANTIÆ ERGO HAS EXI-
GVI AGELLI ET LABORVM SVO-
RVM PRIMITIAS
DICAVIT ET CONSECRAVIT.

CAEL. AVGVSTINI CVRIONIS IN SARRACENICAM Hiſtoriam

PROOEMIVM.

SAEPE & multum mecum ipſe cogitans, ſcire cupiui, quid illud eſſet, quod maxima & potentiſsima quæque regna euertiſſet, uiciſsimque multos tenuiſsimos & obſcuriſsimos homines ad ſummos honores & potentiam euexiſſet. Nam cum & Romani Imperij Chriſtianęq́; Reip. detrimenta conſidero, & maximorum regnorum ueteres animo calamitates colligo, non minimam uideo per luxum, ambitionem & diſcordiam, inuectam eſſe partem incommodorum. Cum autem res ab noſtra memoria propter uetuſtatem remotas, ex Hiſtoriarum monumentis repetere inſtituo, multa Imperia conſtituta, plurimas gentes ſubactas, diuturna regna & tutiſsimā tranquillitatem intelligo populis cùm temperantia, tum etiam facilius ciuili concordia partam. Ac me quidem diu cogitātem, ratio ipſa, & exempla in hanc potiſsimùm ſententiam ducunt, ut exiſtimem, opes, diuitias, robur, rei militaris peritiam, ſine concordia & populorum beneuolentia, obeſſe plerunque, prodeſſe ferè nunquam: conſenſum uerò & beneuolentiam, etiam ſine diuitijs & opibus plurimùm ualere. Quare qui populorum ſuorum ſalute, tranquillitate & commodis, quibus beneuolentia & conciliatur & alitur, neglectis, prorſus ambitioni dediti, omne ſtudium in potentia inter ſuos augenda conſumpſerùnt, potiusq́; ab illis quàm ab hoſtibus timeri uoluerunt: illi tandem inutiles ſibi, & perniciofi patriæ fuêre. Qui uerò ita ſeſe ſuorum ciuium & populorum charitate armarunt, ut ſuis chari, patriæ autem hoſtibus formidoloſi eſſent: illi & ſuis & publicis rationibus optimè conſuluerunt. Ac ſi uolumus antiquiſsimam regnorum omnium originem quærere, illorumq́; conſiderare principia, reperiemus ea omnia quæ

diu floruerunt, honeſtiſsimis artibus parta, atque optimis rationibus conſtituta fuiſſe. Nam ſatis conſtat, initio Regium nomen, quod ſemper ſanctiſsimum fuit, ijs attributum fuiſſe, qui optimè de hominum uita meriti uidebantur, populis ſibi ob communem utilitatem reges creantibus. Cum enim nondum diuinæ religionis, aut humani officij ratio ulla coleretur, cum nemo legitimas uidiſſet nuptias, certos'ue inſpexiſſet liberos, nec ius æquabile quid utilitatis haberet accepiſſet: ac propter errorem atque inſcitiam, cæca atque temeraria animi domina Cupiditas ad ſe explendam uiribus abuteretur: cuius potuit tanta uis eſſe, ut diſperſos homines in agris & in tectis ſylueſtribus abditos congregaret, & ad ea quæ ipſe iuſsiſſet facienda induceret? profectò id non ui, ſed ſapientia, æquitate, iuſticia, beneficijsq; in omne genus hominum collatis, quæ populos in ſui admirationem traherent, communi quodam beneuolentiæ uinculo colligarent: & primò propter inſolentiam reclamantes, deinde propter beneficia accepta & æquitatem ſtudioſius obſequentes, in unamquamq; rem inducerent, utilem atq; honeſtam, factum neceſſe eſt fateri. His artibus Saturnus, antiquiſsimus Romanæ arcis conditor, prius in Armenia regnauit, & Babyloniæ regum potentiſsimorum inſidias, uimq;, nulla re magis quàm ęquitate, & populorũ ſuorum in ſe beneuolentia fretus, effugit: ijſdemq; nouum ſibi in Italia regnum, Iouis arma fugiens, comparauit. Hac uia Romulus, alter urbis cõditor, ex paſtorali & inope uita, & Numa cum Tarquinio Priſco, ex peregrinis ac priuatis, ad regium faſtigium aſcendêre. Tali ſuorum in ſe beneuolentia, Alexander ille Magnus totum domuit Orientem. Concordia, Gręcorum res creuêre: Concordia, Carthaginenſium reſpub. potentiſsima eſt facta: eadem Romanos Concordia terrarum omnium dominos, & gentium domitores effecit. hoc uinculo iuncti Sarraceni, primò imbecilles & tenues, Romani Imperij prouincias innumeras occupârunt: hoc eodem Turcarum potentia creuit: cum inſolentia, ambitio & diſcordia, regna

omnia

omnia potentiſsimaq; Imperia & ampliſsimas reſp. euerterit. Vbi enim principes, artibus ijs relictis, quibus regna initiò ſunt conſtituta, regnorum fundamentum ac neruum pecunias & opes eſſe arbitrantur: occultis inter illos & populos odijs gliſcentibus, & illo charitatis uinculo diſſoluto, facilè cuiuis & ſe & populos ſuos prædę obijciunt: Nam ſic natura comparauit, ut eâdem ratione qua alios in nosipſos affectos ſentimus, & nos erga illos affecti ſimus: notiſsimumq; eſt Platonis illud, Quales in Reſpublica principes eſſent, tales ciues & populos eſſe ſolêre. Ex quo nemini mirum uideri debet, Principes, qui ſua ipſorum commoda & rationes publicis anteferunt, à populis non amari: & omnes qui ſub illis degunt, eodem exemplo publicas rationes priuatis poſtponere: ſic ſtudijs hominum in uaria diſtractis, rempublicam peſſundari. His de cauſis Imperium primùm à Chaldæis ad Aſſyrios, ab Aſſyrijs ad Medos, à Medis ad Perſas, ac tandem à Perſis ad Macedonas translatum eſt. Diſcordia ſummum illud Alexandri Magni Imperium, ſucceſſoribus eius inter ſe, dum nemo ſuis finibus contentus eſt, de monarchia dimicantibus, euertit: diſcordia Græcorum res potentiamque fregit: diſcordia & ciuilibus bellis Romana Reſp. cõcidit: iterumq; Græcorum diſsidia, Byzantinũ Imperium barbaris prædæ dederunt. Diſcordia Sarracenorum nomen extinxit, ut in hac noſtra Hiſtoria patebit: eademq; peſtis hodie Chriſtianam remp. ita exagitat, ut uerendum ſit, ne tandem (ſed nolim quidquam malè ominari) ea quoque uel deleta, uel oppreſſa, ni reſipiſcamus, nobis ſit lugenda. Quid igitur facimus? cum tantorum malorum ſemper cauſa fuerit ambitio, & ex ea nata diſcordia? Cur tã præcipites in ferrum, mutuamq; perniciem ruimus? Cur ciuilibus bellis, & noſtrorum cæde gaudemus? Quin potius, ô cæcæ hominum mentes, odijs depoſitis, controuerſijsque ſopitis, quæ non ui & armis, ſed æquitate, DEI'que lege dijudicari debent, arma in communes Chriſtiani nominis hoſtes, in omnis humanitatis, religionis, literarumque euerſores conuertimus? arma inquam iſta, quæ in ua-

rias partes diſiuncta atq; diſtracta, & in ſe inuicem conuerſa, omnem Chriſtianam remp. in exitium tandem trahent: quibus coniunctis, Byzantium Romano iterum Imperio reſtitui: Græcia ac tot Chriſtianæ gentes in perpetuo luctu uitam agentes, intoleranda tyrannide liberari: impuriſsima Turcarum gens tota Europa pelli poſſet; & uera CHRISTI religio propagari. At forſan, ut olim, longè quærendus eſt hoſtis, maria tranandа, Europa uniuerſa metienda, in Aſiam Syriamq́; per loca ardua, regiones ſuſpectas, & ferociſsimas gentes tranſeundum? Atqui pro foribus & in ipſo limine eſt, arrogantia tumidus, ultro nobis inſultans, diſsidijs noſtris gaudens, fortunis inhians. O' ſecula, ô mores. Potuit olim Petrus eremita, tenuis fortunæ uir, trecenta mortalium millia contra Sarracenos ſola oratione armare, & innumeros nobiles ac proceres cum multis legionibus in eoſdem concitare, in Aſiam uſque perducere: ubi regna multa Sarracenis ademerunt. nam tunc populi ipſi per ſe nullo ſtipendio adducti, ſed ſola pietate impellente, longiſsimas peregrinationes ſuſcipiebant: & regibus ipſis uel ocio ac luxui deditis, uel ciuilibus bellis occupatis, arma in remotiſsimas terras contra impios ferebant. Nunc autem, cum potentiſsimus, idemq́; immaniſsimus hoſtis, ceruicibus noſtris immineat, Chriſtianas prouincias alias occupet, alias oppugnet & uaſtet: habeatq́; Chriſtiana reſp. D. MAXIMILIANVM Imperatorem ſapientiſsimum: quorundam nihilominus prauis conſilijs nos mutuò conficimus. Quod cogitans, & mecum ipſe Chriſtianæ Reip. ſtatum lugens, ut cum unus & uiribus imbecillis, ægroq́; corpore, nil efficere poſſem rebus gerendis: ſaltem multis alijs, qui poſſent, animos ad commune periculum propulſandum excitarem: exemplisq́ue, quæ Hiſtoriarum lectio ſuppeditat, ad conſulendum Reip. ſaluti accenderem: me ad Sarracenorum, Turcarumq́ue res alta uetuſtatis caligine immerſas, ordine ſcribendas contuli: ut quibus artibus illi creuerint, & quibus uitijs noſtræ uires imminutæ ſint, uidentes, ea uitare poſsimus. Hanc autem Hiſtoriam

totam

totam breuiſsimè comprehenſam, & cùm ex multis Græcorum, Byzantinorumq́ue & Latinorum uoluminibus, tum ex Arabum, Maurorumq́ue annalibus collectam; in tres libros partiti ſumus: ſic, ut Primus Muamedis & Sarracenorum originẽ, imperijq́ue incrementa, ad ſummum uſque faſtigium; per ducentorum annorum ſpacium contineat: Secundus, à prima eius inclinatione, ad eiuſdem excidij initium, totidem annorum ſpacio: Tertius, excidiũ ipſum ac Turcici (quod Sarracenico ſucceſſit) imperij originem ad Othomanum uſque, trecentorum uidelicet annorum res geſtas breuiſsimè complectatur. Ita ut hæc omnis Hiſtoria, ab anno poſt CHRISTVM Seruatorem natum DLX, quo natus eſt Muamedes, ad MCCC perueniat. Othomanorum autem Imperatorum res omiſimus, quòd à multis alijs ſeorſim ſcriptæ fuêre: cum de his, quæ nos his tribus libris complexi ſumus, nemo uel Latinorum, uel Græcorum, quod ſciam, ſeparatam Hiſtoriam fecerit. Quem meum laborem, ſi bonorum & doctorum iudicio comprobari ſenſero, ad maiora me deinceps accingere audebo.

CAEL. AVGVSTINI CVRIONIS SARRACENICAE HISTORIAE

Liber primus:

Quo origo illorum, & Imperij incrementa continentur.

SARRACENORVM res tum in Oriente, tum in Occidente geſtas ſcripturus ſum: primùm, quia magnę, & toto terrarum orbe peruagatæ fuerunt, & diuina atq; humana cuncta permiſcuerunt: deinde, quia ex Chriſtianorum diſsidijs coaluerunt: ut inde exemplum capientes diſcamus, quantum diſsidia noſtra uirium Chriſtiani nominis hoſtibus & audaciæ addant: ne'ue amplius hac ratione ijs qui nihil magis quàm ſanguinem noſtrum appetunt, iugulum prębeamus. Etenim primùm omnium illud ſatis conſtat, Imperium Romanum, quod concordia, temperantia & fortitudine in tãtam magnitudinẽ creuerat, ut cunctis penè mortalibus leges daret, ubi ocio & ingentibus opibus partis luxus Imperiorumq́ue cupiditas ciuium animos inuaſit (quę res ipſum iam ſua mole labantem, dum plures pro Imperij faſtigio dimicant, deiecerunt) à nullo tantã cladem, quàm ab Sarracenis, accepiſſe. Nam etſi Gotti, egregijs uirtutis atque amplitudinis Romanæ monumentis immani rabie deuaſtatis, primi hominum de domitore gentium populo triumpharint: & Attila Hunnorum rex, à Riphæis montibus ad Pyrenæos cuncta rapidiſsimi torrentis more proſtrauerit: & Longobardi maximam Italiæ partem occupaſsent, ut & Franci ex Germania in Galliam irrumpentes fecerant: illorum tamen alienis in terris uel non diuturna fuerunt imperia, uel tandẽ ſub mitiori cœlo degentes mores mutarunt, religionemq́; & Cæſarum ſummum Imperium agnouerunt. Verùm Sarraceni, ut Romani Imperij ſimul & Chriſtianæ religionis euerſores uiderentur, ex Arabia erumpentes, nobiliſsimas Aſię partes, quæ tantis immaniſsimarum gentium inundationibus

inta-

intactę fuerant,uaſtarunt,omnibus bonarum literarum, ingenuarumq́; artium ſtudijs,&(quod maximum eſt)religionis ueræ cultu in ijs extinctis:& non ſolum Aſię prouincias, ſed & Africam penè totam, ac Hiſpaniæ maximam partem barbaris ritibus, ignorantiæ tenebris, impiaq́; & nefanda religione fœdarunt: indeque crebris incurſionibus Italiam, Græciam, & Galliam maximis calamitatibus afflixerunt: & tale Imperium conſtituerunt, ut hodie (qui eſt annus à Chriſti Seruatoris natali M.D.LXVII.)nongenteſimo uidelicet poſtquam natum eſt anno, ceruicibus noſtris imminêre uideatur, totique Chriſtianæ Reip.ſit formidabile. Nam Turcæ qui hodie rerũ potiuntur, quaſi hæredes ab illis & religionem & regna acceperunt: & adhuc in Africa Sarracenorũ reliquię quædam uigent. Sed priuſquam ad res geſtas illorũ explicandas ueniamus,ſunt nobis pauca de origine, & ſectæ autore dicẽda. Arabia omnis in tres partes eſt diſtributa.quarum una Petreia,à Petra uetuſsimo oppido dicitur: altera, Deſerta:tertia, Fœlix ſiue Sabęa.Petreiam ab Aegypto,cui ad Orientem eſt Caſius mons,& inde uaſtæ ſolitudines dirimunt:à Septentrione Iudæam & Palęſtinam habet: qua ſol oritur, deſertam Arabiam: & qua ad meridiem uergit, Arabici ſinus interiorem partem. Deſerta, in qua urbs Scene erat,alio nomine etiam Scenitis appellata:à meridie montibus Arabiæ felicis cincta eſt, à ſeptentrione Meſopotamiam habet,& Euphratem fluuium ab ortu. Arabia fœlix, inter duos ſinus Arabicum & Perſicum, ueluti peninſula excurrit: Petreiam & Deſertam habet à ſeptentrione,ab occaſu Arabicum ſinum: ab ortu Perſicum, & à meridie Rubrum mare. Has regiones à quatuor populis habitatas fuiſſe inuenio, nempe ab antiquiſsimis Arabibus, ab Arabo, Sabo & Petreio, Curetis filijs, & Chami nepotibus oriundis:à quibus & tres Arabiæ cognomen acceperunt,nempe Arabia deſerta ab Arabo, Sabæa (quæ & Fœlix) à Sabo thurifero, Petreia à Petreio (Beroſo Chaldæo autore) deinde ab Iſmaelitis, quorum generis conditor fuit Iſmael, Abrahami & Agaris ancillæ

filius, à quo & Ararena regio & Agranum oppidum, à Strabone corruptè, pro Agarena & Agareno nuncupata, originem habuerunt: ut Petreia regio à Nabathæo, Nabathęa, & Cedrei populi à Cedar eiuſdem Iſmaelis filijs dicti ſunt. Tertij populi fuerunt ex Chæturæ, ſecundæ Abrahæ coniugis, filijs oriundi, qui magnam Arabiæ felicis partem occuparunt, eam præſertim quæ ad Rubrum mare pertinet: & in Libyam quoque colonias deduxerunt, unde poſtea (Ioſepho authore) ab Ophre Mandanes filio, & Abrahami ex Chætura coniuge nepote, Africa dicta eſt. Quartum genus, ab Eſau Iſaaci filio originem traxit, qui Iudęæ proximas Petreiæ Arabiæ partes incoluit, unde Sarraceni populi in Arabia Petreia à Plinio & Ptolemæo nominantur. nam Iſaacus Eſau pater, Abrahami ex Sara filius fuit. Dicti autē ſunt Sarraceni, ut ſimul ſe à domina, non autem à ſerua, quemadmodum Iſmaelitæ, oriundos teſtarentur: & ab Iudæis diſtinguerentur, qui & ipſi iiſdem parentibus orti erant. Inter hos omnes fortiſsimi & bellicoſiſsimi erant Scenitæ, Deſertam Arabiam incolentes, ſic ἀπὸ τῶν σκηνῶν dicti, quòd Nomadum more uagi & ſine ędificijs in tentorijs habitarēt: qui ſeſe antiquiſsimos eſſe gloriabantur, & cum cæteris omnibus de nobilitate contendebant. horum opera ſæpe in bellis Romani Imperatores utebantur. Inſtituta multa Arabes, & ritus Hebræorum inſtitutis ſimiles ſemper habuerunt, & hodie retinent: nam ſemper, ut etiam Herodotus atque Diodorus antiquiſsimi ſcriptores teſtantur, circumciſione uſi ſunt: ac tribuum, ut Iudęi, familiarumq; ordinem ſeruarunt: & alterius tribus familiæ'ue fœminam uiro nubere, aut uirum uxorem ducere nefas ducunt, generis nobilitatē incorruptiſsimam ſeruantes, ita ut nobiliores ſemper apud eos regnarent: nec unus omnibus, ſed quælibet tribus regem ſuum haberet: eiq; non filius ſuccederet, ſed primus qui poſtquam rex eſſet ſalutatus, ex nobiliſsimo uiro ac muliere naſceretur, in ſpem regni alebatur: homines paſſim (ut qui ſub torrenti ſole degunt, plerunque ſolent) furtis ac rapinis dediti. Religio apud eos uaria erat. alij

enim Chriſtum colebant: quorum etiam eo tempore, à quo nos Hiſtoriam noſtram ordimur, ut & in alijs locis omnibus, uariæ erant ſectæ. alij Iudæorum ritus ſeruabant: alij ſolem & lunam, alij arbores quaſdam; alij ſerpentes, alij turrim Alcaba dictam; quam ab Iſmaele ædificatam putabant, & alij aliud uenerabantur. In hac igitur tanta religionum uarietate, ac tam rudi populo, Muamedes paternum genus à Core Eſai, uel (ut alij uolunt) ab Cedar Iſmaelis filio trahens, cuius pater Abedela, & mater Enima uocabatur, gente Iudæa, Itraripi Meccæ urbis agri oppido, in Arabia deſerta tenui fortuna natus eſt, Anno ſalutis Chriſtianæ (ut ipſi tradũt) D L X, menſe Februario. unde à parentibus primis annis & Hebræorum ritibus, & gentium cultu eſt imbutus. Parentib. uerò, cum adhuc tenera ætate eſſet, defunctis, Salutalebi patrui tutelæ fuit commiſſus. deinde cum iam adultam ætatem attigiſſet, ab Scenitis, ferociſsimis (ut diximus) eius prouinciæ populis, uitam per latrocinia ducentibus, captus, Abdimonepli Iſmaelitici generis ditiſsimo mercatori uenditus fuit. qui eius ingenio cognito, eum ſæpiſsime ob mercaturæ negocia ex Palæſtina, in qua habitabat, in Aegyptum mittebat. quæ negocia, cum Muamedes per multos annos exercuiſſet, apud Hebræos, Chriſtianos & gentiles magnam ſibi gratiam conciliauit. Erat enim Muamedes, ſtatura mediocri, capite magno, facie ſubfuſca, colore uiuido, barba prolixa, nec tamen cana: quia caniciem, ſi quæ fortè incipiebat, unguentis celabat: aſpectu graui, & maieſtatem quandam cum comitate præ ſe ferenti: cruribus optima proportione factis, motu corporis ſuaui, leniq́; ac (ut aiunt) fluminis ſuauiter delabentis curſum imitanti: in ſermone benignus, magnaq́; animi & corporis ui: ingenio acri, ſed (ut de Catilina tradit Saluſtius) malo, prauoque: audax, & periculorum contemptor. Cuius rei exemplum hoc adferunt, quòd cum aliquando equo ferociſsimo, ac prorſus indomito, amicis aliquot ſpectantibus, inſideret, eum ita agitauit, ut omnes qui ſpectabant, de eius ſalute uehementer ſolliciti rogarint, ut ex equo

deſcenderet. quibus ille placidiſsimè reſpondit: equum illum mari ſimilem eſſe, ut ſe ea agitatione, non ſecus ac ſi naui ueheretur, oblectari intelligerēt. Itemq; uarius erat, ut leges ab ipſo innumeræ inter ſe pugnantes, latæ indicant: quæ res in ipſius religione ſectarum uarietatem induxit. nec non cuiuſlibet rei ſimulator ac diſsimulator, ſed naturà facundiſsimus. Vaſtus eius animus, immoderata incredibiliaq; cupiebat. Hunc tanta ſectarum uarietate cognita, cupiditas maxima inuaſerat, unius religionis conſtituendæ, & imperij ſimulq; diuini honoris ſibi uindicandi. Cuius rei ſpem illi faciebant Chriſtianorum diſſidia, mores corrupti, & militaris diſciplina amiſſa. His acceſsit Sergij monachi (qui ob Arrianam ſectam Byzantio pulſus, in Arabiam fugerat, & Abdimoneplis Muamedis heri domum frequentabat, Muamedemque ob ingenium ualde diligebat) conſilium. Itaque hero ſine liberis mortuo, Hadigia uxor uidua quinquagenaria, omnium mariti bonorum hæres, hunc ſibi uirum capit. Is igitur, ut qui comitialem morbum pateretur, cum ſæpe corpore proſtratus, in alienationem mentis ueniret, idque uxor ualde ægrè ferret: id ſibi ex ipſius Dei ſpiritu, qui ſe corriperet, & quædam nunciaret, quę per ipſum circa Moſis Chriſtique legem populis eſſent indicanda, accidere dixit. Corpora etenim corruptioni obnoxia, numinis intuitum ferre non poſſe: ideoque corpus tunc penè animo deſtitui. quibus uerbis uetula, ut quæ formæ eius atq; ætatis amore capta erat, fidem adhibens, nō iam ut maritum amare, ſed ut diuinum hominem & uatem colere, ac uenerari cœpit: eiuſque ſanctitatem inter æquales prædicare, adeò ut decedens non modò fortunis diuitem reliquerit (hæredem enim eum ex aſſe inſtituit) uerùm etiam ſanctitatis apud rudem illum populum opinione clarum. quas ob res Bubacus, eius Arabiæ partis facilè princeps, & ex eadem tribu natus, ipſi iam trigeſimum ætatis annum ingreſſo, Aiſſam filiam nuptui dedit. Qua affinitate & opibus ſibi à priore uxore relictis fretus, auſus eſt ſe apertè Dei nuncium & uatem profiteri, & nouam

quandam religionem docere,ex omnium ſectarum erroribus conflatam. Præcipiebat enim circumciſionem ſimul & ſacri fontis lauacrum,porcinæq; carnis & uini abſtinentiam. Ieiunium menſem continuum ſeruari uolebat,tantumq; noctibus cibum capi. Tres tantum uates fuiſſe, Moſem & Chriſtum, Chriſtumq; minimè Deum eſſe: & talia huiuſmodi impia dogmata innumera, quæ in ipſius Alcorano continentur. Quæ dogmata initio quidem à multis deridebantur, & illorum cauſa pro mente capto habebatur. Verùm cum iam affines omnes & Bubaci familiam, quæ potens erat, multoſq; ex plebe in ſectam ſuam pertraxiſſet,Meccæ magiſtratus, id Reipub.ni citò huius hominis audacia reprimeretur, pernicioſum fore animaduertentes (apertè enim in principes inuehebatur) manus illi inijcere,ut ſupplicio afficerent, ſunt conati. qua de re certior factus Muamedes,Mecca profugit: eumq; multi propinqui, affines, amici & clientes,quibus iam eum talem eſſe, qualis haberi uolebat, perſuaſum erat,ſunt ſequuti: & ab hoc anno, qui fuit poſt Chriſtum Seruatorem natum DXCIII, Arabes ſuos annos numerant: huncque annum Legiræ,id eſt fugæ annum uocant. Hac igitur multitudine uiſa,magis quàm antea uiribus ſuis fidens, talem ad eos habuit orationem.

Quantoperè ſemper cupiuerim legem, quæ mihi per Dei opt. max. nuncium Gabrielem mortalibus præcipienda tradita fuit,promulgare,& ipſe Altiſsimus nouit,& uos amici mihi teſtes eſtis. nulli enim unquam labori peperci, nulla pericula, nullas ærumnas ſubterfugi, ubi me communi hominum ſaluti conſulere, & munus mihi diuinitùs iniunctum exequi placidè poſſe ſperarem: ut homines à flagitioſa uita ad ſanctam reuocarem: atque ex orco, in quem præcipites ruunt, in cœleſte regnum retraherem. In hoc uidelicet Dei ipſius, cuius legatione in terris fungimur, benignitatem imitantes. qui cum omnes Adami culpa mortales,in immanis inferni tyranni manus cecidiſſent: uoluit tamen populum ſuum,ſicuti Abrahamo parenti noſtro promiſerat, ſeruare, lege nempe illi propo

ſita, per quam uitam ſempiternam adipiſceretur. ideoq́; primùm Moſem miſit, qui initia quædam & fundamenta iâceret huius doctrinę, & homines ſempiternarum pœnarum metu ad ſaniorem uitam reuocaret. Sed cum ea ratione parum Moſis lex profeciſſet, Ieſum Chriſtum miſit, qui mitiore quadam uia mortales deliniret, ac Deo obſequentes redderet. Nunc autem humano genere ita rurſum deprauato, ut nulla ſit certa & conſtans religio, nulla diſciplina, nulli probi mores: mihi, quem iam ab ipſa mundi origine ad hoc deſtinârat, id muneris iniunxit, ut extremis malis extrema remedia adhiberem: & ferro atque igne, quicquid praui eſſet, uel ſeſe huic legi opponere auderet, reſcinderem: ac regnum Dei, auguſtioremq́; in terris, quàm ulla antehac fuerit, Rempub. conſtituerem. Nam quis non uidet, niſi nos, quibus à Deo id muneris eſt iniunctum, obuiam tantis malis eamus, omne mortalium genus breui periturum? Non enim poteſt humana natura ſine lege (quæ in tanta uarietate & uiuendi licentia, nulla conſtare poteſt) non grauiſsimè labi & peccare: legem autem, quomodo ſalutarem inuitis & ſpernentibus feremus? nam quantis nos, qui ſummi Tonantis iuſſa exequi ſatagimus, contumelijs affecerint, uos amici uidiſtis: non ſecus ac feras, ad necem nos perſequuntur. Sed uos felices ac beatos, quos Deus mihi miniſtros & adiutores ad tantas res gerendas delegit: & non ſolum æternę fœlicitatis mecum participes eſſe uoluit, uerùm etiam in terris ingentibus diuitijs locupletare: quib. profectò, ſi fortes & in fide conſtantes fueritis, breui innumeris gentibus ſubactis, & ditiſsimis regionibus populatis fruemini. Ea enim omnia Deus ueſtra eſſe uult, quæ iniuſtè impij homines, qui huic legi aduerſabuntur, poſsident. Hęc autem omnia ſic futura, cùm aduerſariorum ſcelera, quę Deus diutius impunita eſſe nō patietur, & ueſtra (uiri fortiſsimi) pręclara uirtus ac fides, tum Dei opt. Max. certiſsima oracula, nobis ſpondent: quamobrem, ſi & cœleſtis regni, & tantarum opum atque gloriæ participes eſſe uultis, decet uos mihi iuſiurandum pręſtare.

Quibus

Quibus auditis,multitudinis principes,ac inter primos Zaid filius Zuzaræ,Aomar, & reliqui omnes ordine,ſtrictis gladijs,iureiurãdo grauiſsimo promiſerunt:ſe nullam aliam,prꝗter eã quam Muamedes ferret, legem probaturos: & pro ea tuenda propagandaq; uitã & ſanguinẽ,ubicunq; opus foret,profuſuros.His peractis, Muamedes rurſus ſilentio multitudini impoſito,ubi aliquandiu precanti ſimilis genibus flexis ſtetiſſet, alta uoce dixit.

Nunc, uiri fortiſsimi, uos armis & animis ad pugnam accingite: certiſsimã uictoriam in manu habemus.en illa quæ ſꝗpe optaſtis: diuitiꝗ uidelicet,decus,gloria,perpetua fœlicitas, in oculis ſita ſunt.Deus ea omnia uobis uictoribus præmia poſuit: uirtus ueſtra, cauſa ipſa, & ſuperiora omnia, uos magis,quàm oratio mea, hortari debent.

His dictis, decem duces ex nobiliorib. potentioribusque, & ſibi affinitate iunctis multitudini præfecit, eamq; in cohortes & centurias diſtribuit. Ducum hæc erant nomina: Vbequar, Omar,Ozmen, Alifre, Talaus, Azubeirus, Zadinus,Zaedinus, & Abuobeid. & ſic Meccam inſtructo agmine perexit.Quo audito, Meccæ magiſtratus exercitum contra eum miſit: cum quo Muamedis copiꝗ congreſſæ,inferiores fuerunt. Quamobrem quatuor annorũ ſpacio ab oppugnatione urbis abſtinuit: populos tamen interea ſemper ſuis cõcionibus,quas in agris & uicis habebat, ad ſeditionem accendens: quibus etiam inter Scenitas, qui Romanis Imperatoribus parebant, motus quoſdam excitauit. Deinde iterum uiribus auctus, Meccæ oppugnationem fruſtra tentauit: & biennio pòſt tertiò eundem conatum irritum eſt expertus. Interea Heraclius Imp. Scenitarum iuuentutem ad ſeditionem ſpectare animaduertens, ut eam placaret, per ſpeciem militiæ, magnam partem procul ablegauit. Regnabat tunc in Perſia Coſdroes rex, qui Mauricij Cꝗſaris filiam nomine Mariam uxorem duxerat, & in eius gratiam ſacri fontis lauacrum ſumpſerat: Chriſtianorumque omnium,quàmdiu ſocer uixit, amiciſsimus fuerat, ac in eoſdem beneficus. Sed eo pòſt à Phoca, qui ei in Imperio

ſucceſsit,

ſucceſsit, proditione interempto, eorum qui tam nefarium hominem domini ſui cęde pollutum, ſibi principem conſtituerant, quaſi illius ſceleris & occultæ ſocietatis reorum perfidiam deteſtatus, ut ſoceri necem uxore incitante ulciſceretur, Heraclij (nam Phocas breui fuit interemptus) qui, cum Italiam & Romanum Imperium undique barbari uaſtarent, in ocio deſidebat, ignauia audacior factus, in Imperij fines cum exercitu irruperat: & tota Aſiæ ora quæ ad meridiem uergit, armis ſubacta, Aegyptum ingreſſus Alexandriam occupauerat: & inde ulterius progreſſus, Carthaginem,& omnem Africam ſubegerat. Deinde prouincia pręſidijs firmata, per Alexandriam reuerſus, Syriam & Iudæam uaſtabat. Heraclius, à barbaro hoſte tantis affectus cladibus, pacem petijt: qua non impetrata, potius coactus quàm ſponte, exercitum comparat: & Arabas iſtos Scenitas,(cum quibus ſunt qui uelint Muamedem fuiſſe,& prælio, quo Coſdroæ res conciderunt, à milite quodam nomine Turco uulneratum fuiſſe) ſibi adiungit: & cum Coſdroa multis prælijs congreſſus, tandem eum uicit, adeò ut is ultra Tigranem fluuium fugiens, Medarſem filium (altero filio maiore natu, præclarę indolis adoleſcēte, qui Sirochis uocabatur, præterito) regni conſortem declarârit. Qua contumelia grauiſsimè irritatus Sirochis, occultè cum Heraclio conuênit, ut patre ſimul & Medarſe fratre, quem pater ſibi prætulerat, cum omni regia gaza proditis, deductiſq; præſidijs ex omnibus Rom. Imperij prouincijs, ipſe Perſarum regnum obtineret, paxq; inter utrunque Imperium eſſet: nec magis puduit Heraclium, Chriſtianum uidelicet principem, regnum, quòd iam tot prælijs aduerſis debilitatum, ſi uictoriæ curſum ſequi, & fortuna uti ſciuiſſet, in manu ſua, rege præſertim fugiente habebat, parentis ſimul ac fratris impio nefarioq; proditori tradere, & ignauam ignominioſamq; pacem tanto ſcelere mercari: quàm barbarum illum & impium iuuenem, regnum ſibi, tam nefario facinore parare. tantum in hoc ualuit regnandi dira cupiditas, & in illo ocij deſide

rium.

rium. Itaque Coſdroas cum Medarſe & uxoribus ex fuga retracti, in uincula conijciuntur: nec multo pôſt ambo Syrochij iuſſu interfecti, fortunæ uarietatis exemplum crudele fuerunt: quo moneri debent reges, quid ipſis in ſucceſſore declarando ſit cogitandum, ne fortioribus prçteritis ignauiores eligant. Nulla enim acrior indignatio eſt, in feroci prçſertim pectore, quàm uirtutis à ſuiſmet contemptæ. Rebus igitur Perſicis hoc fœdere pacatis, Syriaque & Hieroſolyma reliquisque prouincijs Romano Imperio reſtitutis, ab hoc bello redeuntem Heraclium Muamedes regio comitatu & pompa ſtipatus conuênit, & regionem ad habitandum petijt, atque obtinuit. Cum autem militibus ſtipendium daretur, quçrerenturq; Arabes ſe merito ſtipendio fraudari: quçſtor imprudenter nimis atq; arroganter, uix eſſe reſpondit, quod Græco & Romano militi daretur, nedum huic canum turbç. Quç uerba breui toti ferè Chriſtianç Reip. exitio fuêre, & adhuc in capita noſtra illius iniuriæ uindicta redundat: tot ſæpe mala ex unius imprudentia oriuntur, cum præſertim uiri fortes & militares iniuria afficiuntur. Hac enim contumelia ad iram accenſi, Arabes in Syriam ſeceſsêre, ſeque Muamedis aſſeclis adiunxere. Quamobrem Muamedes his uiribus auctus, quartò Meccam ſummo conatu oppugnaturus petit. Perceperunt hunc conatum Meccæ magiſtratus: & ideo maiore quàm antea apparatu, & copijs, uniuerſa penè ciuitas ad impetum hunc reprimẽdum ei occurrit: cum quibus ille ad Bredinum amnem prælio congreſſus, trecentis Meccæ patricijs, præter ingentem aliam multitudinem, cæſis ſuperior euaſit, adeò ut eo prælio penè omnis Meccæ nobilitas fuerit extincta, & ſic Muamedes uictor Meccam eſt ingreſſus: præſidioq; impoſito, Hunaimum cum exercitu petijt: eaq; urbe expugnata, prædam, quç opima fuit, militibus diſtribuit. Inde Tarſum obſidione cinxit. qua urbe per menſem fruſtra oppugnata, in Arabiæ interiora rediens, Itraripum ſiue Ietripum primò, deinde Medinam urbem diuitibus Iudæis refertam occupauit: &

præda militibus conceſſa diripuit: Iudæos uerò omnes, qui tum ibi, tum in alijs Arabiæ locis erant, ut qui maximè ob diuinæ legis peritiam inſtituto ſuo aduerſarentur, ſummó odio perſequens, undecim prælijs penitùs deleuit. Inde Itraripum reuerſus, Azeibum Meccæ præfectum conſtituit, qui cum magna Arabum ſiue Sarracenorum manu urbem eſt ingreſſus. erat enim tunc Mecca, & adhuc eſt, totius Arabiȩ, tum ob uetuſtatis opinionem, ut quæ ab Iſmaele, uel ab Abrahamo ipſo condita creditur, tum etiam ob magnitudinem urbis populiq́; frequentiam nobiliſsima. Deinde rurſus eodem anno Azeibo inde moto, Moadum, Gadelis filium, eidem urbi præfecit: cum huiuſmodi mandato, ut ſe humanis exempto legem ſuam tueretur, & à populis ſeruari curaret: interea uerò Meccenſibus ius diceret. Deinde rebus in hunc modum conſtitutis, Tambicum caſtra mouit: ibiq́; templum condidit, quod adhuc uiſitur. Inde Zalidum & Melidum legatos ſuos, cum copiarum parte contra Alozaidam, Almathaliphi filium, Aliendeli regem miſit. quem illi armis uictum, uectigalem ipſi fecerunt: & ſic Arabia tota ſubacta, Eubocaram, dum ipſe Itraripi ageret, cum exercitus parte Meccam ire iuſsit: & ut neminem in ea uiuum relinqueret, aut aliunde uenientes, niſi qui ipſius legi parêrent, ac doctrinæ crederent, ingredi pateretur, iniunxit. uolebat enim Meccam, quemadmodum effecit, religionis atque imperij ſui ſedem eſſe. & ſic Mecca breui tempore ijs tantum qui Muamedem colerent, eſt repleta: nec ſola Mecca, uerùm etiam Arabia tota eius errores (ut ſunt illi populi naturâ creduli, & rerum nouarum admiratores) eſt amplexa. Deincepsq́; omnes qui ſe ei ſectȩ dederent, tum quòd ex Sarracenorum gente is error eſſet ortus: tum etiam Muamede, ut ipſis omnia à Deo promiſſa uiderentur, quæ in Sacris literis Abrahæ ſemini promittuntur, ſic perſuadente, Sarraceni ſunt appellati. Quo rerum ſucceſſu elatus, legationes ad uicinos reges miſit: quibus monebat eos, ut & ipſi religionem hanc amplecterentur, cum literis argenteo ſigno, cui hæc uerba erant

inſcri-

inſcripta, MVAMEDES DEI NVNCIVS, obſignatis: nempe ad Cæſarẽ Conſtantinopolitanũ, ad Perſarũ, Aegypti, aliosq; reges. Poſtea creauit quatuor tribunos militum, uulgò Admirantes appellatos, quibus ſingulis multos duces & centuriones attribuit: eosq́ue quatuor acutos Dei gladios nuncupauit, & iuſsit diuerſos in quatuor orbis terrarum partes ire, ac omnes qui legem ſuam non amplecterentur trucidare. Quorum hæc erant nomina: Ebubezer, Omar, Ozmenus, & Ali Salutalebi patrui ipſius filius: cui etiam Fatemam, ſuam ex priore coniuge priuignam, uxorem dederat. Ex quibus Ebubezer, ab alijs Vbequar, & alijs Bubacus uel Eubocara appellatus, Muamedis ſocer, Palæſtinam petijt: ibiq́ue oppidum Muchea nomine oppugnauit, cui Theodorus Begarius Cæſaris nomine pręerat. is uiribus ſuis collectis, repentè Sarracenos tanto impetu eſt adortus, ut multis ex illis cæſis, reliqui fuga ſibi conſuluerint. Quo tempore, III Idus Martij, obijt Muamedes: Anno ſalutis Chriſtianæ DCXXXVII. cum decem annos regnaſſet, ac in domo Aſiæ coniugis Mednię, eo ipſo in cubili in quo quieſcere ſolebat, absq; ullo regio ornatu, corpore ſolummodo triplici candido panno inuoluto, ferrea in arca conditus fuit: ubi pòſt templum magnificum latericio opere extruxerunt propinqui eius, & fornicem in eo magnete lapide ita cruſtatum fecerunt, ut arcam in qua Muamedis corpus iacet, in altum ſubleuatam ſuſtineat, ex quo locus is à toto Oriente magna religione colitur. Tradunt illum, dum exularet à patria, in Mauritaniam Tingintanam ſemel peregrinationis gratia profectum, in Hiſpaniam quoque traieciſſe. Sed cum intellexiſſet, Iſsidorum epiſcopum ſibi inſidias parare, mox inde receſsiſſe. Moriens autem Muamedes Alim generum ſucceſſorem ſuum declarauit: & Califam, id eſt, pontificem ſectæ ſuę eſſe uoluit, eiq́; unà cum filia corporis ſui curam commiſit. Sed Eubocara ſocer id uetuit, æquum eſſe inquiens, ut cum Muamedes apud ſe deceſsiſſet, ſuoq́ue fauore & opibus quæcunque adeptus erat, acquiſiuiſſet, ipſe ei ſuccederet

prior. Cui Alis ſe opponere non potuit, quia potens erat, adhærebantq; illi Homar & Ozmenus propinqui ipſius, uiri fortes, & factione pollentes: qui cum ad ſe quoque, quòd Muamedi rebus gerendis ſemper adfuiſſent, regni adminiſtrationem iure ſpectare arbitrarentur, malebant Eubocarã, qui ſenex erat, & ipſis ſanguine iunctus, regnare, quàm Ali iuuenem: qui tamdiu regnare poterat, ut ipſis nulla regni poſt illum obtinendi ex naturæ ordine ſpes relinqueretur, & nulla ipſos ſanguinis affinitate contingebat. Quamobrem Eubocara Muamedicæ ſectæ pontifex creatus eſt: qui ſtatim cum ingenti exercitu finibus ſuis egreſſus, Romanum præſidium fudit: & uictor in Arabiam rediens, regni ſui anno tertio nõ expleto, nec ſine ueneni ſuſpicione, mortuus eſt, & prope Muamedem abſque regio ornatu conditus. Huic ſucceſsit Homarus, quem eius propinquũ fuiſſe diximus. Hic Boſram, totius Arabiæ caput, cum multis alijs expugnauit, & Gabatam uſque cuncta ſubegit: quo Sarracenorum ſucceſſu uehementer commotus Heraclius, Theodorum fratrem cum magno exercitu contra eos miſit. Qui cum Homare prælio congreſſus & uictus, Emeſſam confugit. Quo triſti nuncio accepto, Heraclius Baanem cum maioribus copijs ad eandem expeditionem miſit. qui cum prope Emeſſam caſtra haberet, Sarracenos in ſe impetum facientes fudit, adeò ut illi in Damaſcenorum fines conceſſerint: & caſtris ad Bardanes fluuij ripam poſitis, tam ualidis excurſionibus uicinos agros populabantur, ut nemo reprimere eos poſſet. Quamobrem Heraclius uiribus ſuis diffiſus, & ſibi, ſi diutius in ea prouincia manſiſſet (erat enim tunc Hieroſolymis, unde poſt Perſicum fœdus nunquam diſceſſerat) timens, precioſis omnibus Hieroſolymitani templi ornamentis ſecum, ne barbaris prædæ eſſent, acceptis, Byzantium redijt. Sequenti uerò anno Sarraceni Damaſco caſtra admouerunt. qua re motus Baanes, qui eam urbem Cæſaris præſidio tenebat, Theodorum Sacellarium, iterum Cæſaris in Aſſyria legatum, ut ſibi cum copijs auxilio ueniret, rogauit. quod cum ille

facere

facere properaret, à Saracenis in itinere fractus fuit. milites uerò, qui cum Baane erant, ducem ſumma cum poteſtate habere cupientes, eum Imperatorem ſalutârunt: ſed qui cum Sacellario Sarracenorum ex pugna manus euaſerant, Heraclio fidem ſeruare uolentes abiuerunt. Baanis milites numero quatuor millia erant, & Sacellarij ferè totidem. Hoc igitur diſsidio, quod inter Romanos milites ortũ erat, cognito, Sarraceni promotis caſtris Romanos ſunt adorti. cumq; uẽtus aduerſus Romanorũ aciem ſpiraret, qui in ſicca & ſabuloſa regione puluerem attollebat, quo Romanis & oculorum uſus, & reſpirandi facultas adimebatur: Sarraceni hac occaſione uſi, eos fuderũt. qui per præcipitẽ uiam fugientes, penè omnes in Ermeta amne ſubmerſi interierunt. Qua uictoria elati Sarraceni, Damaſcum petierunt: eaq; urbe expugnata, totam Phœniciam ſubegerunt. Deinde, cum expeditionem in Aegyptum molirentur, id audientes Romani, qui eam prouinciam obtinebant, Cirum epiſcopum Alexandrinum ſibi ducem conſtituerunt: qui legatis ad Sarracenos miſsis, pacem ab illis ducentis aureorum nummûm millibus in ſingulos annos promiſsis impetrauit. Et ſic trium annorũ ſpacio nullam ab eis moleſtiam acceperunt. Sed Heraclius ea rẽ cognita, hoc fœdus ſibi ignominioſum ratus, Ciro Byzantium reuocato, Emanuelem Armenum Aegypto præfecit: qui apertè promiſſam à Ciro pecuniã Sarracenis denegauit. Quare illi uehemẽter indignati, in Aegyptum cũ maximis copijs irruperunt: Emanuel uerò cum paucis ſe Alexandriam recepit. At Heraclius, ſerò fidem etiam hoſtibus ſeruandam ſuo malo edoctus, cum uires ad bellum cõtra tam ualidos hoſtes gerendum non haberet, Cirum ad Sarracenos miſit: quò, ſi fieri poſſet, eos ita mitigaret, ut deductis ex Aegypto copijs priori fœderi ſtare uellent. Cui id eis perſuadere ſatagenti, Sarraceni reſponderunt, Num marmoreã columnam deuorare poſſet? quod cum ipſe fieri poſſe negaret: non magis ſe Aegypto diſcedere poſſe dixerunt. & ſic præſidijs Romanis pulſis, eam prouinciam occuparunt. Deinde Homar

Hieroſolymam petens, eam ualidâ obſidione cinxit: & duorum annorum ſpacio obſeſſam, tandem deditione cæpit. qua occupata, facile Aſſyriam uniuerſam ſuo ſubiecit imperio. Poſtea unum ex ſuis ducibus nomine Iaidum, cum magna copiarũ parte in Meſopotamiã miſit: cui tum prouinciæ Cæſaris nomine præerat Iohannes cognomento Catea, qui Ozroenæ ſedem habebat. Hic Iaido, mille auri pondo in ſingulos annos, modò ne Meſopotamiam ingrederetur, promiſit: ac Edeſſam profectus, ei, Cæſare inſcio, prioris anni uectigal miſit. quo cognito Heraclius eo in exilium relegato, Ptolemæum equitum magiſtrum Meſopotamiæ præfecit. Iaidus uerò, ubi id reſciuit, Eufrate fluuio traiecto, Edeſſam urbem obſidione capit. deinde Cõſtantiam & Baram diripuit, Meſopotamiamque uniuerſam ſubegit. Et Muauia Aegypto, ubi Cairum oppidulum prope Memphis ruinas ædificauit, & communiuit, ac prouincijs omnibus inter Nilum & Euphratem amnes ſitis, præpoſito, in Arabiam redijt. Et poſt duos annos Sarraceni Perſas iam tot aduerſis rebus debilitatos bello petierunt. In Perſide, ut ſuprà diximus, Syrochis Coſdroæ ſucceſſerat: eiq; intra annum defuncto, Adhiſeris filius: quo breui extincto, Perſæ Hormiſdam ſibi regem creauerant: qui in pugna contra Sarracenos perijt. & ſic Perſæ acie uicti, non ſolum imperiũ, ſed nomen etiam amiſêre. Sarraceni deinceps, pro Perſis appellati. Perſide occupata, Homar populos ſuum agnoſcentes imperium recenſuit. Et Hieroſolymis habitauit, ibique templum Muamedi ædificauit, poſt regni ſui anno decimo, à Perſa quodam ſeruo ſuo, nomine Almigira, ſubmiſſo, dũ precaretur, fuit interfectus. Fuit Homar uir bellicoſus & ferox, ut innumera bella ab illo geſta, & prouincię ſubactæ teſtantur. nec minus prudens, quàm fortis. Muamedis ſcripta colligi, & in unum uolumen componi curauit: & in eos qui eum laborem ſumpſerunt, liberaliſsimus fuit. Nam Muamedes, cum eſſet literarum prorſus ignarus, nullum uolumen confecerat: ſed ut quæq; res in mentem ueniebat, eam per hunc aut illum

ex ſuis

ex ſuis familiaribus in ſchedula ſcribi iubebat: ex quo factum eſt,ut eorum quæ prius ſcribi iuſsiſſet, oblitus,ſæpe pugnantia diceret. Hic etiam primus legem tulit,ut in omnibus templis, Meſcithas ipſi uocant,per totũ Septembrem menſem ſupplicationes fierẽt,& poſt totum Muamediæ legis uolumen publicè legeretur. Erat Homar ſtatura procerus,colore ſubfuſco,capite caluo, barba minimè denſa, & albicante. ſepultus & ipſe fuit prope Muamedem. Sed priuſquam moreretur, ſibi ex uulnere moriendum ſentiens, ſucceſsorem eligi uoluit Ozmenum: qui & ipſe Muamedem in rebus omnibus iuuerat, eiuſq; gener bis fuerat. duas enim eius filias uxores duxerat: quæ tamen ambæ Muamede uiuente,ſine liberis deceſserant. ad quod eum largitio iuuit. nam Homaris pecunia ab eius ærarij præfecto accepta, eam unà cum paternis bonis in milites diſtribuit. Fuit igitur tertius poſt Muamedem pontifex creatus Ozmenus, qui ſequenti anno maximum exercitum Hucba duce in Africam aduerſus Gregorium patricium, qui imperium in ea prouincia occupauerat, miſit: eoque prælio uicto, & Carthagine deleta, totam illam prouinciam Sarracenico ſubiecit imperio. ſed poſt repentinum aliquod bellum, ab Europa, ſi Carthagine moraretur,metuentes, Tunetum urbem in interiore Goletæ ſinu ſitam,ſe tranſtulerunt: ibique ſedes aliquantiſper ponentes, eam ualde auxerunt. Verùm pòſt mandato ab Ozmeno, ne ulla maritima loca incolerent, quia ſic cum Imperatore conuenerat,accepto, XXXVI M. P. à mari & circiter centum ab Tuneta recedentes,urbem ſibi condiderunt, Cairoanum appellatam. Deinde tertio huius regni anno Muauias, quem Aegypto prępoſitum fuiſſe diximus,cum mille & ſeptingentarum, uel (ut alij uolunt) cum ſeptingentarum tantum nauium, claſſe Cyprum petijt: & urbe nobiliſsima Conſtantia capta, totam inſulam populatus eſt. Sed Carcozirum, Conſtantis Cæſaris miniſtrum,magna cum claſſe aduentare, certior factus: inde,ne quid incommodi pateretur, recedens, urbem in eadem inſula Aradum appellatam, fruſtra oppugnauit.

gnauit. Deinde Damaſcum in hyberna exercitum reduxit. Interea Ozmenus, ſchedas Muamedis ab Homare colligi iuſſas, in meliorem ordinem redigi, in capita diſtribui, ex ijsq; librum qui Alcoranum uocatur componi curauit, in quo omnia Muamedicæ ſectæ dogmata & inſtituta continentur. Vere poſtmodum redeunte, Muauias maiore quàm antea claſse, Aradum Cypri urbem petijt. quam poſt multas oppugnationes tandem cępit: & incolis, quocunq; uellent, ſine alia iniuria abire iuſsjs, penitùs deleuit, atq; inſulam uniuerſam habitatoribus ſpoliauit, uaſtauitq;. Eodem quoq; tempore alius Sarracenorum exercitus Buſurro duce, in Iſauriæ regionis fines irrumpens, regionem totam ferro flammaq; uaſtauit: & quinq; mortalium millibus ex ea in ſeruitutẽ abductis, domum redierunt. His tot tantiſque gladibus acceptis, Conſtans Cæſar duorum annorum inducias à Muauia petijt: quibus non impetratis, dum Muauias ingentem claſsem aduerſus Romani imperij prouincias apud Tripolim Syrię urbem parat, duorum fratrum uirtute conatus ille aliquantiſper irritus eſt factus: qui carceribus, in quibus ingens Chriſtianorum numerus erat, effractis, omnes in libertatem uindicarunt: adeò ut repentè impetum in Sarracenos facientes, innumeros ex illis cæciderint. & reliquis fugatis, uictores ad naues accurrerunt: ex quibus, ijs ſumptis quæ ipſis erant neceſſariæ, reliquas incenderunt, & ipſi in Thraciam uenerũt. Sed Muauias nihil hac clade territus, aliam maiorem claſsem comparauit & inſtruxit, cum qua Phœnicem Lyciæ portum petijt, ubi Conſtans cum claſſe erat: eumq; adortus, tantam Romanorum ſtragem edidit, ut mare illorum ſanguine ruberet. Conſtans uerò uili ueſte indutus, paruo nauigio cum paucis Byzantium fugit. qua uictoria elatus, Muauias Rhodum cæpit: & Solis coloſſum, quem Plinio authore Chares XII annorum ſpacio trecentis talentis fecerat, demolitus eſt: cuius ſtatuæ æs à Iudæo quodam Emeſſano emptum, noningenti cameli extulerunt. Neque hanc ſolùm ſtatuam, quæ ſeptuaginta cubitorum erat, inde Sarraceni tunc a-

ſporta-

ſportârunt, uerùm etiam innumeras alias: cum Plinius præter hunc Solis coloſſum ſeptuaginta tria millia ſignorum, & centum coloſſos ea in inſula fuiſſe teſtetur. Rhodo autem populata, per Aegæum delati, pari clade Cycladas afflixerunt. Hoc ipſo etiam tempore Iaidus, alterius Sarracenorum exercitus dux, Armeniæ fines ingreſſus, ad Caucaſum montem uſque omnia depopulatus eſt. & Muauias Rhodo reuerſus, claſſem in Siciliam miſit: quę illam ferro & igni totam uaſtauit. cum qua congreſſus Olympius Italiæ exarchus (ſic enim tunc uocabantur, qui pro Conſtantinopolitano Cæſare Italiam prouinciam gubernabant) cruentiſsima uictoria adepta eos expulit: qua pugna defatigatus, in morbum incidit, quo paulo pòſt obijt. Ipſe autem Muauias terreſtri exercitu comparato, in Capadociam ad Cæſaream eius prouinciæ caput oppugnandam duxit. Sed prius quàm aliquid memoria dignum ibi gerere poſſet, Ozmeni Califæ morte audita, quia illi ſuccedere cupiebat, exercitum reduxit. Ozmenus duodecimo pontificatus ſui anno, Sarracenorum, qui Ali Califam uolebant, turba domum, ut ipſum interficeret, obſidente, ſibi ipſi mortem conſciuerat, ne in illorum manus ueniret. Hic annulum Muamedis, quem omnes Califæ ante ipſum geſtauerant, caſu quodam amiſit. aliumq; item argenteum ſibi comparauit, in quo hæc uerba ſcribi iuſsit: O' PERTINACES, O' POENITENTES. Colore erat albus, aſpectu grauis & humanus, barba prolixa, ſtatura mediocri: fuitq; ſemper, & antequã ſectam hanc amplecteretur, & pòſt, multitudini charus. ex mercatura magnas ſibi diuitias comparauerat: quamuis ſemper liberalis, imò magnificus fuerit: quas (ut diximus) pòſt militibus, ut pontificatum adipiſceretur, elargitus erat. Vixerat annos LXXXVII. noctu ſine ulla pompa ſepultus eſt, quia ſe ipſum interfecerat. Itaq; eo defuncto, magna inter Sarracenos de nouo pontifice eligendo eſt orta contentio. alij enim Alim uolebant, alij Muamadum Ozmeni filium, alij Muauiam. Sed Alis armis contra Muamadum obtinuit, adeò ut omnium præterquam Muauiæ

conſenſu, pontifex crearetur. Muauias uerò militibus Aegyptijs atque Aſſyrijs, quos ſecum tot bellis exercitatos habebat, fretus, arma contra eum, Ozmeni cædis ulciſcendę cauſam prętexens, mouit: & cum uterque cum exercitu ad Eufratem fluuium ueniſſet, Muauias rei militaris peritior, & qui militem ueteranum haberet, caſtra prope amnem & Babylonem urbem uallo ac foſſa communiuit ſic, ut neque ad pugnam cogi poſset, neq; aqua (cuius in ea regione magna eſt penuria) & commeatu deſtituerentur, ac nullus impetus à tergo eſſet metuendus: cum interea Alis exercitus magna aquarum penuria laboraret. & ſic per undecim menſes militem intra caſtrorum munimenta continens, leuioribus tantum prælijs rẽ agendo, hoſtem fatigauit: donec tandem ſacerdotibus & alijs Muamedicæ legis peritis intercedentibus effectum eſt, ut cauſa tota duorum ſenum iudicio permitteretur. hi autem fuerunt delecti, ab Ali Alaſcates, & ab Muauia Alaſcius: qui cum Algendelum oppidum, in quo de tota cauſa cognoſcere debebant, ueniſſent, alter ex illis Alim pontificatu deponendum, alter uerò eo digniſsimum eſſe cenſuit: quamobrem re per eos nec ritè dijudicata, nec compoſita, Alis & Muauias in caſtra quiſque ſua redierunt: nec deſierunt excurſionibus crebris ſe mutuò utriuſque partis milites interficere, & agros populari, donec tandem Alis in templo quodam prope Cufam Arabiæ urbem, Muauiæ inſidijs trucidatus fuit, ibiq; ſepultus: & ob id nunc locus ille Maſſadale, id eſt, Alis domus uocatur. Is in annulo hanc habebat inſcriptionẽ: CORDE SINCERO DEVM DOMINVM VENEROR. Corpore breuis erat, barbam habebat prolixã, brachiaq; & crura uilloſa, in inceſſu nunquam oculos attollebat. Ali mortuo, Cufæ & Arathę ciues Alhaccemum, eius ex Fatema coniuge, Muamedis filia, maximum natu filium, pontificem creârunt: qui auum maternum forma omnino referebat. Hic exercitu contra Muauiam ducto, quum acies ambæ ad pugnam inſtructæ, & fronte oppoſita ſtarent, ſiue prælij euentum metuens, ſiue (ut alij tradunt) naturæ bonita-

te uictus,ne tanta humani ſanguinis ſtrages ſua cauſa ederetur : Muauiam ſupplex adijt , eumq; ſuperiorem agnouit.& ſic pace inter eos facta, ſimul Cuſam petierunt: & magna ibi accepta pecuniæ ui,Ietribum inde iuerunt, ubi Muauias Alhacemum propria manu regio diademate ornauit,regemq; appellauit, quia non diu uicturum ſciebat. Nam ſexto pontificatus ſui menſe nondum expleto,ueneno quod illi Muauias dederat,obijt.Symbolum eius,quod in annulo geſtabat,fuit: Solus Deus potens eſt. Et ſic Muauias ſolus ęmulis ſublatis regnauit. Reb. in hunc modum conſtitutis, in Imperij Romani fines irrupit.ſed pòſt Conſtantio petenti pacem,dedit,ea lege, ut quotidie ab eo decem auri pondo, & ſeruum cum equo acciperet. Damaſcus his temporibus Sarracenorum Imperij ſedes & caput erat. Verùm in tanta fœlicitate orta ſunt inter eos diſsidia, ob religionẽ ex Muamedis reſcriptorũ uarietate & repugnantia: Perſæ namq; iam (ut diximus) Sarraceni facti,longè diuerſa ab ijs qui in Syria erant,Homaris Alcoranum ſequentibus dogmata habebant. quamobrem Muauias exercitu in Perſidem ducto, ſectam illam depreſsit,& ſuam quæ in Syria uigebat extulit:conſtituitque, ut ſuę ſectę militibus ducenti denarij in ſingulos dies numerarentur,Perſis uerò ſolum triginta. Deinde Ciliciæ fines ingreſſus, totam ferro & flamma eſt depopulatus. Cumq; Damaſcum redijſſet, Sapor locorum, quæ adhuc Romanũ imperium in Perſide agnoſcebant, Prætor, qui ab Imperatore defecerat, Sergium equitum magiſtrum ad eum miſit, rogatum, ut ſe ad Conſtantinopolitanum Imperium occupandum iuuaret. quo hæc cum eo tractante,uenit pariter ad Muauiam Andreas Cæſaris miniſter,magna & ampla dona promittens, ſi Saporis rebus nõ fauiſſet. quibus Muauias reſpondit: Cum utrunq; pro hoſte haberet, ſe illi auxilio futurũ, qui plus dediſſet. atq; ſic Sergio maiora dante, fœdus cum eo inijt.Andreas uerò diſcedens, Sergium in Perſidem redeuntem inſidijs ſtructis cæpit, & in crucem ſuſtulit, eo cui fides data erat ſublato, Muauiam retentis muneribus ſe promiſsis ſolu-

tum cauillaturum ſperans : ſed maior fuit in barbarò fides, quàm Græcum ingenium capere poſſet. Muauias enim fidem ſine fuco ſeruare uolens, Arabicas copias Fadala duce Sapori auxilio miſit: eoque equi caſu mortuo, Fadalæ ſupplementum Iazido filio ſuo duce, quo cœptum bellum ſuſtinere poſſet, dedit: quibus copijs Chalcedonia ualde afflicta fuit, & Armaria Phrygiæ ciuitas capta: ac quinque millium Sarracenorum præſidio impoſito (quia hyems inſtabat) in Syriam cum exercitu redierunt. Interea Cæſar, quamuis hyems iam adeſſet, omniaque niuibus tecta eſſent, Andream cum parua manu ad præſidium illud pellendum, & Armariam recuperandam miſit. Itaque Græci ſcalis repentè ad mœnia applicatis, abſque ullo impedimento in ciuitatem irruperunt: & Sarracenos, qui nihil tale ſuſpicantes, cum ingens eſſet frigus, domibus incluſi erant, ut tot clades ab illis acceptas ulciſcerentur, omnes trucidarunt. Poſtea Conſtantio, qui in Italiam ex Græcia, & Romam profectus, ubi omnia diligenter circumſpexit, ad prædam conuerſus, quicquid antiqui operis fuit ex ære aut marmore, & quicquid oculos delectare potuit, ſublatum, & in naues delatum Neapolim primùm, ac inde Syracuſas in Siciliam ſecum tranſtulerat, adeò ut plus ornamentorum ipſe ſeptem dierũ ſpacio, quàm tot barbaræ gentes CCLVIII annorum (tot enim à Romani imperij prima inclinatione interceſſerant) urbi detraxerit. ibi dum tributum Italiæ urbibus & inſulis imperatum (quod tam auarè & crudeliter exactum fuit, ut multi fortunis ſimul & coniugibus ac liberis ſpoliarentur) molliter & libidinoſe uitam agens expectat, à ſuiſmet trucidato, & Conſtantino eius filio imperante, eum imbellem uidentes, Sarraceni claſſem occultè comparant, Thraciam & Græciam, ſi quid Byzantij tumultuatum eſſet, inuaſuri. Verùm quia pacata ibi erant omnia, Siciliam Romanorum tunc & totius Italiæ ſpolijs refertam petierunt: atque Syracu-

ſas, quæ nullo præſidio tenebantur, repentina ui cæperunt. Cumque ibi ob Italiæ propinquitatem tutò eſſe non poſſent, Romanæ urbis ornamentis omnique Syracuſana gaza nauibus impoſita, opima præda onuſti, Aegyptum repetierunt. Non deſunt tamen, qui tradant, Conſtantinum Conſtantij filium patris cæde audita in Siciliam nauigaſſe, & ſpolia inde Byzantium aſportaſſe. Pòſt alius Sarracenorum ingens exercitus Africam ingreſſus, incredibili ſucceſſu omnem maritimam oram (nam mediterraneorum iam magnam partem poſsidebant) octingentis mortalium millibus inſeruitutem abductis populatus eſt: & ab alia parte Muauias maximum exercitum Muamade & Caiſe ducibus emiſit, qui Lydiam & Ciliciam Romanorum prouincias ſubegit. Ac paulo pòſt, ut Byzantium oppugnare poſſet, huic alium Sæuo duce ſubmiſit: quo priori coniuncto, Byzantium ambo petierunt, eumque obſidione cinxerunt. Hisque claſſem etiam ingentem addidit, quæ ab Hebdomi occiduo promontorio ad Cyglobium omnia cingebat: ac ſæpius oppugnationem tentârunt, ſed irritus fuit illorum conatus. Durauit hæc obſidio à menſe Aprili ad Septembrem. Inde Cyzico urbe capta, eò in hyberna conceſſerunt. Vere deinde ineunte, rurſum in aciem prodierunt: ſicque multis illatis & acceptis cladibus, bellum hoc circa Byzantium in ſeptimum annum produxerunt. Tandem uerò Chriſtianorum rebus proſperè ſuccedentibus, multis militibus atque etiam nauibus amiſsis, deiecti animo, mari inde receſſerunt: cumq; hyems eſſet, tanta eos tempeſtas in mari corripuit, ut nauibus ad Chium Aegei maris inſulam fractis, magna illorum pars ſubmerſa perierit. & fortuna tunc mirum in modum Chriſtianorum rebus fauente, paulo pòſt Conſtantinus cum Suſia, Muauiæ nepote, prælio in Aſia feliciter commiſſo: & trecentis Sarracenorum millibus in eo cæſis, eos ſibi uectigales fecit; fœdere cum eis per Iohannem Pizigaudam patricium,

quem ad hoc in Arabiam ad Muauiam Conſtantinus miſit, in triginta annos his legibus icto, ut Romanorum Imperatori quotannis auri pondo ter mille, octonos ſeruos, totidemq; præſtantiſsimos equos tributi nomine darent: & præterea ex captiuis Chriſtianis, qui apud eos erant, quinquaginta, quos Cæſar petiuiſſet, libertate donarent. Fuerunt autem & alia, quæ Sarracenos ad hoc fœdus impulerunt. Nam his cladibus in Syria cognitis, quidam Sarracenicarum nauium præfectus, Calinicus nomine, animo ex illorum aduerſis rebus ſumpto, naues omnes quæ ibi erant incendit, & pôſt Byzantium confugit. Et in Aegypto quoq; eadem fortuna res illorum afflixit. Peſtilentia enim tantopere ibi tunc ſæuijt, ut Sarracenorum genus in ea prouincia penè extinctum fuerit. & Conſtantinus paulo antè, ut conatus illorum quauis ratione reprimeret, conſilio nón ſatis prudenti Caucaſia clauſtra, ab alijs Caſpia errore dicta (quę ab Alexandro magno occluſa ueteres ſemper, montanorum, ſimul ac Septentrionalium populorum ferocitatem metuentes, magis clauſa & ſepta uoluerant, unde pôſt Turcas egreſſos ferunt) aperuit: & populos quoſdam intra eos montes latentes, Mardaitas appellatos, euocauerat. qui ſpeculis omnibus montium à Tauro, qui hodie Maurus dicitur, ad Libanum occupatis, Sarracenis formidabiles facti erant. quibus enim graue erat Sarracenorum iugum, omnes ſe ad hos in montes transferebant: & inde crebris excurſionibus ſubiectos agros populantes, omnia illis infeſta reddebant. quibus tot tantisque cladibus Arabum uires ualde imminutæ erant: & unica tantum illis claſsis reliqua erat, quæ tunc Fadala & Cadallo ducibus Cretam uaſtabat. His autem ſucceſsibus uiſa eſt nonnihil Rom. Imperij maieſtas reuireſcere. Sed Muauias pace, quę Chriſtianis (quia tunc poterant Sarracenorum iam ita fractæ & conquaſſatæ uires, ſi non magis præſens ocium, quàm diuturna Reipub. tranquillitas, quæ nulla ratione diuturnior tutiorq; cum barbaris, quàm perfecta uictoria paratur, Cęſari tunc cordi fuiſſet, penitùs opprimi ac deleri) prænicioſiſsima fuit

adepta,

adepta, uires aduerſus Mardaitas conuertit: ijſq; de ſpeculis illis & montibus quos inſederant deiectis ac deturbatis, ad religionis ſuæ, in qua iam multæ ſectæ erant obortę, controuerſias componendas animum applicuit. Ideoque concilium ſiue Synodum ſuæ ſectæ indixit, ad quam edicto promulgato doctos omnes, qui'ue aliquod Muamedis aut ſuperiorum pontificum reſcriptum haberent, ſuum agnoſcentes imperium, uenire, & ſcripta ſecum adferre iuſsit. Celebrata fuit Synodus hæc Tartarica Damaſci. cumq; ibi ob ſententiarum pugnantium uarietatem nihil ſtatui poſſet, ſex omnium ſapientiſsimos ex eo numero communi conſenſu ſeligi iuſsit: & ſic delecti fuêre Mulcinus, Boarius, Buora, Anoecius, Atermindus & Dauid. his in unã domũ, cũ omnib. ſcriptis quæ allata fuerãt incluſis, ut ſinguli ex illis ſcriptis omnia Muamedis facta & dicta, quæ ueriſimilia uiderentur, in unum uolumen colligerent, iniunxit. Cumq; illi ſex uolumina feciſſent, reliqua omnia ſcripta in flumen proijci curauit: quæ tot fuerunt, ut illis ducenti cameli fuerint onerati. Deinde lege lata grauem eis pœnam propoſuit, qui ſecus crederent, facerent, dicerentq;, quàm in ijs ſex Alcoranis præſcriptum eſſet. Ex quibus ſex uoluminibus ortæ ſunt poſtea quatuor Sarracenorum ſectæ, quæ Melici, Aſafij, Alambeli & Buanifi uocantur. Afri enim, Melici: Arabes & Damaſceni, Aſafij: Armeni & Perſæ, Alambeli: Alexandrini & Aſſyrij, Buanifi. In Cairo uerò, maxima Aegypti urbe, omnes ſectæ, nemine repugnante, uigent. His peractis Muauias Damaſci, ubi ſedem habuerat, obijt: ibidemq; ſepultus fuit. Hic primus Sarracenorum ducum, unà cum Ozmeno, Homare regnante, Romanas prouincias cum exercitu eſt ingreſſus: primusq; imperij Sarracenici fines ad Occidentem, in Aegyptum ſcilicet atq; Africam, ad Orientem in Meſopotamiam, & ad Septemtrionem in Aſiam promouit, & primus ſibi certam regiamque ſedem conſtituit Damaſci: cuius urbis ager omnem alium ubertate, cœliq; ſuauitate ſuperat. & ſeruis regio more, atq; eunuchis, qui coram ſe aperto capite ſtarent,

uſus

uſus eſt. fuit enim uir prorſus militaris,& in rebus gerendis prudens: colore albus erat, facie iucunda & graui, oculis uarij coloris, ſtatura mediocri, barba ſemper nigra: quia ubi caneſcere cœpit, tingebat eã. Vixit an. LXXVII. regnauit XXIIII. Sigillum geſtabat cum hoc ſymbolo: O' DEVS IGNOSCE MIHI. Literas nullas, & ne ſcribere quidem norat: cũ tamen magno eſſet alioqui ingenio. unde ferunt Muamedem aliquando in conuiuio (ut coram hominibus ſolebat) orantem dixiſſe: O' Deus doce Muauiam ſcribere & numerare, eundemq; à periculis libera. quibus uerbis uir callidus, qui Muauiæ ingenium acre & ferox norat, duo uoluit indicare. Primùm, illum, ſi aliquid literarum didiciſſet, potuiſſe ſectam ſuam uehementer adiuuare. nam qui ſcribere norunt, ij etiam legere poſſunt, & inde prudentiores fieri. Deinde, quia ob ferocitatem multis ſeſe periculis obiecturum uidebat, numerandi artem ei à Deo precabatur, qua tempora metiri & obſeruare poſſet, occaſionesq; rerum gerendarum captare. eandemq; ob cauſam à Deo, ut eum periculis eriperet, petebat: ſed uiro per ſe & natura callido, nihil his opus fuit. Muauia defuncto, ſtatim Iezidus, eius filius, pontifex & rex fuit ſalutatus: qui nihil adeò memoratu dignum geſſit. erat enim ocio & luxui deditus, nec corpore ſatis firmo: niſi quòd multos ex Arabum nobilitate interfecit: ſororem ſuam libidinosè adamauit, & literis atque poetice delectabatur, multaq; carmina faciebat, legis Muamedicæ & cuiuſuis religionis maximus contemptor. hoc regnante, Mutar, quem ipſe Perſidi prouinciæ præfecerat, eius ignauia cognita, ſe uatem eſſe prędicans, tyrannidem in ea inuaſit: ab eoq; Perſarum reges, qui hodie Sophiani uocantur, originem ducunt. Iezidi ſymbolum fuit: DEVS EST MEVS DOMINVS. regnauit annos tres: obijt autem Arrani, ætatis ſuæ anno XL. cum paulo antè Cufæ ciues Hocemũ, Alis filium, pontificẽ creaturi uocaſſent: quęm Abdalamus, Iezidi filius, in Carbalenſibus campis prope Cufam inſidijs oppreſſum interemit: ibiq; ſepultus fuit. in cuius rei memoriam, ad eius ſepulchrum ciuitas poſtea

fuit

fuit condita Carbala, de campi in quo eſt nomine appellata. Hocemus duodecim filios mares reliquit, Zeinalum uidelicet Abadinum, Zeinalum Muamedem, Baguerum Muamedem, Giafarum Cadenegum, Giafarum Muſam, Cazinum Muſam, Hali Muceratium, Alle, Muamedem Taguinum, Muamedem Halinaguinum, Alle Hacemum Aſquerinum, Hacemum Muamedem Mahadinum. qui uarijs in locis ſepulti ſunt, nempe alij prope Muamedem abauum, alij Bagadati, alij Herini: ſolum Muamędem Mahadinum Perſæ nondum obijſſe dicunt, quem equo inſidentem ad legem cunctis gentibus declarandam uenturum, & omnes gentes conuerſurum, id autem in Maſſadale urbe, ubi Ale aui eius corpus iacet, incoaturum aiunt. Ideoq; ſemper ibi equum pro illo paratum habent: quem, cum ſacra fiunt, facibus accenſis ad templum deducunt: & quodam anni die apud eos ſolenni hunc equum quàm maxima poſſunt pompa ad templum, in quo Ale ſepultus iacet, ferunt, rogantes eum, ut hunc ſuum nepotem, quem ipſi expectant, quàm citiſſimè mittat. ad quod feſtum ingens ex uarijs partibus accurrit hominum multitudo. Itaq; Hocemo interfecto, & Iazido mortuo, Maruanus quidam pontificatum eſt adeptus, qui non plus quâm nouem menſes regnauit: quoniam Abdalamus, Iazidi filius, eum regno expulit, eoq; annum unum ipſe potitus eſt. quo tempore Arabes concilio in Cufa interioris Arabiæ urbe habito, Abdimelicum pontificem creârunt adhuc iuuenem. aduerſus quem motus excitauit etiam quidam alius, nomine Dadacus. Sed Abdimelicus Caiſam conſanguineum ſuum ad Abdalanū perſequendum miſit (erat Abdalanus ex Eubocarę ſtirpe oriundus, quam ſtirpem Arabes Maraunionam uocant) & ut ex ijs quæ narrata ſunt patet, multos annos per uim pontificatum obtinuerat: ideoq; Sarracenis, qui Alis ſtirpem, quę à Muamede recta ferè linea originē trahebat, magis amabant, erat exoſa. Abdimelicus uerò ab Ali genus ducebat, quod illi Abazionem uocant: ipſe uerò Abdimelicus cum altero exercitu Dadacum eſt perſequutus. Abdalanus tunc

fortè in Meſopotamia nouum Califam ibi exortum deleuerat, & cum exercitu uictor Damaſcum redibat: cum eum Ciafas ad Eufratem fluuium offendit, & commiſſo prælio cruenta uictoria eſt potitus. Damaſcenus Califa Abdalanus Damaſcum confugit: unde ibi, quia tyrannicè imperium exercuerat, nõ admiſſus, Cairũ tunc nõ magnã urbem ad Nilum, nõ procul ab Memphis ampliſsimæ urbis ruinis ſub Homare à Muauia, ut Nili tranſitum in ſua poteſtate haberẽt, conditam, & præſidio munitam (quę pòſt ita creuit, ut nunc inter maximas orbis terrarum numeretur) petijt. & ibi quoq; à præſidio quo tenebatur excluſus, atq; à ſuis omnib. ob ſęuitiem, qua in ſecunda fortuna uiciſsitudinis humanæ parũ memor, uſus fuerat, deſertus, in Gręciã nauigare cum unico ſeruo uoluit: ſed uentis in inſulam quandam, in qua notus erat, delatus, ibi trucidatus fuit: & ſic Califorum, qui Damaſci regnauerant, genus interijt. Ciafas uerò Damaſco potitus, Iazidum Califam iam ante multos annos ſepultum extrahi, eiusq; oſſa cremari, & cineres in flumen proijci iuſsit: & in omne genus Maraunium ferro ac flamma ſæuijt, cadauera illorũ feris dilaceranda proijciens, ut Hocemi & aliorũ ex Abazia familia ab ipſis interfectorum iniurias ulciſceretur. erat tunc quidam ex Maraunia ſtirpe homo diues & potens, nomine Abedramon, cuius maiores Damaſceni Califę fuerant: & ſunt, qui eum tradant Muauię filium fuiſſe. Hic Abdimelechi & Ciafæ immanitatẽ, qua genus ſuum perſequebantur, uidens, ſibiq; talia metuens, magno amicorum, propinquorum & clientum numero collecto, in extremas Mauritaniæ Tingintanę partes penetrauit: ubi, tum quòd ex Damaſcenorum pontificum familia eſſet, tum ob uirtutẽ fortitudinemq;, magno honore ab ijs Sarracenis qui illic erant (nam multi iam Romanis, maritima quæ ad Mediterraneum ſpectant loca tantum defendentibus, eò uenerant, ibiq; ſedes poſuerant) acceptus fuit: qua potentia & ſectę opinione elatus, primus omniũ ſe Miralmuminum, quæ uox Arabica lingua credentium principem ſignificat, auſus eſt appellare: quem pòſt noſtri

hiſtorici

hiſtorici corruptè Miramulinum uocauêre. itemq; Maroci urbem maximam & nobiliſsimam prope Athlantis radices, ad Agmeti portas condidit, & regni ſui metropolim conſtituit: quamuis multi à Ioſippo, Teſfini filio, & alij ab alio conditam uelint. Contra hunc autẽ Abdimelicus tum quia illum rebus ſuis, cum aliò arma conuerteret, quò ipſe Aſiæ rebus intentus ſpectare non poterat, nihil obeſſe uidit: tum quia multis alijs moleſtijs affligebatur, nihil tentauit. nam etſi Dadaco cum ſua factione deleto uictor Damaſcum & ipſe ueniſſet, non tamen diu ea lætitia frui potuit: quia & ſęua peſtilentia graſſari cœpit, quę Sarracenicã gentem penè ad internecionẽ deleuit: & cum peſte, dira etiam fame affligebantur in omnib. ſuis regionib. & Mardaitæ mõte Libano iterũ occupato, fines ſuos Hieroſolymã uſq; promouerant, & Perſidis à Mutare occupatę res animũ eius angebant. Quibus aduerſę fortunę fluctibus agitatus Abdimelicus, ne quo maiori infortunio obrueretur metuens, per legatos à Iuſtiniano, qui tunc annos natus XVI imperium erat adeptus, pacis, quam Muauias cum Conſtantino pepigerat, confirmationẽ rogans, ut Mardaitæ Libano amouerentur petijt: quod ſi fieret, ſe Romanis quotidie decem auri pondo, ſeruum & equũ eximiæ pulchritudinis tributi nomine daturũ pollicebatur. & inſuper pacis cõfirmatione impetrata, quo melius Cæſar poſſet Mardaitas, qui iam nõ ultra XII millia erãt, Libano mõte amouere, mediam Cypri Armenię & Iberiæ annuorũ tributorũ partẽ ei conceſsit. Deinde hac pace confirmata, & Mardaitarũ ferociſsimorũ hominũ metu liberatus, Ciafam aduerſus Mutarẽ, qui ſub religionis ſpecie tyrãnidem in Perſia occupauerat, cũ magnis copijs miſit. quę expeditio infelicẽ & ipſa exitũ eſt ſortita: quoniã Mutarus cũ ęxercitu occurrẽs fregit eũ, ac fudit. unde maiorẽ ſibi quàm antea exiſtimationẽ comparauit. Abdimelicus, ut ex propinquiore loco Perſicas res ſpectaret, in Meſopotamiam tranſit: ubi rurſus multis ſimul calamitatibus iactatus fuit. quoniam Iuſtinianus Sclauis partim in deditionem acceptis, partim armis domitis, delectis ex ea

gente iuuenũ fortiſsimorũ circiter XXX milib. legiones cõſcripſerat:quib.fretus,prętextu ex eo ſumpto,quòd moneta annui tributi non Romanorũ ſignũ,ſed nouũ Arabicũ haberet,fœdus fregit:& Leõtio patricio cũ his nouis legionib.in Aſiam miſſo,Iberiam,Albaniam, Ircaniã & Mediam, quæ regiones Sarracenorũ parebant imperio,ſubegit. Eodemq; tẽpore Saidus quidã ſeditionẽ contra Abdimelicũ excitauit: aduerſus quẽ cũ exercitu profectus Abdimelicus,ita eũ terruit,ut ſupplex ueniã peteret.cui Abdimelicus ſimulans cõdonauit:ſed paulo pòſt clàm interfici iuſsit. Excitatus etiã eſt hoc ipſo tẽpore inter Sarracenos & alius tyrãnus,nomine Abdala Zubir,qui Muſubum fratrẽ cõtra Mutarẽ in Perſiam miſit: ab eoq; Mutarus & uictus & trucidatus fuit, ſed eius uictorię fructu frui nõ potuit. Abdimelicus enim, totis uirib. aduerſus eũ collectis, pręlio uictũ cũ exercitu deleuit: ac inde in Perſidem profectus,totã illã prouinciã ſubegit.quo ſucceſſu territus Abdala Zubir,Meccã cõfugit.ad quẽ perſequendũ Abdimelicus Cagianum cũ magno exercitu miſit,qui Mecca capta Zubirũ interfecit,& antiquiſsimũ eius urbis idolum cũ tẽplo incẽdit: & ſic Abdimelicus Perſide recepta,& ęmulis extinctis,ſolusq; Sarracenicarũ rerũ potitus,cũ ſæpius Romanũ Imperatorẽ fruſtra obteſtatus eſſet, ne fœdus uiolaret,uires aduerſus Gręcos,bellum cõtra iura omnia humana atq; diuina inferẽtes,Muamate duce conuertit:quib.apud Sebaſtopolim inuẽtis,fœderis tabulas inſtar uexilli haſtæ appẽdit:ac Deum(cuius illę numine interpoſito cõfirmatę erãt)uindicẽ implorãs,acie inſtructa in eos impreſſionẽ fecit:Sclauis tamẽ prius pecunia corruptis:quorum ſtatim,ubi pręlium eſt initũ, circiter XX millia ad Sarracenos defecerũt.quę res adeò Gręcos perculit, ut nullo labore fuſi fuerint.quos illi perſecuti,ferè omnes cęciderũt:& Impator Iuſtinianus (nã & ipſe huic prælio interfuit) turpi fuga cũ paucis cõſeruatus, ubi ad Leucatẽ peruenit, reliquias Sclauicę illius & nouæ militiæ omnes trucidari,& cadauera in mare præcipitari iuſsit. Vnde Sarraceni pòſt impunè nõ modò ſua recuperàrũt, uerũ etiã reliquas Ro-

manas

manas prouincias inuaſerũt: & Sabatius patricius, Armeniȩ prȩtor, Romanorũ clade cognita ad eos ſe cõtulit, eiſque Armeniã tradidit: neq; illi Oriẽtẽ uniuerſum uaſtare, & Chriſtianos in ſeruitutẽ abducere deſierunt. nã etiã illa Perſidis pars, quȩ adhuc Romanũ agnoſcebat impiũ, à Cagiano ſubacta fuit: & Muamates cũ Sclauis q̃ ad eũ trãſfugerãt, Thraciã prouinciã ingreſſus, eã ferro & flãma uaſtauit: Romano impio interea ciuilib. diſcordijs ac inteſtinis odijs ita dilacerato, ut nemo illorũ audaciã reprimere poſſet. Leontius enim patricius, Iuſtiniano in Cherſonẽ inſulã relegato, Imperiũ occupauerat: ſtatimq; Ioannẽ patricium cũ claſſe ad Sarracenorũ Africanorũ, q̃ ex mediterraneis quȩ illis ex fœdere ad inhabitandum erant cõceſſa, denuò maritimã orã inuaſerãt, uim inhibendã miſerat: qui Sarracenos acie uictos, Romanorũ finib. expulerat. Sed cũ opes illorũ in Syria totoq; Oriente formidoloſȩ eſſent, & maiores copias ijs qui in Africa degebãt Sarracenis ab Abdimelico auxilio ſubmitti crebris rumorib. nunciaretur: Ioannes ſe nimis paruũ exercitũ ad eam prouinciam tutãdam habere ratus, Byzantiũ, ut nouas à Leontio in ſupplementum copias acciperet, exercitu in Africa relicto petijt. Sed dum hȩc nimis lentè à Leontio comparantur, Abdimelicus ſuorum qui in Africa erãt ſtatu cognito, iacturãq; iniquo ferẽs animo, claſſem ingentẽ mittit ad prouinciã recipiendam: cui cũ Romana claſsis impar eſſet, inde receſſit: cumq; in Cretã perueniſſet claſsis, principes partim turpe rati Africa amiſſa, & hoſtib. cõceſſa reuerti: partim ira in Imperatorẽ, qui tam ſegniter bellicas res tractâret, commoti, claſsiarios ad defectionẽ cõcitãt, ac ut Abſimarũ Imperatorẽ ſalutent ſuadent, quẽ & Tyberiũ nominârunt. is cum copijs Byzãtiũ cõfeſtim profectus, Leõtiũ imparatũ offendens, ſtatim urbe eſt potitus, & Leontiũ trũcis narib. in uincula cõiecit. Sarraceni uerò Africã totã Romanis undiq; præſidijs pulſis occupârũt. erãt aũt qui tũc Africȩ maritima loca habitabant, magna ex parte Gottici generis: Hic Tyberius ſtatim ubi imperio potitus eſt, Heracliũ frâtrẽ ſuũ cũ maximis copijs in Aſiã cõtra Sarracenos miſit:

qui in Syriam irrũpens, Samoſata uſq; progreſſus eſt : finitimaq; loca omnia populatus,circiter ducēta millia illorũ cęcidit:captiuiſq; plurimis,& ingenti pręda parta,magnũ eis terrorē iniecit . & eodem tēpore Armeniæ principes, Sarracenos omnes qui in Armenia erãt, per ſeditionē trucidarunt:ac legatis ad Abſimarũ miſsis,Romanos denuò in prouinciã receperunt. quã Muamates magnis copijs adortus,iterum Sarracenico ſubiecit imperio,ac principes populi uiuos cremauit. dein Ciliciã quoq; inuaſit, totã eã uaſtans : nõ tamē ſine magno ſuo malo.quoniã Heraclius cũ eo cõgreſſus,magnã eius exercitus partē deleuit,cęteris captis:quos Cõſtantinopolim ad Imperatorē uinctos miſit. quo tēpore obijt Abdimelicus,regni ſui an.X X I.Diximus ſuprà, Abedramonē quēdam ex Maraunia ſtirpe initio Abdimelici põtificatus in Mauritaniã ſeceſsiſſe,& tãtã ſibi exiſtimationē apud ſuã gentem & ſectã conciliaſſe,ut quaſi alterũ Califam, uel etiã Califa maiorē illum, quotquot Sarraceni in ea prouincia degebant, uenerarentur: ſed quia bellicis rebus ſe nõ immiſcebat,& remotior erat, Abdimelicus eũ ut alios nõ eſt perſecutus. uerum tamen eius nomē etiã in Arabia magnum fuit. is moriens filium reliquit Vlitũ nomine,qui Abdimelico in pontificatu ſucceſsit,Miralmuminus & ipſe appellatus,An.Salutis Chriſtianę D C C V I I I. quo imperãte, Armenia Sarracenis pulſis iterũ ſub Romanorũ redijt imperiũ: & Arabes in Romanas prouincias irruptiõe facta, Miſtã urbem cũ multis caſtellis cæperũt,atq; opima pręda onuſti domũ redierũt. Deinde rurſus Abatio duce in Galatiã irruperũt,eamq; totã deprędati ſunt: & Iuſtiniano Cęſare à Trebellio Bulgarorũ rege in imperiũ reſtituto, Sarraceni horũ motuũ occaſione multo maiore quàm unquã antea apparatu ex Aegypto profecti,Libyã uniuerſam ad Oceanũ uſq; occupârũt.Libyam nũc dico,quia prius Africã ab illis captã oſtendi,quę Libyę pars eſt:ut intelligatur,me nõ de parte tantũ loqui, quæ iam capta erat, ſed de tota.nã cũ Libya ſiue Africa uniuerſa inſtar peninſulæ à Septentrione noſtro mari,ab Occaſu & Meridie Oceano Athlãtico,ab Ortu mari

Eoo,

Eoo, Rubro & Arabico ſinu clauditur, paruo ibi iſthmo inter Arabici ſinus extremum & noſtrum mare Aſię con iuncta : Aegyptus tamen, quæ prouincia circa Nilum fluuiorum maximum ab eius cataractis ad oſtia patet, unà cum Aethiopia quæ ſupra illum eſt, à pleriſque ueterum, atq; etiam recentiorum ſcriptorum Africę non adnumeratur. & ut Nilus fluuius huius peninſulæ Orientalem partem, hoc eſt Aegyptum atq; Aethiopiam, in qua Preteiannes latiſsimè regnat: ſic Niger amnis ijſdem (ut multi tradunt) fontibus oriundus, ac ut ille à Meridie in Septentrionem, ſic iſte ab Ortu in Occaſum atq; in Athlanticum Oceanum defluens, Nigritarum ditiſsima regna ab illa diuellit: adeò ut Lybia (de qua nos intelligimus) Nilo & Nigri fluminibus, Oceano Athlantico & noſtro mari contineatur : quam totam, quanta ab Occaſu in Ortum patet, Athlas maximus mons mediam ſecat: hodie in tres partes diſtributa, Barbariã, Numidiam & Lybiam. Lybia, quæ Arabicè Sarra, id eſt deſerta uocatur, Nigritarum regnis à Meridie, à Septentrione Athlante monte, ab Ortu Nilo flumine, & ab Occaſu Oceano. Numidia, apud Arabes Biledulgerid, hoc eſt, palmifera regio nuncupata, ab Aegypti finibus ad Oceanũ protenſa, Athlantis auſtrale latus occupat : Barbaria uerò ab Ortu in Occaſum ijſdem contenta finibus, quicquid Athlantem inter & noſtrum mare iacet, comprehendit. Hæc autem rurſus in quatuor prouincias eſt diſtributa: Mauritaniam Tingintanam, quæ Marrocci & Feſſæ regna continet : Cęſarienſem, in qua Telenſini regnum eſt: tertia pars Africa propriè & olim & hodie dicta, in qua olim Carthaginenſes floruerũt, hodie Africa urbs, & Tunes atque Tripolis. hanc ſequitur Cirenes, quæ Bugiæ regno comprehenditur. Prima igitur irruptione, quæ Ozmeno imperante in hanc prouinciam facta eſt, Sarraceni ex Aegypto progreſsi, Cyrenaicam & Africam occupârunt. ſed cum pòſt pace cum Imperatore inita, à maritima ora recedere iuſsi ſunt, in Numidiam & Lybiam fines promouerunt : & Muauia regnante rurſus in Cartha

ginen-

ginenſium fines irrumpentes, maritimam Africæ oram ſubegerunt. Nunc uerò armis promotis utramque Mauritaniam inuadunt, & ſic imperij fines Oceanum & Nigrim amnem conſtituunt. Cui prouinciæ Vlitus pontifex Mucam ſumma cum poteſtate, Admirantem dictum, præfecit. Veruntamen in ea adhuc partem illam Tingintanæ, quæ ad fretum Herculeum eſt, obtinebat Hiſpaniæ rex Rodericus Viſigottus. Gotti enim tunc rerum tota Hiſpania, Romanis præſidijs pulſis, iam à trecentis fermè annis potiebantur, unicum Rodericum regem agnoſcentes: qui non modò citeriori & ulteriori Hiſpaniæ imperabat, uerùm etiam omnia ad fretum poſita in Mauritania Tingintana poſsidebat. Habet autem fretum in Africa tria promontoria, duos ſinus efficientia: & in Hiſpania totidem promontoria, totidemque ſinus. Vrbes ad fretum nobiles erant, in Hiſpania quidem Carteia, ad Calpe promõtorium ſita, quæ pòſt Tarifa dicta fuit: in Africa Tingis, unde Mauritania Tingintana nomen habet, ad Abylę promontorium poſita: & Cepta, Ptolemæo Eſsiliſſa nuncupata. Hiſpaniam Romani uniuerſam in duas prouincias diuidebant, duosque procõſules aut proprætores in eam mittebant: quorum alter Citeriori, Vlteriori alter imperabat. Sed hæ partes non ſemper eandem magnitudinem habuerunt. nam cum nondum tota Hiſpania potirentur, citerior Hiſpania flumine Ibero & Pyrenæis montibus continebatur: quicquid uerò ultra Iberum erat, ad Vlteriorem ſpectabat, quæ Carthaginenſium erat. Sed poſtquam Punicis præſidijs undique pulſis, totam Hiſpaniam, quæ noſtro mari ab Ortu & à Meridie, ab Occaſu Oceano Athlantico, à Septentrione Cantabrico & Pyrenęis montibus inſtar peninſulæ clauditur, occuparunt: prȩter Luſitaniam & Beticam, quicquid terrarum in Hiſpania eſt, Citeriorem uocarunt: illas uerò quas Anas fluuius diuidit, & Oceanus ad Aſtures uſque ambit, ulteriorem hanc quidem quæ ad fretum eſt, Beticam, quæ nunc Vandaluſiam & Granatæ regnum continet: illam uerò quæ ab Anâ flumine

mine

mine ad Duriam amnem pertingit, Luſitaniam & citeriorem totam Tarraconenſem uocantes. quam diuiſionem tripartitam Geographi tradiderunt. His igitur tribus prouincijs, ac præterea Aſturibus & Cantabris, qui cis Pyrenęos ad Oceanum Septentrionalem ſunt, nec nō prouinciæ Narbonenſi ad Rhodanum uſque, quæ tunc Gottica Gallia uocabatur, imperabat (ut diximus) Rodericus Viſigottus, cum Sarraceni imperij fines in Africa ad Oceanum promouerunt, Anno Salutis Chriſtianæ DCCXII. Is Iulianum Ceptæ comitem, genere Viſigottum, uirum fortiſsimum, quiq́; magnas opes in Hiſpania habebat, & inſulæ cuidam quæ nunc Viridis uocatur, in ipſo freto ſitæ, multisq́; alijs tum in Hiſpania, tum in Tingintana locis imperabat, Beticæ, & ijs quæ in Tingintana poſsidebat, præfecerat: eiq́; Hiſpanię ab illa parte à Sarracenis tutandæ, ac freti cuſtodiendi curam commiſerat. Habebat hic filiam Cabam nomine, forma præſtantem: adeò ut eius forma Hiſpanię non minus pernicioſa fuerit, quàm Helenæ Troianis. nam eius amore captus Rodericus, ſiue ui, ſiue fraude (nam utrumq; fertur) pudicitiam eius uiolauit: quod illa quamprimùm potuit, parenti indicauit. qui iniuriam diſsimulans, & ulciſcendi cupiditatem celans, impetrauit à rege, ut ſibi Ceptam migrare liceret, quòd ſe inde melius Sarracenorum conatus reprimere poſſe diceret: ſicque omni ſupellectile ſua collecta, cum uxore ſe Ceptam contulit. Deinde, ubi eò peruenit, coniugem ſuam grauiter ægrotare fingens, regem rogauit, ut Cabam ad matrem, quæ fortaſſe eſſet moritura, uiſendam ire pateretur. Nam Caba cum alijs principum filiabus (ut moris erat) in aula degebat. Deinde hoc pignore recepto Mucam (quem ab Vlito toti Libyę prępoſitum fuiſſe diximus) adit, ſeceſsionis ſuę cauſam narrat: ſeq́; Hiſpaniæ eum dominū facturum, ſi modò id aggredi auderet, pollicetur. Mucas rem totā Vlito proponit, cuius uoluntatē præterire in re incerta nō audebat. à quo reſpōſum accepit, rem difficilem eſſe quę proponebatur: nec in tam graui negocio temerè homini callido, & ab ipſorum

religione alieno, credendum. Sed tamē ut Comitis fidem experiretur, paruo ei militum numero tradito: cui ſi res initio bene ſuccederet, poſtea maiores copiæ ſubmitti poſſent: tentari poſſe. Mucas igitur, etſi Comitis oratione ita permotus fuiſſet, ut rē omnino benè ceſſuram crederet: non auſus eſt Vliti mandatum pręterire. quamobrem ducem quendam ex ſuis, nomine Tarifem Auenzarcam, cum centum equitibus & quadringentis peditibus Iuliano tradidit. qui omnes, quatuor nauibus, in inſulam paruam, in ſinu illo quem Calpe mons facit, ſitam tranſuecti ſunt, quæ pòſt ab hoc Tarife duce Gelzira Taref dicta fuit: quò Iulianus amicos ſuos & propinquos omnes aduocauit, & cōmodis quę ipſe regi ſua opera, laboribus ac periculis dederat enumeratis, eiuſq; ingratitudine & filiæ ſtupratę iniuria indicata, animum ſuum eis aperuit: addens etiam, eum iniuſtè illud regnum obtinere, quod ad Vitizę filios hæreditario iure ſpectaret: idcirco rogare ſe illos, ut ſibi in tam iuſta cauſſa adeſſe uellent, ſeq; totis uiribus iuuarēt, uenturū proximo anno cum exercitu ad rem perficiendam idoneo. Quib. rationib. permoti omnes illi, cū tempus foret, ſuam operā ſunt polliciti: & hoc animo domum quiſq; ſuā redijt. Iulianus uerò, ut belli initium faceret, Gades inſulam in exteriore Oceano prope fretum ſitam petijt, quæ pòſt Alzira Dalfrada eſt dicta: eamq; totam ferro & flamma hominibus in ſeruitutem abductis uaſtauit. inde Luſitaniæ ac Beticæ oram pari clade afflixit, & ſpolijs oneratus in Africam redijt. Quo uiſo Mucas id ſatis bonum initium ratus, ei duodecim millia Sarracenorum eodem Tarife duce adiecit, cum quibus ille ad Calpes promontorij radices appulit claſſem: qui mons poſtea ob id Gabel Tarif, id eſt mons Tarifius eſt appellatus, & nūc Gibel terra nuncupatur: & copijs expoſitis Carteiam urbem, quæ pòſt ad noſtram uſq; ætatem Tarifa dicta fuit, cæpit. cuius rei rumore per Hiſpaniam diuulgato, Iuliani comitis propinqui quàm maximis potuerunt uirib. collectis, ſe ad hos Sarracenos repellendos ire fingentes, eò contenderunt, ſeq; illi adiunxerunt: & ſic uiribus coniunctis

iunctis

iunctis, Betis fluminis, qui hodie Guadalouir uocatur, oram, Andaluſia, ſiue à Vandalis Vandaluſia uocatam, magna ex parte ferro & flamma ſunt populati. Interea Rodericus quanta potuit celeritate maximo exercitu collecto, Ignicum, patruelem ſuum, contra hos miſit: qui ſæpius infeliciter cum illis congreſſus, tandem etiam cum ſuis omnibus deletus fuit. Sarraceni uerò magna populatione facta, præda onuſti, ingentemq́; mortalium multitudinem in ſeruitutē abducentes, in Africam redierunt. Quo tempore Vlitus in Aſia, dum ſe ad bellum Conſtantinopolitanū parat, obijt. & poſt illum factus eſt pontifex Zulciminius, Abdimelici filius: quo regnante, Sarraceni Byzantium ſecundò obſederunt. Statim enim, ubi pōtificatum eſt adeptus, Malſanam cum terreſtribus copijs, & Aumarem cum nauali claſſe Byzantium uerſus miſit: ipſe autem cum maiori exercitu ſubſecutus eſt. Sed hunc tam ualidum conatum aliquantiſper repreſsit Leo, Armeniæ prætor: quem dum ipſi fallere nituntur, ab eo decepti fuerunt. qui locis opportunis occupatis, tranſire eos non eſt paſſus. Interea Mucas ex Africa ad Zulciminium nouum pontificem ſalutandum ueniens, ei Hiſpaniæ res narrauit: quamobrem ille imperij in immenſum propagandi cupiditate accenſus, ut Tariſem rurſus cum maioribus copijs in eam prouinciam mitteret, illi iniunxit. Mucas igitur in Africam reuerſus, ſequenti anno cum ingenti exercitu, Richila, Tingis urbis comite, Iuliani propinquo, cui parum fidebat, obſide retento, in Hiſpaniam traiecit. quibus copijs in proximam oram expoſitis, Rodericus quanta potuit celeritate proximarum prouinciarum copias collegit, & Gottalaniæ (quæ nunc Catalonia uocatur) populis olim Laccetanis appellatis: nec non Iberię, quę nunc Tarracon, ſiue Aragon uocatur: atque Cantabris, qui hodie in regno Nauarræ ſunt: & ijs qui Gotticā Galliam incolebant, in qua ſunt urbes Toloſa & Nimis, ad Rhodanum uſq;, non expectatis eis ad Bedalacem fluuium, qui à ueteribus Betis dictus fuit, prope Xerez oppidum, occurrit. Sarraceni tunc in ea fluminis parte, in

qua Andaluſia eſt,caſtra habebant: & rex in altera parte, in qua Caſtiliæ regnum eſt,metatus erat. Betis enim fluuius ex Ortoſpeda monte, in Tarraconenſium finibus oriundus, in Oceanum freto proximum decurrens, Andaluſiam & Granatæ regnum à Caſtilia diuidit: mediamq; Beticam, quam Anas fluuius ex eodem monte oriundus terminat, interſecat. Luſitania uerò, Tarraconenſis prouinciæ Occidentale latus claudens, ab Anaſi oſtio recta linea ad Duriam ducta excurrit, & Caſtulonenſium fines ab Aſturibus Piſguerra fluuius dirimit. In hoc igitur loco primùm cum illis, quarto Nonas Septembris, qui dies Domino erat conſecratus, Anno DCCXIIII, prælium inijt. Pugnatum eſt ferociſſimè pro tranſitu fluminis: dum hi tranſeunt, illi prohibere conantur, pari ferè utrinque fortuna. quamuis Hiſpania iam duos annos annonæ penuria & peſtilentia afflicta, non eæ uires adeſſent exercitui, quæ antea ſolebant: & homines qui iam centum quinquaginta annorum ſpacio nulla bella uiderant, ocio eneruati, penè omnem diſciplinam militarem, & armorum uſum amiſiſſent, & armis inſuper carebant: quoniam Vitiza, qui Rodericum præceſſerat, immaniſsimus tyrannus, arma omnia populo adempta frangi curauerat: nec eo ſolum die pugnatum eſt, ſed per totam hebdomadam ad alterum Dominicum diem uſque, quotidie acerrima prælia fuerunt: octauo autem die, qui fuit XI Septembris, duobus Vitizæ regis filijs, qui præcedenti nocte cum Tarife, regnum eis paternum promittente, conſpirauerant, cum ſuis agminibus quos ducebant, ſe pugnæ ſubtrahentibus, cum Mucas copias omnes traduxiſſet, uicta fuit Gottica acies: & Rodericus, qui primo die, quo prælium eſt initum, patrium, hoc eſt Gotticum morem ſeruans, aurea toga indutus, auream item coronam, & calceos aureos, omniaque gemmis & margaritis precioſiſsimis ornata habens, in eburnea lectica duobus præſtantiſsimis equis ferentibus, in aciem prodierat. quòd idcirco faciebant in prælijs Gotti, ut milites regem fuga euade-

euadere non poſſe ſcientes, ſibi pariter aut eo in loco moriendum, aut omnino uincendum eſſe ſcirent. Turpe enim fuiſſet regem deſerere. Quem morem ſecutę multæ liberæ Italiæ ciuitates, quæ ſimul fœdere iunctæ erant, quandam quaſi curulem ſellam, cui infixa erant ſociorum omnium uexilla, ad belli uſum adornârunt. quam in prælijs boues multi, ne qua exercitui honeſtæ fugæ ob boum tarditatem ſpes foret, trahebant: easque ſellas Carocios appellârunt. Hoc igitur modo Rodericus rex in prælijs, quæ per ſeptem dies commiſſa ſunt; lectica ferebatur, ſumma cum pompa. Octauo autem die rem ad extremum perductam uidens, ipſemet cum alijs pugnare ſtatuit: ideoque equum conſcendit generoſiſsimum, Oreliam appellatum, & militibus ſuis uehementiſsima oratione cohortatis pugnam inijt. Sed ubi aciem ſuam inclinare uidit, in proximum montem ſecedens, regias ueſtes inſigniaq; exuit. ac inde ſuorum ſtragem uidens, pœnitentia commotus, quòd ſe tantorum malorum cauſam eſſe ſciret: amictu mutato, in quendam Luſitaniæ locum deſertum confugit, ubi uirum ſanctum ſolitariam uitam agentem inuenit, cum quo reliquum uitæ ſuæ tempus tranſegit. Nam quòd illum ſtellam, ſiue Dei nuncium ducem ſecutum eſſe traditur: id quidem fieri poteſt, & alijs quoque accidit. uerùm id, etiam de occulta quadam ſtella, uoluntatem ipſam mouente atq; ducente, intelligi poteſt. Quod uerò dicunt, à ſancto illo uiro cum ſerpente bicipiti in fouea incluſum fuiſse, qui eum bidui ſpacio totum corroſerit: id ut ſimpliciter intelligatur, minimè eſt ueriſimile. Nam quæ ſanctitas, quæ religio, quæ denique pietas, iubet pœnitentem, & ſolatium afflicti animi, inſtitutionemque meliorem quærentem, diris cruciatibus & inaudito ſupplicij genere interimere? Quamobrem & illud myſticè dictum crediderim: & bicipitem ſerpentem eſſe malè ſibi conſciam mentem, quæ non ſecus ac Furiæ, eos qui aliquod magnum ſcelus perpetrârunt, exagitat, ut

poetæ de Oreſte atque alijs finxerunt. Eo igitur in loco obijt: & poſt aliquot annos Viſei, in Luſitania, ſepulchrum eius fuit inuentum cum hac inſcriptione:

HIC IACET RODERICVS, REX GOTTORVM
MALEDICTVS, FVROR IMPIVS.
IVLIANI QVIA PERTINAX.
ET INDIGNATIO QVIA DVRA.
VESANVS FVRIA, ANIMOSVS INDIGNATIONE.
IMPETVOSVS FVRORE, OBLITVS FIDELITATIS.
IMMEMOR RELIGIONIS, CONTEMPTOR DIVINITATIS.
CRVDELIS IN SE, HOMICIDA IN DOMINVM.
HOSTIS IN DOMESTICOS. VASTATOR IN PATRIAM.
REVS IN OMNES.
MEMORIA EIVS IN OMNI ORE MARCESCET.
ET NOMEN IN AETERNVM PVTRESCET.

Hoc prælio Gotticus equitatus omnis extinctus fuit, & totius Hiſpaniæ uires fractæ: eorum uerò qui ex Gottica acie ceciderunt, numerus fuit infinitus, ex Sarracenis aũt tantũ uiginti millia: quia cum illis erat Iuliani factio, quæ totius Hiſpaniæ arma habebat. & ingens erat illorũ multitudo: & qui pro rege pugnabant, penè omnes erant inermes. pauci quidam fuga, quò quenq; ſors ducebat, ſibi conſuluerant: & qui ex remotiorib. prouincijs auxilio regi ueniebant, hac clade audita, illis qui Egiciam cõfugerãt coniuncti, Sarracenis iam inſtructa acie uictoriæ curſum perſequentibus ſeſe oppoſuerunt: & ſumma ferocitate nõ ſecus ac leones, quibus catuli ſint erepti, pugnantes, primam aciẽ fuderunt. Sed cum Iuliani legionẽ ſuſtinere non poſſent, ſeſe in urbem receperũt. Tarifes uerò, ubi fons eſt hodie Tarifius appellatus, caſtris poſitis, & inde oppugnationem aggreſſus, ſtatim urbe eſt potitus. Deinde Iuliani conſilio exercitum in multas partes diſtribuit, quibus ſingulis duces erant adſignati: ut priuſquam Chriſtiani conſilium aliquod capere poſſent, aut uires colligere, omnes ſimul ubicunque eſſent, opprimerentur, Vitizæ filijs & Opaſio epiſcopo eos ducentibus. Itaque exercitus

unus

unus Malaccam,quæ hodie Malega dicitur,Beticæ ad noſtrum mare portum, quem citò capere magni intererat, petijt: alter Cordubam,cui præerat quidam Chriſtianus Sarracenus factus,Mageitar nuncupatus,ipſe Tariſes cum tertio exercitu Menteſiam petijt urbem,ei Aquitaniæ parti quę Pyrenæis contigua,Gienna appellatur,proximã:& illa urbe, quę excindi quàm Sarracenicũ iugum accipere maluit,deleta,Toletũ:inde Guadalagiarã atq; Medinã Almeidæ expugnauit. quæ urbs à menſa quadam ſatis magna,quæ unica gẽma uiridi inſtar ſmaragdi cõſtabat,in ea reperta, nomẽ accepit.Inde Amaiam urbem munitã cæpit,in qua ærarium erat in belli uſum cõparatum.Pòſt regionẽ Gottici campi appellatã ingreſſus, Aſturricã & Gegionem,quę hodie Gigion uocatur,urbes Mugnuza duce Gotto tradente cæpit: & Mugnoce, qui Gottus & ipſe erat,Cerdanię regulo adiuuãte,Gottalaniã ſubegit.quamobrem Sarraceni eum locis Cerdaniæ finitimis præfecerunt:alter exercitus Granata occupãta, Murtiam & Horihuelam petijt,ubi cruentum pręlium inter noſtros & Sarracenos in campis qui hodie ob id Sangonerij uocãtur, fuit cõmiſſum: in quo cum Sarraceni uiciſſent,ciuitas deditionem fecit.Pòſt idem exercitus Valentiam petijt:& Valentinis qui ad pugnam egreſsi erant fuſis, cum urbem uiderent muro ac foſſa munitam, deditionem eam acceperunt ea lege,ut Chriſtiani in ea templum unum ad habitandum haberent, quod erat ſacrum D.Baſilij collegium, hodie Bartholomæi templum appellatum. reliqua omnia Muamedi conſecrârunt, præter illud templum quod in Ficario foro erat,ubi Vincentius martyr interfectus fuit,quod pòſt Chriſtianorum diuerſorium fuit. Ciuitatem Mauri repleuerunt,Iudæis tamẽ in ea manentibus: & paucis quibuſdam Chriſtianis,qui Baſilij collegium inhabitârunt. Quod audientes qui Puigum,Eneſę oppidum, incolebant,ubi erat aliud Baſilij collegium , campana magna cũ marmoreo quodã ſimulacro in tẽplo, in reditus ſpem ſepulta,inde omnes aufugerunt; quò pòſt Sarraceni coloniam Cebola duce miſerũt,unde oppidum illud pòſt Pui-

gum

gum, Cebolę dictum fuit: à quo & aliud eiuſdem nominis paruum oppidum fuit conditum. & hoc pacto Valentia, Sogorbes, Tortoſa, Lerida, Barcinon & Sarragotia, cum tota Hiſpania, in Sarracenorum poteſtatẽ uenerunt. Tarraconem uerò, quia diutius obſtitit, penitùs deleuerunt: quæ pòſt à Bernhardo Toleti metropolitano, Vrbani II. Rom. pont. iuſſu, anno MXC, iterum fuit ædificata. Hoc modo quatuordecim menſium ſpacio ſubacta fuit Hiſpania tota: quod illis facile fuit factu, populo præſertim armis & ducibus ſpoliato, & Opaſio Sibiliæ metropolitano populos ad deditionẽ cohortante, ac ipſis & religionem & iura omnia quibus antea fruebantur, integra fore promittente. quod tamen niſi in paucis quibuſdam locis ſeruabatur, ut Valentiæ, Sibiliæ ac Toleti, in quibus templa quædam reliquerunt Chriſtianis inhabitanda: unde adhuc hodie Toleti in auguſtiſsimo urbis templo, in ſacello quodam ſacra Mozarabica, id eſt cum Arabico mixta, appellata celebrantur, quæ ab eius temporis antiſtitibus iuxta D. Leandri inſtitutum fuerunt comprobata. Poſt has uictorias quotidie Sarracenorum numerus in Hiſpania creſcebat, adeò ut nõ ſolum religionem Hiſpani tunc mutarint, & mores: ſed & linguam corruperint, & urbium, oppidorum, montium, fluuiorum, aliorumq; locorum omnium nomina ſint mutata. Multi tamen in Galliam, Angliam, Italiam, Gręciamq;, ad opem ab alijs Chriſtianis principibus implorandam confugerunt: alij illam Pyrenęorum partem, quæ in Aſtures inſtar brachij penetrat, & intra Oceanum Aquitanicum extenditur, inſederunt: & qui cum Sarracenis manſerunt, ubique antiſtites atq; paſtores, uiros ſanctitate claros habuerunt. Sed in Aſturibus primùm Hiſpaniæ ſalus nata eſt: quæ regio nõ modò à barbaris intacta fuit, uerùm etiam prima curſum illorum eſt remorata: ibidemq; & antiqua Hiſpaniæ lingua eſt conſeruata. quod, ut qua ratione factum ſit, melius intelligatur, eſt nobis totus Pyrenæorum tractus breuiter deſcribendus. Hiſpaniam Cheroneſi ſiue peninſulæ formam habere diximus, cuius Borealis pars iſthmõ

Galliæ

Galliç coniungitur,& Pyrenæi montes ab Ortu hyberno ad Occaſum ęſtiuum porrecti inſtar muri eam claudunt. Iſthmi latitudo eſt circiter CCLXX. M.P. Sed Pyrenæi in maiorem longitudinem extenduntur. nam ubi ad Oceani Cantabrici angulum,& quaſi ſinum, qui Hiſpaniæ Septentrionale latus claudit, peruenerunt, quaſi brachiū quendam intra eum ſinum rectà in Occaſum æquinoctialem immittunt: quod Cantabricum mare à Septentrionali Hiſpaniæ parte arcens, in apertum Oceanū uſq; porrigitur, qui occiduum Hiſpaniæ latus claudit. hi montes quà Galliam ſpectant, prorſus ſteriles ſunt: quà uerò Hiſpaniam, arboribus pleni, & oppidis ac uicis frequentes. Horum igitur deſcriptionem ab Oceano ordiemur, ubi in Hiſpania Guipuzquæ regioni coniunguntur, in Gallia uerò Vaſconum finibus adhærent. Ab Hiſpania Stephani uallis eſt, ſupra quam Beſaca & Guciutha ſunt, Vardulorum oppida, Nauarræ regioni quæ Cantabriam & Aſturiam continet finitima: hinc colles ex Pyrenæis manantes, Baſſam, & Squa, quæ Rocida ſiue Ronus ualles appellatas efficiunt: ab Gallia uerò, prope Vaſconum fines, Ioannis Pedeporti fanum, locus munitus. Prope Rocidam uallem, brachium illud quod diximus, ab his intra Oceanum immittitur, per Galiciam ſiue Gallecos & Aſtures, ad mare magnum uſque porrectum. Sed poſt Rocidam uallem in Ortum progredientes, Salazari uallem, in qua eſt Ociogauia oppidum, efficiunt: inde Roncalis uallem, in qua eſt Iſaua: & Tarraconenſis atque Nauarræ, quę olim Nagiera uocabatur, regnorum fines. ab Gallia Bearniæ oppida ſunt. Sequitur deinceps Camfranci iugum: cui in Gallia finitimus eſt Peiraneræ ager, & Vrdos: in Hiſpania, Villa noua, antiqua urbs & nobilis, Iaca, Chriſtinæ fanum, & Iohannis Pigniæ fanum: & in eodem tractu inferius, mons Aragon. Hoſca, à qua Occetani, & Cæſarauguſta, hodie Saragotia appellata. Ex monte qui Chriſtinæ fano imminet, oritur Aragon fluuius. & quia ex Roncaliæ uallis montibus oritur alius paruus fluuius Aragon minor,ſiue

nor, ſiue Subordain nuncupatus, hic Aragon maior uocatur: & regio interiecta, ab ijs Aragonia dicta fuit. Sequitur in Pyrenæis Gauas mons, ab Gallia Larunti Bigerronum, ab Hiſpania Teniæ agro finitimus: quo in agro oppida ſunt Salentũ, Helenę fanum, & Bieſca. Ex Gauaſij iugo oritur Gallecus amnis, qui per Teniam uallem deſcendens, prope Cæſarauguſtam in Iberum influit. Dehinc ſequitur Horcæ iugum omnium aſperrimum, cui ab Gallia finitimus eſt Aruntis ager, & ab Hiſpania eadem Tenia uallis. tum Tarlæ iugum, ex quo oritur Ara fluuius, qui pòſt Cnicæ amni prope Inzam oppidum commiſcetur: ab Hiſpania Broti, ab Gallia Voteiam Guiennæ ualles habens. In Broti ualle ſunt hæc oppida: Torla, Brotum, Oto, Linares, Faulum, Breſla, Sarbiſe, Aierue, Lareſitalla, Scartinum & Giaſa. Sequitur Bielſæ iugum, ex quo Cnicæ fluminis pars oritur, & Bioi uallis: infra uerò in hoc ipſo tractu, Sobarbria regio: tum in Pyrenæis, Giſtau uallis: ex cuius montibus oritur alter Cnicæ fluminis ramus, qui Sobarbriam regionem irrigans, Segrem amnem prope Scarpum excipit, & in Iberum prope Meſchinentiam labitur. In Giſtaui ualle nobiliora oppida ſunt hæc: Giſtainum, Senias, Serbetum, Ioannis Carauelifanum, Plaunium, Poma, Giſtaina, Cerquetum, Lamiana, Catalauigna, Badainum. Poſt hæc in Pyrenæis Bonaſia uallis, & Ribagorgiæ tractus, in quo ſunt Gabaleria, Grauſium, Benauarrium, Peralta & Paniellum. Inde caſtri Leonis iuga, quibus ſubiacet Arani, ſiue Fiſcalia uallis, quæ hæc oppida habet: Biollam Fiſcalem, Lardies, Voraſtrium, Iuſti fanum, Ligarrium, Aretiſa, Sciabierre, Olaliæ fanum, Acortum, Tricaſium, Abeſum, Planieſum, Felicis fanum, Saſon, Silues, Spierlum, Aſcaſum. & infrà eſt Solana uallis. Rurſus in Pyrenæis ſequuntur Petræ Blaniæ, Altalauaccæ, ubi tranſitus eſt, Torri, & Pimorentis atque Pallaſij comitatus oppidorum iuga. his ſubiacet Henui uallis, in qua ſita eſt Valentia, Pallaſia: tum Andoria iuga, ubi tranſi-

tranſitus ex Hiſpania in Galliam eſt, cum eiuſdem nominis ualle, cui eregionè in Gallia eſt Azachſium in Aquitania. Hactenus Nauarræ loca. Dein per Cerdaniam mons Bellamir, uallis Bibeſia, mons Liuia, & Perſæ iugum. Pòſt Rocilionis agrum ingrediuntur, eregionè Puigiualedij, Caudieſij, Arotonij, Galamij fani, Perapertaſæ, Eitori & Leocatæ oppidorum, ubi ad mediterraneum mare deſinunt. in quorum fine in Hiſpania eſt Salſes arx munitiſsima, copioſiſsimum intus fontem habens: ubi olim Gerunda fuit, & eregionè in Gallia Veneris templum. His eregionè in Gottalania reſpondent alij montes, qui minores Pyrenæi, uel Antipyrenæi nuncupari poſſunt. hi ad locum Cobliure dictum, à mediterraneo incipientes, Pertuſium, ubi Bella guarda eſt oppidum Darnilſium, Campredum & Canigum excurrunt, montem præſtigijs dæmonum celebrem. inde ad Nuriæ uirginis fanum: ubi Segrius amnis, qui Leridam alluit, oritur. Iunonis collem, Pandiſium, Cadium, Vanſam, Organam: quam Segrius amnis iam magnus, qui in Gottalania Naualis aqua uocatur, alluit. atq; ibi rurſus alius mõs incipit, qui ad Setcomelſium oppidum uſq;, & Callagatium porrigitur: ubi Nogera, Pallareſiæ fluuius, montes hos terminat, quib. in montib. multa ſunt oppida. ex hac igitur deſcriptione, quę nam horum montium pars tunc in Sarracenorum poteſtatem uenerit, facilè patebit: & quæ illis obſtiterit. Nam cum diximus, Mugnocem Cerdaniæ principem ſeſe Sarracenis dedidiſſe: ſciendum eſt, totam Cerdaniam regionem eis ſubiectam fuiſſe, quæ Pyreneorum partem mediterraneo mari proximam, ubi Salſes nunc eſt, ad Arani uallem uſq;, totumq; Lampurdanum, Puigcerdanũ, Rocilionenſem & Pallaſium agrum comprehendit. Sed tamen quia tractus hic ualde alpeſtris eſt, multi Chriſtiani in his montib. & ſyluis manſerunt, clàm in oppida ad cõmeatum capiendum irrumpentes, & Sarracenos ſemper ex opportunis locis infeſtantes. Contra quos exercitum duxit Mugnoces, uir immaniſsimus: qui quòd regionis & locorum peritus eſſet, magnis eos

cladibus afflixit. Nec non in ea Pyrenæorum parte, in qua Benacum eſt, Ribagorzam, Camfrancum, & totum eum tractum ad Giſtaui & Bielſæ ualles uſque occupârunt. nec ulterius ſunt progreſsi, caſtellis & munitis locis, tum quæ prius ibi erant, tum quæ tunc temporis in hunc finem ædificata fuerunt, impedientibus: cuiuſmodi erant in Sabarbria regione, Arcuſſa, Caſtellacium, Caſtellum Moncluſij, Scaniella, Clamoſa, Abizanla, ubi Sobarbriæ regis arx eſt: & in altera parte Builium, Bueſa, Vicieni fanum, Caſtellones, & pleraque alia. quo in tractu conſeruati ſunt Chriſtiani illi, qui Garziam Scimeneſium Tarraconenſium regem creârunt: & apud eos manſit lingua illa qua Gotti tunc in Hiſpania utebantur incorrupta. In ea uerò Pyrenæorum parte quæ Oceano propinquior eſt, hoc eſt in Roncalia, Salazaria, Squala, & Stephani fani uallibus, hiſque finitimis locis, ut Alaba, Cantabria, & alijs huius oræ, Chriſtiani tam ab Sarracenorum iniurijs tuti & remoti degebant, quàm prius ab Romano imperio intacti permanſerant: linguam etiam ſuam antiquiſsimam ad hodiernam diem conſeruantes, quæ ab Armenica corrupta eſt: nec non & montes illi rectà ad Oceanum Occidentalem intra ſinum porrecti, quos Aſtures incolunt, ab Sarracenorum tyrannide liberi manſerunt. & ij quoque Gotticam linguam retinuerunt, nonnihil tamen immutatam. Qua in parte primùm Hiſpaniæ uires ſimul colligi cœperunt. Pelagius enim, cuius patrem Fafilam Vitiza rex, ut uxore eius ad libitum frueretur, interemerat, Vitizæ inſidias metuens, in Logroniam urbem, quæ olim Cantabria dicebatur, confugerat: ibíque apud Petrum Cantabriæ ducem ſimul cum ſorore, quam habebat, formoſiſsima degebat. Sed Roderici clade, & Sarracenorum in uictoria perſequenda celeritate audita, unà cum ſorore ſe Gigionem contulit, eum locum tutiorem ratus: cumque Mugnuza, Gigionis dux, contra ſpem ipſius ſe Sarracenis coniunxiſſet: Pelagius nihilominus ſimulans apud

pud eum ducem manſit, donec Magnuza ſororis ipſius amore captus, ut ea liberè potiretur, Pelagium Cordubam ad negocia quædam cum Sarracenorum principibus tractanda miſit. & pòſt illo abſente, ſororem eius falſis matrimonij promiſsis deludens ſtuprauit. Qua de re Pelagius ſtatim, ubi redijt à ſorore, certior factus, cum illa in alpeſtria loca ſeceſsit. quòd ægrè ferens Mugnuza, Tarifæ dixit, Pelagium aliquid contra Sarracenici imperij maieſtatem moliri. Quamobrem Tarifes ducem unum, cum cohorte militum, ad Pelagium, ſi poſſet, comprehendendum miſit. Iamque milites Bretum, quo in oppido Pelagius erat, peruenerant: cum ipſe à Chriſtiano quodam, qui cum illis erat, & conſilia illorum nouerat, admonitus, equum conſcendit: & ad Pioniam fluuium currens, eum (quia magnus erat) tranſnatauit. Quod cum, qui perſequebantur, facere non auderent, manus illorum effugit, & in Canicam uallem mœſtus peruenit: ubi Dei prouidentia obuios habuit multarum Cantabriæ & Aſturum ciuitatum atque oppidorum magiſtratus ac optimates, qui ad ſeſe cum ſuis ciuitatibus Sarracenis dedendos ibant. Ex quibus cum itineris cauſſam cognouiſſet, talem ad eos orationem habuiſſe traditur.

Equidem horum temporum calamitatem non ſummopere deplorare non poſſum: & niſi id impium foret, fata accuſarem, quæ ortum meum in ea tempora diſtulerunt, quibus tot meæ gentis ſtrages, & (quod maius eſt) tantam ignominiam, tantumq; Dei contemptum uiderem. nam à quibus nunc magis Dei honor & gloria contemnatur, non facilè poſſum dijudicare: à barbaris'ne, qui in tenebris, quas mentibus illorum dæmon ille Muamedicus offudit, degentes, & uerum Deum, eiuſque cultum ignorantes, templa, in quibus Deo immortali honores haberi ſolebant, eiuſque cultui dicata prophanant: infantes, quos Chriſtus ad ſe duci iuſsit, in prima ætate impijs ritibus & religione imbuunt, nefandiſq;

ſacris initiãt: uirgines ac mulieres uerã religionem agnoſcentes decipiunt, rapiunt, & concubitu ſuo non ſecus ac dęmones fœdant: mortalesq; cunctos,quos ſemel in poteſtatem habuerint,dira ſeruitute premũt: nec ſolum fortunis, coniugibus ac liberis captiuos ſpoliant, corpora duro ſeruitio affligentes,uerùm etiam omnem cultũ adimunt, & deniq; impia religione Dei gloriam obſcurant, & animas in Tartara detrudunt. an uerò à uobis,qui de benignitate ac potentia Dei, quẽ nouiſtis pro ſalute ueſtra ſanguinẽ profudiſſe, à quo ſalutẽ æternã uobis datam eſſe ſcitis, ac cuius beneficio tot adiumenta habetis certiſsimã uobis de hoſtib. uictoriam promittentia, deſperantes,ultro impijſsimum iugum ceruicib. ueſtris imponere uultis? quaſi nulla amplius ſpes ſalutis eſſet: quaſi Deum nullum haberetis, à quo auxilium ſperari poſſet: uel quaſi nulla munimenta poſsideretis: & quaſi non longe ſatius eſſet,fortiter pugnando breuem hanc fragilemq; uitam cum ſempiterna, cui ingens quoque gloria adiuncta ſit,commutare, quàm ea quæ ſuprà enumeraui perpeti. & tamen qui Romanis orbis terrarum domitoribus obſtitiſtis, qui ab omnium mortalium fortiſsimis uiris, quibus Germania, Britannia, Gallia, Hiſpania, Græcia, & omnium terrarum regina Italia, Europa uniuerſa, totaque Africa & Aſia parebant, debellari non potuiſtis: qui optimè inſtituti imperij leges poteſtatemq; detrectaſtis: qui denique aduerſus Gottos,eiuſdem imperij uaſtatores ferociſsimos ſoli inuicti manſiſtis:uos(inquam) nunc totius Europę uiribus integris,Hiſpaniæ tantũ apertis locis partim proditione, partim Roderici regis imprudentia occupatis, qui fato eum ad tot nefarijs facinoribus debitum excidium trahente, ijs uiribus quibus patriæ proditorum acies frangi poterat non expectatis, temerè cum hoſtibus congreſſus, & inſidijs ſuorũ circumuẽtus, temeritatis ac flagitiorum ſuorũ pœnas dedit: quæ tamẽ à capite (ut neceſſe erat)in reliqua etiam membra redundârunt ultrò,uiliſsimę,ignauiſsimæ, ſimulq; impijſsimæ gentis intolerãdum iugũ ſubire & accipere uultis. Si Deus ob noſtra flagitia ita auer

ſus à

ſus à nobis eſſet, ut nullas noſtras preces admitteret (quod tamen nunquam crediderim, cum pœnitentes, & auxilium ſuum implorantes deſerere non ſoleat) & reliquus terrarum orbis Sarracenis parêret, nullaq; munita loca nobis ſupereſſent: præſtaret tamen fortiter mortem òppetere, quàm illa uidere & pati, quæ ab his nobis erunt perferenda. Bruta animantia & ſylueſtres feræ, ſi catuli ipſis rapiantur, ſummo furore raptores perſequuntur: quos ſi inuenerint, ſtrictorum gladiorum acies, mortemq; pro ſuorum uindicta contemnentes, ſe in extrema pericula conijciunt: & uos qui uiri eſtis, quibus natura liberorum educationem dedit, non ſolum ut alijs animantibus procreationem, & nutriendi curam: quique eos in uero Dei cultu, ut uitam inde ſempiternam conſequantur, inſtituere debetis, eos ſponte accerſetis, qui poſt liberos ueſtros à uobis & ſimul à Dei cultu abſtrahant. Vbi nunc eſt illa antiqua fides, pietas & religio, cum pueri nōdum pubertatis annos ingreſsi, & ſanctæ uirgines dira omnia perpeti, quàm deos illos colere, quos (quamuis falſos) fortiſsimæ & ſapientiſsimæ gentes paſsim colebant ac uenerabantur, maluerunt? Vbi illi qui pro libertate tot bella geſſerunt? Fornaces, eculei, gladij, ſecures, omnia ſuppliciorum genera olim pueros ad idolorum cultum flectere non poterant: & nunc uiri adulti, & uiri omnium gentium fortiſsimi, & ciuitatum principes, quibus ſacroſancti Euangelij lux affulſit, Sarracenorum nomen horrent, ſupplices illos nullis armis uiſis uel auditis adeunt. At fortaſſe ſperatis, mitius uobiſcum, ſi ſponte uos dedideritis, actum iri, religionem iuraque omnia integra fore, coniuges ac liberos inuiolatos. huiuſmodi enim promiſsis decipere ſolent miſeros populos nefarij illi, & ſceleſti patriæ proditores: quaſi fides ulla in ijs eſſe poſſet, qui dominos, qui patriam, qui amicos & propinquos, qui Deum ipſum prodiderunt. ſcilicet Valentiam urbem munitiſsimam, maritimam, & clariſsimam, deditione acceperunt, eadem promittentes: & tamen ſtatim ubi ingreſsi ſunt, omnes aut eiecerunt,

aut trucidarunt, aut in ſuam ſectam coegerunt. Toleti idem factum, idemq́; Sibiliæ, & tot alijs claris urbibus, quę hac ſpe, & his ueneficis orationibus deceptę, ſeſe illis dediderunt. Hæc exempla uos docere poſſunt, longè ſatius eſſe fortiter mori: quod quanto magis faciendum eſt rebus nondum ita deſperatis? Habetis montes arduos, & in ijs multa inacceſſa loca, & munitiſsima oppida, quibus freti pauci ingentes ſæpe exercitus fuderunt: & uos uiri, quos cœli ac terræ natura fortes fecit, laboribus aſſuetos, & hactenus inuictos. multi etiam ſub Sarracenis degunt, qui ſi uos caput extollere uiderint, accurrent undiq;. Eſt à tergo Gallia, hodie armis & uiris florentiſsima, unde haud dubiè auxilia præſtò erunt. neque enim ferent Galli hanc ignauam gentem, quæ iam ad mediterraneum ultra Pyrenæos tranſgreſſa eſt, tam liberè in regni ſui fines debacchari: & Deus ipſe (ſi modò ad eum conuerſi, uitam corrigamus) nobis aderit, quo adiuuante uel centum impiorum millia ſingulis non ſunt timenda.

Qua oratione permoti (erat enim Pelagius ualde uehemens in dicendo, & magnæ ob prudentiam & uitæ ſanctitatem apud illos populos exiſtimationis) domum redierunt, populisq́; conuocatis rêditus cauſas eis indicârũt: Pelagium uidelicet, cuius uirtus & ſanctitas iam illis omnibus nota erat, cum (ut ſuprà oſtendimus) diu apud eos uerſatus eſſet, miraculô ex impiorũ manibus ereptum, ipſis quaſi diuinum aliquem nuncium obuiam factum, quantum ſcelus committerêt, quamq́; pernicioſum conſilium cæpiſſent, oſtendiſſe. Quamobrem cùm & ipſe tum concionibus, tum priuatis colloquijs populos ad conſtantiam & pietatem accendere nõ deſiſteret, communi populorum conſenſu rex eſt Cantabriæ & Aſturum creatus, anno Salutis DCCXVII. Deinde omnes Auſeuam montem conſcenderunt. Cuius rei fama per Hiſpaniam diuulgata, omnes Gotti qui ex barbarorum manibus effugere potuerunt, ſpem magnam concipientes, armis arreptis ad eum uenerunt: & qui id ſtatim facere non poterant, omnem occaſionem attenti obſeruabant. Tunc

Tariſes Abraemum Adcamacem, cum magno exercitu, & cum eo Opaſium, Egicæ regis filium, Sibiliæ metropolitanum, quem Iuliani & proditorum patriæ factionem ſequutum ſuprà indicauimus, aduerſus eum miſit. Quod audiens Pelagius, cum ſe ad tantam multitudinem repellendam parem non eſſe uideret, paucis ex ſuis, ſed fortiſsimis ſelectis, Auſeuæ montis ſpecum quendam natura munitiſsimum cum ijs eſt ingreſſus, reliquos ad anguſtias uiarum tutandas reliquit. Quò cum Sarraceni peruenerunt, Opaſius his qui anguſtias obtinebant, ut ſeſe Mauris dederent, multis rationibus perſuadere eſt conatus. ſed cum labor eius irritus apparêret, atrox pugna cœpta eſt. & Sarraceni tot ſaxa & ſagittas in ſpecus fauces iaculabantur, ut de cœlo inſtar nimbi pluere uiderentur. Verùm Deo iacula in eoſmet qui iaculabantur prodigioſè retorquente, tot ex illis ceciderunt, aut uulnerati ſunt, ut fracti retroceſſerint. Tunc Chriſtiani numinis præſentia & ope cognita, gratias Deo agentes, audacter egreſsi, penitùs eos repulerunt. Ceciderunt in hac pugna Sarracenorum ad uiginti millia: Chriſtianorum uerò uel nulli, uel admodum pauci. nam nihil de eo tradunt ſcriptores: & qui Sarracenorum ex pugna euaſere, cum Abraemo duce in uerticem montis confugerunt: quo uertice terræmotu, diuino miraculo, concuſſo, ac in Iuam fluuium, qui eius montis radices alluit, corruente, omnes interiêrunt. Opaſius uerò & Mugnuza proditores, fugientes (neque enim cum alijs in montem aſcenderant) capti ſunt: & Mugnuza quidem in loco qui Olaglias appellatur, ab Aſturibus ſtatim interfectus: ac Gigion urbs ad Mugnuzæ principis perpetuã ignominiam deleta. De Opaſio autem quid factum ſit, à nullo traditur. Mucas his auditis, Iulianum & cæteros coniuratos occulta cum Pelagio conſilia agitare ſuſpicatus, illicò Iulianum, & ſimul Siſibertum atque Ebaſium, Vitizę filios, obtruncari iuſsit. & ſic proditionis præmium acceperunt. Quo exemplo multi ex ijs qui Iulianum ſequuti erant, territi, ſe ad Aſtures contulerunt: & ijs qui ſub Sarraceno-

racenorum tyrannide degebant, quotidie clàm ad Pelagium confugientibus, breui uires eius ita creuerunt, ut qui paulo antè uix ſua tuebantur, mox multa ex ijs quæ Sarraceni occupauerant, recuperarint. Statim enim Legio urbs, quæ hodie Leon uocatur, recepta eſt: nec non Rota, Manſilia, Canicas, quæ uulgò Cangas dicitur, Tineum, & alia eius tractus oppida.

C. AVGVSTINI CVRIONIS SARRACENICAE HISTORIæ Liber Secundus:

Eius imperij declinationem ad Turcici initia uſq; continens.

IN Oriente Sarraceni apparatum, quem ſuperioribus annis ad Conſtantinopolis oppugnationem fecerant, irritum fuiſſe ægrè ferentes: & Leonem, cuius opera conatus ipſorũ repulſus fuerat, imperium adeptum eſſe audientes, ingentibus copijs collectis denuò eandem expeditionem bipartitò ſunt aggreſsi. Malſamas quidem legatus Abydo cum magnis copijs in Thraciam tranſuectus, magnam eius prouinciæ partem populatus eſt. impetu in urbem regiam facto, ad Occidentalem urbis partem, ubi Iſthmus eſt, prope mœnia caſtra poſuit, atq; ab ea parte ipſe urbem oppugnauit: Zulciminius autem ponte mari cum trium millium (ut multi tradunt) nauium claſſe. Eſt enim Conſtantinopolis urbs cùm maxima atq; ornatiſsima, tum loci natura & arte munitiſsima, ad Boſphori Thracij, ubi exiguo tantum dirimente freto Europa Aſiæ penè coniungitur, fauces, quibus in Propontidem exoneratur, ſita: ubi modicus ſinus ab Oriente in Occidentem ſinuoſis portuoſus lateribus panditur, ob id etiam Cornu appellatus, quòd ſeptem urbis collib. in eum prominentibus multiplices quaſi ramos, ut cerui cornua, habeat. inter hunc ſinum & Propontidem mons quidam excurrit, peninſulæ ſiue Cherroneſi formam habens, qui ab Occaſu in Ortum circiter XXX. ſtad. nõ tamen admodum in

dum in altum aſſurgens,qua Propontis eſt perpetuo iugo eius faucibus obuerſo excurrit: à Septentrione uerò, qua in Cornu (quem ſinum eſſe diximus) uergit,ſeptem habet annexos colles,ex quib.quatuor in ſinum prominent: & qui Boſphoro alluitur,maximus eſt, & quaſi trianguli baſim efficit.nam triquetra eſt peninſulæ & urbis forma. Habet hic duo promontoria: unum, quod Propontidem intuetur, Occidentale Hebdomi: alterum Septentrionibus obuerſum, quod ſinus fauces à uentorum iniuria tutas reddit, Chryſoceras nuncupatum. à quo ſi lineam ad ſeptimũ & intimum omnium collem, qui ſinum itidem ab Occidentali uento tuetur, ducas, Galatæ ſiue Peræ planiciem intra arcus, quem perpetuum Cherroneſi iugum facit, ſinum incluſeris. Sinus longitudo circiter ſexaginta ſtadiorum eſt, in cuius intimo receſſu Cydri & Barbyſæ fluminum oſtia ſunt: latitudo autem uaria, ubi maxima ſex ſtad. ubi uerò minima trium. Fauces eius anguſtiſsimæ ſunt. nam & ab Septentrionali parte, in qua Pera eſt oppidum, promontorium in Meridiem obuerſum prominet Metopicum atque Cyclobium: & item aliud ab Aſia, medijs ſinus faucibus obiectum, Damalicum appellatum. Cherroneſus hic ab Occaſu, qua in parte continentē Thraciam habet, iſthmo ſinum hunc à Propontide ſeparat. Iſthmi latitudo eſt, ubi ſeptimum collem & interiorem urbis angulum contingit, L. paſſuum: ulterius uerò maior. In hac igitur peninſula ſita eſt Conſtantinopolis, olim Byzantium appellata: cui in altero ſinus littore oppoſitum eſt Pera oppidum, olim Galata appellatum, quatuor & ipſum promontoria in Cornutum ſinum immittens: & in Aſia ex oppoſito, Chalcedon. Sinus ſiue portus fauces, ubi anguſtiſsimæ ſunt, catena clauduntur, quæ ab Pharea turri ad Chryſoceram promontorium ædificata, ad Galatę promõtorium Metopicũ, ubi aliud propugnaculum eſt, trahitur: urbs ipſa triplici muro, dupliciq; latiſsima & profundiſsima foſſa, frequentibusq; turrib. ac propugnaculis munita eſt. nã circũ circa planiciem habet. media uerò urbis pars paulum collib. eleuata

conſurgit. totus urbis ambitus eſt circiter XIII. M. P. hanc talem & tantam Conſtantinus, ubi prius Byzantium erat, ædificauit: Imperijq; ſedem & omnia Romanæ urbis ornamenta in eam, non ſatis ſano conſilio, tranſtulit. nam etſi locus ipſe ad Imperij ſedem aptiſsimus uideatur, cœlum tamen & fatum hanc urbem Rom. Imperij ſedem eſſe non patiebantur. Vt enim ſingulæ non modò regiones, uerùm etiam urbes ſua fata moresq; ſuos proprios & ritus habent: ſic illa in alium locum transferri non tutò poſſunt, etiam ſi homines ipſi & leges tranſferantur. Cœli namque temperies hominum mores mutat, cum quibus & fata ipſa commutantur. quod ſic eſſe, exitus comprobauit. Imperio enim ferè in Aſiam tranſlato, Imperatores ex ea prouincia legionesq; Romanę deinceps fuerunt: quæ & Græca leuitate & ambitione in factiões diuiſę, atq; Aſię mollicie eneruatę, barbarorũ incurſiones repellere nõ potuerunt: cũ interea Italia & Roma, orbis terrarũ arx, capite carens, atq; militari diſciplina amiſſa omnibus gentibus prædæ eſſet. Sic imperium illud, quod ut arbor bona, in proprio ſolo optimós fructus ferebat, in alienũ cœlũ & ſolum tranſlatũ breui interijt. Sed ut ad inſtitutam narrationẽ redeamus: Malſamas eam partem à terra oppugnandam ſuſcepit, quam in Iſthmo eſſe diximus inter Cornu & Propontidem, quæ ſola terreſtribus copijs oppugnari poterat: ac ut omnino cõmeatũ obſeſsis adimeret, ſimulq; mœnibus inſtaret, ita metatus eſt, itaq; præſidia undiq; diſpoſuit, ut frons caſtrorum quaſi cornu proxima mœnibus eſſet. indeq; ut ſeſe campi ab Iſthmo recedentes magis diffundunt, circa ſinũ ad fluuiorum, quos in ſinum exonerari diximus, oſtia inflexa pertingerent. nam ingens erat exercitus, adeò ut magnum loci ſpacium occuparet, inde excurſionibus totam regionem uaſtabant: & oppugnationem cuniculis, turribus, omniq; machinarum genere tentabant. Zulciminius uerò maritima claſſe totã urbem, qua Propontidem & Boſphorum reſpicit, ab Iſthmo ad Metopicum promontorium cingebat, adeò ut & Propontis & Boſphorus ex ciuitate in-

tate intuentibus ligno ſtrata uiderentur. nec minus ipſe quàm Malſamas inſtabat operi: & pontibus naualibus in altum eleuatis, tormentis item ijs quæ illa tempeſtate in uſu erant, oppugnationem urgebat. Sed tanta erat propugnatorum uigilantia & uirtus, ut omnes illorum conatus omni ex parte irriti redderentur. Itaque ad diuturnam obſidionem conuerſi ſunt. Verùm interea Zulciminio hic defuncto, Sarraceni in nouo pont. eligendo ſeditionibus iactati ſunt, ac ob id oppugnatio aliquandiu intermiſſa. tandem uerò Aumar, Abdimazidi filius, in defuncti locum pontifex creatur, Anno DCCXXI. & hyems tam ſæua fuit, ut fluminibus glacie concretis, quamuis commeatus aſsiduè ex Aegypto in caſtra ueheretur: tamen quia ingens erat hominum & iumentorum multitudo, & frigus immenſum, magna illorum pars fame, frigore & morbo perijt: & ingens illorum manus quæ prædæ cupiditate è caſtris in Bulgariæ fines irruperat, à Bulgaris, qui in eam populabundam impreſsione facta magnam ſtragem ediderunt, oppreſſa fuit. ubi quidam triginta millia cæſa tradunt. Et Leo imperator artificio quodam ignis per ſpeculum (ut Archimedes Syracuſanus faciebat: cuiuſmodi ſpeculum & Alexandriæ Aegyptiacæ in Pharea turri fuiſſe tradunt, quo, cum incolæ uolebant, ſolis radijs obuerſo, hoſtium naues, uel longè uenientes comburebant) in hoſtilem claſſem eiaculandi, quo uel mare ipſum circa naues arderet, ab architecto quodam inuento, claſſem illorum ita exuſsit, ut paucæ ſuperfuerint naues, quæ à Græcis captæ fuerunt, ipſis præfectis illius ignis metu ſeſe ſponte dedentibus, & in Græcorum manus confugientibus. Interea uerò cùm Mucas & Tarifes, qui Hiſpaniam ſubegerant, Aumaro ſuſpecti eſſent redditi, ambo ad nouum pont. ſalutandum, & ſuſpicionis cauſas remouendas uenerant: ubi Tarifes Mucam peculatus in Hiſpanicarum rerum adminiſtratione accuſauit atq; redarguit: cuius criminis ad pont. damnatus, mœrore cõfectus obijt. in cuius locum Aumar Gizidum Africę præpoſuit: Tarifem uerò

toti Hiſpaniæ. Itaq; Gizidus trecentarum & ſexaginta nauium claſſe inſtructa, cum ſupplemẽto legionum & commeatu Byzantium uerſus iter direxit: ſed ignis illius, quo Byzantini naues conſumebant, nuncio in itinere accepto ad Bithyniæ littora prædabundus ſubſtitit: ubi Romanę legiones quæ in præſidijs erant, eos aggreſſę, multos occiderunt, ac territos repulerunt. Et nihilominus terreſtris exercitus oppugnationem urbis non intermittebat: et ſi tanta fame premeretur, ut nullius animantis cadaueribus abſtineret. quin & ſtercus exſiccatum comedebant, & humanis quoq; carnibus manus admouiſſe perhibentur: tanta tenebat eos regiæ urbis capiendæ cupiditas. Nec tamen minus interea Byzantij laboratum fuerat, qua in urbe ad CCC hominum millia peſtilentia abſumpſerat. Sed Aumar tot tantarumq; cladium nuncijs territus, literis ad Malſamam datis, ut exercitum reduceret, iuſsit: quamobrem Malſamas exercitu nauibus impoſito diſceſſit. Sed uehementi turbine exorto, omnes, decem tantum nauibus exceptis, perierunt: quarum quinq; à Romanis captæ ſunt, reliquæ cladis nunciæ domum redierunt. At in Hiſpania Abdeluzitus Mucę nepos, quẽ Mucas diſcedens ſibi ſubſtituerat, Egilona regina Roderici coniuge ſibi matrimonio iuncta, eius conſilio Sibiliæ ſe regem appellari iuſsit. Quod Sarraceni ægrè ferentes, eum unà cum coniuge trucidârunt: & in eius locum quendam alium Mucæ propinquum, Aiubum nomine, tamdiu, donec ſummus ipſorum Pontifex alium mitteret, ſubſtituerunt. Hic Aiubus Bilbilis urbem, quæ Martialem poetam clarũ olim dedit, eo bello euerſam, & nõnullas alias urbes in Hiſpania inſtaurauit, ac de ſuo nomine Calataiub nuncupauit, quę nũc Calataiud dicitur. Sed uarij in Hiſpaniæ partib. regna occupantes, quo minus cogitata ſua perficeret, obſtiterunt. Nã cũ Cordubæ totius Hiſpaniæ regni ſedes & caput eſſet, reliquarum uerò urbium ac prouinciarum præfecturæ gentis principibus eſſent diſtributæ, ſinguli Abdeluziti factum imitantes, præfecturarum ſuarum ſe reges appellârunt. Et ſic in multa tunc regna Hiſpania fuit

nia fuit diſtributa, ut Sibiliæ, Granatæ, Giaenæ, Murtiæ, Deniæ, Sciatiuæ, quæ olim Setaba fuit, Valentiæ, Tortoſiæ, Leridæ, Fragæ, Cæſaraugustæ, & multorum præterea locorum quæ his minora ſunt. Qui reges dum concordes inter ſe erant, magnis ſæpe cladibus Chriſtianam Rempub. afflixerunt: iidemq; ſeditionibus diuiſi, Chriſtianis Hiſpaniæ recuperandæ occaſionem præbuerunt. Cui rei, quemadmodum ſuprà narrauimus, initium dedit Pelagius, qui & fortitudine, & prudentia, & miraculis, & hoſtium diſsidijs feliciter uſus, multas urbes & oppida ab illorum tyrannide liberauit. Huic ſe adiunxit Alphonſus, Petri Cantabriæ ducis filius, ab Richaredo Gottorum rege originem ducens, cui Pelagius Oriſmundam filiam in matrimonium dedit: & hi duo ſimul multas ex Mauris uictorias retulerunt. Et in Oriente Aumaro Califa defuncto, ſucceſsit anno Salutis DCCXXII. Gizidus Abdimelici filius. quo imperāte excitatus eſt in Perſide alius Califa Gizidus, & ipſe Moalabs appellatus. contra quem miſſus fuit cum magno exercitu Maſabnacus, qui eum prælio uicit, Perſidemq; ſubegit: & ſic Gizidus, Abdimelici filius, ſolus Sarracenorum omnium Califa manſit: qui cum tres annos regnaſſet, obijt: & pòſt Euelidus eius filius, Califa eſt creatus, qui magnis uiribus Romanas prouincias in Aſia atque Europa eſt adortus: ſed breui nulla re memoria digna geſta, ſe ad ocium & uoluptates conuertit. Verùm tamen iterum ſecundo Imperij ſui anno Malſamam cum exercitu in Cappadociam miſit, à quo Cæſarea urbs capta fuit, & ab altera parte Euelidum in Thraciam, qui ea populata in Syriam redijt. Hoc tempore prope Aſię minoris littora, terra in fundo maris ita arſit, ut primò fumus ex eo incendio: deinde tanta pumicū accenſorū copia, ut mōticuli in mari nati uiderētur, ſupra aquas nataret, quibus pumicib. omnia Aſię minoris, Lesbi, Abydi, & Macedonię littora repleta ſunt, & mare ipſum ijs ſtratū uidebatur: & traditur tunc inſula quędam prope Sacrā inſulam nata eſſe. Deinde Euelidus Muauiā quendam & Amerū duces cū XC Sarracenorū millibus ad Ni-

ad Nicæam, Bithyniæ urbem, oppugnandam miſit: qua ſummis uiribus, & omni arte oppugnata, Chriſtianis fortiſsimè propugnantibus, & illos ſemper magna cum cæde repellentibus: tandem re infecta, niſi quod retrocedentes Ateum oppidulum cæperunt, domum redierunt. Poſtmodum Gazariæ princeps, Cagani Bulgarorum regis filius, Sarracenis in Armenię finibus bellum intulit: & Gradaco Armeniæ ac Mediæ prætore Sarraceno prælio deuicto, atque trucidato, duas illas prouincias rurſus Romano ſubiecit imperio. Et anno DCCXXX Malſamas cum ingentib. copijs Caucaſia clauſtra ingreſſus cum Turcis, qui & Vnni Teutazites, id eſt gentiles tunc uocabantur, intra eos montes degentibus ferociſsimis populis, cruento utrinque prælio per integrum diem dimicauit, donec tandem nox uictoria adhuc incerta eos diremit. Sed Malſamas in Armeniam (iam enim cum Cagani filio pacem inierat) ſe recepit. Interea in Hiſpania Pelagio res feliciter aduerſus Sarracenos gerente, & Tarraconenſes, qui in montibus degebant exemplo Aſturum, Garciam Scimenecium in Iohannis Pigniæ ſpecu, Panouio appellato, regem creârunt: & paulo pòſt Pelagius cum regnaſſet annos XIIII, obijt, anno Salutis DCCXXXII. cui ſucceſsit Fafila filius, qui regni ſui anno ſecundo in ſylua quadam ab urſis deuoratus, nullos liberos reliquit. hi reges ſedem regni Legioni, quæ Leon uocatur, collocârunt, & leonem purpureum in argenteo clypeo depictum pro inſigni ſumpſerunt, non quidem ob urbis in qua ſedem habebant, nomen, quæ non à leone, ſed à militum legione, quam Nerua Cocceius Imp. ibi collocauit, nomen habet; ſed quòd non ſecus ac ferociſsimi leones, pugnæ pro patriæ ſalute deſiderio arderent. Hoc Fafila regnante, Sarraceni per eam Pyrenæorũ partem, quam ad mediterraneum mare obtinebant, in Galliam tranſiêrunt. Galliam tunc Franci, Germanica gens, obtinebant: qui anno Salutis circiter quadringenteſimo ſuis ſedibus ad colonias aliò transferẽdas moti, ab Aetio patricio Romano, qui tum Galliæ prouinciæ prætor erat, eam Sequa

norum

norum agri partem, quæ Germaniæ proxima eſt, ut aliquod aduerſus Hunnos, qui Attila duce finibus ſuis egreſſi Europam uaſtabant, ſi fortè in Galliam ueniſſent, præſidium haberet, habitandam acceperant, ob id adhuc Franciam appellatam. Erant enim Franci, populi in Germania bellociſsimi, eam (ut opinor) regionem quæ adhuc Franconia uocatur, incolentes: & pòſt paulatim finibus promotis, totius Galliæ imperium occupauerant, adeò ut Francorum nomen latiſsimè patêret. Sed cum Franci reges uoluptatibus & ocio dediti, ab antiqua illa ferocitate degeneraſſent, nec quidquam per ſe adminiſtrârent, ſed omnia per domus regiæ magiſtros curârent: quem honorem primus Pipinus, Arnolphi Bauariæ ducis filius, regiarum prouinciarum pręfectis, qui regem imbellem uidentes, ad tyrannidem aſpirabant, domitis adeptus erat. Tunc autem Theodorico ſecundo regnante, Caroli Martelli, huius Pipini filij ſecundi in eo magiſtratu uirtus inclyta erat in tota Gallia, adeò ut is pópuli princeps haberetur. Eodem tempore Aquitaniam, quæ tunc Gottica Gallia uocabatur, obtinebat Eudo, Gottus & ipſe, qui ei prouinciæ à Roderico rege præpoſitus, ubi regis ſui cladem audiuit, regem ſe in ea fecerat. Hic Carolo Martello alijs bellis in Germania occupato, cum uicinorum locorum præfectis Francis, de finibus armis contendere cœperat, eoſq; iura ſua defendere nitentes multis cladibus affecerat. Quamobrem Martellus arma aduerſus eum mouit. & eodem tempore Sarraceni Pyrenæos tranſgreſsi, Narbonem cæperant: in eaq;, ut eo exemplo cæteris terrorem incuterent, crudeliſsimè ſæuierant. itaque Eudo ſibi difficile fore, Francicum ſimul & Sarracenicum bellum ſuſtinere animaduertens, quia Mugnocem generum habebat, qui multum apud Sarracenos gratia ualebat, cum Sarracenis maluit quàm cum Chriſtianis fœdus inire. Quo Mugnocis opera impetrato, illorum auxilijs ſubnixus, multas Francis clades inferebat: ſed cum Sarracenos omnia oppida & urbes, quas ingrediebantur, præſidijs ſuis munitas ſibi retinere animaduerteret, ſerò

errorem ſuum agnouit.illi enim iam Nimis ſiue Nemauſium, Monſpeſulam & Auenionem cum omnib.alijs circumiectis locis occupauerant. Veruntamen Eudo,ut eos repelleret, uiribus ſuis omnibus collectis, cum eis pugnauit,& fractus fuit: cumq; Mugnoces,cuius opera fœdus illud initum fuerat,fidem ſibi non ſeruari quereretur, Abderama,Gottalaniæ rex, exercitu in eum ducto, illum in Cerdaniæ arce obſedit: ex qua, cum ob aquæ penuriam Mugnoces in alpeſtria loca profugiſſet, in aliam Sarracenorum manum incidit, qui eum captum obtruncârunt, & caput Abderamæ miſerunt,unà cum eius coniuge, Eudonis filia: ſicq; omnes patrię proditores breui miſerè interièrunt. Itaq; hoſtibus, qui à tergo timeri poterant, omnibus ſublatis, Abderama in Galliam reuerſus, flumen Rodanum traiecit,multaq; Chriſtianorũ loca uaſtauit:& tantam ſtragẽ Arelati edidit, ut adhuc hodie oſsium ille aceruus,qui tũc factus eſt,ibi extet in loco Alies campi appellato.Inde in Eudonẽ iterum uires ſuas colligentẽ arma conuertit:Toloſam, Gotticæ Galliæ regiam ſedem obſedit:qua in oppugnatione,quia urbs foſſa & mœnibus,nec non machinis & omni armorum genere, idoneoq; præſidio ac reb.omnibus ad propugnationẽ neceſſarijs optimè munita erat,magnas Sarraceni ex machinis, pręſertim peritorũ architectorũ ingenio excogitatis, & uarijs ſtrategematibus clades acceperunt. capta tamẽ tunc fuit à Sarracenis Burdegala:& omnes ad unũ in ea,etiã mulieres cũ paruis infantib.cęſi ſunt,nec nõ templa ſolo ęquata. Deinde per Pytagorũ fines ultra Garumnã fluuium in Sanctones excurrerunt:atq; Angoliſmam, Blaiſiumq; euerterũt. inde per Lemouices & Pictauos in Turones deflexerunt, ubi Martini templum donarijs opulentiſsimũ direptũ incenderunt.Quibus cladib.afflictus Eudo, cũ Martello fœdus inijt: & ſic cõiunctis uiribus Abderamã in Turonum finib. ante ipſam urbem, trecentis ſeptuagintaquinq; millibus Sarracenis cęſis,pręlio fuderunt.ex Francis mille tantum & quingenti deſiderati. Et ne tunc tota illa Sarracenorũ manus deleretur, in cauſa fuit nox prælio nondum confe-

cõfecto ſuperueniẽs. Abderama enim noctu clade ſua cognita,ſequentis diei fortunã expectare noluit: ſed impedimentis omnib.in caſtris hoſtib.prædæ relictis,maximis itineribus cũ ijs reliquijs quę illum ſequi potuerũt, ad Pyrenęos,inde in Hiſpaniã rediturus,fuga cõtendit.Sed Nauarri itinerũ anguſtijs occupatis,omnes interfecerũt: ſequenti die Martellus ſtatim, ubi ſol illuxit, ſuis ad pugnã inſtructis, in aciem prodijt: qui hoſtes fugę ſe dediſſe cõſpicati, ad prædam ſunt cõuerſi, quæ in hoſtium caſtris opima fuit reperta. Eudone autẽ defuncto,regni eius partem Martellus ſuo adiecerat imperio:quamobrem filij eius Hunoldus & Vaifarus Narbonenſem prouinciã ſolicitantes, bellum cũ Martello redintegrârũt: & Rhodano tranſmiſſo, ſumma immanitate in oppida,uicos,agros,animantia, & omne genus hominũ, omnemq; ætatẽ & ſexum ferro & flamma ſæuierunt.quã procellam,pręcipuè Allobrogum ea pars quæ hodie Delphinatus appellatur, antequã Martellus iuſto cum exercitu occurrere poſſet, ſenſit. Qui ubi uenit,Viſigottus in uaſtam ſolitudinem,quam fecerat,receſsit:& fœdere cum Sarracenis cautius quàm Eudo fecerat,obſidibus uidelicet datis atq; acceptis, icto, eos rurſus in Galliam aduocauit:qui non iam, ut antea,ſexu ętate'ue imbelli armatis intermixta,ſed flore iuuẽtutis, militumq; robore delecto terra mariq;, & cõmeatu inſtructi, Atino duce in prouinciam tranſierunt: ubi Auinione Mauricij præfecti proditione capta,eam urbem cum Narbone belli arces delegerunt.Quos liberè uagantes,Childebrandus cum ualidis copijs à Martello pręmiſſus,primo ſtatim aduẽtu intra Auinioni mœnia cõpulit. Auinio urbs ad Rhodanum ſita,tũc mœnibus,frequentibusq; turribus ac propugnaculis munita ſatis erat: & Atinus,eam ſe defendẽte, nec ſegniter (ut certè uir fortis, & rei militaris peritus erat) rem adminiſtrante, expugnari non poſſe exiſtimabat. Præſidia enim ubique locis opportunis diſpoſuerat, mœnia,turres & propugnacula,armis, telis, machinis ad ſaxa in hoſtes eiaculanda,& ignis fomento, quò in irruentes faces accenſæ proijcerentur, propugnatoribusq; com

pleuerat, portas ſtationibus fidiſsimis, excubijsq; firmârat: commeatus quoque magnam copiam introduxerat, & deniq; nihil quod ad propugnationẽ ſpectaret, prætermiſerat: ducibus ſingulis ac centurionibus decurionibusq; ſua munera & loca adſignârat. Ipſe cuſtodias uigiliasq; circumibat, laborum, uigiliarum, inediæq; patientiſsimus: exemplo potius quàm pœnarum metu milites in officio continebat, & ad præclara fortiaq; facinora excitabat. Childebrandus caſtris admotis oppugnationem tentauit: quem Atinus non modò repulit, uerumetiam caſtra procul ab urbe remouere coegit. Sed ubi Martellus cum ſuis aduenit, iunctæq; copiæ ſunt, ſitu & munitione urbis inſpecta, propugnatorumq; uiribus exploratis, omnia maturè & forti conſilio agens, non modò erumpentes intra mœnia compulit, ſed caſtra in priſtinum locum promota muniuit. Cum enim Martellus rei militaris peritiſsimus eſſet, duces ac milites ſecum habebat tot bellis, quot & quanta geſſerat, exercitatiſsimos, & caſtrenſis diſciplinæ, quam ſub illo didicerant, obſeruantiſsimos: qui ſiue metandum, ſiue caſtra mouenda, ſiue acies inſtruenda eſſet, ſinguli ſigno tantum accepto ſua munera locosq; norant. Cum caſtra erant munienda, ſtatim alij locum ab Imperatore diligenter exploratum, ac indicatum metari, alij uallum & foſſam ducere, alij tentoria figere, alij ſtationes & uigilias collocare, alij extra uallum hoſtium in laborantes impetum arcêre: ſi uerò mouenda eſſent caſtra, ſinguli uiciſsim partes officiaque ſua norant: ſi in pugnam prodeundum, ordines ſinguli, modò qua forma acies eſſet inſtruenda indicaretur, certos habebant: & quo loco pugnantes pedem fixerant, ab eo recedere morte peius ducebant, laudis & gloriæ auidi. Si oppidum oppugnandum eſſet, alij ſcalas, faſciculos alij, & turres ac pontes, quibus mœnium altitudo ſuperaretur, admouebant: & certatim mœnia conſcendebant, nunquam ne in capta quidem urbe ad prædam extra ordines uagantes, neque unquam prædæ auiditate ferro ſeruire deſinebant, dum hoſtes ſuperant, qui arma non

tradi-

tradidiſſent. Cũ huiuſmodi igitur exercitu Martellus ubi caſtra admouit,dum recẽs terror erat,& militũ animi feruebant, quia gentis ſuæ naturã norat,quę primo impetu, dum recẽs eſt iniuria,& animus audacia atq; uictoriæ ſpe feruet,ferociſsima: breui ſi bellum trahatur,ita molleſcit, ut agni uideantur,nulla militi quiete data, niſi ut corpora curare poſſent , pugnæ ſignum dedit , eorumq́; animos huiuſmodi oratione accendit.

Niſi mihi uirtus ueſtra,milites,multis laborib.ac periculis mecũ exãtlatis nota,et ſi hoſtis ignotus eſſet,multis uos uerbis incitare conarer: nũc aũt cũ uos tot bellis inuictos expertus ſim,& hunc ipſum hoſtẽ ſuperiorib.annis longè maiorib. uiribus ſibi Gallię imperiũ depoſcẽtẽ,facillimè penè ad internecionẽ deleueritis: mihi nõ multũ laborandum eſſe uideo, ut ſpem uobis uictoriæ, quã ſcio uos tot bellorum difficillimorũ noſtro ductu feliciter confectorum exemplis edoctos,certã in manu habere faciam: niſi quis fortè exiſtimet,difficilius nobis nũc fore hos paucos, qui ut lepores antris,ſic ipſi illis mœnib.incluſi latẽt,ſuperare: quàm in Turonib.fuerit,totius penè Oriẽtis uires delere. uel quaſi mœnia plus ualeant in bellis,quàm quadringenta hominũ millia,quorũ gladij et arma ſimul in cumulum cõgeſta,his mœnib. quæ uidetis altiore craſsioreq́; aggere hãc urbẽ cingere poſſent. Ferro,mihi credite,nõ mœnib. ſe tuẽtur uiri. & qui muris nitunt̃,ubi eos uirtute ſuperatos uident,pauidi ut damę arma abijcientes diffugiunt, uel ut pecora ſternũtur. Accingite igitur uos ad oppugnationẽ,opima in ea urbe ſpolia inuenturi,& uiliſsimũ iſtud genus hominũ cauea incluſum opprimite: digna,præter prædã,q fortius ſe geſſerint,à me pręmia accepturi. Ego ipſe nõ ſolũ cõſilio,uerũ etiã manu (ut ſoleo) ubi opus erit, uos iuuabo: & uirtutis ueſtræ ubiq; teſtis & iudex, periculorumq; particeps adero. ite muro illo tranſcenſo,Gallię liberatores conſeruatoresq́; ab omnib. celebrandi.

Quib.dictis, ſublato undiq; clamore mœnia ſumma ui oppugnari ſunt cœpta: ſcalæ, turres, pontesq́; admota. exercitu in tres partes (quarum uni Childebrandus,alteri

Carolomannus Martelli filius, tertiæ ipſe Martellus, ſummi duces præerant) diuiſo, tripartitò oppugnationem ſunt aggreſsi. Sarraceni ſaxa ingentia, ad id præparata, deuoluentes, ſcalas frangebant : ſagittarum præterea nimbum in oppugnātes iaculabantur, & picis accenſę ollas in propius accedentes conijciebant, nullum deniq; telorum genus ceſſabat. Atinus ipſe circumcirca diſcurrens, & omnia proſpiciens, periti Imperatoris ſimul & ſtrenui militis officio fungebatur : multis qui primi murū aſcendere uoluerant, audacia necē attulit. Sed Martellus cū ſcalæ partim ab hoſtibus, partim aſcendentium multitudine grauatæ frangerentur, ut ab aliqua muri parte hoſtes deturbaret, turrim ligneā erexit, ex qua machinis quibuſdam ſaxa ingentia in eos qui in muro ſtabāt, iaculabatur: in eademque multi milites ſagittarij erant, eoſdem ſagittis à propugnatione mœnium deturbantes. Hæc turris pontē habebat, qui machinis pariter attollebatur, & uiciſsim deprimebatur : quem qui in terra ſtabant, aſcendere nullo labore poterant. machina tota corio bubulo tecta erat, ne ignis obeſſe illi poſſet. Itaque ea mœnibus admota (rotis enim impellebatur) pōs muri faſtigio appoſitus, & ſic ſtatim murus Francis militibus in illa parte completus fuit. Tūc cū penè par dimicatio eſſet, uirtus uicit, clamorq; undiq; ſublatus alijs per ſcalas, qui clypeis ſe quaſi teſtudine facta tegebant, dum in ſummū uenirent, aſcendentibus & cęſis uel deiectis propugnatorib. reliquisq; amiſſa ſpe dilabentibus, Atinus cum proceribus nauibus quæ inſtructæ in Rhodano ſtabant, ſecundo flumine aufugit: multi in fuga cęſi, multi aliorū ſuper alios ruentium multitudine obtriti: multi, dum nauib. iam diſcedentib. adnatant, uorticibus abſorpti. Atinus in mare delatus, Narbonē urbem munitā, opulentā, & maris auxilijs intromittēdis opportunā, quāq; alia Sarracenorū manus inſederat petijt : & Martellus quoq; ad eā oppugnandam cōtendit. Iamq; nō minore utrinq; certamine oppugnabatur defendebaturq; Narbo, quā modò Auinio : cū Amorreus, alter Sarracenorū rex, obſeſsis opē ferens, Martellum in ſe cōuertit. Ad Illiberim

fluuium

fluuium ſignis collatis, pugna atrox cõmiſſa: ſed tandem, cum Amorreus in prima acie fortiſsimè pugnans cecidiſſet, Francus uicit, hoſtes fuſi cæſiq; ſunt, adeò ut ne nuncius quidem cladis domum redierit. qua ſuorũ clade comperta, Atinus, & qui cum eo Natbonæ erant, claſſe Gallia deceſſerunt. Hoc tempore Mauris tota Aquitania pulſis, nouem proceres ex Martelli exercitu, uiri fortes, Sarracenis in Gottalania bellum intulerunt: & Martellus obijt, eique ſucceſsit Pipinus alter filius: in Oriente aũt Malſamas Thraciæ, quæ nunc Romania uocatur, fines populatus, Curſianum munitiſsimum Cappadociæ oppidum occupauit. Deinde iterũ ad Caucaſia clauſtra cũ exercitu profectus, ea ab Vnnis ſiue Turcis ita munita reperit, ut cum eis congredi nõ auſus retroceſſerit. Et biennio poſt altera Sarracenorũ manus Euelito, Mauniæ filio, duce rurſus in Thraciç fines irrupit, magnaq; populatione facta in Syriã redijt: qua in prouincia multa Sarracenorũ millia morbo interiẽrunt. Nec tamẽ ideo ab incurſionibus in Rom. imperij finibus abſtinuerũt. Zulciminius enim cum magno exercitu Armeniã & Thraciam tertiò deprædatus eſt, & Sideronium oppidum cæpit: deinde in Cappadociam cũ LX mil. tranſijt, eodemq; tempore Melicus & Batalus cũ centũ millibus Sarracenorũ quartò in Thraciam irruperunt. Leo uerò imperator cũ exercitu cõtra eos qui Thraciam uaſtabant profectus, penè omnes deleuit. Quo tẽpore obijt Euelitus: in cuius locũ Gizitus II pontifex, Salutis anno DCCXLIIII, creatus eſt. qui, dum Romanũ imperiũ in ſe diuiſum erat, Cõſtantino Copronymo, Leonis filio, cum Artabaſdo de eo dimicante, ad imperij Sarracenici res conſtituendas animum conuertit. & quoniam Cyprus inſula tunc bene habitata motus aliquos faciebat, populo uniuerſo in Syriam trãſlato, inſulam uacuã reliquit: & cum annum regnaſſet, deceſsit. Ices poſt illum, pontificatum eſt adeptus: quo ante annum expletum defuncto, Maruanus pontifex creatus eſt. In Gallia uerò Pipino II regnum adminiſtrante, Sarraceni denuò Pyrenæos tranſgreſsi, ab eo ſummoti ſunt: & ita mulctati, ut id amplius

eo uiuo

eo uiuo tentare non ſint auſi. Quamobrem Childerico, ad quem Galliæ regnum hæreditario iure ſpectabat, depoſito, Franci Zacharia Rom. pont. adnitente Pipinum regem ſalutârunt:atq; cum eo Carolum,qui pôſt Magnus cognomento dictus eſt, eius filium, in regni ſpem unxerũt.quem, cum pôſt multa, propria autoritate, quaſi iam rex eſſet, contra patris uoluntatem gereret, Pipinus in exilium extra omnes regni ſui fines abire iuſsit. quamobrem ille multis ex Francica nobilitate eum ſequentibus, ſe ad Galaſium, Toleti regem Sarracenum, contulit: eiuſq; opera uſus eſt Galaſius in bello, quod tunc contra Marſilium Saragotiæ regem, itidem Sarracenum, gerebat. quo in bello Carolus, qui regis Toletani copijs omnibus præerat,fortiſsimè ſe geſsit, multaq; damna Marſilio regi intulit. Pôſt Galianæ regis ſui filiæ amore captus, multa præclara facinora in eius gratiam patrauit: præſertim uerò aduerſus Bramantem, itidem Sarracenum regem: qui ut Galianam inuitis parentibus coniugem haberet, Toletum oppugnabat: quem Carolus, cùm ipſe Toletani regis milites tum Francos, tum Sarracenos funderet, ad pugnam inſtaurandam egreſſus, ſua manu interemit. Tandem uerò,ea in hortis ſiue balneis extra Toleti mœnia ad Tagi fluminis ripam ſitis, qui adhuc hodie Galianæ palatia uocantur, rapta, cum illa Burdegalam confugit: ubi ei magnificas ædes ad Toletanæ regiæ ſimilitudinem, quæ adhuc extant, & Galianæ palatium & ipſæ appellantur, ædificauit. In Syria uerò Maruano imperante,multæ ſeditiones inter Sarracenos ſunt obortæ, & plures tyrãni facti: ut Tebidus, Dadacus & Zulciminius. quos armis perſecutus Maruanus, Tebidum cæpit,atque occidit:Zulciminius autem fractus in Perſidem fugit. At Dadacus meliore fortuna uſus,Maruani filium prælio fudit. Sed non diu ea lætitia frui potuit. breui enim cum ipſo Maruano atroci prælio congreſſus, uictus & trucidatus fuit. Horum inter Sarracenos ciuilium bellorum occaſione Conſtantinus Copronymus Syrię bello illato, magnam eius prouinciæ partem occupârat. Itaque Marua

nus Da-

nus Dadaco extincto in Syriam uictricia arma conuertit, eamq; magna Chriſtianorũ cæde recuperauit: eo autem anno paulò antè quàm hæc clades Chriſtianis inferretur, Syria, Palæſtina, Aſia penè uniuerſa, Thracia, Græcia atque Italia cum multis alijs regionibus ingenti terræmotu concuſſæ ſunt. Pòſt, maiores motus in Perſide ſunt exorti. Aſmulinus enim eius ſectæ, quæ à Mutare; cuius ſuprà mentionem fecimus, Alim Muamedo maiorem fuiſſe dicente, fuerat excitata, princeps apud Coraſenos Perſidis populos degens, Catabani cuiuſdam conſilio ſeruos ad dominos ſiue inſidijs ſiue aperta ui interficiendos concitauit: quorum deinde diuitijs ſerui potentes facti, in duas factiones ſunt diuiſi, quorum hæc Caiſmorum, altera Lamonitarum uocabatur. Aſmulinus uerò Lamonitarum dux factus, Caiſmos deleuit. Inde in Perſidem cum Lamonitis & Catabano perrexit: cui prouinci proę Maruano præerat Iblinus quidam, qui cum centum armatorum millib. ſe Aſmulino oppoſuit. Sed Lamonitæ quàmuis inferiores longè numero eſſent, tamen Aſmulini & Catabani, quos ſanctos, & diuino numine plenos exiſtimabant, promiſsis freti, fortiſsimè dimicârunt, adeò ut Iblinum fuderint. Deinde tot uictorijs elati, auſi ſunt etiam cum Maruano, qui trecenta mortalium millia in aciem produxerat, prope Zabanum amnem confligere: eumq; exercitum fuderunt. Maruanus ponte, ne ſe hoſtes perſequi poſſent, reſciſſo, cum quatuor tantum millibus in Aegyptum transfugit. Quem perſequutus Salinus, Aſmulini filius, in Aegypto cruentiſsimo prælio deleuit: & ſic omne Maraunium genus expulerunt. Cuius familiæ, quæ tot annos regnauerat, reliquiæ, pars in Mauritaniam, ubi feſſæ regnum conſtituerunt, pars in Hiſpaniam tranſijt. Et ab Aſmulino pòſt orta eſt illa familia, quæ hodiæ in Perſide regnat, Sophiana nuncupata. Mortuo autem Aſmulino & Catabano, Abubalanus cognomento Muamat, Syriæ & Perſidi, Salinus uerò Aegypto imperauit: & ſic cœpit Aegypti Sultanorum, qui Cairi ſedem habebant, imperium. Sic enim Aegy-

ptij Califæ appellari uoluerunt, quæ uox ſummum principem, & regum regem ſignificat. Eodem tempore in Gallia Pipino, defuncto, regnum inijt Carolus eius filius: & in Aſturibus Fafilæ ſucceſsit Alphonſus, Pelagij gener, cognomento Catholicus nuncupatus. is in Gallecis Lucum, Tui & Aſturicam, in regione Campi appellata, quicquid Stola, Carrione, Piſquerra, & Duerro fluminibus includitur: in Caſtulonenſibus, Simancas, Duengas, Amaiam, Caniciares, Aleſanium, Tranſineram, Supuertam, & Carraciam: in Luſitania, Bracham, Viſeum & Portum, à quo & Gallecis eiuſdem prouinciæ populis Luſitania tota hodie Portogalia appellatur, de Sarracenis recepit. Multa loca muniuit, ut Alabam, Ordugniam, in Cantabria, quę hodie Biſcalia dicitur: in Nauarra, Ruconiam, Sarracecaſium, & alia loca uſque Pyrenæos: quo, regni ſui anno XVIII defuncto, Froila eius filius rex ſalutatus fuit. Hic Sarracenos, qui Gallecos inuaſerant, Omare illorum duce cum quinquaginta millibus cæſo, Ioſepo Cardubæ rege in fugam compulſo, fudit: & Gallecorum regionem totam, hodie Gallicia nuncupatam, ſuo ſubiecit imperio: quo pôſt à ſuis interfecto, Aurelius eius patruelis regnum eſt adeptus: qui nihil memoria dignum contra Sarracenos geſsit. & eo quoque breui defuncto, Silo eius frater rex creatus fuit: qui ut Gallecos rebellantes debellaret, pacem cum Sarracenis inijt. Regnauit octo annis: eiq; ſucceſsit anno Salutis DCCLXXX, Alphonſus II. Froilæ filius, cognomento Caſtus. Huic, Mauragati eius patrui impulſu, bellum intulerunt Sarraceni. Promiſerat illis Mauragatus, ſe, ſi illorum opera Legionis regnum, quod maiores ipſius obtinuerant, adipiſceretur, quotannis eis quinquaginta nobiles, & totidem obſcuri generis uirgines tributi nomine traditurum, multaq; alia nefanda. Quamobrem Sarracenis eum ſummis uiribus adiuuantibus, Legionem cum regno toto occupauit, & quinque annis obtinuit: eo autem uita functo, Vermudeces, Vimarani eius fratris filius, ſucceſsit: qui poſt duos annos ſpontè

regnum

regnum Alphonſo reſtituit. quo audito, Sarraceni ingentem exercitum Muga duce contra eum miſerunt: cum quibus ille prope oppidum Lutum ſiue Ledum appellatum, acie congreſſus, eos, ſeptuaginta millibus cæſis, & multis captis, fudit. Dum hæc in Hiſpania geruntur, Sarraceni in Oriente inteſtinis ſeditionibus lacerabantur. Abubalano namq; in Syria imperante, multi motus in Arabia contra eum à Maruani defuncti factione, Maruanum nondum obijſſe dicente, & ideo arma pro eo reducendo capiente, ſunt excitati: quibus motibus multi mortales utrinq; ceciderunt, magnæq; populationes factæ. Abubalano mortuo ſucceſsit Abedela frater: quē alius quidam Abedela ad Pontificatum aſpirans, inſidijs oppreſſum interemit, ipſeq; regnum occupauit: quo imperante, Turcica gens Caucaſijs portis egreſſa, anno uidelicet Chriſtianę Salutis circiter octingenteſimo, Armeniaq; populata, in patriam redijt. & ſequenti anno iterum magno numero egreſſa, cum Sarracenis pugnauit, donec multis utrinq; cæſis prælium nox diremit. Abedelę ſecundo, anno imperij ſui XVIIII defuncto, ſucceſsit Madi filius: qui nulla memorabili re geſta, cum annis nouem regnaſſet, obijt, Moſem filium imperij hæredem relinquens. quo anno ſecundo defuncto, creatus fuit Califa in eius locum Aaron. Sed ut ad Occidentis res redeamus. Ibnabala Cæſarauguſtæ rex, à cæteris Sarracenorum in Hiſpania principibus domo pulſus, ad Carolum in Galliam uenit, eius opem implorans: & Alphonſi cognomento caſti, Aſturum regis, legati eodem tempore ad Carolum uenerunt, quò eum ad Hiſpanicas res capeſſendas incitarent. Itaque Carolus non modò regni ſui uiribus collectis, uerumetiam externis auxilijs acceptis, inter quos fuerunt quidam Danicæ iuuentutis proceres, quos ſtudium armorum uirtutisq; oſtentandæ perduxerat, cum non quidem ingenti, ſed iuſto ſelectorum militum ac ducum exercitu Pyrenæos per Ronſciſuallem, nemine impediente tranſmiſit: & Nauarræ fines ingreſſus, ad Pompelonem, Cantabrorum regni caput, caſtra poſuit. quam

urbem Sarraceni ualido prẹſidio communierant. Et iam antiquis Hiſpaniæ artibus inſtructi, unius prælij fortuna ſecus ac antè ſolerent uitata, bellum trahere decreuerant. Carolus, qui interrogarent, num deditionem facere, an belli fortunam experiri mallent, miſit. Illi primò tempus ad deliberandum petebant: & diei ſpacio accepto, id agebant, ut ad reges ſocios amicosq; mittere liceret, ut niſi intra quindecim dies auxilio ſibi præſtò adeſſent, ſeſe cum urbe dederent. E' re Francorum eſſe, urbe integra à clade belli potiri: potius quàm à uictore per iram, & à uicto per deſperationem euerſa: neque hac mora Francum ullius rei iacturam facere. Vrbem enim, ut omnes terrores ingruant, uim eo dierum numero laturam. Et Francos, ſi occurrentibus ſuis pugna ſuperiores ſint, portarum clauſtra ſolo uerborum imperio refracturos: idq; ex eorum dignitate ac utrorumq; commodo eſſe, ne inſontes urbes ad quas liberandas Franci ſe ueniſſe dicerent, exempla belli utrinq; paterentur, quæ oppugnationis neceſſitas inſolẽtiaq; afferat. Carolus ea à barbaris, ut bellum magno impetu cœptum, mora langueſceret, cõſeneſceretq;, callidè dici animaduertens, hoſtibus ad belli apparatum tempus dare noluit: quin ſtatim bellum denunciat, iubetq; militem, quæ oppugnandis circumſedendisq; urbibus uſui ſunt, parare. Oppugnatio per multos dies atrox fuit. hoſtis aſsiduus aderat: crebra eruptione, nõ Arabico, ſed Hiſpanico more, ferro igneq; armatus, uelox ſubitusq; omne tempus, omnem locum conatumq; uaria ludificatione intutum, infidum, infeſtumq; faciens: prius circumfuſus, quàm uẽturum quis ſuſpicari poſſet: prius cæde incendio'ue facto ex oculis ſe proripiens, quàm contrà eundi ſpacium daretur. Ad portas caſtrorũ primò tumultum trepidationemq; iniecit: deinde oppoſitis aduerſus urbis portas ſtationibus, ne tunc quidem arceri poterat, quin pari audacia impetũ faceret: nec priusquàm perfectis operibus, circumuallatusq;, claudi mœnib. potuit. Tunc quoq; præſtanter non uirtutem muris, ſed muros uirtute defendebant. Dumq; obſidio diutius ſpe trahitur, cẹteri barbari

reges,

reges,nõ quidem cũ exercitu ad pugnandum iuſto pręlio aderãt: ſed per occaſiones notis tramitib.leuis armaturæ equites ſubmittebant,qui ſæpius noctu quàm interdiu caſtra perturbarẽt. Quædam etiã manus cæſis cuſtodibus, perruptiſq; munitionib. in urbem penetrans,ſpe obſeſſos repleuit.Carolus animo infracto ſuos adhortatur, admonet tolerantia uigilantiaq; uicendum eſſe. Virtutẽ bellicã non acie tantũ clareſcere,ſed longè magis optima diſciplina,quæ inſomnes maxima ex parte noctes,dies laboribus plenos,libidinũ & luxus abſtinentiã, perpetuumq; cũ mora temporis tædioq; certamẽ poſcerẽt. Clauſtra illa quib. ſe impij tutarẽtur,uel ui refringenda,uel illos pertinacia edomãdos. Quamobrẽ ſigna inferrent, hoſtem incluſum reſpirare nõ ſinerẽt. Exin ancipitia munimẽta facta,quib. caſtra & à tergo,& à frõte,& à laterib.cuſtodirẽtur. Mox, qui ut antè excurrebant coerciti,& fœdè pulſi,& res ad iuſtam obſidionẽ redacta.Pòſt oppugnatio atrocior cœpta: quæ dies noctesq; ſumma in alijs poſt alios in orbem ſuccedentibus,omni operũ,machinarum,tormentorũ,ſcalarum,pontium, artis uirtutiſq; genere cõtinuabatur, adeò ut tandem hoſtis conſternatus,per æqua, per iniqua ſcandentium Francorum uirtute deiectus,cęſus'ue ſit.In urbe quoq; magna ſtrages edita, donec præconiũ à rege circũmiſſum eſt,ut inermi parcerẽt.Tũ Sarraceni ad eã diem aſſueti potius mori,quàm dũ arma ſuppeterẽt,ſe dedere,abiectis telis dextras inermes ſuppliceſq; tẽdebant. Pòſt mœnia diruta,& urbs direpta.Inde Cæſarauguſtã,Tarraconẽſis prouinciæ caput,prectũ: quę hoc exẽplo territa,ſtatim in cõditiones deſcendit, ut euangelij cõcionatores admitterẽt,Ibnabalã reciperẽt,regemq; agnoſcerẽt. Pòſt in Gottalaniã tranſijt, duoſq; eius prouinciæ reges q Ibnabalam domo eieciſſe inſimulabantur,Abutaurũ & Deuiſfezũ in caſtra uenire cũ donis coegit, & uectigal paciſci: omnẽq; Hiſpaniã nominis ſui terrore impleuit.Sed ubi in Galliam reuerſus eſt,ſunt q addãt,ueniſſe ex Africa Aigolandũ quẽdam à ſummo Africanorũ Sarracenorũ ſatrape, qui Marroci ſedem habebat,cũ ingentib.copijs,ad ea quę Carolus

in Hiſpanijs cæperat, recuperanda miſſum, cum quo fuerint multi reguli & uiri fortiſsimi. Cum eoq; Carolum ad Baionam, Vaſconiæ urbem, poſtquam aliquot ſingularia certamina ex prouocatione facta cruento prælio dimicaſſe: in quo quadringenta Chriſtiani nominis hominum millia ceciderint, & in his Milo Anglerius, Rolandi pater, uir fortiſsimus, qui uniuerſum ductabat exercitum. reſtitutā tamē rem fuiſſe Caroli uirtute, per opportunoq; auxiliarium copiarum aduentu, quæ tunc ex Italia Gallis adfuêre, adeò ut Aigolandus occultè fugam præoccupauerit. Sed mox reparato exercitu rurſus Carolum in Vaſconiam exciuiſſe: Gennumq; urbem, nunc Baiona appellatam, ſeptem menſium obſidione fatigatam: tandemq; recedentem in Sanctonum finibus Aigolandum ingenti prçlio uictū, in Hiſpaniam refugiſſe. Carolum uerò, ut aliquando Hiſpanicum bellum ad exitum perduceret, maiore quàm unquam antea exercitu contracto, Hiſpaniam ingreſſum, Aigolandum poſt multa leuiora certamina ingenti prælio uictum interemiſſe: indeq; uniuerſam penè Hiſpaniam perdomuiſſe: multaque his fabuloſa inſerunt, quæ nos ideo prætermittimus. Sed ſi quis ea uidere cupit, Turpinum Remenſem antiſtitem legat, penes quem & horum quæ hîc adiecimus, fidem eſſe uolumus. non enim in ijs quos ſequimur, maiore fide dignis ſcriptoribus, Carolum pluſquam ſemel arma in Hiſpaniam promouiſſe, nec unquam eo regnante Sarracenos in Galliam tranſiuiſſe, inuenimus. Verùm illud ſatis conſtat, cum bellum in Hiſpania contra Sarracenos gereret, Alphonſum Aſturij regem, rerum ab eo geſtarum, uirtutiſque fama motum, ut ſuis popularibus conſuleret: quia liberis carebat, & maioribus quàm eius regionis uiribus ad perpetuaa cum Sarracenis bella ſuſtinenda opus eſſe uidebat, clàm ei per legatos, ſi modò ſibi aduerſus Cordubæ regem, cum quo tunc bellum gerebat, opem ferret, Legionis regnum obtuliſſe. Ea conditione accepta, Carolum ei auxilia miſiſſe. Quod ubi regni proceres audiuerunt, gentis finitimæ (ut plerunque ſolet) odio

id ægrè

id ægrè ferentes, regem coegerunt à fœdere diſcedere: nec eo contenti, Carolum, ubi ſe deriſum uideret, hāc iniuriam ulturum metuentes, de eo cum uniuerſo exercitu delendo cogitârunt. Itaque omnibus Aſturum Cantabrorúmque populis ad arma coactis, & Sarracenorum quoque auxilijs accitis, anguſtias montium qua in Hiſpaniam per Ronciſuallem itur, clàm occupârunt (iam enim Carolus in Galliam reuerſus erat, & iterum in Hiſpaniam, ut eam iniuriam ulciſceretur, contendebat) Erat tunc Caroli exercitus ad Pyrenæorum radices, quæ in Galliam uergunt, in ualle quæ adhuc Hoſpita nuncupatur: cum nunciatum eſt, Hiſpanos per uallem Caroli hodie appellatam, quæ planior eſt, contra ſe aduentare. Itaq; exercitu Galeronis, ſiue Gani (ut aiunt) quem hoſtes pecunia corruperant fraudulento conſilio, in tres partes diſtributo: Rolandum (quem uulgus Orlandum uocat) ſuum ex ſorore nepotem, Britanniæ citerioris ducem, uirum fortiſsimum, primo agmini præfecit, in eoq; omnes Galliæ proceres & ſummos uiros: in ſecundo innumeros nobiles, equiteſq; collocauit: ipſe cum tertio agmine, in quo erat Galero, in caſtris ſubſtitit. Et Orlandum cum primo agmine præire iuſsit. Hiſpanicus exercitus in Ronciſualle uenientes expectabat. In quem ubi primum agmen incidit, ita ab eis tractatum fuit (locum enim illi ſuperiorem, & anguſtias omnes occupârant) ut peius habuerint qui illorum manus effugerunt, quàm qui pugnando cadebant (hi enim citò moriebantur) illi per ſaxa de ſummis ſcopulis ruentes, membris fractis in ſummis cruciatibus aliquandiu uerſabantur. Et ſic Rolandus & alij omnes, ut ex aſcenſu montis & armorum pondere feſsi erant, facilè ſunt trucidati: eodemq; modo actũ eſt de ſecundo agmine, in quo erant Galliæ XII uiri, quos Pares ſiue patres uocāt, ut penes quos regis creandi, & omnium grauiſsimarũ rerum poteſtas eſt: Carolo ſemper in ualle, quę nũc ob id Caroli uocatur, in quam ex Hoſpita caſtra mouerant, hęrente. qui ubi tantam cladem cognouit,

in Gal-

in Galliam ſumma celeritate ſe recepit, & Alphonſus per legatos hęc omnia ſe inuito & inſcio facta excuſauit, cum quo amicitia fœduſq; renouatum eſt. Inde ad pacis cogitationem conuerſus, quam toto terrarum orbi nitebatur parare, legatos in Aegyptum Syriamq; miſit ad amicitiam cum impiorum ſatrapis contrahendam, quo illi melius Chriſtianos ſub imperio ſuo degentes tractarent, quod impetratum eſt, adeò ut Aaron ſummus Perſarum & Arabum Calyfa, qui cum CCC hominum millibus Aſiæ prouincias, quæ adhuc Conſtantinopolitano parebant imperio, paulo antè tumultuoſe adortus, Nicephorum ad pacem auro, quod ſingulis annis penderet, redimendam compulerat: deinceps non modò Chriſtianos non infeſtauit, uerùm etiam inopibus, qui ſub ſuo erant imperio, magnam quotannis pecuniæ uim largiretur: idemq; legatos cum muneribus ad Carolum miſit. Nam, cum Aaron Tyana, ubi ædem Muamedi dicauit, alijſq; innumeris oppidis captis, Rom. imperium multis cladibus afflixiſſet: Nicephorus rebus ſuis iam deſperatis, ad Arabem literas pacis impetrandæ cauſa in hanc ſententiam ſcripſit. Cur tam iniuſtè, nulla à me iniuria laceſsitus, mihi bellum inferas, aut quo impulſore id facias, non uideo: niſi fortaſſe, quòd cædibus & rapina gaudes. Nam te id religionis cauſa facere, cauſari non potes: cum Muamedes, uates tuus, Chriſtianos omnes fratrum loco habere uos iubeat. An exiſtimas Deum opt. max. omnium rerum opificem, & utrorumq; curam gerentem mortalium, quos ipſe ad imaginem ſui creauit, ſanguine iniuſtè fuſo delectari? abſit hoc. neque enim huiuſmodi piacula illi exhibere uos iuſsit Muamedes ueſter. An fortaſſe argenti, auri, aliarumq; rerum inopia compulſus, alienas prouincias inuadis? atqui cum earum rerum nos egentes ſimus, precioſiſsima quæque, & paratu difficilia apud uos in magna copia ſunt. Quin ſi qua re noſtra opus habes, amicè petis: & nos eam ibi illicò amanter exhibebimus. Si genus humanum, & mortalia contemnis arma: ſcito Deum eſſe memorem fandi atque nefandi.

fandi. Cum enim mortales ſimus,non decet nos immortalia odia inter nos ipſos exercere: in eaq; dæmonē imitari,qui perpetuum gerit cum genere humano bellum.

His literis, quibus & dona quædam erant adiecta, placatus Aaron, & ipſe multa munera Nicephoro miſit: & pacem ea lege inijt, ut Imperator ipſi quotannis aureorū nummûm triginta millia,& terna pro ſuo,totidemq; pro filij capite penderet, ne'ue oppida à Sarracenis uaſtata inſtauraret. Sed leuior fuit apud Græcum, quàm apud barbarum, fides. Nicephorus enim Sarracenis digreſsis, ſtatim ea inſtaurauit atq; munijt: quo cognito, Aaron exercitu rurſus in Græciam miſſo, Thebas cæpit: miſſaq; in Cyprum claſſe,templa euertit,& Cyprios expulit. Aarone autem cum annis XXIII regnaſſet defuncto, Muamates eius filius pontificatum eſt adeptus: qui cum Haldale fratre hoſtiliter congreſſus, ubi ſuarum partium fortunā inclinare uidit, conuênit ut ambo eodem titulo ęquoq; iure imperarēt. inde quatuor tyranni ſunt creati: quorum unus Hiſpaniam,alter Africam, tertius Aegyptum, quartus Syriam & Palæſtinam eſt ſortitus. Vnde Sarracenorum potentia declinare cœpit,& aliquandiu Orientis res à Sarracenis pacatæ fuerunt. Syriæ autem Calyfa Muamates nō iam Damaſci ſedem habere uoluit: ſed nouam urbem prope ueteris Babylonis ruinas, Bagadat nomine, condidit, in eaq; pontificiam regiamq; Syriæ & Orientis ſedem collocauit. ei enim & Perſæ adhuc parebant. Aegyptius Cairi: quam urbem prope Memphis ruinas conditam,ſuprà oſtendimus. ſed pòſt regia ſede in ea collocata,ita creuit, ut hodie inter maximas totius orbis terrarū urbes numeretur: & Africæ ſedes Cairoani, quæ urbs in Africa circiter C. M. P. ab Tuneta, & trigintaſex à mari, Ottmeno imperante condita fuerat,ab Elaglebo fuit collocata. Hiſpania uerò etſi pluribus regibus parêret, omnes tamen Marroci pontificem agnoſcebant: quæ urbs in Mauritania Tingintana eſt. Qui uerò Aſſyriæ imperabat, Calyfa uocabatur: quæ uox ſucceſſorem ſignificat, quòd is Muamedis ſucceſſorem ſe eſſe gloriaretur. Aegy-

prius pontifex, Sultanus eſt appellatus. Caiorani uerò, & ipſe Calyfa ſe uocabat: & Marroci antiqua eius urbis conditoris appellatione Miralmuminum. Sub his & alia minora regna etiam in Africa ſunt exorta: ut Tunetæ, Tripolis, Algeriæ, Orani, Feſſę, & innumera alia his minora. ut enim quiſque urbi aut prouinciæ alicui præerat, ſic ſe eius regem appellabat, idq; quaſi hæreditario iure poſſeſſum, poſteris ſuis per manus tradebat. Sed tamen omnes hi reges aliquem ex his pontificibus agnoſcebant: & ut quiſque huic aut illi adhærebat, ſic bellum cum alterius factionis regibus gerebat: quæ diſcordiæ & ſeditiones, tyrannorumq; multitudo ita Sarracenorum uires attriuerunt, ut poſt hos quos enumerauimus pontifices, paulatim ita decreuerint, ut tandem Turcis penè omne Sarracenorum nomen ceſſerit: & res illorum hoc tempore ita propter ſummæ regiæ perturbationem obſcuræ fuerunt, ut nulla certa imperij illorum ſucceſsione apud ipſorum quoque ſcriptores haberi poſsit. Nos tamen temporum ordine ſeruato, ea quæ de rebus ab illis geſtis à uarijs ſcriptoribus memoriæ tradita ſunt, quàm breuiſsimè complectemur. Hoc igitur Muamate Aaronis filio in Aſſyria, & Michaele Nicephori genero, qui Leonẽ Armenium expulerat, Byzantij imperante, Thomas quidam motus excitauit. de quo duplex fama erat. Aliqui enim eum obſcuris atq; pauperibus maioribus ortum ferunt, ijsq; barbaris, diuq; in paupertate uixiſſe, uictum labore manuum ſuarum, nonnunquam etiam ſeruilibus miniſterijs parantem. Deinde patria relicta Conſtantinopolim ueniſſe, ibiq; apud quendam Senatorij ordinis ſeruientem, eò libidinis ac fœditatis progreſſum, ut heri quoque lectum polluere auſus ſit. Qua re detecta, cum ignominiam non ferret, ac pœnas talia facinora aggreſsis conſtitutas metueret, ad Sarracenos profugiſſe. Quibus cum ſe ſatis probaſſet, continuiſque & diuturnis actionibus fidem confirmaſſet (annos enim uigintiquinque apud ipſos egerat) ſancta Chriſtianorum eiurata religione, & Muamedicam impietatem amplexum, ab ijs

bellicæ

bellicæ cuidam phalangi præfectum, ac contra Chriſtianos miſſum fuiſſe, pollicitum ſe Romanum imperium in illorum poteſtatem redacturum. Ac Chriſtiane ria ui fr dem ſtruenti, ut alienigenæ fidem non haberent, Conſtantinum ſeſe nominaſſe, Irenes F. quem ob ingenij morumq; peruerſitatem mater iampridem oculis imperioque orbauerat, morſq; iam tum uiuis exemerat. Alij hunc Thomam quondam affirmãt in familia Bardanij, cognomento Turci, unà cum Leone & Michaele fuiſſe: quum is Philomelij degens, ac de imperio ſibi uindicando cogitans, conſilium ſuum monacho cuidam futurorum perito, Leone Armeno conſcio aperuit. Cui monachus prędixit, ſi imperium affectaret, & oculis ſuis & opib. ſpoliatũ iri: ſed ex ijs qui equum ipſi adduxiſſent, primũ & ſecundum diademate potituros, tertium imperatorem declaratum iri: ſed quod cupiuerat, minimè conſecutum, ſtatim periturũ. Primum aũt fuiſſe Leonem, ſecundum Michaelem, tertium hunc Thomam, quem Leo Imperator fœderatorum cohorti præpoſuerit: eum ergo Thomam cum interfectum à Michaele Leonem cognouiſſet, cùm ut eius, cuius beneficentia uſus erat, necem ulciſceretur, tum ut ſuum animum expleret (nam inde ab adoleſcentia ei cum Michaele inimicitiæ interceſſerant) arma contra Michaelem ſumpſiſſe: & primò Orientales copias, apud quas degebat, concitaſſe. Sic igitur exercitum minimè imbellem aut exiguum, ſed grandem fortemq; collegit ex Sarracenis, Mauris, Indis, Medis, Perſis, Aſſyrijs, Armenis, Chaldæis, Iberis, Zigis, Cabiris atque alijs gentibus. Quorum alij coacti caſtra eius ſequebantur: alij beneuolentia erga eum ducti, nonnulli ſpe prædæ: quidam etiam odio in Michaelem, qui ob morum peruerſitatem omnibus erat inuiſus. Nam Thomas etſi alterum pedem mutilum haberet, ac genere barbarus eſſet: erat tamen ob caniciem uenerandus, & in congreſſu comis & facilis (quæ gratiſsima ſunt militari multitudini) nec cuiquam corporis robore poſterior habebatur. Is ergo Sarracenorum, quibus Conſtantinopolitanum

I 2 impe-

imperium promiſerat, uiribus & magnis etiam Chriſtianorum copijs ſibi adiunctis, Orientem occupauit: & publicorum uectigalium exactorib. in ſuam redactis poteſtatem, animi magnitudine & ſecunda uſus fortuna, ex paruo magnus, ex imbecillo potens factus eſt: à quo tota Aſia uaſtationibus populationibusq; miſerè afflicta fuit: urbibus alijs Thomæ ſe ob metum adiungentibus, alijs quòd fidem Imperatori ſeruarent direptis, atque incolis in ſeruitutem actis: adeò ut ſoli Opſiciani & Armeni, quibus Catacellas & Olbianus pro Imperatore præerant, in tota Aſia in fide manſerint. Quibus ut gratiam referret Imperator, publicum uectigal quod Fumarium dicebatur, remiſit. Quo rerum ſucceſſu elatus Thomas, Imperatoris nomen ſibi arrogauit: eſtq; Antiochiæ, ab eius temporis Antiochenæ eccleſiæ paſtore Iobo diademate ornatus: quem ipſe uiciſsim in filium adoptatum, imperij ſocium adiutoremq; adſciuit, & nomine mutato ſe Conſtantinum Irenes F. appellauit. Quibus cognitis Imperator ſe quoque ad bellum parauit, & copias nequaquam certamini pares cùm duce emiſit: quas Thomas penitùs fudit. Inde Romana claſſe in ſuam poteſtatem redacta, cum LXXX hominum millibus Abydum, omnia in itinere populatus, inq; cinerem redactis non humilibus modò, ſed & loco optimo ſitis, ac expugnatu difficillimis oppidis, petijt. Ac inde nocte tenebroſiſsima in Thraciam traiecit, ubi multi quotidie ad eum ex Cæſaris militibus tranſibant. Et Imperatoris copias, quibus Olbianus & Catacella duces præerant, nec non & inſtructiſsimam aliam claſſem aduerſus ſe comparatam, inſtar torrentis alto monte decurrentis irruens, terra marique profligauit. Vrbem ipſam terreſtribus ſimul ac naualibus copijs ferrea catena, qua portus claudebatur, perrupta oppugnauit. Sed cum nihil efficeret, ad obſidionem conuerſus, caſtris optimè communitis, exercitus partem ad Euxini oppida ſubigenda miſit. Deinde rurſus oppugnationē urbis ſummis uiribus adortus, cum omnes eius conatus propugnatorum uirtus irritos redderet, & claſ-

ſem

ſem eius grauis in mari tempeſtas oborta diſsipaſſet, exercitum in Aſiam in hyberna reduxit. Pòſt, ineunte uere ad eandem oppugnationem redijt: ſed Michael iam & maritima claſſe & terreſtribus copijs melius quàm antea inſtructus, eius militum animis uarijs artibus prius ad defectionem fruſtra ſollicitatis: tandem omnibus portis repentè copias in eum nihil tale ſuſpicantem effundens, exercitum eius fudit, claſſem quoque eodem tempore par uo labore frangens. Quibus rebus permotus Gregorius quidam, Leonis Imperatoris conſobrinus, qui cum magna militum manu Thomę aderat, ut in gratiam Cæſaris rediret, ſuos milites ſtatim à reliquis ſeparauit, Thomam à tergo adoriturus. Quod uidẽs Thomas, nihil animo deiectus, caſtris quæ optimè munita erant, ab urbe nõ dimotis, cum parte exercitus Gregorium eſt adortus, prælioq́; fuſum, & in fuga comprehenſum necauit. Inde celeriter in caſtra reuerſus, literis in omnes partes miſsis, falſò ſe aduerſus Michaelem acie ſuperiorem fuiſſe iactauit: claſſemq́; quæ Beryti erat, nauibus tum longis, tum onerarijs CCCL conſtans, ſtatim ueluti rem mari continuò geſturis ad ſe uocat. Qua re cognita, Romanæ claſsis præfecti eam noctu in ſtatione adorti, claſsiarijs ſubito impetu perterritis, multas cæperunt, quaſdam artificioſo igni combuſſerunt: paucis admodum, quæ celeri fuga auectæ, ſe cum terreſtribus copijs coniunxerunt, periculo ereptis. Et dum terreſtres copiæ leuioribus prælijs circa Byzantium uaria utrinque fortuna ſæpius dimicant, huius belli fama per totum terrarum orbem diuulgata, Mortago Bulgarorum rex, etſi Imperator (ut erat natura ſordidiſsimus) pecuniæ parcens, opem ab ipſo oblatam gratijs actis ſibi minimè neceſſariam eſſe dixiſſet, tum quòd belli & prędę cupidus eſſet, tum uerò ut fœdus tricennale cum Leone Armeno pactum confirmaret: contra Thomam expeditionem ſuſcepit, eumque in loco cui Cedocto nomen erat, haud procul Byzantio, ſibi obuiam cum omnibus copijs progreſſum, prælio uicit,

magnaque ſtrage edita cum multis captiuis & ſpolijs ampliſsimis domum redijt. Qua clade audita, Thomæ claſsis quam ad obſidionem reliquerat, tota ad Imperatorem defecit. Thomas exercitus ſui reliquijs collectis, in campum quendam Diabaſis appellatum, aliquot ab urbe ſtadijs remotum, uerùm excurſionibus aptum, & ob aquarum copiam commodum, copias traducit: ibique caſtra locat: atque inde crebris excurſionibus ſuburbana ædificia, regio luxu facta, omnia uaſtauit. Imperator autem copijs auctis tripartitò eum adortus, exercitum ipſius (cui ipſe, ut prius ſimulata fuga, pòſt repentè ſe in hoſtem conuerterent, mandauerat) in ueram fugam compulit, ex quo etiam multi ad Imperatorem transfugerunt. Thomas cum paucis Adrianopolim incolumis peruenit: & Anaſtaſius eius adoptiuus filius, ex fuga Byziæ caſtellum occupauit. Quas ſtatim perſequutus Imperator, primò Adrianopolim, ubi Thomas erat, petijt: & ne uicini Scythæ machinarum, quibus urbes oppugnantur, noticiam conſequerentur, urbem annonæ penuria ad deditionem compellere ſtatuit: eamq́; uallo ac foſſa cinctam acriter obſedit, adeò ut obſeſsi cibarijs omnibus conſumptis, occultè cum Michaele collocuti pactique delictorũ ueniam, Thomã arreptum, ipſi tradiderint. Cui, more antiquo Imperatorũ uſu recepto, primò eius in pauimẽto proſtrati ceruicẽ pedib. cõtudit: tum pedib. manibusq́; mutilatũ, & aſino impoſitum, nihilq́; aliud uociferantem quàm (Miſerere mei, qui uerus es rex) per caſtra circumduci iuſsit. Cumq́; is ab Imperatore interrogatus, aliquos ex ipſius familiaribus quaſi occultà ſecum conſilia agitaſſent, accuſare uellet, Imperator ab Exambulio patricio, inimicis amicos accuſantibus fidem non adhibendam, monitus, eum audire noluit: qui tandem lentis confectus ſupplicijs, animam emiſit. Et qui Byziam confugerant, Adrianopolitanos imitati, Anaſtaſium Imperatori uinctum tradiderunt: qui & ipſe ſupplicio affectus eſt. Hic finis fuit Thomæ, cuius res geſtas nos idcirco minimè prætereundas duximus, quamuis ipſe non fuerit

Sarrace-

Sarracenus: quia ea omnia Sarracenorum opibus & potentia ſubnixus geſsit, adeò ut Sarracenorum Imperator fuiſſe uideri poſsit. Dum hæc in Oriente geruntur, Sarraceni qui in Hiſpania degebant, per legatos à Ramiro Aſturum rege, qui Alphonſo Caſto ſucceſſerat, tributum ipſis à Mauregato rege pendi ſolitum arrogantiſsimè petierunt: quib. Ramirus ex ſenatus ſui decreto ſe mori centies, quàm id facere, malle reſpondit, ſtatimq; cum exercitu ad fines illorum populandos Nagieram uſque eſt progreſſus. ſed cum Sarraceni cruento prælio ad Alueldam cum eo, quod nox diremerat, commiſſo ſuperiores extitiſſent: Ramirus noctu cũ ſuis in collem quendam prope Clauigium ſeceſsit, ibiq; ſequentis diei fortunam ualde timens, cum exercitu uniuerſo totam ferè noctem illam preces ad Deum fundens inſomnem egit. Tunc aiunt, D. Iacobum apoſtolum ſe illi uidendum præbuiſſe, ſuamq; ipſi opem pollicitum: & cũ ſequẽti die Ramirus hac diuina ope fretus in aciẽ prodijſſet, eundem D. Iacobum equo albo inſidentẽ, & rubram crucem geſtantem, in pugna uiſum fuiſſe: eoq; prælio ſeptuaginta Sarracenorum millia cæſa fuiſſe tradunt. Tunc Albaidæ, Clauigiũ, Calagurra, multaque alia eius tractus oppida, Chriſtianis ceſſerunt: in cuius uictoriæ præſentis numinis auxilio partę memoriam, D. Iacobi equeſtris ordo à rege fuit inſtitutus. Et Sarraceni, qui occiduum Hiſpanię ſinum, ubi Valentia eſt, accolebant, multitudine hominũ aucti, & terrã quę ipſis obtigerat, parũ fertilem & opulentã eſſe animaduertentes, à ſummo principe ſuo qui Marroci in Mauritania Tingitana ſedẽ habebat, Amerumẽ appellato, ut coloniã eos aliò deducere pateretur, petierunt: quos princeps rerũ nouarũ cupidus, longarũ nauiũ claſſe confeſtim inſtructa, ſimul ut eorũ cupiditatẽ alienis opib. expleret, ac num aliqua ferax inſula eſſet, in quam cõmodè ſuorũ poſſet deducere coloniam exploraret, ad inſulas Orientis miſit. ijq; in Corſicã uenerunt; ſed ab Abdemaro, quẽ Pipinus Caroli Magni filius, Italiæ rex, cũ Geneuẽſi claſſe contra eos miſit, repulſi ſunt. qua in pugna ipſe Abdemarus fortiſsimè

dimicans

innumeris reliquarum inſularum biremibus ferox admòdum in Cretam appulit: ubi Sarracenos inuenit, nequaquam pugnam ſubterfugientes. quamobrem prima luce ad meridiem uſq; acerrimè utrinq;, & dubio euentu pugnatum eſt. ſed tandem die ad ueſperam uergente, Sarraceni ſuperati, fugæ ſe dederunt: quorum multi in pugna occiſi ſunt, plures abiectis armis capti: adeò ut etiam urbs illorum eadem die, niſi nox ingruens obſtitiſſet, capi poſſe uideretur. Quæ quidem nox & uictoria Gręcis exitium attulit. dum enim uictoria tumidi, ut qui ſuperſtites paucos ſe poſtridie nullo negocio in ſuam poteſtatem redacturos ſperarent, perinde ac ſi non in hoſtico, ſed domi ſuæ agerent, potationibus & luxuriæ ſe dedunt: neque excubiarum aut ullius ſalutaris rei curam habent, de ſolo ſomno ac quiete & ſocordia facilè omnia euertente cogitantes, à Sarracenis, qui id animaduerterũt, ſomnò uinoque ſepulti media nocte opprimuntur, & ſic omnes ne nuncio quidem ſuperſtite cæſi ſunt. Solus dux Craterus, mercatorio uſus nauigio, ſaluti ſuæ conſulere eſt conatus: quem Sarracenorum dux diu multumq; inter cadauera & captiuos quæſitum, cum nõ inueniret, ac fuga elapſum perciperet, miſit qui eum perſequerentur: à quibus in Co inſula comprehenſus, in crucem actus fuit. Quibus auditis Michael Orypham, uirum prudentem, & rei militaris peritiſsimum, prætorianam legionem (quæ tum, quòd quadraginta aurei nummi ſingulis illius legionis militib. penderentur, Quadragenaria uocabatur) colligere iuſſit. is Sarracenos paſsim per alias inſulas prędatum excurrentes, partim inſidijs locatis, partim aperto marte congreſſus interemit: & eorum qui Cretam obtinebant, immodicam audaciam repreſsit, atque inhibuit. Hoc ipſo tempore Euphemius, turmę cuiuſdam in Sicilia dux, uirginis, quæ à tenera ætate caſtitatem uouerat, ſeq; ſacris dicârat, impotenti amore captus, eam Imperatoris ſui (qui & ipſe huiuſmodi facinus perpetrârat) exemplo, è ſacris ædibus raptam, ad ſe inuitam traduxit. Cumq; eius fratres eum apud Imperatorem accuſaſſent, Imperator Si-

ciliæ præfecto mandauit, ut (ſiquidem hoc crimen uerum eſſet) Euphemio naſum præcideret. Quod ſentiens Euphemius, coniuratione cum ijs quibus præerat, & aliarum turmarum ductoribus facta, ad Ambulacum Mauritaniæ Sarracenorum pontificem transfugit : eiq́; promittit, ſe, modò ab ipſo Imperator Romanorũ declaretur, omnem ipſi Siciliam ſubiecturũ, magnumq́; tributum ſoluturum : qua conditione accepta Ambulacus, eũ imperatoris Romani titulo inſignitum, magno exercitu inſtruit, eiusq́; opera Sicilia potitur : ſed Euphemius, dum Siciliam Imperatoris habitu obit, Syracuſis fuit interfectus. Inde Sarraceni Calabriã quoq;, & pleraſq; alias Italiæ partes incurſionibus populationibusq; infeſtare cœperunt : quorum una claſsis circa Sardiniam deleta fuit, altera (nam duæ emiſſæ erant) fugienti ſimilis domum eſt reuerſa. quod fecit, ut Ambulacus cum Galliæ rege pacem inierit. Sed paulo pôſt Bernardo, Pipini filio, in Italia regnante, Sarraceni Ambulaci pacem aſpernati, Corſicam inuaſere: quos pręda onuſtos alto mari adeptus Ermengarius, qui pro Italiæ rege ex Balearib. inſulis maiorem præſidio tenebat, primo congreſſu fudit: atq; aliquot nauibus ex ea claſſe interceptis, quingenti Chriſtiani captiui ſeruati ſunt. Nec tamen ob eã cladem Sarraceni quieuêre, quin claſſe circumacta Italiam petunt, Centumcellas in Hetrurię ora (quod oppidum nunc Ciuitas uetus appellatum) repentino impetu adorti occupant : captum oppidum diripiunt, ferroq; & igni uaſtant. Narbonenſem inde orã populati Sardiniã inuadunt, prędęq; & populationis omnia cõplent. In quos licentius uagantes Ermengarius, iterum cum inſulanorũ manu repentè impetum fecit, fuſosq; cũ multa cæde ad mare egit: ubi dũ naues tumultuariè aſcendunt, ad hoſtium ſatietatem cęduntur: atq; ita grauiter affecti, magnaq; parte claſsis amiſſa, in Africã traiecêre. Et qui in Sicilia erant, Venetos in Conſtantinopolitani imperatoris (cui inſula illa tunc ſubiecta erat) gratiam claſſem contra ſe mittere audientes, pręda onuſti abiuerunt. Poſthęc Haido, quẽ Ludouicus Galliæ rex & imperator, Aqui

taniæ

taniæ præfecerat, Auſonia urbe dolo capta atq; direpta, Sarracenorũ Hiſpanorum auxilia acceſsiuerat:quibus fre tus,tum Aquitaniam,tum citeriorem Hiſpaniã latè popu labatur. quem conatum Ludouicus breui repreſsit: & Al phonſus cognomẽto Magnus, Aſturiæ atq; Legionis rex, duos Toletani regis Sarraceni exercitus ad Legionem ur bem oppugnandam miſſos, prope Duerum amnẽ fudit: Coimbrã præterea,quã Sarraceni oppugnabant,obſidione liberauit. Et cum Zamorrã urbem conderet, eoſdem Sarracenos Alchamã uate,ſuo duce,cõtra ſe uenięẽtes,mul tis ex ipſis,ac inter cęteros etiã Alchama cęſis,uicit:& Ab boalinũ magni apud eos nominis ducem cæpit, qui ſe du centis aureorum nummûm millib.redemit. qua pecunia rex D.Iacobi templum,quod Ouiedi eſt,ex marmore, cũ antea latericium eſſet, ædificauit. At in Italia Sarraceni Panormũ,clariſsimã Siciliæ urbem,cęperant:nec quiſquã erat qui eorum conatib. obuiam iret,niſi Bonifacius Cor ſicæ comes,cum Beatrio fratre,& paucis Hetrurię comitib.claſſe in Africam delatus: ac inter Vticam & Carthaginẽ in terrã egreſſus, quatuor prælijs tot hoſtes cæcidiſſet,ut nõ ſecus ac Pœni olim Annibalem ab Italia, ſic Sarraceni tũc ſuos ex Sicilia reuocare fuerint coacti: & ſic Sicilia peſtifero bello liberata eſt. Bonifacius uerò ex Africa uictricem claſſem reduxit,multa præda onuſtam.Sed nõ diu Sarraceni quieuerunt:quin mox maiore quàm unquã antea ui Italiam adorti,Centũcellas iterum capiunt. inde citato agmine Romã petunt, Vaticanũ nullis adhuc munitionibus ſeptum facilè adepti: templumq; D.Petri direptum, argenteiſq; quas habebat ingentis precij forib.ſublatis,ferro & igni prophanant: ibiq; plures dies commora ti,cum urbem oppugnare in animo haberent,audito auxi liarium ex Ciſalpina Gallia copiarum aduẽtu,recedentes, inter Appiam & Latinam uias ſuburbana omnia uaſtant. Pauli baſilicã Oſtienſi uia ſpoliant,atque igni iniecto magna ex parte abſumunt. Inde in Latinã uiam flectentes,po pulabundi in Caſsinenſem uſq; ſaltũ excurrunt. Caſsinen ſe fanum opulentiſsimum ſacra ueſte & donarijs ſpoliãt,

m 2 magna-

magnaq; ex parte excindunt. Hinc dextra Liris ripa ad mare inſtar rapidę procellę ſeſe effundunt: ibiq; pręda nauib. ſuis, quæ illic præſtò fuêre, impoſita, in altũ abiuêre. Et in Hiſpania Abduramenus Cordubæ rex, Cãtabrię fines ingreſſus, cũ Ordonij Legionis & Gartiæ, Ignigenij Cantabriæ, regũ copijs ferociſsimè per diem integrũ pugnauit, & fortuna in neutrã partẽ inclinante receſsit. Ordonius uerò fines eius ingreſſus, Cintiliã oppidum, quod nũc Santiliaria uocatur, euertit. At in Aſia Impraelus Syriæ Calyfa, qui Muamati ſucceſſerat, cũ maximis copijs in Imperij Romani fines irrupit. Aduerſus quẽ profectus Theophilus Impator, Theophobi & Manuelis præſtãtiſsimorũ ducũ uirtute fretus, acie dimicare ſtatuit: quo aduentãte Impraelus ſiue arrogantia ductus, ſiue quòd prelij fortunã timeret, Abuzachare quodam cũ LXXX armatorũ millib. ad pugnã relicto, cũ parte exercitus diſceſsit. Cõmiſſo aũt prælio, quũ Sarraceni uincerent, Theophilus cũ prætoria cohorte & duobus Perſarũ millib. & Theophobo in collem quẽdam euaſit: quo ab Sarracenis cincto, illis ſummo conatu Rom. Imperatorẽ capere nitentibus, his aũt Imperatorẽ ſuum fortiſsimè propugnantib. in ueſperã uſq; acriter eſt dimicatũ. Sed ubi nox uenit, Theophobus Sarracenos arte deluſit. Mandauit enim militibus, ut quantũ poſſent, ſtreperent ac cõclamarent, ſonitumq; cithararum & chordarum tubarumq; ederent, quaſi ſubſidium ipſis aliunde aduentaret. Quod ſuſpicantes Sarraceni, ne ab hoſtibus circumdarentur, ad VI. M. P. receſſerunt: & ſic Imperator cũ ſuis periculo erepti, ad exercitũ, qui fugam è prælio fecerat, contenderunt. Quamobrẽ Imperator Theophobum uniuerſo exercitui præpoſuit: & ſequenti anno rurſum contra Sarracenos expeditione ſuſcepta, eos apud Charſianum prælio fudit, & XXV millia captiuorum ſecum domum rediens abduxit. Rurſumque tertio anno contra eoſdem profectus, commiſſa pugna ab hoſtibus circumuentus, penè in manus eorum peruenit: quod ſentiens Manuelus dux exercitus, animis ſuorum uehementi oratione collectis audacter eò perrupit: Impe-

ratorem-

ratoremq; iam fatigatum , ac de ſalute ſua deſperantem, cauſantem tamen fuga ſe ſuos prodere nolle, & inuitum periculo eripuit: mortem ei, ni ſe iter aperientem ſequeretur, minatus. Et quartò cum copijs utrique exercitus in aciem progreſsi, nulla re geſta domum redierũt. Quinto anno Theophilus longè in Syriam uaſtando ac populando progreſſus, Sozopetram Impraelis patriam expugnauit. Qua re uehementer irritatus Impraelus, copias undique ingentes cõparat, Amorium Theophili patriam petiturus. Copiæ eius Tharſi conuenerunt: ubi cum Impraelus ueniſſet, filium ſuum cum parte exercitus ad Romanum exercitum, qui ad Dorylæum tridui ab Amorio itinere caſtra habebat, tentandum præmittit, eiq; decem Turcarũ millia & omnes Armeniæ copias adiungit: qui cum ad Drazymenum eſſet metatus, Theophilus contra eum progreſſus, ad locum uenit Anzin appellatum: atq; inde ſtatuit, priuſquam manus cum hoſte cõſereret, multitudinem hoſtium ſpeculari. Itaq; à Manuelo in altiſsimã ductus ſpeculam, hoſtiles copias (etſi Manuel non multitudinem , ſed haſtarum ſegetem ſpectandam moneret) ſuis robuſtiores iudicauit. Sed tamen poſt multam deliberationẽ prima luce prælium acerrimè eſt initum: quo in prælio Romanis legionibus fortiſsimè pugnantibus, Sarraceni fugæ ſe dederunt. Sed Turcis ſagittarũ nimbo Romanos ab illis perſequendis arcentibus, mutata eſt pugnę fortuna. Romanæ enim legiones Turcicarũ ſagittarum uim non ſuſtinentes, Imperatore deſerto fugerunt, ducib. illarum & Perſis pro eo ſumma ui dimicantibus. Verùm cœlum tũc Imperatorem iuuit. pluuia namq; exigua delata, neruos arcuũ Turcicorũ relaxauit: quo factum eſt, ut Romani ſagittarũ metu liberati, ſalutis parandæ occaſionem habuerint. Hac ſuorum uictoria cognita, Impraelus filij copijs cũ ſuis cõiunctis, Amoriam petijt: eumq; profunda foſſa cinctũ, omni ui oppugnare cœpit: ſed cũ nihil efficeret, Amorienſis quidam Batidzes nomine, muneribus corruptus, quá nam ex parte facilius in muros euadere poſſent, Sarracenis indicauit: & ſic urbs Orientalium

pulcherrima expugnata, deletaque fuit. Qua uictoria elatus Impraelus, Cæſaris legatos ante oppugnationem cum ingentibus muneribus ad ſe, ut ab incœpto deſiſteret, rogandum miſſos: & hactenus in uinculis detentos, omnia prius inſpicere iuſſos, cladis nuncios ad dominum remittit. Quos cum Imperator rurſus, ut de clarioribus captiuis, quorum magnus erat numerus, redimendis agerent, ac pro eis duo millia & quingenta auri pondo offerrent, miſiſſet: barbarus iterum contumelioſe remiſit, ſtultum ſe fore inquiens, ſi captos ea pecunia redderet, cum ipſe eo bello decies tantum impendiſſet. Cuius cladis mœrore confectus Theophilus, obijt. Huic ſucceſsit Michael filius, qui & ipſe expeditione in Sarracenos facta, Samoſata urbem ad Eufratem fluuium ſitam, opibus ac robore inſignem, obſidione cinxit: ſed dum (propterea quòd Sarraceni metum ſimulantes, intra mœnia ſe continerent) exercitus ſecurè nimis & ſine excubijs degit, tertio obſidionis die, cum milites omnes (erat enim is dies Domino conſecratus) ad ſacra conueniſſent, Sarracenis armatis ſeſe patentibus portis effuſis, Romani undique opprimuntur, adeò ut uix ipſe Imperator impedimentis omnibus amiſsis euaſerit. Et rurſus biennio pòſt Sarracenis imperij Romani fines cum XXX millibus ingreſsis, Michael ut cladem prius acceptam uictoria reſarciret, XLV millibus Thracum atq; Macedonum collectis, eis obuiam it. Sed illi eo cognito, per difficilia loca compendioſo tramite eum diſsipatum in itinere repentè adoriuntur, atq; in fugam conijciunt: & tunc quoq; Michaelem in hoſtium poteſtatem uenturum fuiſſe tradunt, niſi Manuel phalange perrupta eum eripuiſſet. Deinde biēnio pòſt Mamumo, Impraelis filio, Calyfa Syriç imperante, Sarraceni XL millium exercitu coacto, Armeniã & maritima populati uaſtârūt. Quo quidem tempore imitatū tūc Calyfam Xerxis factum ferūt, qui mare flagris cædi iuſſerat, quòd ulterius ſibi ad libitū progrediendi facultatem ademiſſet. quod grauiter ferens Michael, Petronam auunculum ſuum, qui tunc Thraciæ prouin-

prouinciæ præerat, cum magnis copijs contra Mamumum miſit: qui in loco quodam Lalacæon nuncupato metatus, inſidijs undiq; poſitis, Mamumum ad pugnam prouocat: qui inſtar feræ indagine cinctus, deq; exitu anxius, de regionis lociq; in quo caſtra poſuerat, ac præterlabentis fluuij nomine, quendam è captiuis Romanis percontatus, cum audiuiſſet regionis Lalacæonis, loci Ptoſontis, amnis Gyris nomen eſſe (ut erat Græcarum Latinarumq; literarum non ignarus, & philoſophiæ ſtudijs deditus) ſtatim nomina illa ſibi copiarum cladem, easq; in gyrum à Romanis incluſum iri denunciare dixit. Suos tamen monet ne deſperent, ſed fortiter ſe ad pugnam parent. Itaque ſequenti die, ut dies illuxit, ſe undique incluſum ſentiens, per eam partem quam Petrona ſtatione tenebat, exitum quærere ſtatuit, hosteſq; ingenti ſublato clamore inuadit: ſed conatum ſuum irritum cernens, paulùm ſe recipit: rurſumque inde impetum facit, idq; ſæpius iterans: tandem deſperata ſalute in aduerſos hoſtes uehementi cum impetu irruit, ibiq; & ipſe cadit, & exercitus eius ad internecionem deletur. Et filius eius cum parte copiarum populatum miſſus, cladis nuncio accepto, ſtatim fuga Melitonam petit. Sed eum qui Charſianis anguſtijs præerat inſecutus, captum Petronæ tradidit. Fuit Mamumus uir certè multis præclaris uirtutibus ornatus. nam cum ipſe doctus eſſet, uiros etiam doctos uehementer amabat, magnoque honore afficiebat: cuius rei præclarum exemplum hîc narrare lubet. Erat Byzantij inſignis quidam philoſophus, Leo appellatus: qui cum Theſſalonicenſium eſſet epiſcopus, inde ob imaginum controuerſiam, quæ tunc Latinam & Græcam exagitabat eccleſiam, pulſus, Byzantium ſe contulerat: ibique uili quadam in domo degens, quibus quiſque uellet artibus homines inſtituebat, unde multi ex eius priuata ſchola inſignes in artium & philoſophiæ ſtudijs prodierunt: ac inter cæteros iuuenis quidam ſummam ex eius diſciplina Geometriæ peritiam adeptus, à Sarracenis in bello captus fuit, & in ſeruitutem

tutem cuiuſdam clari inter eos uiri uenit: quem cum Mamumus Mathematicis diſciplinis inſtructum audiuiſſet, coram ſe ſiſti iubet: cumque certamine propoſito is Arabas geometras eatenus uiciſſet, quòd quarum rerum illi ſolum uſum habebant, ipſe etiam cauſas & rationes adferebat: Mamumus uehementer admiratus (putabat enim artem illam apud ſolos Arabas uigere) à quo ea didicerit, & num præceptor eius adhuc uiueret, quærit. Reſpondet ille: Leonem ſibi fuiſſe præceptorem, inopem adhuc uitam agentem, & nulli alij rei quàm ſtudijs deditum. Statim ergo ad Leonem literas in hanc ſententiam Mamumus ſcribit: Vt ex fructu arbor iudicatur, ſic nos ex diſcipulo pręceptorem cognouimus. Ergo tu, qui tanta rerum ornatus ſcientia, ignotus tuis ciuibus, nullum ſapientiæ fructum percipis, ne dedigneris ad nos uenire, tuęq; nos doctrinæ participes facere. Quòd ſi feceris, omne Sarracenicum genus tibi colla ſubmittet: ijſq; diuitijs & donis cumulaberis, quibus nemo unquam hominum. Has literas iuueni libertate & multis muneribus donato, Byzantium perferendas tradit. Quibus literis acceptis, Leo rem totam ad Imperatoris familiares refert: ſicq; Imperatori innotuit, qui eum ditatum publicè docere iuſsit. Mamumus autem Leonis ad ſe aduētu deſperato, Geometricas aliquot, Aſtronomicasq; & aliarum ſcientiarū quæſtiones ei diſcutiendas mittit: quibus à Leone optimè ſolutis, & inſuper ſignis quibuſdam ad futura prædicenda adſcriptis, cum eas Leonis literas legiſſet, ſummo eius deſiderio ardens fertur exclamaſſe: O' beatos illos, qui tua, diuine Leo, conſuetudine fruuntur. Inde ſtatim legatos cum donis ad Imperatorem miſit, eiq; in hunc modum ſcripſit: Statueram (ut candidum amicum decet) ipſe ad te uenire: ſed cum à Deo, cuius ſumma eſt poteſtas, mihi commiſſum imperium, populuſq; ſubditus ferociſsimus, id nō concedant: peto ut Leonem, uirū philoſophia alijſq; ſcientijs præſtantem, quem habes, ad me mittas, quo exiguum tempus mecū degens, ſuæ me doctrinæ, cuius amore flagro, participem faciat.

Neque

Neque ob religionis & gentis diuerſitatem hoc differas: ſed mecum amicè agas rogo. quod ſi præſtiteris, tibi mille auri pondo dabimus, pacemque & fœdus perenne tecum inibimus. Cui petitioni Imperator, ne ſcientiæ quarum cauſa Romani cunctis gentibus admirationi erant, barbaris proderentur, non annuit: quin potius Græcus ipſe, & Chriſtianus, à barbaro impioq; homine uirtutem colere didicit. quod utinam & noſtri principes hoc exemplo edocti facerent. Is enim Leonē deinceps magnis diuitijs locupletatū, ſummo in honore habuit, Theſſalonicenſiq; iterū eccleſiæ paſtorē dedit: ubi & ſummopere, propterea quòd Theſſalonicenſem agrū in ſummā ſterilitatē redactū, adeò ut incolis aut fame moriendū, aut aliò migrādum eſſet, ſuo ingenio, & ſcientiarū quas callebat ope ad frugē cōuertiſſet, fertilemq; reddidiſſet, eū omnes uenerabantur. Sed tempus eſt, ut ad Occidentis res redeamus. Mauritani Sarraceni ex Sicilia, in qua iam diu multa oppida obtinebant, Saba duce in Italiam traijcientes, Tarentum oppugnabant: cum Græca & Veneta claſsis ſimul iunctæ in Calabriam delatæ ſunt, ad eam urbem obſidione liberandam. quo audito, Saba timorem, ut hoſtem in certamē traheret, fingens, ſoluta obſidione uitabundo ſimilis, conceſsit in Crotoniatem ſinum: ubi non multo pòſt prælio commiſſo, & Grçcorum agmine ſtatim in fugam uerſo, omnis Sarracenorum uis in Venetos fortius dimicantes uerſa eſt: paucíq; à tam ualida claſſe circumuenti, partim cæſi, partim fluctibus merſi, Veneti ad unum eo prælio periêre. Qua uictoria elatus Saba, Ionij maris ora celeriter enauigata, Illyricum petit: cuius prouinciæ oram dum populabundus legit, ad Venetarum nauium, quæ Syriaca onuſtæ merce aduentabat, famam, in Tergeſtinum ſinum claſſem celeri curſu contrahit: unde naues ex inſidijs adeptus diripit, negociatores & ſocios nauales remigesq; omnes incredibili Veneti nominis odio trucidat. Hinc tranſgreſſus, Anconem, nobilem Piceni urbem, & pulchro portu celebrem, ui capit: captam diripit, & incendio abſumit, paucis oppidanorum captis. o-

mnes enim ferè repentina trepidatione dilapſi, in mediterranea ſe receperant. Paulo pòſt alia eiuſdem gentis claſſis, urbis Romæ oppugnandæ conſilio ad Hetruriæ oram appulſa eſt : cuius repentinus aduentus cum totã urbem terrore repleuiſſet, Leo IIII pont. populo ad concionem conuocato, in hanc ſententiam uerba fecit: Quid uos filij trepidare uideo? aut cur tãtus timor animos ueſtros occupauit? nihil numine inuito, inſcio'ue, aut nobis immerentibus accidit. Tum nos pauere & formidare decet, cũ innumeris flagitijs Dei opt. max. iram in nos prouocamus: cum ciuilib. diſcordijs odijsq; accẽſi, arma in noſtroſmet ſumimus, cum frater in fratris necem conſpirat. Omnes enim Chriſtum ſeruatorẽ confitentes, fratres ſunt. Tunc (inquam) hęc, uel his deteriora nobis erant ab irato numine ſperanda. nã ſi exiſtimatis, has barbarorum impiorumque hominum manus nõ diuinitùs in nos immitti, longè fallimini. Id enim & diuina oracula paſsim teſtantur, & exempla omnia docent, ipſo Deo dicẽte, ſe impijs & nominis ſui hoſtibus ad infidos perduelleſq; perſequendos uſurum. ſcimus enim, Gręcorum diſsidia atq; flagitia huic peſtiferę genti in Chriſtianos ſæuiendi occaſionem dediſſe: & in Hiſpaniam quoq; non'ne Gottorum & Roderici regis ſcelera eos traxerunt? quibus fractis atq; mulctatis, ubi in bonos & ſanctos uiros arma conuerterunt, à paucis repulſi, fuſi, cæſiq; ſunt. Ergo hanc ignauiſsimã gentem magis quàm Deum ipſum opt. max. timemus? cum eius iram ſingulis horis & horarum momentis in nos prouocare, cum in eum conuicia iacere, eiuſq; maieſtatem lædere nõ dubitemus: huius uerò gentis ſolo nomine audito, trepidemus? quaſi mortalia arma magis ſint timenda, quàm ſempiternæ pœnę. Vbi nunc ſunt antiquæ illæ & Romanorũ propriæ uirtutes, fortitudo, laborum tolerantia, & animus in rebus aduerſis inuictus? Maiores noſtri priuſquam orbi terrarum Chriſti nomen innotuiſſet, cum adhuc ſub falſa religione degerent, nullam hoſtium uim timuerunt, & parua ſæpe manu ingentes hoſtium copias fuderunt. Galli, gens ferociſsima, & nunc ipſo aſpectu

ob cor-

ob corporum magnitudinem formidabilis, imperij Romani adhuc anguſtis finibus,& urbe non ita magna, animis hominum potius repentino ferociſsimæ gentis , & maximi exercitus atq; hominum inuſitata ſpecie aduentus terrore perculſis, urbem hanc nulla tunc arte munitam cæperunt quidem : ſed tamẽ Capitolium nunquam capere potuerunt. & mox, unius exulis Romani uirtute, inſigni cum clade repulſi ſunt : & tamen non tantæ tunc erant Romani imperij uires, quantæ nunc ſunt. Neque enim imperium latius quàm Romanus ager patebat:nũc autem cum maxima Italiæ pars Romano ſit ſubiecta imperio , & urbs ipſa frequentiſsima , & non iam unicam Capitolij arcem, ſed præterea etiam integrum oppidum noſtra opera urbi adiectum , & omni arte munitum ſit, cum tot principes uiros habeatis maximis bellis exercitatos,& ſacroſanctæ religionis ſedem : non Gallos,gentem nobiliſsimam,non Gottorum ingentes copias, non denique Hunnos nobiliſsimarum urbium euerſores,ſed ignauiſsimã Aſiæ gentem,uel Mauritaniæ prędonum impijſsimorum contẽnendam manũ formidatis.Capitolinę arci humanum caput in ea inuẽtum, eiuſmodi fatum dedit,ut à nulla gente capi potuerit. An exiſtimatis Capitolium Saturni ſede tutius ſanctiusq; olim fuiſſe,quàm nũc,uera religionis arce adiecta? Nunquam,mihi credite,in hac urbe Sarraceni, uel ulla alia impia gens,quę Chriſti nomẽ auerſetur,ſedem ponet. Eo ſidere condita urbs Roma eſt, ut perpetuum habeat imperium: eoq; fato hoc nouum oppidum adiectum eſt, ut religionis ſedes ſit, quod Apoſtolorum principis baſilica auguſtiſsima promittit. Sed fortaſſe putatis,Deum peccatis noſtris irritatum, eis in nos graſſandi poteſtatem dediſſe.fateor quidem nos hæc & maiora commeruiſſe,& non ſine diuino numine hanc procellam in nos immitti,ut his cladib.moniti, ad frugem redeamus: & tamdiu illos poteſtatẽ in nos habituros,quamdiu nos in peccatis pertinaces erimus.Sed ubi ad Dei Chriſtique miſericordiã conuerſi, pœnitẽtiam agentes,opẽ eius implorauerimus,ſtatim impia gẽs nobis cedet:ingẽtemq;

eius ſtragem edemus,iniurias ſuperioribus annis ab illa & nobis & diuino numini,cuius templa prophanârunt, illatas ulciſcentes.Niſi fortè arbitramini,Aſtures,Cantabros & Francos,qui hanc gentem ſæpius ingenti ſtrage profligârunt, uobis meliores fuiſſe. Non erant, mihi credite: neq; enim Deus anteactam uitam noſtram magis quàm præſentem mentem animumq; reſpicit. Sed Pelagio, & aliorum ſanctorum uirorum ſermonibus admoniti, ad Deum conuerſi opem eius implorârunt, qui ſe ex animo rogantes nunquam deſerit. Reſipiſcite igitur, & cogitate nitendum uobis eſſe, ut pietate & fide nulli genti cedatis. Et priſtinæ uirtutis nominiſq; Romani memores, arma audacter, uel me duce ac præeunte, in hoſtem ferte, certiſsimam (ſi modò, ut dixi, feceritis) de barbaro hoſte uictoriam relaturi: & ij quos in pugna cadere continget, præter gloriam, uitam quoque ſempiternam ſtatim conſecuturi.

His dictis omnes qui ad militiam erant apti,arma cęperũt: eumq; Oſtiam ſequuti ſunt,hoſtem in littus egredientem prælio excepturi.Vbi cum hoſtem in cõſpectu habuerunt,pont.militibus Deum precari iuſsis, huiuſmodi uerbis diuinam opem implorauit: Deus omnipotens, qui Gedeoni cum parua manu de hoſtibus uictoriam dediſti, qui te ſanctè colentes nunquam tua ope deſtituiſti, preces noſtras propitius ſuſcipe: & filij tui, qui ſanguinem ſuum pro ſalute noſtra profudit, meritis concede,ut hæc piorum manus aduerſus tuæ fidei hoſtes dimicatura,tuæ maieſtatis dextra roboretur. Et tu CHRISTE IESV Seruator noſter, quemadmodum Petrum in fluctibus ambulantem,ne mergeretur, erexiſti: & alterum Apoſtolum tertiò naufragium paſſum, de profundo mari ſeruaſti: ſic nos nunc hac procella eripe, & ualidiores contra impios redde, ut parto de his triumpho, nomen tuum cunctis ſanctum ſit, & glorioſum. Deinde pugnæ ſignum dedit, nec ullo unquam tempore populus Romanus alacrius pugnam inijt, ut non ad dubium pugnæ euentum, ſed ad certam uictoriam mitti uideretur. Pugnatum

gnatum primò eſt aliquandiu æquo marte, fuitq; cruentum prælium. Poſtremò fuſi fugatiq; Sarraceni, & ad naues cum multa cæde compulſi ſunt. Ingens hoſtium numerus uarijs caſibus perijt, & multi capti: quorum plerique ſunt circa portum ad aliorum terrorem, inuito tamen pont. qui ut miti erat ingenio, à captiuorum cæde abſtinendum cenſebat, laqueo ſuſpenſi: reliqui Romam perducti, publicis operibus ſunt attributi. Aedificauerat enim Leo in Vaticano ciuitatem Leoninam, hodie Borgo appellatam: in eamq; Corſorum, quos Sarraceni inſula eiecerant, coloniam deduxerat, agro eis quem colerent, circa Vaticanum uiritim adſignato: hanc autem aſsiduè magis muniebat, ornabatq;. Poſthæc Sarraceni, qui Cretam obtinebant, in Illyricum & Hiſtriam claſſe delati, Gradum urbem, Venetorum imperio ſubiectam, circumſedêre. Sed hinc ſubitò Veneti ducis acceſſu depulſi, nauibusque repentè eductis in altum abiêre. Fuit hoc anno Salutis DCCCLXV. Et in Oriente Baſilius Macedo, bello contra Cretenſes Sarracenos ſuſcepto uictus eſt: multiſque cæſis, parum abfuit quin ipſe caperetur. Quorum pòſt audaciam fregit Chriſtophorus, contra eos in Cretam ab eodem cum exercitu miſſus. & ipſe Imperator cum exercitu in Syriam profectus, caſtellis quibuſdam captis, & magna populatione facta, Tephricam, nobiliſsimam Sarracenorum urbem oppugnauit: ſed cum eam niſi longa obſidione capi non poſſe animaduerteret, caſtris inde motis, Euphratem fluuium nauali ponte traiecit: ac circumiecta loca populatus, multis caſtellis oppugnatis, alijs uerò in deditionem acceptis, ad urbem redijt. Inde rurſus expeditione in Syriam contra Sarracenos ſuſcepta, Germaniciam inuadit: & ſuburbijs incenſis, urbem Adatam obſidet, quam ciuibus negligenter defendentibus, non tamen cæpit. cuius negligentiæ cauſam ab eis ſcitanti Baſilio, reſpondit ſenex quidam: In fatis non eſſe, ut ipſe eam caperet: ſed Conſtantinus quidam, qui ab ipſo genus eſſet ducturus nec tamen eum eſſe Conſtantinum ipſius

filium, quem ſecum in caſtris habebat. Quo reſponſo irritatus Baſilius, maiore conatu oppugnationem eſt aggreſſus. ſed quum uideret ſe nihil efficere, inde diſceſsit: captiuis, ne motum aliquem excitarent, ne'ue cuſtodia opus eſſet, interfici iuſsis. Deinde Tharſenſibus Sarracenis prouincias Romanas infeſtantibus, Andream cognomine Scytham contra eos miſit, quo audaciam illorum reprimente, Tharſenſium rex minaces, & in Deũ contumelioſas literas ad eũ miſit: quibus ſcribebat, ſi ipſe illum inuaſiſſet, nihil ei Marię filium profuturum. quorũ uerborum mox pœnas dedit. Nam cum ipſemet ad exercitũ ueniſſet, Andreas contra eum copias eduxit: commiſſaq; pugna Sarraceni in fugam uerſi, maxima ex parte cadunt, ipſeq; rex iugulatur. Sed cum Andrea ob inuidiam apud Cæſarẽ, quaſi Tharſum capere, cum potuerit, noluiſſet, delato, Stypiota quidam in eius locum exercitui præpoſitus fuiſſet: Sarraceni nullas in caſtris eius excubias eſſe agnoſcentes, noctu ea aggreſsi, multos cæciderũt, reliquos in fugam cõpulerunt. Ab alia parte Sarracenis Africanis, Raguſium in Illyrici ora obſidentibus, & Raguſinis auxilium ab Imperatore petẽtibus, Baſilius centũ bellicas naues eis ſubſidio miſit. quod ubi Sarraceni cognouerunt, ſoluta obſidione Italiam petũt: captaq; Bari urbe, Calabros, Apulos, Lucanos & Salentinos incẽdio, cęde, rapinis penè ad internecionem affligunt: & iam de Roma ac totius Italiæ imperio inter ſe diuidendo agitabant, quum Iohannes pontifex publico periculo motus, ab Alberico, cuius opes latè in Hetruria uigebant, auxilium implorat: qui cum ualidiſsimo exercitu etiam Romæ delectu habito, cum illi iam in Romanum irrupiſſent agrum, primùm eos non procul ab urbe prælio uicit: inde ad Lirim fluuium circa Minturnas, ſic eos fudit, ut de Italia deſerenda cœperint cogitare: quamobrem omni maritima ora incenſa, in Apuliam conceſsêre: & arce in Gargano monte facta, ac ſub iugo montis oppido ad belli ſedem communito, per multos annos Italiam infeſtârunt. Inde Beneuentum adorti, ui capiunt, diripiunt, & incen-

incendunt. quo exemplo territæ finitimæ urbes, eius gentis præſidia admiſere. Verùm ſubſidiarijs copijs à Romano pontifice miſsis, barbari præda magis quàm iuſto bello rem agentes, ſine prælio Rom. finibus ceſſere. Et alia eiuſdem gentis claſsis ex Africa profecta, Genuam graui obſidione preſſam ui cæpit: propugnatores primo ingreſſu trucidati, puellas, matronas & mares impuberes nauibus impoſitos, in Africam deportârunt. Sed Dandulus Venetus tradit, omnes uirilis ſexus pòſt in patriam redijſſe: quo aũt modo id factum ſit, nemo ſcribit. Fuit Genua capta anno Salutis Chriſtianæ ſupra nongenteſimum trigeſimo quinto. Inde anno ſexageſimo nono ſupra nongenteſimum, ab Othone, Germanorũ imperatore, à Gargani arce, prius à Dalmatis deiecti, & à Pannonibus multis cladibus attriti, prorſus Italia pulſi ſunt Sarraceni. Græci hîc Italiam Conſtantinopolitani imperatoris ope, Francis in ipſius Imperatoris gratiam adiuuantibus, Sarracenorum metu liberatam gloriantur. Aiunt enim, Italiæ populos, ubi Raguſium à Græca claſſe obſidione liberatum audiuerunt, ſe ei imperio ſubijcientes, auxilia & ipſos petijſſe. Quamobrem Baſilium per literas cum Francorum rege, ut eis opem ferret egiſſe, ab eoq; Sultanum captum, & Capuam perductum fuiſſe: qui pòſt populi Capuani, cum quo contra regem conſpirauerat, beneficio, rege inde pulſo, liberatus, ipſis Capuanis bellum intulerit, ſed Græcis opem ferentibus receſſerit: hunc Francum regem, cuius mentionem inijciũt, Carolum Craſſum V Germanorum Imperatorẽ eſſe puto. eius autem rei fides penes Græcos eſto. Quod ſi fuit, nõ tamen tunc prorſus Italia pulſi ſunt: ſed multo pòſt Othone imperante. nã diu Sarraceni arcem in Gargano habuêre. Et in Oriẽte Eſmã Calyſa cũ magna claſſe Euripi urbem aggreſſus, nihil effecit: quin ipſe in oppugnatione lethali uulnere accepto obijt. Et Cretenſium Sarracenorum claſſis, dum Aegei maris oram & inſulas populatur, in Romanam incidit: à qua multæ naues igni in cineres redactæ, multę fractæ, & plures demerſæ ſunt. Quod periculũ qui

ex illis euaſerunt, cum magis irritati Peloponneſum & uicinas inſulas uexarēt: & Byzantinę claſsis pręfectus, cum ad portum Cenchrearum applicuiſſet, ac naues hoſtiles circa Methonem, Pylum & Patras crebrò ſtationes habere didiciſſet, triremibus per Iſthmum Corinthiacum celeriter terra traductis, eos repentè aggreditur: iiſq; improuiſa impreſsione perculſis, hoſtium naues partim cremat, partim cum ipſis uiris demergit, duce quoque illorum Photio interfecto. Verùm ex Africa ſexaginta ingentes naues Romanis prouincijs uaſtandis, Cephalenem & Zacynthum uſque proceſſerunt: contra quos Narſam, Byzantinæ claſsis præfectus, miſſus eſt. ſed triremibus remigum fuga penè euacuatis, cum hoſte congredi non eſt auſus. Sed cum claſsiarios aliquot Sarracenorum captiuorum, quos claſsiariorum more indutos palis affigi iuſsit, ſupplicio terruiſſet: illi noctu hoſtem aggreſsi, alijs cæſis, alijs captis profligârunt. Deinde in Siciliam tranſuecti, urbes quæ Sarracenis parebant, uaſtârunt. Interea uerò Meſembriaci Sarraceni nauibus aduecti, Phœniciæ & Syriæ oram infeſtârunt. Deinde Leone, qui Baſilio Macedoni ſucceſſerat, templis condendis occupato, Lemnum inſulam multis mortalibus cæſis occupârunt. Inde aliquandiu quieuerunt, ad Romani Pueri imperium uſque. is enim Nicephorum Phocam contra Cretenſes Sarracenos miſit: qui eos ſeptem menſium ſpacio, illis multis prælijs profligatis, oppida omnia ſubegit: Candacem metropolim eorum euertit. Leo autem eius frater, in Syriam contra Camadam, Chalepi dominum, Sarracenum miſſus, barbaro acie ſuperato, magnā eius exercitus partem prælio cęcidit: reliquam cæpit, ipſo duce cum admodum paucis ægrè elapſo. Quamobrem Leo triumphans, in urbem redijt. Sed Camada uires reparante, Nicephorus ex Creta rediens, Syriam petere iuſſus eſt: qui pugna commiſſa, hoſtes illuſtri uictoria ſuperauit. & Berrœa pręter arcem uaſtata, maximis diuitijs eſt potitus: & captis penè innumeris, multos Chriſtianos uinctos liberauit. Deinde hoc Nicephoro Phoca imperante, Manuel patricius, Leonis

nothus,

nothus, in Siciliam cum ualida claſſe contra Sarracenos miſſus, ob imperitiam cum omni exercitu ab illis cæſus eſt. Eodemq́; tempore Ioannes Zimiſca, qui pòſt imperium eſt adeptus, in Ciliciam miſſus, apud Adanam urbem Sarracenos uicit. Deinde ipſemet Nicephorus cum magno exercitu in Ciliciam profectus, Anabarzam, Roſam & Adanam, eius prouinciæ urbes, aliaq́; plura caſtella cępit: pòſt in Cappadociam in hyberna regreſſus, ueris initio rediens, fratre Leone cum copiarum parte Tharſum miſſo, ipſe Mopſiheſtiam obſedit: quam cum mediam flumen Sarus diuidat, altera eius parte oppugnata, Sarraceni igni iniecto, in alteram ſe receperunt: quà & ipſa capta, omnes cæſi ſunt. Qua re audita, Tharſenſes imperatori ſe dederũt. Et triduo pòſt claſsis Aegyptia Tharſenſibus auxilio miſſa, ad terram appellendi facultatem non habuit: eademq́; in reditu & uentorum procellis, & Romanarum triremium incurſionibus maxima ex parte perijt. Imperator Conſtantinopolim reuerſus, Aeneas Tarſi & Mopſiheſtiæ portas exquiſiti artificij, nouis ornamentis additis, arci ad Orientalem & Occidentalem partem accommodauit. Deinde Syriam inuaſit, & urbibus ad Libanum & iuxta mare ſitis, partim expugnatis, partim uaſtatis, ad Antiochiam, quam flumen Orontes alluit, uenit. Sed Antiochenis acrius reſiſtentibus, accedente etiam commeatus penuria, & ſolo imbribus inundato, caſtellum in Tauro monte, quem hodie uulgò Maurum uocant, ædificauit: Michaele Burre, quem patricium fecit, & Tauri montis ducem nominauit, ad infeſtandos Antiochenos ibi relicto. Petrum uerò quendam ex eunuchis ſuis, fortem, conſtantem, & rei militaris peritum, caſtrorum præſidem deſignauit, ut locum exercitui daret ad hybernandum in Sicilia: ipſo autem Byzantium reuerſo, Burzes crebris excurſionibus Antiochenos Sarracenos infeſtabat, aſsiduè de capienda urbe & gloria ſibi comparanda cogitans: & turris eiuſdem altitudinem clàm menſus, paratis ſcalis illi paribus, nocte hyberna tenebroſiſsima & niuoſa tacitè mœnibus urbis ſuccedit: af-

fixisq́; ſcalis cum trecentis,quos clàm adduxerat,aſcendit: cuſtodes turris,& obuios quoſq; cædit: ac ſtatim caſtrorũ magiſtro nunciat quid fiat, illumq́; ad opem ferendam accerſit. Interea Antiocheni, ubi turrim occupatã eſſe cognouerunt,eò alacriter ad Romanos repellendos concurrunt. Magiſter aũt caſtrorũ,ut qui in mandatis ab Imperatore ne Antiochiam inuaderet (quòd urbis eius captiuitatem interitũ Imperatoris cõſecuturũ uulgata fama erat) accepiſſet,ancipiti cura diſtractus:tamen ut tot uiri fortes perirent,nullo modo cõmittendum ratus,cum omnibus copijs Antiochiam inuadit:quo facto,ſtatim & manus & animi Sarracenorũ cõciderunt.Burzes uerò cũ ſuis iã deſperata ſalute reuixit: & porta bipenni refracta,liberũ ingreſſum caſtrorũ magiſtro prębuit.& ſic facilè clariſsima urbs in Romanorũ poteſtatẽ uenit.quam paulo pòſt Ioanne Zimiſca imperãte, Sarraceni cõmunib. omnium tum Orientis,tum Occidentis uirib.ſed quia Syrię Calyfę iam tenues erant uires, Cairoani Africæ Calyfę auſpicijs recuperare nixi obſederunt.quib.cum ciues cõſtantius reſiſterent,Imperator hac gentium cõſpiratione cognita,Meſopotamię ducẽ obſeſsis opem ferre iubet:à quo pręlio commiſſo, Sarraceni etſi numero longè Romanis ſuperiores eſſent, profligati ſunt: ſed quia uideo Sarracenorũ imperium ad finẽ iam excidiumq́; properare, ſunt nobis prius quàm ulterius progrediamur, reliquię illorũ in Africa atque Hiſpania quàm breuiſsimè fieri poterit,perſequendę: & primùm de Hiſpania dicemus, deinde in Africa tranſibimus. In Hiſpania igitur Ramirus Legionis rex , anno poſt Chriſtum Seruatorẽ natum primo ſupra nongenteſimũ,Sarracenis bellum inferens, Madritum illorũ oppidum euertit,eosq́; prope Oſmam fudit,ac Cæſarauguſtæ regem Benaiam ſibi uectigalem fecit:cumq́; iterũ Abdurameni Cordubæ regi fœdere iunctus rebellaret, eum pręlio quo triginta Sarracenorum millia ceciderunt,prope Simancas fudit & cæpit, multaq́; alia illis damna intulit.deinde cum Talaueram obſideret, Toletanos Sarracenos obſeſsis opem ferẽtes, ſeptem millibus captis, & duo

decim

decim cæſis uicit. Pôſt Abduramen, Cordubæ rex, Sancium Legionis regem, regno à ſuis pulſum, qui ad ipſum, ut morbo quodam ab eius medicis toto terrarum orbe celeberrimis ſanaretur, uenerat, curatum ſuis copijs in regnum reſtituit. Sed eo pôſt defuncto, Sarraceni, Simancas, Duengas, Sepuluedã, Gormas, Legionenſis regni oppida cęperunt, ac Zamorram euerterunt. & paulo pôſt etiã Portugalliam Luſitaniæ caput, atq; Compoſtellam deleuerunt. & Abduramene defuncto, Alliagibus, qui ei ſucceſſit, ſe, ut multitudinẽ alliceret, Almanſorem, hoc eſt Manſoris regis ſui propugnatorem appellans (tunc enim Marrȩgi, quam urbem Occidentalis Sarracenorum imperij ſedẽ fuiſſe oſtẽdimus, Manſor regnabat, cui omnes Hiſpanię Sarracenici generis reguli parebant) maximis copijs collectis, Caſtul onenſium, Legionis & Cantabrorum fines inuaſit: & Legionis urbem penè deleuit, turres & propugnacula, quę omnia marmorea erant (una tãtum, ut memoria priſtini eius urbis ſplendoris extaret, relicta) diruit. Aſturicã, Coiacã, quæ nunc Valentia eſt (non quidem illa ad Mediterraneum mare, ſed in Legionenſi regno & Pyrenęis) ac Sanſagmum, aliaq; oppida multa cępit: & in Caſtulonẽſib. Oſmã, Alcobetlam, Berlangã, Atienzã deleuit: atq; in Gallecis Iacobi fanũ cæpit, & cãpanas Cordubã ferri iuſit, ijſq; pro lampadis in ſua meſchita uſus eſt, bellumque in duodecimũ annum circumtulit. Sed tandem Bermudes Legionis rex, ſuis & Caſtulonẽſium atq; Cãtabrorũ uiribus collectis, in loco qui Calataiacor uocatur, cũ eo cõgreſſus eſt: ibiq; per integrũ diẽ pugnatum eſt, multaq; Sarracenorũ millia cęſa, & Almanſor cũ ſuis fugiens præ mœrore obijt. Hiſpani caſtris direptis, opima præda ſunt potiti. quam cladem reſarcire uolens Abdimelicus eius filius, fractus & ipſe fuit. Sed pôſt Alphonſo Bermudis filio regnãte, Sarraceni rurſus in Caſtullonenſium fines irrumpentes, Auilam deleuerunt, Ormetũ aliaq; aliquot oppida cæperũt. Alphonſus uerò Legionis urbem inſtaurauit. Poſthęc orta ſunt uaria inter ipſos Sarracenici generis regulos, qui Hiſpaniã obtinebant, ciuilia bella: unde Chriſtia

norum uires quotidie magis in ea prouincia inualuerunt, adeò ut Mahometo Enaſir, Marroci pontifice,prope Valentiã in Gottalania uicto, & ſexaginta Sarracenorũ millibus cæſis, anno Salutis ſupra milleſimum centeſimo & quinquageſimo, pòſt triginta annorum ſpacio Chriſtiani Valentiam,Deniam,Alicantẽ, Murciam, Carthaginẽ nouã,Cordubam,Sibiliam, Iaẽ & Vbedam recuperârint: & Sarraceni ſolum Granatę regnũ retinuerint, quo tandem à Ferdinando,poſtremo Tarraconenſium rege,Caroli V. Cæſaris auo materno, pulſi ſunt. In Africa uerò quidam qui ſe uatẽ,& ex Muamedis ſtirpe oriundum prędicabat, nomine Elmahelis, homo in montibus & natus & altus, anno à Chriſto nato circiter milleſimo,ſeditione in religione excitata,Cairoani(quam urbem haud procul Carthagine, ſed in mediterraneis Africę caput factam fuiſſe oſtendimus) & item Abraemo Marroci regib.pulſis, utranq; Mauritaniam,& Africam totã, Numidiam item & Libyam ad Nigritarũ & Aegypti fines uſq;, regia pontificiaq; ſede Marroci collocata, ſubegit: & Marroci rex, Habdulmumenem, qui illum cum Elmahelis copiarum parte perſequebatur, fugiens, Oranum urbem ad mediterraneum mare in Mauritania Cæſarienſi ſitam, peruenit:unde cum à ciuibus receptus non fuiſſet,miſer rex omni ſpe amiſſa,ſolus cum uxore,quæ eidem equo inſidebat, altiſsimum montem,qui mari imminebat,aſcendit: atq; ibi equo calcaribus impulſo, ſe de rupe cum uxore & equo præcipitem dedit:& ſic tres illi mortui,totiq; confracti in littore ſunt inuẽti: & Habdulmumenes Marrocum reuerſus,Elmahelim mortuum inuenit, ac ipſe in eius locum rex & pontifex creatus eſt:cuius poſteri,hoc eſt Ioſippus filius,Manſor nepos,& Machometus Enaſir, cuius ſuprà mentionem fecimus,pronepos regnum illud obtinuerunt.Sed dum Mahometo defuncto,decem eius liberi inter ſe pro regno dimicant, Marina gens Feſſæ regnum occupauit,& Habduluadea familia Telenſini regnum inuaſit: ac Tunetano magiſtratu moto, regem ibi creauit. & alij Africæ reguli omnes ab Marroci regum imperio defece-

defecerunt: & Sarracenorum potentia in Africa non ſecus atque alibi imminuta eſt, atque imperij illorum nomen extinctum.

C. AVGVSTINI CVRIONIS SARRACENICAE HISTORIAE LIBER TERTIVS.

In quo Sarracenici imperij euerſio, & Turcici origo atq; incrementa ad Ottomanum uſq;, unde Iouius & cæteri tum Latini tum Græci Turcicarum rerum ſcriptores hiſtorias ſuas auſpicantur: & item Tartarorum, Mamalucorum, Aſſaſsinorum, Sophianorumq; origines explicantur, trecentorum annorum ante Ottomanidas, Turcicas hiſtorias continens.

NOVVS mihi nunc rerum naſcitur ordo, & res maximè memoria dignę enarrandæ occurrunt. In ea enim tempora nos traxit Sarracenicarũ rerum explicatio, quibus uetere & uero Sarracenico imperio corruente, quaſi legitima Muamedis ſtirpe excluſa, nothi ac ſpurij filij hæreditatem occupârunt: & non ut illi, religionis ſpecie, ſed ui & armis, nouum duriusq; ac firmius imperium cõſtituerunt: quod tantum à priore illo diſtat, quantum ferri duricies à plumbi mollicie differt. Nam etſi ingens fuerit, & grauiſsima illius moles, adeò ut falſæ religionis feruore diffuſa, totum penè terrarum orbem inundârit, obrueritq;: ſępius tamen uel ualidis militum armorumq; aggeribus obiectis, non modò inhibita eſt eius uis, uerùm etiam arctioribus quàm antea finibus incluſa, uel inteſtinarum ſeditionum flamma cõcitata, in uarias partes dilapſa diſiunctaq; eſt, quæ pòſt longo terrarum ſpacio ab illius Arabicæ Babylonicæq; officinæ, unde erupe rant, igne diſiunctæ, ita gelu concretæ ſunt, ut amplius mouere ſe non poſſent: ſicq; à tota mole diſtractæ, leuiores q; redditæ, aut amotę ſepultæq; ſunt, aut nouo igne accendente tandem propria flamma conflagrârunt. quod & ipſi officinæ eadem ratione accidit, donec noui ualidioresq; fabri uenientes, durius metallum ſub incudem poſuerũt, quo plumbi molliciẽ munirent, eiuſq; officinæ dignitatẽ tuerentur. Nã quũ, ut ex ijs quæ duob. primis libris narrauimus patet, cũ Sarracenis per quadringentos

fermè annos uaria ſemp fortuna maiores noſtri bella geſſerint, adeò ut, quamuis ingentes fuerint ſtatim ab initio illorũ uires, & Chriſtiana Reſp. tunc ſemper & ſeditionib. inteſtinis agitaretur, & barbarorũ crebras incurſiones pateretur, & Byzantinę arci eneruati molleſq; imperatores præeſſent: ſępe tamẽ ingentibus illos cladibus afflixerint: & modò Syriam, modò Armeniam, modò Perſidis partem, aliaſq; prouincias recuperârint: ſemper autem Europam uniuerſam, aliqua Hiſpanię parte excepta, Aſiam minorem, Mediam, Parthorumq; regna, Bithyniam & Cappadociam, cum multis alijs prouincijs obtinuerint. Turcarum uires iam à ſexcentis ferè annis in nos graſſantes nunquam reprimere, aut imperij illorum incrementa ſiſtere potuerunt, uel eos ſemel captis locis expellere: tantã uim habet militaris diſciplina, tantumq; diſtat Septentrionalium populorum ferocitas ab Auſtralium mollicie. Qui, unde & qua occaſione eruperint, iã explicabimus. Baſilio Porphyrogenito Byzantij imperante circa annum Salutis noſtrę milleſimum, cum (ut ſuperiore libro narrauimus) plures tyranni Sarracenicum imperium inter ſe diuiſiſſent, & quatuor de ſummo pontificatu ſemper contenderent, bella atrocia inter ſe gerentes: ortum eſt inter Muchumetum Perſidis, Coraſmiorũ, aliorumq; populorum principem, & Syriæ Calyfam, qui Bagadeti ſedem habebat, graue bellum: in quo cum Muchumetum Babylonius Scleri & Romanorum captiuorum opera ſuperaret, Muchumetus Turcarum auxilia accerſiuit: quorum opera (ut ex ijs quæ ſuprà narrauimus, patet) iam ab aliquot annis Sarraceni in bellis, ut qui religionem ipſorum, ritusq; ſtatim primis illis eruptionibus, quas in Sarracenorum fines fecerunt, amplexi eſſent, uti conſueuerant. Hi regionem intra Caucaſum montem, nec non & ultrà ad Septentrionem incolebant: ſic etiam à Plinio nuncupati. nam illorum qui eos Tartaros fuiſſe putant, opinionem falſam eſſe, ex ipſa hiſtoria patebit: ijdemq; & Hunni Tentarites, uel Tuſſagetæ appellati. nec tamen me latet, hæc nomina à Plinio ita diſtingui, ut Tuſſagetes,

Turcas,

Turcas, Moſchos & Vdinos, quos nos Hunnos eſſe arbitramur, tanquam diuerſos populos numeret: eoſdemq; à Græcis Byzantinarum rerum ſcriptoribus commiſceri, adeò ut de ijſdem loquentes, omnibus his nominibus eos abſq; diſcrimine nuncupent. quod locorum fortaſſe propinquitas effecit. Sed tamē cum Byzantinis ſcriptoribus, utpote finitimis illorū, fidem omnino adhibendam cenſeam, nec interea Plinio, grauiſsimo ſcriptori, autoritatē derogare uelim, ſic exiſtimo. Scythiæ populos, qui regionem Taurum montem inter & Borealem Oceanum à Tanai flumine ad extrema uſque Orientis littora, qui tractus mediam Aſiæ partem cōplectitur, latiſsimè tenent, olim (ut hodie adhuc ſunt) in multas tribus diſtributos fuiſſe: in quarum numero Hunni ſiue Vdini Moſchi, Turcæ Tuſſagetesq;, qui regiones Mœotidi, & Tauro propinquiores incolebant, fuerint. Sed ut modò hi, modò illi bellicis artibus & potentia præſtiterunt, ac cæteris imperârunt: ſic reliquos omnes populos ab ea gente, quę regnum obtinebat, cognominatos fuiſſe: quo factum eſt, ut ab rerum geſtarum ſcriptoribus omnes hi populi, modò Hunni, modò Moſchi, & modò Turcæ fuerint appellati. Sed Hunnorū qui loca magis ad Scythicū Oceanū, ut Plinius & alij multi ſcriptores teſtantur, incolebāt, res multò ante Turcarū potentiā floruerūt. Illis aūt ad Europā populandā finib. ſuis digreſsis, Turcę, Tuſſagetesq; & Moſchi fines ſuos promouere cœperūt: & Moſchi quidē Moſchici mōtis accolæ, regionib. circa Tanaim occupatis ibi conſêderunt, unde pòſt regio illa Moſconia dicta eſt. Moſcos autem Turcas eſſe, Cedrenus, Zonaras, & alij Gręci ſcriptores teſtanť, eoſdem paſsim etiā Hunnos appellantes: quapropter minimè abſurdum uideretur, ſi quis diceret hos omnes ab Hunnis oriundos fuiſſe, quorū generis cōditor Hunnus Tuiſconis filius (Beroſo Chaldæo autore) fuiſſe perhibeť, qui pòſt in colonias diuiſi uaria nomina à ducib. ſuis ſortiti ſunt: ſemper tamē, ut à cęteris Scythis diſtinguerenť, gētis ſuę cōditoris cognomē retinuerint. ex his uerò illos ꝗ in regiōe à maiorib. ſuis primò occupata ꝑmāſerūt, patrias-

patriasq; artes, hoc eſt magicas & dæmonum commercia retinuerunt,abſque alio cognomine Hunnos appellatos . nam Hunnos ita magicis artibus deditos fuiſſe accepimus, ut multi eos à Faunis agreſtibus genitos crediderint . Verùm Turcæ atque Tuſſagetes ab illis oriundi, & Caucaſi montis ſeptentrionale latus, ut diximus,incolentes, multum uita, moribus & inſtitutis ab ijs differebant, ita inter ſe ſimiles & fœdere iuncti , ut pro eodem populo haberentur : & fortaſſe etiam ijdem erant, ſed ab uicinis Armenis, à quibus ritus accipiebant, quiq; Sagæ, id eſt ſancti uocabãtur,ſic,quaſi prophani, appellati ſunt. Tentarites enim,ut in Secũdo libro indicauimus,gentiles uel prophanos ſignificat. nam à multis ſcriptoribus hæc nomina ita cõiungũtur,ut alterũ nomẽ, cognomẽ alterũ uideatur. Hos Procopius ait, reliquis Hunnis minimè uicinos fuiſſe, & nihil ad eos pertinuiſſe: ſed Borealiũ Perſidis partium,hoc eſt Armeniæ finitimos.nã Armenia ſemper ferè ſub Perſarũ regibus fuit.Nec, ut cęteri Hunni uel Scythæ, Nomades erant: ſed optimã inter montes & colles incolebant regionem, ſolique Hunnorum albi erant. nec ut cæteri,fœdi aſpectu,uel ferarum more uictitantes: ſed ſub uno degentes principe , benè inſtitutam rempublicam habebant: & non ſecus ac Græci, Romani, aliæue excultæ gentes inter ſe, & cum uicinis ius faſque colebant, urbem Corga nomine regni ſedem habentes. nobiliores ditioresq; inter eos, perpetuò uiginti, uel plures, pro facultatum ratione amicos apud ſe conuiuas habebant, cum quibus & fortunæ & auctoritas, poteſtaſque communia illis erant: ut idem Procopius narrat, & hodierna illorum inſtitutio teſtatur. Nec deſunt, qui Turcarum originem ad decem illas Iſraelis tribus,quæ in Mediam tranſlatæ fuiſſe,apud Ioſephum leguntur,referant: cuius rei argumento morum ſimilitudinem adducunt. alij uerò ad Gogum & Magogum, quorum in Sacris literis mentio fit: à quib. nos Tartaros,& fortaſſe etiam Gotos ortos arbitramur,& alij ad Troianos. quas opiniones uel refellere, uel confirmare, minimè noſtri inſtituti eſt,

cum

cum non probabilia indicia, ſed ea quæ ueterum tum Græcorum & Thracum, tum ipſorummet Turcarum, & aliarum illis finitimarum gentium certiſsimis hiſtoriarum monumentis memoriæ tradita inueniuntur, perſequamur: quæ ſic ſe habent, ut ſuprà explicauimus. Ab horum igitur principe Muchumetus tum contra Babylonium Calyſam auxilia petijt, ijſq; Tangrolipice Mucaleto duce acceptis, cum Piſaſirio Babyloniæ Calyſa confligit, eumq; nullo negocio Arabibus Turcicarum ſagittarum nimbum non ferentibus ſuperat: & domum uictor reuerſus, ijſdem Turcis uoluit etiã in pugna contra Indos, cum quib. pariter bellum gerebat, uti: & petentib. ut domum ſibi redire liceret, atq; ut pręſidium ab Araxis fluminis ponte deduceretur, uim etiã minatus eſt. Turcis enim domum redeuntib. Araxes fluuius, qui Perſarum regni finis eſt, traijciendus erat, & unico tãtum ponte tranſiri poterat: pons aũt ille ab utroq; latere, turrib. excitatis, ac pręſidijs impoſitis munitus erat. Turcæ maiora pericula ueriti, ab eo defecerunt, & in Carbonitidem ſolitudinẽ (neq; enim, quũ non plus quàm tria millia eſſent, cum tam multis prælio congredi audebant) ſe ſubtraxerunt, indeq; crebris excurſionib. Sarracenorũ agros populabantur. quod iniquiſsimè ferẽs Muchumetus, ad triginta hominũ millia contra eos mittit, decem nobiliſsimos notęq; fortitudinis ac prudentiæ tribunos exercitui præficiens. Hi ad bellum profecti, intrare in deſertum, ob aquę alimẽtorumque inopiam, noluerunt: ſed proximè aditum ſolitudinis ſunt metati. Turcarum dux de aduentu Perſarũ certior factus, re cum ſuis communicata, Sarracenos & Perſas repentè adoriri ſtatuit: biduoq; magnis confectis itineribus, tertia nocte eos ſecurè in tentorijs agentes, nihilq; ſuſpicantes inuadit, atq; illicò profligat: ibi curribus, equis, pecuniaq; plurima potitus, non iam ut fugitiuus latrocinia exercere, ſed palàm exinde in aperto caſtra habere: ad quem undique confluebant, qui ob maleficia ſupplicium metuebant, ſerui, atque alij rapto uiuere gaudentes, adeò ut breui tempore eius copiæ ad quinquaginta millia uſq;

creuerint. At Muchumetus ob cladem acceptam iratus, decem illos duces luminibus orbat: & qui euaſerant milites, eos ſe muliebri indutos ueſtitu, deuictis hoſtibus in triumpho ducturum minatur, ipſe ſe ad bellum accingit. qui antea uicti à Turcis fuerant, minis perceptis ad Tangrolipicen tranſeunt: is tanta acceſsione auctus, cum omnibus ſuis copijs in Muchumetum it, ut collatis ſignis iuſto prælio rem decernat. Et Muchumetus armatis Sarracenis, Perſis, Arabibus & Cabiris, circiter quingentorum millium exercitu coacto, ac cētum turrigeris elephantis, hoſti apud locum cui Aſpacham nomen eſt, occurrit. ibi atroci conſerta pugna, multiſq; utrinq; cadentibus, ipſe etiam Muchumetus, dum hinc inde incautius obequitat, ſuoſq; uerbis ad pugnā accendit, equo collapſo, ceruices frangit, ac moritur: eoq; mortuo exercitus cū Turcis conſpirat, ac omnium uoluntate Tangrolipix Perſarum rex declaratur. qui ſtatim ſuæ genti aditum in Perſidem aperit: quorum mox ingens multitudo ſe eò contulit, oppreſſiſq; Perſis ac Sarracenis, Perſidem occupârunt. Tangrolipicen Sultanum, id eſt ſummum Imperatorem, ſiue regum regem appellant: is omnes magiſtratus, omneſq; dignitates à Perſis in ſuos tranſtulit: & inter eos indigenis prorſus conculcatis, uniuerſam diuiſit Perſidem. Aegypti autem princeps Daber, qui fœdus cum Romanis habebat, eo uiolato Hieroſolymitanum templum, in quo Chriſti Seruatoris ſepulchrum eſt, & ſacra loca omnia diruit. nam ſub illius imperio tunc erat Hieroſolyma. Et paulo pôſt claſſem contra Cycladas inſulas miſit: quam Sami dux, duodecim nauibus unà cum uictoribus captis, reliquis diſsipatis, deuicit. Deinde Romano Argyropylo imperante, Arabes, urbes quas Nicephorus & Ioannes Zimiſca in Syria cæperant, præſidijs cæſis occupârunt. & Chalepi princeps perpetuis excurſionibus, populationibuſque ipſam Antiochiam, aliaſque finitimas Syriæ gentes Romano ſubiectas imperio infeſtabat: à quo & dux Antiochenus, Conſtantino adhuc ſuperſtite turpiter uictus, pleriſque ſuorum amiſsis uix effugerat. cui Ro-

manus ſucceſſore dato, ipſe quoque ad bellum iuit. Cui cum Chalepitę legati dona ferentes, & ueniam petentes, ſeq; eius imperio rurſum ſubijcere uolentes, in itinere occurriſſent: quamuis multi ex ducibus eum ad pacem hortarentur, tamen ſe facile Sarracenos debellaturum, & magnam ſibi gloriam paraturum ſperãs, in Syriam progredi uoluit. cumq; prope Chalepum caſtra communiſſet, Arabes, homines audaces atq; expediti, in celeribus equis nudi, inſidijs undiq; collocatis, ſi qui pabulatum aut aquatum exibant, eos impetu facto cædebant, aut capiebant: quo fiebat, ut & milites & equi præ ſiti deficerẽt. deinde incurſionib. illis magis aſſuefacti, & Romanos ignauię accuſantes, ſubitò ex montibus decurrere, & clamore ſublato ſpeciem multitudinis ingerentes, omnem exercitum territum in fugam uerterunt. atque ipſe Imperator à prætorianis militibus præ metu deſertus, ac timore penè exanimis, niſi quidam eũ in equũ ſublatum ad fugam cohortatus eſſet, captus fuiſſet. Sarraceni uerò fictã fugam eſſe ſuſpicati, fugientes non ſunt perſequuti: ſed caſtra ingreſsi, paucis illuſtribus uiris captis, direptoq; Imperatoris tentorio, uariarũ opum & regiæ magnificentiæ pleno, cæteriſq; impedimentis in equos impoſitis, receſſerunt, Meſopotamiam incurſionibus infeſtantes. & Aegyptia claſsis Illyrici oram populabatur: cum qua cõgreſſa Græca, multas illorum naues incendit: & qui è pugna euaſerunt, in mari Siculo tempeſtate perierunt. Ex Africa quoque circiter mille naues egreſſæ, multas inſulas & loca maritima populabantur. Sed Romanæ triremes partem quandam earum adeptæ, multos ſuſtulerunt, & quingentos captiuos ad Imperatorem miſerunt. Et Georgius Maniaces, urbium quæ ad Euphratem fluuium ſunt, prætor, Samoſatæ degens, Edeſſa expugnata, epiſtolam Seruatoris noſtri IESV CHRISTI manu ſcriptam, ibi inuentam, Imperatori miſit. quam urbem pòſt Michaele Paphlagone imperante Arabes obſederunt: & recuperaſſent, ni Antiochiæ dux Conſtantinus, Imperatoris frater, obſeſsis opem tuliſſet. Verùm Aegypti principe mortuo, uxor eius, quę

Chriſtiana erat,unà cum filio triginta annorum inducias cum Romanis pepigit, & templum aliaq; ſacra loca Hieroſolymis inſtaurari curauit. Cumq; duo fratres Sarraceni Siliciæ imperantes, inter ſe diſsiderent, eorumq; alter Imperatoris opem imploraſſet, Georgius Maniaces patricius auxilio illi miſſus eſt: qui antequam in Siliciam ueniſſet, illi inter ſe reconciliati, & Maniacem inſulæ aditu prohibere conati, auxilia Carthagine euocârunt. Sed pugna cõmiſſa Romanus exercitus uicit: magnaq; cæde Sarracenorum edita, primò tredecim urbes uaſtauit: deinde paulatim progrediens, totam Siliciam Romano Imperio reſtituit. At in Oriente parum abfuit, quin Edeſſa ab Sarracenis dolo caperetur. Nam duodecim illorum principes, quingentos camelos Edeſſam adduxêre, binas ciſtellas geſtantes, quæ totidem armatos claudebant, ſimulantes ſe Imperatori munera ferre: qui ſi intromiſsi eſſent, in animo habebant, noctu eductis armatis urbem capere. Sed quum quidam Armenus mendicus, Arabicæ linguę peritus, apud Arabes foris diuerſitantes mendicaret, audiuit quendam è ciſta percontantem ubi eſſent? & urbem ingreſſus, inſidias prætori aperuit. Is Arabum principes in urbe conuinantes reliquit: & cum ſuis egreſſus, apertis ciſtis, armatos omnes interfecit: ac in urbem regreſſus, duces quoque trucidauit, uno tantum dimiſſo, cui ambas manus, naſum & aures abſcidit, ut cladem illam nunciaret. Ab alia parte Cairoani Africæ Calyfa ſuarum copiarum interitu cognito, ipſe cum maiore exercitu in Siciliam proficiſcitur. Maniaces uerò caſtris contra eum poſitis, claſsis præfecto mandat, ut oram maritimam diligenter tueatur, ne Carthaginenſis uictus effugere queat. deinde prælium committit: quo tot Sarraceni periêre, ut numerari nullo modo poſſent. Sed illorum princeps pugna elapſus, conſcenſa celoce domum redijt. Tangrolipix uerò, iam, ut ſuprà oſtendimus, Perſarum rex, regni ſui rebus præclarè conſtitutis, factaq; in Piſſaſsinum Babylonis ducem expeditione, pluribus eum prȩlijs uicit, atq; interfecit: & ſic Babylonijs ſubactis,

Cutlu-

Cutlumũ fratris filium cũ exercitu cõtra Carbeſum Arabiȩ regem miſit: à quo ſuperatus Cutlumus, per legatos à Stephano patricio Mediæ, quȩ hodie Baas Prachan uocatur, præfecto per fines ipſius itineris faciendi facultatẽ petijt. quod nõ modò nõ impetrauit, uerùm etiã Stephanus armatus illi occurrit: qui multis ſuorũ amiſsis, uictus & captus eſt. Cutlumus aũt ad Tangrolipicen reuerſus, Medicum bellum referens, eius regionis fertilitatem celebrat, eam expugnatu facilem eſſe aſſerens: ſed Tangrolipix illi ob cladem acceptam iratus, ipſe contra Arabes proficiſcitur. Cutlumus metu cum ſuis aufugit: & Paſare Choraſmiorum urbe occupata, à Sultano deficit. Verùm Sultanus eò ad tempus omiſſo, cum omnibus ſuis copijs contra Arabes proficiſcitur: à quibus ipſe quoque profligatus, domum rediens, maxima cum parte exercitus eum obſidet: cui Cutlumus loci munitione fretus, diu obſtitit. Et tamen interea Tangrolipix Aſanem, alterum nepotem, cognomine Surdum cũ XX armatorum millib. in Mediam mittit. is impetu in prouinciam facto, & prælio cum Romanis commiſſo, cum toto exercitu pauciſsimis exceptis cadit. Quo Sultanus cognito, ut iacturam illam reſarciret, Alimum Abramium cum centum armatorum millib. in eam prouinciam miſit. Cuius præfectus auxilijs ab Imperatore petitis, Liparitam partis Iberiæ dynaſtam expectabat: nec prius ſibi cum Turcis dimicandum cenſebat, quàm Iberũ auxiliares copiæ aduentaſſent. quamobrem Romanis intra munitiones ſe continentib. Alimus negata pugnandi copia, Arzeni uicũ nullo muro circundatum, quẽ innumeri ditiſsimiq; mercatores incolebant, ſe primo impetu capturũ ratus, inuaſit: ſed cum incolæ aditus trabibus obſtruxiſſent, tela in hoſtes ex tectis conijcientes, multos ſuſtulerunt. Alimus eo per ſex dies oppugnato, cum Arrenos fortiſsimè ſe defendere, nec obſideri facilè poſſe cerneret, ignem tectis iniecit: quo undiq; ſæuiente, & incolis in fugam uerſis, Turcæ uico potiti, multũ auri & aliarũ opum quas flamma nõ abſumpſerat, inuenerunt. Inde cum Liparites Iberiæ copias

iam adduxiſſet, contra Romanum exercitum properârunt: prælioq; ſub ueſperam commiſſo, Turcæ fuſi fugatiq; ſunt, Romanis eos in multam noctem perſequentib. Qua tamē in pugna Liparites, qui alterū exercitus cornu ducebat, captus fuit, & ad Sultanum perductus. cuius redimendi gratia Imperator magnam pecuniam & munera Sultano miſit, fœdus cum eo petens. Sed Sultanus, omni pecunia & muneribus remiſsis, Liparitem gratis reſtituit: hortatus, ne in poſterum arma contra Turcas ſumeret. quin ipſe etiam legatum ad Imperatorem miſit, ſummæ dignitatis uirum, Seriphem appellatum. quæ dignitas, ea apud illos eſt, ut Calyfa mortuo, Seriphes ſuccedat. Nam Turcæ ſtatim Muamedis ſectam amplexi, Calyfas (etſi regna illis, profanamq; poteſtatem in ſuo imperio ademiſſent) ut ſacerdotes & pontifices in ſummo honore habuerunt. Is igitur Byzantium ingreſſus, cum ſuperbè ab Imperatore, ut tributum Sultano penderet, petijſſet, re infecta eſt dimiſſus: qua re indignatus Sultanus, ipſe Romanos adortus eſt. cumque Comium Iberiæ urbem, propterea quòd incolæ ſe & res neceſſarias caſtellis (qualia tunc in Iberia multa erant) & locis munitiſsimis maturè incluſerant, nulla re memorabili geſta progreſſus eſſet, Romanas copias Cæſareæ colligi audiens, in Mediam eſt regreſſus: ubi cū omnia nō ſecus atq; alibi muris defendi uideret, animū ad oppugnationē conuertit. ac primò omniū Mātzichierte urbem in planicie ſitā, ac triplici muro cinctā, multisq; intus fontib. irriguam, in quā præterea magnā conmeatus copiam oppidani importârant, aggreditur: & uallo prope mœnia poſito, omnis generis machinis per triginta continuos dies oppugnat: tandemq; re infecta, & multis ex ſuis amiſsis abit, Abramiū deinceps nepotē perſequens, quem Cutlumo conſobrino ſuo coniunctū, prælio apud Paſarim urbem uictum necauit. Cutlumus uerò, cum ſex millib. & Melecho Abramij filio fugiens, per legatos ab Imperatore Cōſtantino Duca ſe in fidem ſocietatemq; recipi poſtulauit, reſponſum in Perſarmenia ad Charſe urbem expectans: quem inſequutus

Sulta-

Sultanus cum copijs in Iberiam cõtendit, Caithlumus uerò in Felicem Arabiam confugit. Sultanus in Iberia obuia queq; populatur & uaſtat: ſed Michaelem cum copijs contra ſe uenire ſentiens, & turpe ſibi cum Imperatoris miniſtro cõgredi exiſtimans, in ſuos fines ſe recepit: quidam uerò ex eius ducibus, Samuchus nomine, obſcuris parentib. ortus, uerùm bello egregius, cum tribus millib. remanens, atq; hinc inde per plana maioris Armeniæ loca uagatus, repentinis ac crebris incurſionibus fines Romani Imperij infeſtabat. Inde Romano Diogene Imperante, Sultanus rurſus cum maximis copijs Romani imperij fines eſt ingreſſus. Verùm ipſo Imperatore cũ exercitu contra illum expeditionẽ ſuſcipiente, retroceſsit: & exercitu in duas partes diſtributo, alterã in auſtralem Aſiam, alteram uerò in Aquilonarẽ miſit: qui obuia queq; populati, & Neocæſarea ſubita incurſione uaſtata, præda onuſti inde recedebant. Sed Imperator hoc audito, expeditioribus militibus aſſumptis, per loca inuia & montoſa, ut hoſtes anteuerteret, iter faciens, eos repentè adortus, ita terruit, ut ſtatim arrepta fuga, & prædam & impedimenta reliquerint. nec tamen, quia Romani itinere fatigati, longius eos perſequi nonpotuerunt, magna illorũ ſtrages eſt edita: ſed multi captiui liberati. Inde Syrię iter ingreſſus phalange una Melitenam miſſa, Chalepo magnam & hominum & animantium prædam abduxit, ac Hierapolim Syriæ deditione cœpit. Deinde, quum Turcæ Romanarum copiarum partem ſuperaſſent, Imperator, qui Hierapoli erat, illo nuncio accepto, ad opem uictis ferendam accurrit. Chalepi uerò præfectus, Romanórum clade audita, cum ſuis ad Turcas deſciuit. cumque hoſtes Romana caſtra corona cinxiſſent, Imperator prælio eis non denunciato eduxit exercitum: & nullo tubarum ſonitu alio'ue manifeſto ſigno dato, hoſtes fudit. Deinde Hierapoli arcem condidit: & alijs multis oppidis captis, Alexandriam Ciliciæ urbem peruenit: exercituque in hyberna, ubi nulla commeatus inopia premeretur, ducto, Byzantium redijt. Sub ueris aũt initium Imperator altera expeditione ſuſcepta,

pta,

pta,quum Cæſaream ueniſſet,& magnam Turcarum copiam eam prouinciam incurſare cognouiſſet,illis aut cæſis,aut captis,ad Eufratem contendit: ibiq; parte una exercitus Philareto duce relicta, ipſe ad Septentrionem declinauit. Turcæ autem Philareti militibus territis,omnibus eorum impedimẽtis potiuntur. & in Cappadociam progreſsi,omnibus uaſtatis Iconium petunt, urbem tunc feliciſsimam, nobiliſsimamq;. quo Imperator Sebaſtiæ cognito, eôdem contendit: uerùm ubi illa urbe euerſa, hoſtes ſuo aduentu cognito diſceſsiſſe audiuit, Cathagurio Antiochiæ duci Romanarum legionum partẽ tradidit, eiq; mandauit, ut ad Mopſiheſtiam ueniret, & Turcas illac tranſituros aggrederetur. qui quũ in Tharſi planiciem ueniſſent,ab Armenis omni ferè prę da ſpoliati ſunt: auditisq; Romanorum ad Mopſiheſtiam inſidijs, noctu diffugerunt. Deinde uere ineunte, Turcæ iterum Romanas prouincias infeſtantes, à Michaele Comneno, Imperatoris legato,uicti ſunt:& paulo pòſt ipſe ab Imperatore cum minoribus copijs,ob inuidiam in Syriam miſſus, à Turcis uictus & captus fuit. Deinde ipſemet Imperator, in Oriẽtales prouincias cum exercitu progreſſus,quũ ad Criapegam caſtra haberet,prælio cum hoſtibus congreſſus,& Scythis quos in caſtris habebat, ad Turcas deficientibus fortiſsimè pugnans,captus fuit: & ad Sultanum, qui Axã uocabatur (iam enim Trangolipix mortuus erat) perductus: quem Axã, ut erat iuſtiſsimus, & ſumma animi moderatione prę ditus,ubi Imperatorem eſſe certò cognouit, (neq; enim prius credidit, quàm & legati quos ad eũ miſerat, eum eſſe teſtati ſunt: & Gręci duces,quos in uinculis habebat,coram illo ducti,ad pedes eius proſtrati ceciderunt)prius tamẽ de more,ut uictum ante pedes ſuos proſtratum,erexit: atque ut fratrem amplexus eſt,& mox huiuſmodi uerbis ſolatus· Noli mœrere Imperator: hæc enim eſt rerum humanarum uiciſsitudo, ut belli fortuna modò hos, modò illos deprimat, alios uerò extollat: tu multa bella præclarè geſsiſti, ſemper uirtus & fortitudo tua celebrabitur, modò te in aduerſis non minus fortem præbeas,

præbeas,quàm in ſecundis prudentem . quamuis à me nō ut captiuus,ſed ut Imperator tractaberis:ſtatimq́; ei tabernaculum ornatiſsimum attribuit, & miniſtros ac reliqua omnia quæ Imperatorem decent . & menſæ adhibitum iuxta ſe collocat,captiuis quotquot peteret redditis: & ſic per dies aliquot cū eo uerſatus, & colloquutus, pace perpetua ſancita, promiſſaq́; affinitate inter liberos ipſorum contrahenda,Diogenem cum magno comitatu & honore dimiſit, barbarica etiam ueſte ornatum . Sed pòſt eo Byzantij à ſuis trucidato, Axan Sultanus id audiens, magno dolore affectus, copias ſuas in Romanorum prouincias,non iam prædatum,ſed ad eas ſubigendas miſit. Contra quem Michael Ducas Imperator Iſaacium Comnenū cum exercitu miſit: qui à Turcis uictus & captus, magna ſe pecunia redemit. Pòſt Cutlumo, quem ſuprà oſtendimus Tangrolipicis nepotem fuiſſe, arma cōtra Axanem nouum Sultanum, ut ipſe imperium occuparet,parante: Babylonius Calyfa,cuius etiā apud Turcas, ut qui à Muamede originem trahere putaretur,ſumma erat autoritas, nihil ſectæ ſuæ pernicioſius eſſe animaduertens, quàm ſi eadem bella ciuilia,quæ Sarracenicū,ipſorumq́; Calyfarū imperium euerterant, iam inter nouos Sarracenos, hoc eſt Turcas quoq; orirentur : quamuis loco ſuo excedere, & in publico uerſari non ſoleret,ad eos abit, qui de regno contendebant:eiſq́; perſuadet,ut omiſſo bello Axan, quē Caſsiarum quidam uocant,principatum ſuum integrum teneat: cognatoq́; omni ope præſtò ſit,ut Romanis prouincijs ſubactis imperet.qui breui Media & totius Orientis locis ſubactis, inſulas quoque inuaſit, Zacham quendam obſcuro genere natum mittēs: qui Chio inſula cum paucis nauibus repentè occupata, claſſeq́; ibi comparata, Lesbum,Samum, Rhodum, Cretam & Cyprum cæpit: quæ tamen paulo pòſt rurſus in Imperij Romani poteſtatem redierunt.Damaſcum uerò, & reliqua Syriæ loca ei propinqua , Axan Perſarum Sultanus cuidam nepoti ſuo Ducat appellato tradiderat:ut quemadmodum ille alter cum Romanis bella gerebat,ſic iſte cum Aegyptijs faceret.

ceret. nam Aegyptius Calyfa, Laodicæam Syriæ uſque, omnia poſsidebat : & Alapiam ſiue Calepum Samucho illi, cuius ſuprà mentionem fecimus, tradidit : ſed ita, ut hi beneficiarij eſſent ſui : Cutlumus uerò, Sultanus & ipſe. Sed Samuchi filius Sangninus, multis bellis geſtis, Damaſci quoque regnum occupauit. eiq; ſucceſsit filius Norandinus, qui multa cum Ieroſolymitanis regibus bella geſsit. Sed cum Chriſtiani qui Ieroſolymis, & in alijs locis, ſub Turcarum imperio degebant, durius à Turcis tractarentur, quàm antè ab Sarracenis, concilio in Gallia apud Claromontem habito, Vrbanus pont. Chriſtianis Orientis per Petrum quendam Gallum opem implorantibus, omnes gentes ad pium bellum cohortatus, effecit ut expeditio in Syriam ſuſciperetur. Itaque profecti ſunt, anno Salutis noſtræ M X C diuerſis itineribus Gottifredus, Euſtatius, & Balduinus Bolliones, Raimundus & Robertus, Flandriæ comites, Vgo cognomento Magnus, Philippi Gallorum regis frater, Stephanus Valeſius Carnutum comes, Podienſis antiſtes, & Petrus Eremita, huius expeditionis autor, cum circiter quingentis armatorum millibus, qui multis cruentis prælijs cum Turcis & Sarracenis atque Aegyptijs commiſsis, alij Nicæam Bithyniæ urbem, alij Antiochiam ad Orontem fluuium, alij Ieroſolymitanam urbem, alij alias magno labore, multoque ſanguine cæperunt, ibiq; regnum Chriſtianum conſtituerunt: Conſtantinopolitano Imperatore interea fœdus cum altero Turcarum Sultano, qui Byzantio proximis prouincijs imperabat, habente. nam ſuprà oſtendimus, prouincias illas Cutlumo attributas fuiſſe, quibus ipſius hæredes ſunt potiti, cum Tangrolipicis poſteri Perſis & Babylonijs imperarent, & in Aegypto adhuc erant Sarracenorum reliquiæ. Sed Cutlumo atque eius filio, qui Occidentis Sultani erant, Cappadociamq; obtinebant, defunctis, Taniſmanius ſucceſſerat. Ex his Chriſtianis ducibus, ubi in Aſiam traiecerunt, Turcæ Raimundum, Nicenum agrum inexploratò ingreſſum, inſidijs exceptum, multa ſtrage fuderunt:

& in

& in Exorgum oppidum deſertum compulerunt : ubi aliquandiu obſidione fatigatus , ad hoſtes cum paucis tranſijt. reliqui,qui ſe dedere noluerunt, poſt diuturnam obſidionem, partim bello in excurſionib. abſumpti ſunt, partim fame perierunt : & qui uiui in hoſtium poteſtatem uenerant, ad unum omnes cæſi ſunt . Cæteri Nicomedeam primùm petierunt , inde ad Nicæam Bithyniæ urbem bellum tranſtulerunt . quam dum fortiter oppugnant, Taniſmanius ſiue Solymanus cum ſexaginta Turcarum millibus,in eam partem caſtrorum,in qua Podienſis antiſtes ſuos milites habebat, impetum fecit : qui à Gallis facilè repulſi ſunt , tandemque Nicæa capta eſt : deinde cum Solymano quartis ab Nicæa caſtris ferociſsimè pugnatum.collegerat enim ille totius Orientis uires,auxilijs undiq; accerſitis. Inde Iconium,ad Taurum montem ſitum, ipſius Solymani ſedes,hodie Cogni dicta , & Phrygiæ,quæ hodie Caramania uocatur, principum regia,atque Heraclia capta . Pòſt bipartito exercitu Balduinus in Ciliciam flexit, Tharſumque, Edeſſam & Manuſſam cæpit : maiores copiæ Armeniam receptam, Palmuro Armeno tradidère . Inde Cappadociam, Cæſaream , Sororgia & Suram, in anguſtijs Tauri montis capiunt. Pòſt Taurum tranſgreſsis, obtulerunt ſe in planicie Turcæ: ſed facilè fuſi à Latinis,fugatiq; ſunt. & Antiochiam Phœniciæ clariſsimam munitiſsimamque urbem, quam Orontes fluuius interluit (nam alia eſt in Pamphilia Seleuciæ uicina) rectà perrectum : eaq; deditione potiti ſunt, Turcis prius acie uictis. quo in prælio centum Turcarum millia ceciderunt , & quindecim camelorum millia capta ſunt . Interea Veneti ducentarum nauium claſſe ad Latinos iuuandos miſſa , Smyrnam in Ioniæ ora occupârunt: & Latini Antiochia capta , Rugiam quoq; & Albariam expugnârunt, ibique hyemârunt. Vere autem ineunte inde digreſsi , Tortoſam primò & Tripolim oppugnant . Tripolitanus rex in fidem receptus , Tortoſa à ſuis egregiè defenſa.Quare caſtris inde motis,Zebulo, Zabari , & Brai flumine traiecto , per inſidioſa loca iter

facientes,Berytum maritimam urbem peruenêre, & Beryti Sagittam,unde decimo die Cæſaream uentū eſt,pòſt Ramam,ac tandem Ieroſolymis caſtra admouerunt:eaq́; cruentiſsimo marte & ſummo labore capta fuit,circa annum Salutis noſtræ M C, & Gottifredus rex ſalutatus. At Turcę cum Aegyptijs,ingentibus collectis copijs mox bellum inſtaurant:quib.obuiam progreſſus Gottifredus, eos ad Aſcalonē caſtra habētes,centū,uel(ut alij uolunt)quinquaginta millib.cæſis,fudit.Sed antequam Ieroſolyma caperetur,Veneta claſsis Lycię,Pamphylię, Ciliciæ,& Syrię oram præteruecta,Ioppēſem portū iam à Gallis captum, ut Chriſtianos commeatu adiuuaret,tenuit: indeq; Aſcalonē, Porphyriam, urbem Ptolemaidi propinquā, & Tyberiadem, maritimas urbes capiūt.Et Ieroſolymis Gottifredo mortuo, Balduinus eius frater rex creatur, cæteris principib. domū reuerſis. hic Ptolemaidem, Venetis,Genuenſib. & Boemundo Antiochiæ rege adiuuantibus, & Sydonē atq; Berytum Phœniciæ urbes cępit. Deinde Boemūdo mortuo, & Tācredo eius fratre Antiochię regnante, cū Turcæ atq; Aegyptij rurſus Ieroſolymitanos fines ingreſsi eſſent, Balduinus Tancredo in auxiliū accerſito, cum eis pugnauit:& uictus, magna ſuorum cęde Ieroſolymam ſe recepit,Tancredus uerò Antiochiam. & Turcæ montem Sinai occupârunt.Et paulo pòſt Balduino defuncto,Balduinus alter cognomēto Burgenſis,rex creatus fuit.Deinde Alexio Byzantij imperante,quia Balduinus ſecundus auxilia à Latinis petebat, altera expeditio in Syriā facta eſt: profecti ſunt Vuilhelmus Aquitaniæ dux, Vgo Magnus,Philippi Francorum regis frater,Stephanus Carnutum comes, qui ex priore expeditione domum reuerſus erat, & Stephanus Burgundiæ comes, atq; Toloſas,& Veneti quoq; claſſem maximam miſerunt. Latini proceres cum ſuis copijs multis laboribus & cladibus afflicti, ac penè diſsipati, tandem Ieroſolymam peruenêre . Sed Balduinus improuidè ſine illis cum Turcis congreſſus, exercitu ſuo fuſo,ipſe captus,& Carras perductus,tādemq́; pecunia data liberatus fuit.At Veneta claſsis,ſeptingenta-
rum

rum Aegyptij Calyſæ nauium claſſe, quæ Ioppem oppugnabat, fracta, Tyrum cæpit: quam urbem cùm oppugnaret, columba uiſa eſt caſtra ſuperuolare (nam copiarum partem in littus Veneti expoſuerãt) Damaſceni regis literas ferens, quibus obſeſsis ſignificabat, ſe breui cum ingentibus copijs illis auxilio fore. quę à militib. uiſa, & omnib. maximum clamorem ac ſtrepitum edentib. cecidit: & duces Veneti lectis literis, ad illarum exemplum alias finxerunt, quæ obſeſsis omnem auxilij ſpem adimerent: unde pòſt traditio ſecuta eſt. His temporib. uiguit inter Sarracenos uel Turcas, genus quoddam hominũ, & ſecta, Aſſaſsinorũ appellata: qui latronũ more quoſcunq; uellent interficientes, magnis Chriſtianos in Syria cladib. afficiebant. ex quo pòſt factum eſt, ut apud Italos latrones omnes Aſſaſsini uocarẽtur. Cuius ſectæ origo ſic tradit̃: Aloadinus quidam ſecta Sarracenus, regnũ in ea Perſidis parte quæ Indo flumini proxima eſt, haud procul ab Arrianę prouinciæ finib. ſub Caucaſo obtinẽs (quæ regio hodie Mulehet uocatur, in qua olim fuerunt Aſaceni, quorum mentionẽ facit Arrianus in Alexandri Magni rerum geſtarum hiſtoria, eos inter Cophen & Indum fluuios collocans: quem Cophen à Ioſepho in Iudaicis antiquitatib. Cuthũ appellari puto, & in hanc regionẽ decem illas Iſraelis trib. tranſlatas fuiſſe.) hic Aloadinus, ut ſuis perſuaderet, ſe uitæ beatę illos participes facere poſſe, qui mandata ſua ſeruaſſent: in amœniſsima quadam ualle, inter duos altiſsimos montes, hortos pulcherrimos, omni arborum ſuaues fructus ferentium, & florum genere adornârat: quos undique ſplendidiſsimis ædificijs incluſerat, quæ auro alijsq́ue coloribus depicta, & precioſiſsima ſupellectile inſtructa erant, & uarijs in partibus, lactis, mellis, uini, ac odoratarum aquarum fontes riuosq́ue habebant: intus erant lepidiſsimæ puellæ, cantu, muſicis inſtrumentis, choreis, omnibusq́ue blanditijs, eos qui ibi eſſent oblectantes: & inſuper miniſtræ erant, quæ ſemper intra tecta latentes, omnia tum ad uictum, tum ad uoluptatem neceſſaria hoſpitibus parabant: locus autem totus foris &

natura & arte munitiſsimus erat. Hoc igitur uoluptatum omnium horto facto, Aloadinus montanis illis hominibus ſe Muamedis ſocium prædicabat: ſibique paradiſi ac beatæ uitæ impertiendæ poteſtatem datam. & ex illis melioris ad arma indolis, adoleſcentes duodecimum & decimumquartum ætatis annum trangreſſos deligebat, & in aula ſua educabat: eosq;, quò libentius mandata ſua exequerentur, aliqua potione altiſsimo conſopitos ſomno, in eum locum transferrebat, ubi eo ſomno excitati, omnibus uoluptatibus per duos uel tres dies fruebantur, & pòſt iterum eadem potione ſomno obruti efferebantur. & ſic fiebat, ut illi pòſt nulla pericula, ut eius mandata perficere poſſent, ſubterfugerent: ac quoſcunque ille uellet, uel in remotiſsimis partibus degentes, inſidijs trucidarent. horum autem ad ſexaginta millia habebat. Vnde potentia eius ac ſucceſſorum, qui Sexmontij uocabantur, ita creuit, ut eundem ordinem etiam in Syria inſtituerit, & præfectum Damaſci habuerit. erat enim quaſi quidam equeſtris ordo, cuius ſummus magiſter Sexmontius uocabatur: & præfectos alios uarijs in locis militiæ ſuæ habebat. Arx uerò illa, in qua horti erant, Tigadum appellabatur. Hi milites cædibus & latrocinijs totam Aſiam Chriſtianis infeſtam reddebant. Sed eos pòſt Tartari, arce ſeptem annorum obſidione capta, penitùs deleuerunt. Hæc eſt illorum, quos aliqui Eſſenos, & alij Arſacidas errore uocârunt, hiſtoria: ut nos apud fidedignos autores inuenimus. Taniſmanio defuncto, imperium Turcicum Occidentale diuidi cœptum eſt. nam Muchumetus quidam Taniſmanio ſucceſsit, cui cum Maſuto Iconij præſide inimicitiæ intercedebant. Sed cum Ioannes Comnenus Imperator fœdere cum Maſuto inito, Muchumetum coniunctis uiribus oppugnaret: tandem Maſutus cũ Muchumeto recõciliatus, ab Imperatore defecit. & nihilominus Imperator Caſtamonẽ & Gangrũ, nobiliſsimas Ponti urbes, quas Turcæ occupauerant, expugnauit: quas Muchumetus paulo pòſt recuperauit, & Iberiam quoq; ac nonnulla Meſopotamię loca ſubegit. &

Maſutus

Maſutus Iconio cum alijs Syrię locis eſt potitus. qui etiam in Thraciã impreſsione facta, ab Manuele Comneno fugatus fuit. Cũ uerò Imperator hac uictoria elatus Iconiũ oppugnaret, Turcæ inſidijs collocatis exercitum eius fuderũt, adeò ut ipſe ęgrè effugerit. Pòſt Chriſtianis qui Ieroſolymam obtinebant, laborantibus, facta eſt tertia expeditio, cuius dux fuit Conradus, dux Franconiæ, qui illis cum magno Germanorũ atque Italorum & Gallorum exercitu opem tulit: & cum Turcis, cum quibus & Græci conſpirauerant, ad Mæandrum fluuium cruento prælio congreſsi, ingentem Turcarum ſtragem ediderunt. Maſuto autem mortuo, regnum eius tres filij diſtribuerunt, bella deinde inter ſe gerentes, Iagupaſanes & Iconij Sultanus: tandemq; Iagupaſanes uicit, & Sultanus ad Imperatorem confugit, qui eum Byzantium in triumphum duxit. Neque hic prætereundus eſt Sarracenus Icarus: qui cum in Sultani comitatu eſſet, præſtigiator habitus, circenſibus ludis ſponte Byzantini Hippodromi turri conſcenſa, ſub qua carceres erant, unde equi emittebantur: ſupra uerò quatuor illi equi aurati, qui nunc Venetijs ſupra Marciam ædem ſunt, ſibi inuicem obuerſi, alacritatis ad curſum pleni ſtabant, ſe ſtadium tranſuolaturum iactabat. cumque diu, ampla & promiſſa ueſte candida indutus, quæ uinculis in orbem ſuccincta, ſinuoſa efficiebatur, manus alarum inſtar ad uolatum, ut plus uenti colligeret, librans, tandem ſe uento committens, proſtratus, oſsibus omnibus confractis expirauit. Manuel uerò, ut à Sultano liberalis & potens haberetur, eum ingenti pecunia, & precioſiſsimis rebus donatum dimiſit: ea tamen lege, ut ipſe ei Sebaſtiam cum ſuburbano agro redderet. ſed ille cum pecunia Iconium reuerſus, Sebaſtia uaſtata, & uicinia eius ſubacta, ſummam rerum ad ſe tranſtulit: & Dadunę altero fratre eiecto, Cæſareaq; occupata, Iagupaſanem quoq; euertere nitebatur. Dadunes uerò Amaſiam poſſeſſore uacuã occupauit: ſed paulo pòſt à Clizaſtlane Sultano, qui Cappadociã occupauerat, pulſus eſt. Clizaſtlanes uerò Imperatorem patrem appellans,

interea

interea ſemper fines eius populabatur. Quamobrem non multo pôſt nouo inter eos accenſo odio, quia & uiciſsim Sultanus Imperatorẽ leuitatis in promiſsis non ſeruandis accuſabat: Imperator bellum ſummis uiribus geſturus, & Turcicę gentis euerſionem animo concipiens, ueteranos milites colligit, nouas legiones conſcribit, externa auxilia undique accerſit, cum Balduino Ieroſolymarum rege fœdus init: Scythas Iſtri accolas ſibi adiungit. ingentiq́; exercitu comparato, ac omnibus ritè peractis, & diuina ope implorata, copias educit: ac per Phrygiam & Laodiceam, Chonas, Archangeli fanum, Lampim & Celęnas, ubi Mæandri amnis fontes ſunt, in quem Marſyas influit, Choma iter faciens, Myriocephalum, caſtellum uetuſtum & deſertum, peſsimo omine tranſit. cuius nomen res ſubſecuta eſt. nam haud procul inde, multa Gręcorum capitum millia perierunt. Semper tamen cautè inſtructaq́; acie incedens, caſtra ubi metabatur communiens, ſed tardius propter iumẽta, quæ machinas trahebãt, incedere cogebatur: & Turcæ ſæpe ſe oſtendentes, leuibus prælijs eos laceſſebant: omniaq́; infeſta reddebant, gramen demetentes, & commeatum intercipientes, aquasq́; inficientes. At Sultanus magnis auxilijs ex Perſide & Meſopotamia, alijsq́; eiuſdem gentis regibus accerſitis, per legatos ab Imperatore pacem petijt: quam omnes prouectioris ætatis ac Turcicis bellis exercitati duces amplectẽdam ſuadebant, propterea quòd loca munita & opportuna omnia ab hoſtib. eſſent occupata. Verùm ille neglectis ſeniorum conſilijs, & iuniorib. (qui forma tantum, gemmisq́; & auro, non autem triumphis & rerum peritia cõſpicui erant) cupidè auditis, legatos uoti impotes dimiſit. Cumq́; Sultanus iterum pacem petijſſet, eiq́; Imperator iactabundè dixiſſet, Se Iconij reſponſurum: Sultanus in anguſtijs Tauri montis, quę Cliſura Zybritzæ appellantur, per quas Romano exercitui Myriocephalo caſtra mouenti, iter erat faciendum, ſuas phalanges, ut impetum in eos prætereuntes facerẽt, abdit. Eſt ante Cliſura oblonga conuallis, quam Latino nomine Cluſium optimè nominare poſſumus, uer-

ticibus

ticibus montium aſſurgens, quæ ad Septentrionem paulò decliuior inter colles in patentiores ualles protenditur : ab altera uerò parte abruptis arduiſque rupibus includitur. quam uiã ingreſſurus Manuel, non ſecus ac ſi per patentes campos iter eſſet faciendum, nihil proſpexit eorum quæ periti imperatores prouidere ſolent : utpote impedimenta & currus, quibus machinæ trahuntur: & imbellem multitudinem, ne pugnantibus, ſi id ſors ferat, impedimento ſint, extra aciem remouere, expeditâ cohorte hoſtes ex anguſtijs depellere, atq; exercitui uiam aperire, & omnia antè per exploratores cognoſcere. quorum ille, etſi antè barbaros iuga occupaſſe audiuiſſet, nihil fecit: ſed acie ſic inſtructa, anguſtias eſt ingreſſus. Primum agmen, in quo erant Angeli Conſtantini duo filij, Ioannes & Andronicus, nec non Macroduca Conſtantinus, atq; Lapardas Andronicus, cum ſuis cohortibus, lunata acie incedebat: dextrũ cornu Balduinus Ieroſolymorum rex, ſiniſtrum Mãrozomes Theodorus ducebat: hos ſequebantur lixæ, calones, currus, & alia impedimẽta. Inde Imperator ipſe cum delecta manu, extremum agmen clauſit Andronicus Contoſtephanus. Sed ubi ad anguſtias uentum eſt, cum acies explicari non poſſet, Angeli, Macroducæ & Lapardę cohortes, quę in ſiniſtro cornu erant, cuneo facto, barbaros è collibus, unde pugnabant, in montes repulerunt, & ſic incolumes tranſiêrunt. Sed reliquæ legiones hos minimè ſtrenuè conſecutæ ſunt: nec, ut debebant, ſagittarijs in laterib. poſitis, Turcarum impetum repreſſerunt, teſtudinem'ue egerunt : quapropter denſiſſima Turcarum agmina, undiq; ab editis locis in humilia, & è tumulis in planiciem magna ui irruebãt: & audacius in Romanos inuecta, aciem perruperunt: ac Balduini cornu in fugã uerſo, multos uulnerârunt, trucidaruntq;. quod uidens Balduinus, ut ſuis laborantibus opem ferret, cum delecta equitum manu in medios hoſtes inuehitur: à quibus circumuentus & ipſe occiditur, & eius milites omnes fortiſſimè pugnantes cadunt. quo ſucceſſu elati Turcæ, omnes uias Romanis intercludunt. qui ut in anguſtijs in-

ter ſe impliciti, & alij alios impedientes, tantum aberat ut hoſtibus nocere poſſent, ut ſuos quoque impedirent, & hoſtib. mactandos obtruderent: nec ab extremo agmine aut ipſo Imperatore iuuari aut recedere, uel in aliquod latus declinare poterant, curribus qui in medio trahebantur, tanquam uallo obiecto impedientibus. Iumenta pariter & homines Turcicis telis ſternebantur, cadaueribus plenæ erant ualles, abſciſsis membris ſcatebant ſaltus, ſanguinis riui pecudum ſimul & hominum cruore permixto manabant, adeò ut huius pugnæ atrocitas nullis exprimi literis poſsit. & præter cætera mala, hoſtes caput Andronici Bacazæ, qui Imperatoris ex ſorore nepos, cum exercitu ex Paphlagonia & Heraclea Pontica collecto, contra Turcas Amaſenos miſſus fuerat, haſtæ infixum oſtentârunt: quibus ſpectaculis, & periculi magnitudine perturbatus Manuel, animo æger, & dolorem ac metum ſilentio diſsimulans, inopsque conſilij, quò ſe uerteret neſciebat. Verumtamen Romanæ legiones, quas præceſsiſſe diximus, periculoſis illis itineribus ſuperatis, in colle quodam ſatis opportuno caſtra muniuerunt. Turcæ uerò omni contentione Imperatoris agmen debellare nitebantur, quòd maxima & potentiſsima exercitus parte profligata, ſe facilè cæteros ſuperaturos, eoq; uicto (ut in ſerpentibus capite contrito. unà etiam reliquas corporis partes, quæ abſciſſæ, ſingulæ per ſe mouebantur, moriuntur: & arce expugnata, urbs hoſtibus reſiſtere non poteſt) reliquos paruo labore poſſe deleri putabant. At Imperator ſæpius Turcas ex anguſtijs illis depellere, ac ſuis uiam aperire conatus, Turcarum qui è ſuperiore loco pugnabant, ui ſubinde creſcente, ſibi cum alijs, ſiue maneret, ſiue progrederetur, æquè pereundum exiſtimans, ſuos monet, ut ſpe omni in Deo primùm, deinde in armis, ac dextra poſita, ferro ſibi ſalutem, aut honeſta morte perpetuum decus quærant. ſe enim nullam aliam euadendi uiam uidere: nec Deum, ſi modò ſanctè eius auxilium implorarent, uiribusq; quas ille ſuppeditaret, fortiter uterentur, eos qui pro ſacroſan-

ctæ re-

ctæ religionis propagatione, ipſiusq; nominis gloria, contra impios, omnis religionis, pietatis, honeſtatisq; euerſores pugnarent, deſerturum prorſus eſſe. quod ſi tamen eos mori contingeret, pro breui & fragili uita, ut qui iuſtiſsimam cauſam haberent, duplicem conſecuturos: nempe ſempiternam illam & beatã in cœleſti regno, quæ cùm omnibus uerè Chriſtum colentibus, tum maximè ijs qui pro eius gloria ſanguinem uitamq; profunderent, promiſſa & parata à Chriſto Seruatore noſtro eſt: & præterea alteram, in perpetua hominũ in hac uita degentium memoria poſitam, qui ſemper fortitudinem, conſtantiamq; ipſorum celebraturi eſſent. eos uerò qui arma abieciſſent, ut Imperatoris ſui deſertores ac proditores, & Chriſti beneficiorũ immemores, ingratosq;, omnium ore & ſermonibus condemnandos, ac ſempiternas Deo pœnas daturos. Itaq; ſuo exemplo uiam ſibi quiſq; ferro aperiret. Deinde cum paucis quos ſecum habebat, rectà in hoſtes fertur: atque ita pòſt multa uulnera illata & accepta, Turcica phalange perrupta, ſic toto corpore uulneratus, ut ſcuto circiter triginta ſagittæ inhærerent, & caſsidem decuſſam attollere non poſset, elapſus eſt. Cum interea cæterę legiones paſsim cæderentur, ſeq; inuicem conculcarent: & qui fortè has fauces ſuperârant, nihilo minus in altera ualle ab hoſtibus trucidabantur. is enim tranſitus in ſeptem profundas ualles, inter ſe uicinas, findebatur: & initio paulo latior, rurſus in anguſtias complicabatur, quas omnes Turcæ præſidijs inſederant. Præterea tantus repentè exortus eſt uentorum, arenas, quibus loca illa plena ſunt, impellentium nimbus, ut ambo exercitus in denſiſsimis tenebris uelut noctu ſummo impetu congreſsi pugnarent, & nullo diſcrimine obuios quoſq;, ſiue amici eſſent, ſiue inimici, trucidarent. eodemque loco Turcæ, Romani, iumenta & homines promiſcuè caderent: & uallis illa nihil aliud uideretur, quàm commune ampliſsimumque horum omnium ſepulchrum. Sed tamen plures ex Romano exercitu, quàm ex Turcico, cadebant: & præſertim ex genere clariori-

bus,& Imperatoris cognatis: & multi etiam uiui inter cadauerum aceruos ita ſepulti iacebant, ut inde ſe explicare non poſſent: nec qui eis opem ferret, ſingulis pro ſalute ſua laborantibus, erat, adeò ut inter longos cruciatus tandem animam agere & ipſi cogerentur. Imperator uerò ſine armigero, ſine ſatellite, & ſine cuſtode, ſolus ſub pyri ſilueſtris umbra uires exhauſtas recipiebat: cum quidam gregarius eques, fortè & ipſe pugna elapſus, eius miſertus, ei pro uirili miniſtrare ſtudens, galeam, aliaq; arma hinc inde cadentia repoſuit. Quod dum facit, Turca quidam accurrit: & nemine eum defendente, Imperatorem freno arrepto capere uoluit. quem ille haſtæ parte, quam reliquam habebat, in caput impacta humi proſtrauit: cumq; alij Turcæ accurriſſent, eum uiuum capere uolētes, ipſe arrepta eius equitis, de quo diximus, haſta: & uno ex hoſtibus transfixo, cum etiam eques ille ſtricto gladio alteri caput amputaſſet, illos repulit: donec alijs decem Romanis militib. accurrentibus, ſe legionibus quę præceſſerant, coniungere cupiens, inde abijt. ſed iter eius tum cadauerum acerui, tum Turcæ ubique occurrentes, ualde impediebāt. Deinde faucib. illis ac pręterfluente amne alicubi ſuper cadauera ſuorū equitādo ægrè ſuperatis, aliam Romanorū manum, quæ eo uiſo accurrit, cogit: ibiq; aliud pręlium cœptum eſt, in quo Ioannem Cantacuzenum, neptis ſuę uirum, ſolum cum multis fortiſsimè pugnantem cadere & ſpoliari uidit: & Turcę, qui illum occiderunt, Imperatorem præterire uidentes, eum conglobati, ut opimam prædam, petunt. erant autem ij inter Turcas uiri principes, & armis inſignes, equis Arabicis ſplendidiſsimè ornatis inſidentes. quē impetum Imperator animis ſuorū excitatis facilè repulit: & nūc Turcas, qui undiq; ut eum caperēt accurrebant, armis repellens, nunc celeritate præcurrens, tandem in ſuorum caſtra, ab illis expectatus, & multis periculis laboribusq; exantlatis, à ſuis quoq; iniurijs & conuicijs affectus peruenit. ubi noctem illam metu pallentes inſomnem egerunt: & manè Turcę caſtra ipſa oppugnatum ibant. Sed Sultanus Manuelis calamita-

lamitatē miſeratus, miſsis ad eum munerib. pacem ei dedit,ea lege,ut Dorylęum & Sublęum oppida,quę à Turcis euerſa inſtaurauerat,rurſus euerterentur:quę pacta Imperator non ſeruauit.nam Sublæum quidem euertit, Dorylæum uerò nō. quamobrem Sultanus Atapacum ducem cum delectorū militum manu ire ad mare uſq;,omnes urbes ac prouincias uaſtare,neminiq; parcere: & ſibi aquam marinā,remum,& arenā referre iubet. qui mandata exequēs, Phrygiam & Męandrias urbes populatus eſt. quem Imperator in Mæandri fluminis tranſitu inſidijs exceptū, ipſo duce cū multis alijs cæſo,oppreſsit. Deinde Manuele mortuo,Sultanus,qui Iconij ſedem habebat,multas Phrygiæ urbes cæpit. Huic Sultano defuncto ſucceſsit filius, Chaichoſroes nomine:quo imperante,Fridericus Barbaruſſa Orientem petijt,& Turcas ad Iconiū prȩlio uicit: filiū Copatinū, qui patrē regno expulerat,& Iconiū cæpit. Deinde Germanus quidam heros ingenti corpore,quū iter ſuū ſequerētur,poſt exercitū equum feſſum trahens, à quinquaginta Turcis circūuentus, nō magis ſe cōmouit, aut gradum accelerauit,quàm ſi nemo perſequeretur:ſed gladio unū ex illis tam facilè in duas partes ſecauit,à capite ſimul cum equi ſella uſq; ad tergum,ut reliqui territi abſtinuerint.Friderico aūt in flumine ſubmerſo, Germani domum redierūt.Quo tempore grauis ſeditio inter Turcas eſt orta.Clizaſtlanus enim,potentiſsimus Iconij Sultanus moriens,quatuor filios reliquit, Maſutum,Coppatinum, Rucratinum,& Chaichoſroem. Maſuto Amaſiam, Anciram, Dorilæum,& alias Ponticas urbes aſsignauit. Melitenem, Cæſar eam, & coloniam quæ nunc Taxara dicitur, Coppatino. Amiſam, Doceam, & alias maritimas urbes, Rucratino. Chaichoſroes Iconium tenebat,ipſius Sultani ſedem,& cū ea Lycaoniam atq; Pamphyliam, & quæ ad Cottyaniū uſq; pertinent.Coppatino mortuo,de eius principatu Rucratinus & Maſutus certāt. ſed Rucratinus ingenio & rei bellicę peritia uincit,et Maſuto principatus partē adimit: atq; hac uictoria elatus, Chaichoſroi, qui ex altera matre Chriſtiana natus erat,Iconij potiundi

cupidus, ni ſibi regno cedat, bellum indicit. Chaichoſroes igitur ad Imperatorem Alexium Angelum patris exemplo confugit: ſed ſecus ac pater, nullis auxilijs impetratis, domum redijt. uixdum autem Iconium peruenit, cum à Rucratino pulſus, ad Lebunẽ in Armeniam fugit: ubi humaniter quidem acceptus fuit, ſed nulla ope impetrata Byzantiũ redijt, ibiq́; obſcurus uixit. Hoc Alexio Angelo imperante, Veneti Byzantium cæperunt. & Angelo pulſo, Græci in Aſia Theodorũ Laſcarim, eius generum, Imperatorem creârunt: qui non ſolum Bithynię & maritimæ oræ imperauit, uerùm etiã in mediterranea longiſſimè progreſſus, à Caria, & qua Meridies eſt, Męandro fluuio, Septentrionẽ uerſus ad Galaticũ pontũ & ipſam Cappadociã pertinebat, imperij ſedem Niceę collocat. Quod ægrè ferens Alexius, per mare Aegæum Aſiam ingreſſus, clàm Iathatinẽ, Rucratini filium Sultanũ ſupplex miſerabili habitu adit, ut imperiũ ſibi reſtituat orans: & ueterẽ amicitiam illi in memoriam reuocans, prętereaq́; aceruos pecuniarum pollicens: quibus rebus permotus Iathatines, ſtatim Theodoro bellum exitiumq́; per legatos minatur, ni ſocero cedat. & copijs collectis, Antiochiam ad Mæandrum ſitam obſidet. Theodorus uerò & ipſe exercitu, numero quidem Turcico longè inferiori, ſed uirtute pari, uel etiam ſuperiore collecto, ei obuiam it: & ſuperatis tertio die montis Olympi anguſtijs, quæ in maximam porrectæ longitudinem Bithyniam ad Septentrionem, Phrygiam uerò ad Auſtrum habent: deinde Cayſtro amne traiecto, undecimo die improuiſus Turcas nihil tale metuentes adoritur: eoſque facilè in loco anguſto, ut copias explicare non poſſent, & ubi equis commodè uti non poterant, ipſo Sultano propria manu obtruncato, fudit, & Alexium captum liberaliter apud ſe habuit. Pòſt Angelo Theodoro imperante, anno Salutis circiter M C C X L, Scythæ Aſiatici, qui mediam inter Ryphæos montes & Oceanum Septentrionalem planiciem incolebãt (quos ſuprà Tartaros appellatos diximus) Aſiam inſtar locuſtarum effuſi penè uniuerſam uaſtãtes,

Turcis

Turcis bellum intulerunt,de quibus pauca nobis dicenda ſunt. Erat hæc gens populoſiſsima, omnium gentium ad Septentrionem ultima, quam Homerus mortalium iuſtiſsimam uocauit:cæterùm homines inopem regionem incolentes, omnium deliciarum, & agrorum ac uitium culturæ ignari, quibus uictum præbebant ſpontè è terra natæ herbę, & ſanguis, & carnes iumentorum, ferarumque & uolucrum uenatus: ueſtem nulla arte confectam, animalium pelles: argentũ uerò, aurum & margaritas, cæteraſq; gemmas nihili faciebant:nullos ſolennes ludos, nulla ambitioſa ſpectacula, nullas diſceptationes habentes: ſed pacatam, & ſeditionum expertem uitam agentes, ideoque ſine lege, ſine eloquentiæ uſu, & argutijs, innata eos iuſticia regente, aurea libertate fruebantur. quæ regio inſtar ampliſsimi fontis innumeras uarijs temporibus gentes effudit: hoc autem tempore hæc gens omnis in ſeptem tribus(quarum hęc erant nomina,Tatar, Tangur, Cunat, Talair, Sonich, Nongli, Tebeta) diuiſa, uicinarum prouinciarum, nempe Georgorum regibus parebat, & anguſtam pro hominum ac iumentorum multitudine regionem habebat: cum ſenex quidam ex tribu Tatar, Cangio appellatus, uir obſcuri quidem generis, ſed prudentia & ſanctitatis opinione inſignis, in ſomnis oraculo admonitus, multiſque miraculis eius orationi fidem facientibus, eos ad libertatem capeſſendam, uberioremque regionem & fines propagandos cohortatus, & Rex atque Imperator ab illis factus, extra inopiſsimæ illius regionis, quæ inſtar peninſulæ Perſidi & Caſpio mari oppoſita, Scythico undique Oceano clauditur, unico tantum Iſthmo, quem altiſſimi & inacceſsi Ryphæi montes quaſi uallo quodam muniunt, Aſiæ coniuncta, maris fluctibus (quemadmodum narrat Haytomus Armenus) ut uia illis inter montes ac mare pateret recedentibus, eduxit. Quamobrem omnes illi Scythæ pòſt à tribu, ex quá Imperator erat,Tartari ſunt appellati, quorum antiquiſsimam originem multi (ut etiam de Turcis diximus) ad decem

Iſraelis

Iſraelis tribus referunt: quod unde habeant, non uideo. mihi quidem illud conſtare uidetur, Scythas à Magogo Iapeti filio, cuius in Sacris literis ſæpe mentio fit, originem ducere: & decem illas tribus à Perſarum rege non in Scythiam, ſed in Mediam tranſlatas fuiſſe. Sed ut ut ſe res habeat, Tartari eo quo diximus modo, Cangio (quem Camum, honoris gratia, hoc eſt ſummum Imperatorem uocauêre) duce, ab Hyperboreis effuſi, Ioanne Duca Byzantij imperante, ad Caſpium mare deſcenderunt. interim uerò Cangio Camo defuncto, ſucceſsit Hoccota filius, uir prudens & fortis, duodecim fratrum natu maximus. is Gebeſabada duce ad Occidentis regiones debellandas miſſo, ipſe Caſpijs anguſtijs ſuperatis, Sogdiana, Bactrianis & Oxo, Sogodo flumine, qui plurimis ijsq; magnis fontibus augetur, ſuperatis, ad radices Tauri montis, ubertate illius regionis & præda antè parta fruens, hybernauit. Eſt autem Taurus mons omnium toto terrarum orbe maximus, qui continenti quodam iugo cohærens, & ab Occaſu proximè Aegæum mare incipiens, atque ac orientalem Oceanum deſinens, Aſiam totam in duas partes ſecat: idem & Caucaſus appellatus. uere autem terra graminibus & herbis floreſcente, relictis ad Caucaſi radices hybernis, maximorum gregum uel armentorum inſtar, montium cacumina ſuperant, & ſubiectos populos inuadunt: eosque omnes prędati, in Indiam penetrant, quanta in utramq; ripam maximi fluuiorum Indi patet, imperij finem Oceanum conſtituens: ibiq; regia Cambalu, urbe ampliſsima, & totius Aſiæ ad omnem humanam iucunditatem optatiſsima, condita, ſedem ſuam poſuit. Deinceps per legatos bella gerẽs, quos exercitibus præficiebat, ex fratribus & regia ſtirpe delectos: ex his alij Septentrionem, Occaſum alij, & alij Auſtrum petierunt: & Arachoſijs Caramaniſq;, item alijs gentibus ſubactis, ac Perſide occupata, Turciſq; inde pulſis, ad Chaldęos & Arabes peruenerunt. Deinde ad Babylonios & Aſſyrios tranſgreſsi, occupataq; Meſopotamia, Perſas, Parthos & Medos ſubigunt. Pòſt per Ar-

meniam maiorem aſcendentes, Septentrionem uerſus ad Colchidem, & finitimam illi Iberiam ſumma celeritate excurrunt, adeò ut res illorum & maximæ & clariſsimæ fuerint. Habebat autem in animo ſummus ille Tartarorum princeps, imperij ſui limites undique littoribus maris terminare: ſed amœniſsimæ regionis Indiæ delicijs eneruatus, prouincijs, urbibus, ædibus, prædijs feraciſsimis delicatiſsimisq; inter ſuos diſtributis conquieuerunt: & Aſſyriorum, Perſarum, Chaldæorumq; ritus acceperunt. Vbi igitur primùm Tartari iſti Caſpios montes tranſgreſsi, Alexandriam urbem ad clauſtra ipſa ſitam, quæ nunc Portæ ferreæ nuncupatur, repentina ui cœperunt: Turcarum princeps Sultanus, hac nouorum ferociſsimorumq; populorum irruptione uehementer territus, timens ne Tartarico bello diſtractus, hoſtilem Romanorum exercitum à tergo haberet, legatos omni rei gerendæ autoritate præditos, ad Imperatorem firmandæ pacis cauſa mittit: quod & Imperatori, utpote cui Europæis bellis occupato, Turcæ contra Tartarorum impetum pro uallo in Aſia eſſent futuri, gratum fuit. Fœdus igitur cum Turcis cupidè amplexus eſt, Græco Imperio utiliſsimum. Nam cum diuturnorum bellorum ærumnis afflicti homines, iam neque agros colerent, nec armenta curarent, ſumma annonæ pecunia ubique laborabatur, & æraria quoque diuturnis ſumptibus erant exhauſta. quamobrem ijs nunc liberatus, ad pacis artes animum cõuertit: ac ut ſuo exemplo reliquos excitaret, ipſe tantum incultæ terræ, ut bonum patremfamiliâs & populi principem decet, ſua cura colendum ſuſcepit, arationi & plantandis uineis idoneæ, quantum ſatis fore putabat ad ſuam menſam, & eos ſuſtentandos, quos pro liberalitate ac perpetua benignitate fouendos ſuſceperat: pauperes uidelicet, & uarijs afflictos morbis: quibus domicilia aſsignauit, & curatores præfecit, qui & agros colere, & uineas plantare ſcirent, & quotannis uberem frugum prouentum repoſuit: atque etiam armenta equorum & boum, ouium item & porcorum greges, ac ua-

ria genera cicurum auium parauit, unde multiplicem quotannis prouentum percipiebat. & idem cæteris cognatis ſuis ac proceribus atq; nobilibus faciendi autor fuit, ut cum quiſque haberet unde uiueret, nemo plebeios & inopes per uim opprimeret, aut grauia tributa imperaret: ſicq; Romana Reſpublica omni maleficio & crimine uacaret, adeò ut paucorum annorum ſpacio omnium & horrea & cellæ referta frugibus & uino conſpicerentur: & uiæ ac plateæ, ſtabula & ouilia, pecorum multitudinem, gallinarumq; & cæterarum auium greges uix domus & horti caperent. Huic felicitati acceſsit, ut Turcæ fame & maxima annonæ penuria affligerentur: unde factum eſt, ut omnes illorum auri, argenti, cæterarumque deliciarum & precioſarum rerum opes, hoc diuino Imperatoris conſilio in Romanorum manus peruenerint. Videre enim erat, ab illis maximi precij merces exiguo frumento commutari: & quælibet auis, bos, hœdus, magno precio ueniebant: tum uiæ omnes eius gentis hominum, mulierum, uirorum & puerorum, adeuntium & abeuntium à Romanis prouincijs plenæ erant: adeò ut, cum oua imperatricis gallinarum quotidie uenderentur (neque enim omnia in familiæ uſum conſumi poterant) eaque Turcæ magno precio emerent, pecunia ex illis collecta, exiguo tempore ipſi Imperatrici corona gemmis & magaritis precioſiſsimis diſtincta facta ſit : quam ideo Imperator Ouatam nominauit. & ſic breui Imperator, & ſe, & ſubditos omnes fortunis beatos reddidit. Interea Tartaris, Baydo duce, in Turcarum fines progredientibus, Iconij Sultanus quàm maximo potuit, ex omnibus gentibus exercitu collecto, (habuit enim & Græcorum & Latinorum, hoc eſt, Italorum, Germanorum & Gallorum duas cohortes, ex quibus Græcæ cohorti præfuit Ioannes Lyuitnada Cyprius, uel, ut alij uolunt, Palæologus, qui ab imperatore defecerat : Latinæ autem Bonifacius Molineus, patricius Venetus) ſuis quemque ueſtibus & armis ornatum, & ſic Tartaris prope urbem Arſcor in Armenia maiori,

maiori, loco quodam Coſdrach appellato, occurrit. Tartari uerò peregrino exercitu conſpecto, maiora illi auxilia miſſa fuiſſe opinantes, uehementer territi fuerunt: & niſi quidam Sultani cognatus, in ipſius pugnæ initio cum magna manu, ueteris ſimultatis memor, ad hoſtes defeciſſet, terga daturi erant. quæ res Turcarum fortunas euertit, & Tartaris regnum illorum penè totum adiecit. Tartari enim prælio uictores, Euphrate fluuio ſuperato, Syriam uſq; ad Palæſtinam & Arabiam ſubigunt. Deinde reliquijs Syrorum, Arabum, Phœnicum annuis tributis imperatis, multis manubijs onuſti Orientem repetunt. Sed anno ſequenti rurſus intra Euphratem irrumpentes, Septẽtrionem uerſus in Cappadociam & ad Thermodontem fluuium peruenerunt: & Iconio Turcarum regia capta, Azatines Sultanus cum fratre Meleco exul ad Imperatorem Michaelem Palæologum confugit, quem ipſe paulo antè liberaliter & munificè apud ſe profugum habuerat: eumq́; ueteri amicitia in memoriam reuocata, rogat ut uel opem ferat contra Tartaros, uel partem aliquam agri, ac ueluti coloniam ſibi aſsignet, in qua cum ſuis tutius conſidere queat. adducebat enim ſecum uxores & liberos, famuloſque multos cum magnis diuitijs. Imperator autem, tot undique bellis urgentibus, copias ſuas minuere nolebat: terræ autem partem tanto uiro, qui multis prouincijs imperaſſet, & regio faſtu ab ineunte ætate educatus eſſet, aſsignare periculoſum exiſtimabat. ſubiectos enim ſatrapas, ducem ſuum quæſituros, & uarijs in locis diſperſos, ut planetæ noctu aberrantes, ad eum qui facem præfert, & uiam monſtrat, concurrunt: ſic illos ad regem ſuum accurſuros, ac tandem Romanos inſigni clade affecturos. Quamobrem eum ſpe fouens, ancipitem detinebat: ubi cum Chriſtianis parentibus Azatines natus eſſet, & ſacro fonte ab ineunte ætate lauatus, ſacras conciones aſsiduè cum Imperatore adibat: & tamdiu apud Imperatorem manſit, donec Scythis Europæis adiuuantibus, ex oppido Aeno cum filio ſuo Meleco profugit, Iſtrumque traiecit, & paulo pòſt

obijt. Melecus uerò per pontum in Aſiam ad Tartaros tranſijt: ab eiſque Turcicæ gentis regnum, ut paternam hæreditatem, impetrauit. Sed ſatrapes quidam nomine Amurius, illi infeſtis armis occurrit, adeò ut fractus Heracleam Ponti urbem confugerit: ſed paulo pòſt ad ſuos reuerſus, patrium regnum recuperauit, & breui per inſidias fuit interfectus. Sicq; euerſum eſt Turcicum imperium, atque ex optima diſciplina, ſplendidaq; fortuna, ad maximam perturbationem prolapſum: quoniam non modò proceres & nobiliores regnum in plurimas partes diuiſerunt, uerùm etiam multi obſcuri & ignobiles homines infima plebe aſcita, latrocinari cœperunt, præter arcum & pharetram nihil ſecum geſtantes: qui anguſtijs montium inſeſsis, finitimos agros & Romani imperij ùrbes crebris incurſionibus uexabant. Nam paulo antè acciderat, ut præſidia quæ arces tuebantur, cum annua ſtipendia illis ab Imperatore non numerarentur, inde migrarent. quæ res initiò, ut parui momenti, neglecta, maximas tandem clades Romano Imperio attulit. Turcæ enim, cum à Tartaris pellebantur, Græcos pellebant: & quàm infirmi erant contra illos, tam fortes contra hos exiſtebant, adeò ut tandem etiam ad aperta bella deuenerint. Multis enim Turcarum copijs in Paphlagonia collectis, Imperator magno & firmo exercitu celerem illorum, quantum fieri poſſet, incurſionem inhibendam cenſuit, ne impunè longius euagarentur. Itaque collectis copijs, exercitum contra eos miſit: qui Turcas prælio uictos, dum fuſe nimis ultra fluuium perſequuntur, in inſidias præcedenti nocte à Turcis paratas incidentes: hinc recenti milite & inſtructo exercitu, illinc flumine intercluſi, penè omnes cæſi ſunt. Vnde pòſt Turcæ Romanas prouincias populabundi, ad Sangarium amnem uſque percurrerunt: & à mari Pontico atq; Galatia, ad Lycium & Carium mare, & Eurymedontem fluuium omnia ſuę ditionis fecerunt. Hoc etiam tempore in Aegypto Mamaluci, id eſt ſerui regnum occupârunt, imperijq; fines in Africam & Libyam

Gades

Gades uſque promouerunt : nec non Phœniciam & Syriam, omnemq́; oram maritimam domuerunt.

Quod quomodo factum ſit, explicemus. Calyfæ, & omnes Sarraceni, eius regionis delicijs eneruati, eò ignauiæ uenerant, ut ditiſsimum regnum poſsidentes, facilè à quouis debellari poſſent : & Calyfæ ipſi toti luxui ac uoluptatibus dediti, nulla negocia curarent, ſed omnia per regni Admirantem adminiſtrarent. Cum igitur Balduinus Ieroſolymorum rex, Aegypti regnum ſibi uectigale feciſſet, idque uectigal Almericus eius frater & ſucceſſor ſibi pendi poſtularet, idque Aegyptij ei denegarent : ipſe cum exercitu Aegyptum petijt, & Darganum regni Admirantem, in ſolitudine cum copijs occurrentem prælio uicit, & in urbem Bilbis fuga ſe recipere coegit : ac Nilo, qui tunc annuum ſuum incrementum habebat, aggeribus ab Aegyptijs, ut eius uictoriæ curſum ſiſterent, ruptis, reſtagnante, ſpolijs hoſtium onuſtus, ne cum toto exercitu aquis ſubmergeretur, in regni ſui fines redijt. Quá occaſione arrepta, Sanar, quem Darganus paulo antè eadem Admirantis dignitate ui deiecerat, quique ad Arabes tribules ſuos confugerat, ad Norandinum Sanguini filium, Damaſcenorum regem potentiſsimum, ſe contulit: & auxilium ab eo contra Darganum iam fractum, & populo inuiſum petijt : idq́; multis muneribus promiſsis à Norandino, ſe, ſi ſui milites ſemel Aegyptum eſſent ingreſsi, facilè eo regno potiturum, ſperante impetrauit. dedit illi Norandinus magnus auxiliares copias, quibus Syracenum militiæ ſuæ principem pręfecit, uirum induſtrium, fortem, & ſupra fortunarum ſuarum uires liberalem, gloriæ cupidum, & rei militaris peritiſsimum, quem munificētia militibus charum efficiebat: ſed obſcuro genere natum, quib. auxilijs fretus Sanar Aegyptum inuaſit. Dargan uerò territus, ab Ieroſolymarum rege opem, fœdus perpetuum cum eo paciſcens, petijt : ſed priuſquam legati eius cum reſponſo redijſſent, à quodam ex ſuis ſagitta interfectus fuit, cum iam Sanarem & Turcas uno prælio uiciſſet. quamobrem

Sanar quaſi uictor uoti compos factus eſt, eiusq; conſanguineos ac familiares omnes interemit: Calyfa interea, quaſi altiſsimo ſomno conſopitus eſſet, in uoluptatibus luxuq; immerſo. nihil enim ſua intereſſe arbitrabatur, quis regni negocia curaret, modò is ſe dominum nuncupatum agnoſceret. At Syraconus Bilbis ciuitatem, olim Peluſium, occupauit, ſibiq; retinuit. qua re motus Sanar, fœdus à Dargano cum Almerico pactum inſtaurauit: ſicque Almericus cum exercitu in Aegyptum profectus, & coniunctis cum Sanare uiribus, Bilbis urbem obſidione cinxit, Syraconumq; ad deditionem compulit: qui inde digreſſus Babyloniæ Calyfam adijt (Norandinus enim, alijs bellis cum Chriſtianis in Syria gerendi occupatus, Aegypti rebus uacare tunc non poterat) & Aegypti opibus, ubertate, populique mollicie expoſitis, eum ad id bellum capeſſendum, iam antè æmuli ſui odio id cupientem, impulit: ingentibusque Arabum, Perſarum ac Turcarum, qui Babylonium pontificem uenerabantur, copijs collectis, & multorum dierum commeatu, propter ſolitudinem quæ inter Syriam atque Aegyptum eſt, ſumpto, rurſus in Aegyptum contendit. Quod audiens Almericus, & ipſe exercitum quàm poteſt maximum colligit. pugnatum eſt in ſolitudine, ancipiti utrinque fortuna, & cruento prælio. Syraconus ex fuga ſe cum exercitus reliquijs Alexandriam recepit, quam Almericus diu obſeſſam deditione cæpit: & Syraconus ſe cum ſuis Damaſcum cõtulit, Almericus uerò in regnum ſuum redit. Sed paulo pôſt Sanarem cum Norandino fœdus contra ſe moliri aut ſuſpicatus, aut ob eius regni occupandi deſiderium fingens, Aegyptum inuadit, & Bilbis urbem ui capit: in omne genus hominum, omnemque ætatem ac ſexum ferro & flamma ſæuiens. quamobrem Sanar à Norandino auxilium petit: & ſimul ingenti pecunia promiſſa, tamdiu Almericæ uictoriæ curſum remoratur, donec auxiliares copiæ ueniant. de quarum aduentu certior factus Almericus, Aegyptij finibus excedit. Itaque Syraconus, qui Norandini co-

dini copias ducebat , Aegyptum externis auxilijs ſpoliatam inueniens , Cairum regni ſedem petit , Sanacem ad colloquium egreſſum obtruncat : urbeq́; ſtatim potitus,Calyfæ honorem exhibet:ab eoq́; Admirans regni appellatur.eaq́; dignitate annum potitus obijt: Saladinum, ſuum ex fratre nepotem , acris ingenij , fortemq́; , & liberaliſsimum uirum , ſucceſſorem relinquens . qui ſtatim Calyfam cum tota eius progenie trucidauit , ut ſolus utranque poteſtatem obtineret : & ſic opulentiſsimum illud regnum Turcis ceſsit anno MCL. Deinde Saladinus, ut erat prudens, Aegypti molliciem uidens (quæ homines ita eneruaret , ut ſemper eius reges , ſi qua maior uis ingrueret,externis auxilijs opus haberent) aliquod militię genus inſtituere ſtatuit, quod eius regni propugnaculum eſſet : & populos qui magis ad Septentriones uergunt, Auſtralibus ad belli uſum aptiores fortioresq́; eſſe uidens, cum populis quibuſdam, qui circa Mæotim & Pontum ſedes habent , Circaſsis (à Plinio autem & ueteribus Zigis appellatis) fœdus inijt , commerciumq́; inſtituit : ut pueros & adoleſcentes ab illis certo precio haberet , qui in Aegyptum perducti, atque ab ineunte ætate in militari diſciplina inſtituti , armorumq́; uſum edocti , ſoli arma tractarent , honoresq́; ac dignitates bellicæ penes illos eſſent. Sunt enim Zigæ natura ferociſsimi , laboribusque perpetuis & malis perferendis , iam ab incunabulis aſſueti: eam Ponti ac Mæotidis oram,quæ circa Phaſin fluuium, Colchidis terminum, atque Tanais oſtium eſt , incolentes , qui tractus patet circiter D. M. P. qui non in urbibus , ſed hinc inde ſparſi & uicatim habitant : religione Chriſtiani , uerùm nonnullos à noſtris diſsimiles ritus habentes . infantes ſtatim ubi nati ſunt, uel media hyeme , ad flumen deferunt , ibíque lauant: omnes ferè formoſi ſunt.regio paluſtris eſt, arundinibusq́; plena,ex quibus & tuguria faciunt.cum Tartaris,& alijs finitimis gentib. perpetua bella gerunt . nobiles nunquam niſi armati & lorica induti conſpiciuntur: ſemperq́; equis inſident,quos ad curſum habent aptiſsimos: ſed plebeios

nullum

nullum habere patiuntur. eos enim agros colere cogunt. Regem nullum, dominum'ue habent, aut leges ſcriptas: nec literas ullas norunt, uerùm lites omnes aut armis aut amicorũ interceſſu dirimunt: in peregrinos hoſpitales ſunt, raptoq́;, aut ex uenatione uictitant. Ad hos igitur Saladinus quotannis negociatores ſuos mittebat, qui iuuenes ab illis bello captos, aut etiam pauperum inter illos filios emptos, in Aegyptum perducerent. ex ijsq́; ualidam militiam inſtruxit: qui pòſt Mamaluchi, id eſt ſerui, ſunt appellati. quorum opera Damaſcum, Norandino defuncto, uniuerſamq́; Syriam, & Chriſtianis pulſis Iudæam quoque, nec non & maximam Africę partem occupauit: ita ut pòſt tres eſſent maximi inter Turcas principes, quorum unus Perſidi, alter Cappadociæ cum uicinis prouincijs, tertius Aegypto & Syriæ imperaret. Regnauit autem in Aegypto, huius Saladini genus, per cẽtum & quinquaginta annos: ſoliq́; Aegypti reges, eius poſteri, aduerſus Tartaros, huius militiæ & fœderis, quod cum Zigis habebant, beneficio inuicti permanſere. nam quotieſcunq; Tartari eis bellum inferebant, Zigæ uiciſsim Tartarorũ fines ab altera parte populabantur: & Mamaluci Tartaros fortitudine, atque rei militaris peritia longè ſuperabant. Saladini autem genere extincto, cum nullus ſupereſſet legitimus regni hæres, omniſq́; poteſtas penes Mamalucos eſſet: qui Zigarum morem ſeruantes, quaſi ipſi ſoli nobiles eſſent, & Aegyptij omnes plebeij, neminem in tota Aegypto, præter ſe, equum aut arma habere patiebantur: ipſi ex ſuo numero quendam, cui Peperis nomen erat, regem creârunt: eum morem in poſterum ſeruantes, ut non filius patri ſuccederet, aliqua'ue regiæ ſtirpis ratio haberetur: ſed regis filij non ſecus atq; cæteri ſerui, qui quotannis aduehebantur, in armis inſtituerentur: nec quiſquam paternam hæreditatem, aut aliquid ſupra id quod ipſemet meruiſſet, commodi honoris'ue haberet, uerùm ſingulis omnia ex propria uirtute eſſent petenda. Fuit Aegypti regnũ à Saladini ſtirpe ad Mamalucos tranſlatum, anno à Chriſto nato circiter MCCC. hiq́; ad an-

num M D X V I I regnarunt: tunc uerò à Selimo Turcarum Imperatore deleti ſunt. Regno igitur Aegypti in hunc modum à Saladino occupato, eiusq; Calyfa extincto, unicus inter Sarracenos Calyfa manſit, qui Bagadeti ſedem habebat, & quaſi Deus quidam à Sarracenis & Turcis colebatur. Sed eum Haloonus Tartarorum Imperatoris legatus, anno MCCLVIII in poteſtatem ſuam redactum, Muſtaceno Munibila, qui tunc eam dignitatem obtinebat, inter ingentes quas habuerat diuitias, fame necato, ſuſtulit. Deincepsque Sarraceni ducentorum ferè annorum ſpacio ſummo pontifice caruerunt, donec in Perſide iterum Muamedis genus, circa annum Salutis noſtræ MCCCCLXXX regnare cœpit: quod quomodo factum ſit, eſt nobis indicandum. Erat quidam regulus inter Perſas, Ardenelim oppidum obtinens, Sophi appellatus, qui ſe ex Alis, Muamedis generi, ſtirpe, per Muſam Cazinum eius nepotem, cuius in primo Libro mentionem fecimus, oriundum gloriabatur. hic Babylonio Calyfa extincto: & aduerſa factione, quam Turcæ tuebantur, à Tartaris depreſſa, cœpit liberius ſuam de religione ſententiam profiteri. & quia Hocemus Alis filius, à quo ipſe ſe genus ducere iactabat, duodecim filios habuerat: uolens aliquod ſectæ ſuæ, quo à cæteris dignoſcerentur, ſignum imponere, inſtituit, ut qui ſuam ſectam amplecti uellent, tyaram ſub uelo, quo caput Turcæ omnes inuoluunt, tulibante appellato, purpuream geſtarent, quæ in medio extra tulibantem duodecim faſtigia emitteret. Eoq; mortuo, ſucceſsit filius Guines appellatus: qui tantam ſibi in toto Oriente doctrinæ ſanctitatisq; exiſtimationem conciliauit, ut Tamerlanes ille clariſsimus Parthorum Imperator, qui Baiazetem Turcarum regem cæpit, per Perſidem iter faciens, eum quaſi ſanctum aliquem uirum inuiſere uoluerit: ab eoque Guines triginta captiuorum, quos ſecum abducebat, millia dono impetrârit, quos ipſe pòſt in ſecta ſua inſtituit: eorumq; opera Secaidar eius filius in bellis uſus eſt. is enim Guine mortuo, Georgis Scythiæ populis, ſuis finitimis,

ſed Chriſtianis, horum uiribus fretus, bellum intulit, multiſque illos cladibus afflixit. Regnabat in Perſide Turca quidam, Mirza Geunſa appellatus: iſque cum Hacembeco (quem alij Aſſambeium uocant) Armeniæ maioris, quæ ab illis Diarbec uocatur, rege, itidem Turca, bellum gerebat: quo in bello Acembecus, Mirza in prælio occiſo uicit: & Perſide potitus, quia obſcuro genere ortus erat, nec propinquos habebat, ut regni ſtatum affinitatibus muniret, filiam ſuam ex Trapezuntij Imperatoris filia, quæ Chriſtiana erat, natam, Secaidaro nuptui dedit. Hacembeco autem mortuo, ſucceſsit illi Iacobus Becus, quæ uox dominum ſignificat: is Secaidari ſororij ſui potentiam, quam tum ex noua ſecta, tum Georgicis bellis adeptus erat, metuens, eum inſidijs in eo ipſo bello quod cum Georgis gerebat, auxilijs clàm eius hoſtibus datis interfici curauit: & duos eius filios Iſmaelem & Solymanum, cuidam familiari ſuo ad Manſorem Depornam Siraciæ urbis, quæ longiſsimè diſtabat, præfectum perducendos dedit: eiq́ue mandauit, ut eos in arce munitiſsima Zalgah appellata, quæ in ardua rupe eſt, ſub cuſtodia tamdiu haberet, donec ipſe aliud mandaſſet. Sed Manſor eorum, ob Alis, à quo originem antiquiſsimam ducebant, honorem, miſertus, liberaliter apud ſe habuit, & cum ſuis liberis in literis inſtitui curauit: cumq́ue poſt aliquot annos in grauiſsimum morbum incidiſſet, quo ſibi uitæ finem imminere uidebat, metuens ne Cacemus filius adoleſcens ſe mortuo hos iuuenes Roceno, qui Iacobo patri mortuo ſucceſſerat, traderet: eos pecunia, equis & comitibus itineris datis, ad matrem & propinquos ipſorum miſit: ubi de ſtatu ſuo, quem hactenus ignorauerant, edocti, & propinquis atque clientibus paternis undique ad eos accurrentibus: Iſmael maior natu, qui ingenio maiori erat præditus, fato eum ſuo & animo inuitantibus, ſe patris necem ulciſci uelle dixit: & poſt aliquot incurſiones in Georgiorum fines factas, exercitu eius quotidie creſcente, ſe Alis doctrinæ uiriumque defenſorem nuncupans, Roceno Perſarum regi bel-

lum

lum intulit. & quoniam is duodecim fratres habebat, cum quibus de regni ſucceſsione armis contendebat: ipſe illum cum reliquis omnibus Marabeco excepto interemit. Marabecus autem ad Turcarum principem Solimum confugit, eiusq; opem implorauit: unde pòſt multa inter Ottomanidas & Sophianos bella ſunt orta. ſed priuſquam ille Turcarum auxilia impetraſſet, Iſmael non ſolum Perſide tota eſt potitus, uerùm etiam multas de Tartaris præclaras uictorias retulit: & ſic rurſus in Perſide Sarraceni Turcis pulſis regnare cœperunt, anno poſt Chriſtum Seruatorem natum circiter M D. & hodie regnant. Turcæ autem coniunctis uiribus, cum omnes in Aſia Romanorum prouincias ad mare uſq; occupaſſent, eas inter ſe ſorte diſtribuerunt: qua in diſtributione Phrygiæ mediterranea, Philadelphiam uſq;, & propè Antiochiam ad Mæandrum fluuium ſitam, Carmano Aliſurio obuenerunt, unde regio pòſt Carmania dicta eſt. Quicquid inde eſt Smyrnam uſque, & ad interiorem Ioniæ oram, Sarcano cuidam obuenit. Magneſiam, Prienem & Epheſum, Saſan occupauit. À Lydia & Aetolia ad Myſiam, ad Helleſpontum ſitam, uſque Calames, atque eius filius Ceraſus obtinebant. À flumine Sangario ad Paphlagoniam uſque, Armurij filij inter ſe partiti ſunt. Quæ citra Olympum ſunt, & Bithyniam omnem, obtinuit Atman, ſiue Ottomanus (à quo hęc familia, quę hodie regnat, originem habet) Anno Salutis noſtræ ſupra milleſimum trecenteſimo, Alberto primo Auſtriaco Cæſare, Germaniæ imperante. Et ab hoc Ottomano, Laonicus Chalcocondyla Athenienſis, Paulus Iouius, & cæteri Greci pariter ac Latini Turcicarum rerum Scriptores, hiſtorias ſuas auſpicantur: quocirca nos, ne Iliada poſt Homerum canere uideamur, hic finem faciemus.

SARRACENICAE HISTORIAE C. AVGVSTINI CVRIONIS FINIS.

DE SARRACENORVM ET TVRCORVM ORIGINE ET REBVS GESTIS, CHRONICUM Vuolfgangi Drechsleri.

567. NASCITVR Machometus patre Abdara, matre Emma, ex gente Iſmaelitarum, temporibus Mauricij Imperatoris, & Gregorij pontificis Romani.

623. Machometus ſuo pernicioſo dogmate, inſtinctu et inſidijs Ioannis Antiocheni, & Sergij Italici monachi, Alcoranum ſcripſit: & ſeducens Arabas, aliosque Aſiaticos populos, eos Sarracenos nuncupauit.

637. Moritur Machometus, ipſe ætatis agens annum quadrageſimum. Sepultus in Mecha Perſidis urbe.

638. Hieroſolyma poſt biennalem obſidionem à Sarracenis deuaſtata.

639. Tota Syria à Sarracenis clade affecta eſt.

640. Sarraceni ab Imperatore Romano defecerunt.

641. Antiochia à Sarracenis euerſa, Damaſcus capta, Phœnicia oppugnata, ſubacta Aegyptus.

648. Maximam partem Africæ Sarraceni ſuo imperio ſubiugârunt.

655. Rhodus nobiliſsima inſula à Sarracenis oppugnata eſt: quam capientes, plurimum ex ea auri auexerunt: & coloſſum Solis nobilem, altum 110. ped. ex cuius ære Iudæis uendito, noningentos camelos oneraſſe dicuntur.

656. Aegeum mare piratica infeſtârunt, & Cycladibus inſulis multa intulerunt damna.

663. Sarraceni Olympiũ Italiæ exarchũ in Sicilia cum toto exercitu fuderũt.

668. Conſtantinus IIII, cum Muchamedo rege Sarracenorum hac conditione inijt pacem, ut Sarraceni magnam uim auri Romanis exoluerent, cum inſigni equo, & cum nobili puero.

672. Irrupêre Sarraceni in Siciliam, & Syracuſis captis, omniq; terra deuaſtata, Alexandriam rediêre.

675. Obſeſſa eſt Conſtantinopolis à Sarracenis: qua fruſtra ſæpius oppugnata, cum nauibus conſcenſis domum redire ſtatuiſſent, maior eorum pars naufragijs perijt.

676. Romani Sarracenos uicerunt, occiſis triginta eorum millibus.

679. Pax ſecundò inter Romanos ac Sarracenos ad triginta annos hac lege facta eſt, ut Sarraceni Romanis tria millia librarum auri, & quinquaginta captiuos nobiles cum totidem equis annuatim ſoluerent.

686. Sarraceni rege Ammiratho Africam & Libyam inuaſerunt, multis ſpolijs ditati.

687. Mortuo Conſtantino, Iuſtinianus eiuſmodi conditionibus cum Sarracenis pacem inijt, ut Africa & Libya imperio reſtituta, per decem annos ſingulis diebus mille aureos, & equum cum nobili puero loco tributi penderent.

688. Hoc fœdere rupto Iuſtinianus pugnam cum Sarracenis iniens, plurimum damni ab ijs retulit.

692. Fuſis per Sarracenos Romanis, nomen Sarracenum creuit, dignitas Romanorum ualde imminuta eſt.

698. Abimelech Sarracenorum rex Africam inuadens, non diu uictoria gauiſus eſt.

700. Romani Syriam deprædantes, ducẽta millia Sarracenorum fuderunt.

706. Contentione de imperio inter Iuſtinianum & Leontium orta, Sarraceni Africam rurſus occupauerunt.

Sarrace-

Sarraceni ex Libya nauigantes, primum intulerunr pedem Hiſpaniæ, 710.
uaſtantes Tarraconenſem, Bethicam & Luſitaniam.

Cum trecentis nauibus Sarraceni Aſiatici Conſtantinopolim appulêre, 718.
& eam mari terraq; acriter oppugnârunt. Eodem anno in Bulgaris duo &
uiginti millia Sarracenorum cæſa.

Zulémon Sarracenorum rex, in caſtris ante Conſtantinopolim mori- 719.
tur, ſublato in eius locum Amiratho.

In obſidione Conſtantinopolitanæ urbis multi ex Sarracenis, fame, pe- 720.
ſte, & frigore interiêrunt. Superſtites cum domum reuerti ſtatuiſſent, exor
ra tempeſtate maris, & igne de cœlo cadente, partim igni, partim aquis con
ſumpti ſunt: adeò ut ex claſſe trium millium nauium, quinq; tantum naues
euaſerint. Durauit hæc obſidio totum biennium. Eodem anno Sarraceni
reſarturi perpeſſa mala, cum ingenti exercitu in Hiſpaniam irruunt, om-
nem terram excepta Gallicia depopulantes.

Abidimarus Sarracenorum Africanorum dux, Burdegalam Galliæ ur- 721.
bem ui captam diripuit: & in Pictauos mouens, à Carolo Martello repreſ-
ſus eſt. Abidimaro autem principe occiſo, Sarraceni aliquantulum ab
armis quieuêre.

Sarraceni deductis ſecum uxorib. liberis, ac omni familia, Galliam incur 730.
runt, quaſi perpetuò ibi habitaturi. Cũ ijs pugnã inijt Carolus magnus, Gal
lis in auxilium uocatis, & trecentis octuaginta millibus Sarracenorũ inter-
fectis: ipſe tamen mille & quingentorũ militum ex ſuis iacturam fecit.

Carolus Francorum rex Auinionem, claram Galliæ urbem, à Sarrace- 735.
nis dolo captam, ſua uirtute liberauit.

Carolus multas alias ciuitates, expulſis Sarracenis, paci ac libertati reſti 737.
tuit, Amorreo altero eorum duce occiſo, Athino altero fugato.

Idem adiutus Luitprandi Lombardiæ regis auxilijs, ex tota Gallia Sar- 738.
racenos eiecit, atque expulit.

Conſtantinus Copronymus, imperator Conſtantinopolitanus, claſſem 744.
ad uerſus Sarracenos Aegyptios duxit.

Sarraceni in Oriente ſuo imperio ſemper aliquid, quod Romanorum 759.
erat, ſubiecerunt, Romanis inteſtinis odijs diſsidentibus, & in ſolos Gal
liarum reges intentis.

Carolus Magnus contra Sarracenos pugnauit feliciter in Hiſpania. Ro 778.
landus Sarracenum Chriſtianos ſæpe prouocantem, duello uicit: eo'que
ſtrato, ſuis faciliorem uictoriam præbuit.

Leo quartus Imperator in Sarracenos Syriã inhabitantes incurſionẽ fecit. 780

Aaron Sarracenorum princeps cum trecentis millibus expeditis equi- 803.
tibus, Nicephorum regem Conſtantinopolitanum oppugnauit, eumq;
tributarium reddidit, impoſitis legibus iniquiſsimis.

Sardinia & Corſica inſulæ à Sarracenis deprædatæ. 807

Sarraceni Cretam inſulam ſuæ ditioni ſubijciunt, Græcis duplici præ- 826.
lio ſuperatis.

Sarraceni Aſiatici in Palæſtinam, Africani in Siciliam irrumpunt. 828.

Bonifacius Corſicæ comes Chriſtianorum auxilio deſtitutus, exceptis 830.
Hetruſcorum populis, traiecit in Africam, & inter Carthaginem & Vti-
cam quatuor prælijs uictor extitit: & terrore nominis ſui, ex Sicilia Sarra-
cenos domum ire ad propria defendenda compulit.

Multis terris Sarraceni maxima intulêre damna, & metu ciuitates plu- 836.
rimæ hinc inde ad eos defecerunt.

Saba rex Maurorum, Sarracenorum dux, Siciliam & ſinum Crotonien 843.
ſem uaſtat, Tarentum capit: cui Theophilus Imperator, & Venetorum
claſſes fruſtra reſtiterunt.

845. Sarraceni inuadentes Hetruriam & Latium, Romam deprædati ſunt: ſed antequam domum redirent, plurimi naufragijs deperiêre.

846. Illyrio & Dalmatia uexata, Adriaticum mare tranſeuntes, Anconam Piceni urbem direptam incenderunt.

847. Leo quartus pontifex, reliquias Sarracenorum ex portu Oſtienſi eiecit, & Tranſtyberinam regionem contra eos muniuit.

867. Sarraceni prædæ cauſa iterum irrupêre in Italiam, & Beneuentanum agrum in Samnitibus igne ferroq; uaſtârunt: ſed à Ludouico & Lothario regibus in fugam ſunt conuerſi.

870. Cum Perſis Sarraceni iterârunt bella. Perſæ Turcico milite uſi (montem Caucaſum tum Turcæ habitabant, & uocabantur Tartari) illorum auxilijs uicerunt. Ab eo uſque tempore Turcæ nunquam poſtea reliquerunt Aſiam, & in Sarracenicum tam regnum quàm nomen tranſiuerunt.

878. Ex Sicilia Sarraceni, quam ſeptimum & quadrageſimum annum tenebant, penitùs expelluntur.

881. Carolus Craſſus irrumpentes Sarracenos Italia arcuit.

891. Nicetes dux Conſtantinopolitani Imperatoris, egregiam uictoriam de Sarracenis reportauit.

910. Sarraceni Apuliam & Calabriam inuadunt.

913. Ad Lyrim Campaniæ fluuium, Sarraceni Romanorum ciuitates uaſtantes, uincuntur.

934. Sarraceni Fraxineto irrumpentes, ad Aquas uſque peruenerunt, ubi Sagitus dux eorum cum toto exercitu deletus eſt.

935. Genuam Liguriæ urbem Sarraceni depopulati ſunt: collectaq; ingenti præda, in Africam redierunt.

941. Hugo Italiæ rex Fraxineto capto, Sarracenam claſſem exuſsit.

944. Radamirus rex Gallicię, maximũ exercitũ Sarracenorũ fudit in Hiſpania.

951. Sarraceni Calabriam, Apuliam, Lucaniam cædibus & incendijs replentes, uirtute Alberici Hetruſci marchionis repreſsi ſunt, & in agro Minturnenſi in Campania ad Lyrim fluuium ſuperati, cum acceſsionem ad urbem Romam inſtituiſſent.

952. Sarraceni ex Gargano monte, in quem ſe contulerant, incurſiones frequentes in finitimos faciunt. Beneuentum captum incendunt.

969. Otho primus, Germanorum Imperator, Sarracenos Italia expulit, & Garganum montem recepit.

970. Sarraceni Conſentiam recuperârunt, ex qua paulo antè ab Vngaris eiecti erant.

977. Creta inſula Sarracenis erepta.

982. Otho ſecundus, cum Sarracenis, quibus cum ſocia arma ex fœdere Græci coniunxerat, in Calabria, magna ſua clade conflixit, Idibus Iulij. fortiſſimis autem ſuorum interfectis, ipſe fuga uix ſaluus euaſit.

1000. Alphonſus Hiſpaniæ rex, Sarracenorum præſidium quoddam, nomine Viſeum, obſidens, ſagitta percuſſus, uitam cum morte commutauit.

1007. Sarraceni duplici exercitu Italiam ingreſsi, Capuam cæperunt, Barum obſidione preſſerunt.

1109. Sarraceni Aſiatici Hieroſolymam occupârunt.

1013. Henricus ſecundus Germanorum Imperator, Sarracenos Capua expulit, & duces quoſdam eorum partibus fauentes graui bello perſecutus eſt.

1028. Calyphas Aegypti pręſes, Sarracenico exercitu et Turcico (qui tum Perſidem occupauerant) adiutus, templum Domini Hieroſolymis diripuit, & ſpoliauit.

1048. Calypha mortuo, Impator Conſtantinopolitanus cũ Dobire filio, & ſucceſſore eius fœdus inijt, & eius permiſſu Dominicũ templũ inſtauratũ eſt.

Rober-

Robertus Normannus Capuam à Sarracenis obſeſſam liberat, & Græ- 1056.
cos cum eis confœderatos Calabria eijcit, ſacerdotibus tantum relictis.

Antiochiam & Cæſaream uexantes Sarraceni, repreſsi ſunt. 1060.

Ad Cinitum oppidum, ultra Boſphorum Thracium, multi Chriſtiani 1095.
à Sarracenis occiſi ſunt.

Hiſpania, Gallia, Anglia, Scotia, Dania, Lotaringia, Alemania, Burgun- 1096.
dia, Lombardia, Italia multi exercitus contra Sarracenos in unum conflu-
xêre, animo exturbandi illos ex Hieroſolymis & tota terra ſancta.

Prædicti exercitus apud Niceam urbem duabus ſtragibus Sarracenos 0097.
fuderunt. Receptæ quoque ſunt Heraclea & Tarſus.

Chriſtiani ex Antiochia expulêre Sarracenos, quam obſederunt menſi- 1098.
bus undecim. Hoſtium centena millia occiſa, quod prælium commiſ-
ſum eſt quarto Cal. Iulij.

In agro Hieroſolymitano bellum à Chriſtianis contra Sarracenos com- 1099.
miſſum eſt: & Dei beneuolentia Sarraceni uicti, Hieroſolyma à Chriſtia-
nis recuperata, Idibus Iulij menſis.

Gotfridus Bolionius Remenſis, Lotharingiæ dux, qui primus muros
aſcenderat, rex Hieroſolymorum à Chriſtianis uictoribus creatur.

Eodem anno Sarraceni, duce Calypha Babylonio, cum centenis milli-
bus equitum, & quadringentis millibus peditum, contra Chriſtianos pa-
rauerunt exercitum. Chriſtiani autem quinque millibus equitum & quin-
decim millibus uirorum occiſis, Hieroſolyma conſeruant.

Gotfridus Aſcalonem cæpit, magnoque auri pondere ibi potitus eſt. Eo- 1100.
dem anno Gotfridus moritur: cui ſucceſsit Balduinus frater.

Balduinus magna ſtrage uincitur, & uix fuga incolumis euadit. Ro- 1102.
mæ mœnia, in quam reliquiæ exercitus eius confugerant, ab hoſtibus
diruuntur.

Boemundus Apuliæ rex eum cæteris in expeditionem Hieroſolymi- 1103.
tanam profectus, à Sarracenis capitur, & poſtea à Tancredo nepote ſuo
liberatur.

Chriſtiani Accaron ciuitatem Palæſtinæ, quam alij Ptolemaida appel- 1104.
lant, poſt uigeſimum diem obſeſsionis capiunt.

Magna pars Sarracenorum à Chriſti fidelibus deleta eſt. 1105.

Eodem anno Alexius Imperator Conſtatinopolitanus, conditiones pa-
cis à Balduino oblatas, accipere cogitur.

Balduinus Berythum & Sidonem, urbes maritimas, ſubigit. Apud Car- 1106.
rhas ſeditio inter Chriſtianos principes orta, maximo illis damno fuit. irru-
entibus enim in illos ex improuiſo hoſtibus, quidam capti, quidam duces
fugati ſunt, exercitu miſerè deſtituto. Hanc notam paulo pôſt recenti de
Sarracenis uictoria emendauit Balduinus.

Sarraceni in regnum Hieroſolymitanum ex Perſide incurrentes, regis 1113.
copias fortè oblatas fugant & cædunt.

Tancredus, qui patruum ſuum à Sarracenis liberauerat, ad montem te- 1115.
galem ab hoſtibus uincitur, & occiditur.

Piſani inter Hetruſcos nobiles populi, Sarracenos ex Balearibus inſu- 1117.
lis armis eiecerunt.

Balduino ſecundo Hieroſolymorum rege mortuo, alter eiuſdem no- 1118.
minis ſuccedit, qui regem Perſarum deuicit, atque occidit. Damaſci re-
gem fugauit. Sed Parthorum rege ſibi reſiſtente, & illos ulciſci uolente, Bal-
duinus capitur, & uinctus ultra Euphratem cuſtodiæ demandatur.

Balduinus poſt octauum & decimum menſem inſidijs è carcere libera- 1119.
tus, ad ſuos reuertitur.

Venetorum claſsis in Syria Sarracenis moleſta fuit, Dominico Michae- 1122.
le duce.

le duce. Fuerunt Venetis propter multa merita & uirtutem conceſſa magna priuilegia.

1125. Pugnatum contra Chriſtianos eſt quadringentis millibus militum, quibus occurrerunt tribus millibus uirorum Chriſtiani: & Dei benignitate, ſeptem millibus hoſtium gladio cæſis, & quinq; millibus aquis ſuffocatis, Chriſtiani uictoriam conſecuti ſunt.

1127. In Syria Chriſtiani duabus ſtragibus fudêre Sarracenos, ubi in prima pugna duo millia Sarracenorum, & quingenti deſiderati ſunt. In altera, quamuis uterq; exercitus afflictus eſt, Chriſtiani tamen uictores extitêre.

1129. Rex Aſcalonitarum à Balduino repreſſus, rex Damaſci tribus prælijs uictus.

1130. Balduino tertio rege Hieroſolymitano, è uiuis ſublato, Fulco quartus rex conſtituitur.

1131. Tripolitanus comes proditus occiditur. Fulco rex ab hoſtibus fugatur, & iniquas conditiones, ut ex obſidione liberaretur, accepit.

1133. Chriſtiani Aegyptijs felici Marte reſtitêrunt.

1139. Aſcalon à Chriſtianis recuperatur.

1142. Fulco quartus rex in Hieroſolymis, inſequens leporem, & ex equo decidens, efflauit animam: cui ſucceſsit Balduinus filius, qui quintus rex fuit.

1143. Vrbs Edeſſa, & tota ferè Meſopotamia à Sarracenis et Alapho duce Turcarum, qui iam in Oriente magni nominis erant, deuicta eſt, multa & miſerabili Chriſtianorum ſtrage edita, matronis in æde D. Ioannis Baptiſtæ ſupra altare ſtupratis.

1144. Balduinus III, quintus rex Hieroſolymorum, Gaza & Aſcalone Sarracenos eiecit: & apud Hierichunta Noradinum, Damaſcenæ militiæ principem, quinq; millibus hoſtium interfectis, uicit & fugauit.

1145. Emanuel Conſtantinopolitanus Imperator, exercitus Chriſtianorum contra Sarracenos euntes, multis inſidijs fatigauit, ne quid utile Chriſtianæ Reipublicæ efficerent.

1146. Rogerius Siciliæ & Nortmannorum rex, Sarracenos Africanos, rege ipſorum capto, ad triginta annos ſibi tributarios reddidit.

1146. Eo anno Conradus ſecundus Imperator ingentes copias pugnatorum contra Sarracenos parat: ſed pugnat infeliciter.

Ludouicus rex Galliæ contra infideles maximam uim militum cogit.

1147. Ex Flandria, Anglia, Lotharingia inſtructis ducentis nauibus bellum contra Sarracenos inſtitutum eſt.

Hoc anno Cõradus Imperator tranſmiſſo feliciter Boſphoro, prope hoſtes acceſsit: uerùm deficiente cõmeatu, & (ut nonnulli aiunt) frumento gypſo corrupto, coactus eſt cõtinere curſum, & copias reducere. Quo cognito, Sarraceni à tergo inſequentes, aliquot hominum millia trucidauerunt.

Eodem anno confluit ad Imperatorem rex Franciæ, adiuuandi illum ſtudio: ſed exercitu fame confecto, nihil præclari actum eſt.

Eodem tempore Veneti inſtructa claſſe profecti ſunt in Aſiam, opem laturi Imperatori, qui Sarracenis bellum faciebat.

1148. Hiſpani expulſis Sarracenis, Almariam & Tortoſam turrigeras urbes recuperârunt.

Eodem anno Damaſcus à Syris, Gallis, Alemanis, Hieroſolymitanis oppugnata eſt, ac extremi muri diruti: cumq; iam ſpes eſſet potiundæ urbis, & expugnandi Sarracenos, exorta diſſenſione inter principes, quiſque conuocato ſuo exercitu, ab oppugnatione deſtitêrunt.

1149. Rex Antiochiæ Raimundus cum toto exercitu deletus à Sarracenis eſt: omniq; terra eius deuaſtata, ſola Antiochia à rege Hieroſolymorum ægrè ſeruata eſt.

Rex

Rex Hieroſolymorum Balduinus, Aegyptios ac Babylonios fudit. 1151.
Sarraceni ex Almaria armis profligârunt Hiſpanos. 1158.
Balduinus multas ciuitates eiectis Sarracenis in pacem & libertatem re- 1159.
ſtituit.

Moritur Balduinus Hieroſolymitanus rex, ſubrogatusq́ eſt frater eius 1164.
Almericus, ſextus rex.

Almericus in Aegypto clara potitur uictoria. 1170.
Idem rex Damiatam obſedit: ſed malis conditionibus init pacem. 1171.
Sarraceni Africani plurimas fecerunt excurſiones in Hiſpaniam. 1172.
Almericus Hieruſalem rex febri extinctus: Balduinus filius eius in re- 1175.
gem ungitur, ſeptimus rex.

Balduinus Saladini Aegyptiorum regis copijs bis uictis & deletis, mul 1177.
tum auri Hieroſolymis intulit.

Filia regis Sarracenorum, quæ Pagano principi nupſerat, à rege Sici- 1180.
liæ in mari, cum ſponſo domum deduceretur, capitur.

Eo anno Chriſtianæ religionis profeſſores, qui Hieroſolyma inhabita-
bant, uincuntur.

Maximis impenſis ac ſumptibus Carthago à rege Sarracenorum Mau- 1181.
ſamuntho inſtaurata eſt.

Balduinus ſeptimus rex in Hieroſolymis, quem lepra infecerat, abſq; 1184.
hærede uita excedit. Nepos eius ex ſorore Balduinus nomine, rex quidem
declaratur, ſed fatorum inuidia ex illo honorum gradu eripitur: cui ſucceſ-
ſit octauus rex Guido Luſignanus.

Inter Guidonem Hieroſolymitanum regem, & Raimundum Tripolita
num comitem orta diſſenſio, cauſa extitit, ut Chriſtiani in extremum di-
ſcrimen inciderent.

Congreſsi Chriſtiani cum exercitu Saladini regis, uiginti millibus ac 1186.
quingentis ſuorum interfectis, miſerè occumbunt. Guido rex capitur,
Tripolitanus comes ſubitanea morte extinguitur.

Octoginta & octo annis, cum Hieruſalem à Chriſtianis habitata eſſet, 1187.
hoc anno regi Sarracenorum, expulſis Chriſtianis, deditione tradita eſt,
die ſecundo Octobris.

Eo anno uniuerſam Iudeæ regionem hoſtis Sarracenus Chriſtianis eri-
puit: Tyro, Tripoli, & Antiochia, uix conſeruatis.

Fridericus Romanorũ Imperator cum Friderico filio, Philippus Gallię, 1188.
Richardus Anglię reges, cum plurimis alijs principibus in comitijs decer-
nunt, relictis in Iudæa Chriſtianis ſubueniendum eſſe. Inſtruitur bellum.
Fridericus Imperator deductis in Syriam copijs, Armeniaq; minore rece-
pta, ęſtatis tempore lauandi cauſa Selephium amnem ingreſſus perijt.

Eodem anno Danica & Flandrica claſsis Africana littora infeſtauit, Syl
ua urbe capta, & incenſa.

Guido collectis copijs Aconem grauiter obſidet, ſed Saladini aſtutia 1189.
ſemper uincitur. magna clades Chriſtianis illata morbo, fame, armis. Sibyl
la Guidonis uxor cum quatuor filijs, in caſtris moritur dyſenteria.

Franciæ & Galliæ rex coniunctis ſuis nauibus cum Guidonis exercitu, 1190.
Aconem oppugnant.

Acon poſt biennalem obſidionem conditionibus ſeſe dedidit. 1191.
Inter Philippum & Richardum reges ſimultate orta, copiæ diſiungun- 1192.
tur, & rex Galliæ domum redijt. Angliæ autem rex diutius aliquantulum
experiebatur belli fortunam, ſed fruſtra.

Eodem anno Venetæ quoque & Piſanæ claſsis diſiunctio, Chriſtianæ
Reipublicæ pernicioſa fuit: quia & ipſæ diſceſſum parantes, odiorum cau
ſas domum ſecum attulerunt.

1193. Sultanus Saladinus imperator Sarracenæ gentis, rebus geſtis, moderatione & fortitudine inſignis, efflauit animam, filijs eius regnum inter ſe diſpertientibus.

1195. Sarraceni Africani in Hiſpaniam irruentes, binis, ut nunc ſunt, regnis potiuntur, Caſtellæ & Granatæ.

1198. Henricus Imperator Moguntino archiepiſcopo, & Othone Saxoniæ electore belli præfectis, ac pleriſq; alijs magni nominis uiris, nouas inſtruxit copias contra Sarracenos: & receptis ad certum numerum ciuitatibus, conſtituunt Chriſtiani regem, Hamericum nominatum. Fuit in eadem expeditione Hermannus Landgrauius Turingiæ.

1199. Henrico Imperatore mortuo, duces modò dicti uictoriam deſperantes, in Germaniam reuertuntur.

1200. Sarraceni poſt captã crudeliter Ioppen, ſæuierũt in omnes Chriſtianos.

1202. Africani Sarraceni utramq; Hiſpaniam igne & cæde uaſtârunt, excurſionibus in Galliam quoque factis.

1216. Friderico ſecundo Imperatore noua expeditio in Syriam decreta, multis principibus conſpirantibus, contra Sarracenos.

Eodem anno in ſuburbio Aconis ciuitatis, exercitus Chriſtianorum confluunt, & ciuitatem Damiatam, Aegypti urbem, ab impijs munitam obſident.

1217. Quatuor Hiſpaniæ reges, collecto in unum exercitu, Sarracenos repreſſerunt, ex Betica tamen eijcere non ualuerunt.

1221. Damiata Sultano reddita, Chriſtiani Aconem & Tyrum redierunt.

1228. Fridericus Imperator in Syriam profectus, inducias cum Sarracenis pepigit: & Hieroſolyma cum ſuis copijs, regio diademate honorandus, ingreſſus eſt.

1237. Chriſtianorum exercitus, cui Theobaldus Nauarræ rex præfuit, inter Gazam & Ptolemaida occubuit.

1244. Sarraceni à Ferdinando rege forti & celebri ex Hiſpanijs expulſi.

1247. Sarraceni Aſiatici Chriſtianos in Syria uexârunt, & ſepulchrum Chriſti ignominioſe defœdârunt.

1248. Ludouicus rex Galliæ, exercitum traiecit in Syriam, animo expugnandi Sarracenos, & cupiditate liberandi Chriſtianos.

1249. Congreſſus Ludouicus Galliæ rex cum Sarracenis, Damiatam ciuitatem populoſam ac turrigeram cæpit.

1250. Cum inter procellas pugnæ ad Faramiam à Sarracenis comprehenderetur Ludouicus rex cum Carolo & Alphonſo fratribus, reddidit Damiatam: quo facto ſuæ ſuorumq; ſaluti conſuluit, & ex uinculis liberatus eſt. Captus rex eſt die quinto Aprilis.

1252. Sarraceni Baleares à miſerũt inſulas, quas occupauit dux Tarraconenſiũ.

1261. Hiſpaniæ reges inter ſe diſcordes, alius Gallos ſocios ad ſe allexit, alter Sarracenum militem aduerſus fratrem conduxit, ſuo ſuorumq; maximo incommodo.

1262. Factiones Veneta & Genuenſis, Chriſtianos Ptolemaidem & Tyrum incolentes, inteſtinis odijs exercuerunt.

1265. Expulêre ex Syria Sarraceni Chriſtianos.

1268. Antiochia à Bodegaro Sultano uaſtata.

1270. Iterum rex Galliæ Ludouicus cum filijs tribus ingentes copias, contra Sarracenos, in Africam duxit: ubi cum contra illos feliciter pugnatum eſſet, Carthaginem obſedit. ſed peſtis exercitum inficiens, regem, ſimulq; filium eius Ioannem uita priuauit: & ſic ſoluta eſt obſidio.

1281. Armenij & Scythæ ad Gamalam Iudeæ urbem cum ipſa penè urbe à Sarracenis delentur.

Sultanus

Sultanus Aegypti rex Tripolim incendit, Chriſtianos in ſeruitutem 1289.
abigit.

Tyrus, Sidon, Tripolis, Berytus, ab eodem incenſæ & complanatæ. 1290.
Ptolemais fuga diſperſis Chriſtianis, ſine ui capta atque diruta: fundamen
tis quoque effoſsis, Chriſtiani qui urbem reliquerant, in Cretam fugientes,
perierunt naufragio.

TVRCARVM REGNVM.

OTHOMANVS rapinis & prædationibus ditatus, intra de- 1301.
cennale ſpacium bonam Bithyniæ partem, & adiacentia Pon
to Euxino loca, ſuo imperio adiecit, & primi regis Turcarum
nomen meruit.

Rhodus inſula Sarracenis erepta. 1307.

Alphonſus rex Caſtellæ cum Sarracenis ſigna feliciter contulit, duabus 1310.
potentiſsimis urbibus captis.

Othomanus Turcarum rex moritur: cui ſucceſsit Orchanes filius, Tur 1328.
carum rex ſecundus.

Græcis de regno inter ſe diſceptantibus, Pruſiam ampliſsimam urbem 1350.
Orchanes ui ademit.

Orchanes contra Tartaros (ita Scythæ appellantur) infauſtè pugnans, 1350.
cum multis ſuorum interficitur. Regni habenas accepit Amurathes Tur-
carum rex III.

Amurathes auaricia & perfidia Genuenſium Helleſponti anguſtias ad 1363.
Abydum ſuperat, Philippopoli & Hadrianopoli urbibus in poteſtatem
redactis.

Seruia Bulgariaq́ Chriſtianis adempta, Lazaro Seruiæ Deſpota capto. 1372.
in campis Caſſouijs.

Superiorem Myſiam ingreſſus Amurathes, à fideli ſeruo Lazari, qui 1373.
mortem Domini ulciſci cupijt, pugione in inguine percuſſus, interijt. A-
murathi interfecti regnum conſecutus eſt filius eius Baiazethes, fratre in-
terfecto, Turcarum rex IIII.

Marcus Cratenicus Bulgarorum rex, cum uniuerſa ſua nobilitate à Ba- 1374.
iazethe in prælio deletur.

Boſna, Croacia, Illyria, Albania, Vualachia, uaſtatæ, multis millibus 1376.
Chriſtianorum partim occiſis, partim in ſeruitutem abſtractis.

Conſtantinopolis ab immaniſsimo Turcarum rege totos octo annos 1389.
uexatur, & obſidetur.

Franci & Angli ſocijs Genuenſibus Sarracenos Africanos compulerũt, 1390.
ut captiuos Chriſtianos redderent, & decem millia aureorum penderent.

Valachi auxilijs Turcicis utentes contra Vngaros, profligati ſunt. 1392.

Prælio inter Chriſtianos & Turcas ad Nicopolim commiſſo, die pro- 1396.
feſto diui Michaelis uictoria penes Baiazethem fuit: qui in armis plus
quàm trecenta hominum millia habuit, in quibus ſexaginta millia equi-
tum fuerunt. Chriſtianorum exercitus, qui ex Gallis & Vngaris con-
ſtabat, non exceſsit numerum octoginta millium, inter quos circiter
uiginti millia equitum fuêre. Gallorum duces maxima ex parte capti. Si-
giſmundus Vngariæ rex fuga ſibi uix conſuluit. Ex Chriſtianis uiginti
millia, ex Turcis ſexaginta ſunt occiſa. Hæc quoque clades Chriſtia-
ni exercitus diſcordia contigit, modò Gallis, modò Vngaris primas
præliandi partes depoſcentibus. Poſt prælium ad Conſtantinopolitanam
obſidionem recurſum fuit.

Tamburlanus Scytharum rex, obſcuro loco natus, tantopere creuit, 1397.

ut inſſle ducentos equites in aula ſua aleret. Hic cum infinita armatorum multitudine in Aſiam deſcendens, prope Stellam montem in Galliciæ Bithyniæq; confinio, ad ducenta Turcarum millia cæcidit. Regem Baiazethem cæpit, & caueæ incluſit, aureis cathenis ligauit. Conſcenſurus equum, eo pro ſcabello utebatur, & in ludibrium per totam Aſiam ſecum circumducebat. Perſas fugauit, Medos uicit, Armenios ſtrauit, totam Aegyptum deuaſtauit. Damaſcum euertit: Marchantum urbem condidit, quam omnis generis captiuis impleuit, & urbium captiuarum ſpolijs ornauit. In eius exercitu penè ſupra fidem duodecies centena millia hominum militaſſe traduntur. Triplici tentorio uſus eſt, cum in conſpectum hoſtium ueniret: albo, quo ſpem gratiæ ſeſe dedentibus ſignificabat: tum rubro, quo ſanguinem & flammam: poſtremò atro, quo extremam rerum omnium euerſionem.

Eodem anno Vualachja, Tranſyluania, Moldauia, & omnis Tranſdanubiana regio, duce Stephano Vaiuoda tumultuatur contra Sigiſmundum: unde intellectum eſt, prioris cladis auctorem Vaiuodam fuiſſe, qui Turcas allexerit.

1398. Cyriſcelebes, quem Calepinum alij appellant, poſt deletum à Scytharum rege exercitum, & captum patrem, fuga liberatus, ad regnum aſpirauit: quod etiam obtinuit, V. Turcarum rex.

1399. Turcæ rege ſuo capto, & cæſo exercitu, ſub Cyriſcelebe nihil memoria dignum egerunt.

1404. Cyriſcelebes Turcarum rex moritur, relictis filijs Orcanne & Mahometho.

Orcannes Thraciæ regulis fauentibus, admodum adoleſcens imperio deſtinatur, ſed in pugna ad Gazarum, non longè ab Hebro fluuio, Moſis patrui ſui ſcelere opprimitur.

1405. Mahometes VI. Turcarum rex, ſublato fratre, regno ſolus potitur.

1408. Mahometes Seruiam, Vualachiam, & non exiguam Sclauoniæ partem ſubegit.

1411. Sigiſmundus Vngarorum rex in Salumbezinis campis, qui Philadelphiæ olim appellati ſunt, contra Turcas pugnans, uiribus inferior, uictus atque fugatus eſt.

1412. Vualachis grauia tributa Mahometes impoſuit. Ex Bithynia in Thraciam, ſedem regiam tranſtulit: & Pruſiæ urbi prætulit Adrianopolim. Primus Danubium traiecit, Macedoniam perdomuit, ad Ionium uſque pelagus peruenit.

1415. Amurrathes VII. Turcarum rex, Muſtapha Baiazethis filio hoſtiliter deuicto, regnum paternum arripuit.

1420. Turca in Georgium Deſpotam Seruię, quam nonnulli Raſciam uocant, expeditionem facit. Nouementum, & Scopiam, quadriennium obſidet, Synderouiam infeſtat. Deſpotæ filios duos captos, oculis & pudendis priuat. Filiam eius in uxorem ducit, propter pulchritudinem.

1438. Theſſalonica inſignis urbs Venetæ ditionis, in Turcarum poteſtatem uenit: qui nullum genus iniuriæ aut contumeliæ in Chriſtianos omiſerunt.

Amurrathes Belgradum obſidens, circà decem millibus hominum in foſsis amiſsis, cum dedecore ſeptem menſium obſidionem ſoluit.

1439. Ioannes Huniades Turcis ſe oppoſuit, inter Sauum & Drauum regiones Vngariæ uaſtantes, eosq; in fugam uertit.

1440. Ladislaus Poloniæ & Vngariæ rex, eodem Huniade duce in Hæmi campis illuſtri uictoria potitus, Turcam ad conditiones pacis compulit.

1444. Pax cum Turca inita, Eugenij Pontificis hortatu uiolatur: quæ res nomini Chriſtiano pernicioſa extitit. Primùm enim ſeptuaginta triremes Chriſtiano-

ſtianorum ad Helleſponti anguſtias ſuperatę: deinde cōmiſſo ad Varnam prę lio, die profeſto diui Martini, ultra triginta millia ceciderunt: plurimi in paludibus ſubmerſi ſunt. Interierunt etiam Iulianus Cæſarinus cardinalis, qui ad fœderis uiolationem impulerat: & rex ipſe Ludouicus, qui bellum cupidè nimis ſuſceperat. Huniades uix fuga euaſit. Turca per Boſphorum Thracium traijcere claſſem non potuiſſet, niſi Genuenſes in ſingula Turcarum capita aureo nummo accepto id permiſiſſent.

Iſthmum Corinthiacum Amurrhates occupat, & Græcorum præſidia 1445. cum fratre Conſtantinopolitani Imperatoris fundit, & populationibus totam deuaſtat Peloponneſum.

Rex Poloniæ cum Turcis in Vngariam irruentes, conſeruit manus, & 1446. uictor euaſit. Turcæ ultionis cupidi magna ui coacta, reparant uires, ac bellum inſtaurant: in quo utraque pars tulit cladem circiter octingentorum millium. grauior tamē Turcarum iactura fuit, quàm Chriſtianorum: quamuis occubuerat princeps belli, cuius caput ad Turcarum regem allatum eſt. Occubuit & Turcarum regis filius in eadem pugna.

Vngari duce Huniade, deuaſtaturi Turcicas prouincias numero circiter 1448. ſexingentorum millium, regiones eorum ingrediuntur: pugnantesq́ue cum Turcis, prima quidem pugna retulēre uictoriam. altero uerò prælio ceciderē penè omnes, exceptis circiter mille, qui fuga ſibi conſulebant.

Turca Croiam urbem, in campis Aemathiæ ſitam, Scanderbeceho reſi 1449. ſtente fruſtra multis menſibus oppugnat: ſuorum'que multis deletis, infecta re diſcedit.

Amurrhates Turcarum Imperator de uita diſcedit, relicto ſucceſſore, fi- 1450. lio Machomete VIII, Turcarum rege: qui fratrem ſuum, ne pater ſolus ſepeliretur, ſtatim interfecit, & eodem ſepulchro condi iuſsit.

Machometi initium belli fuit contra Scanderbecchum. Turca Croiam 1451. octuaginta millibus hominum obſidens, cum dedecore diſceſsit: & relicto in Croiæ obſidione duce Ballabano, ab urbe fugit.

Athenæ, omnium artium & diſciplinarum inuentrices, ab immaniſsi- 1452. mo tyranno ſolo æquatæ ſunt, etiam fundamentis quibuſdam in locis effoſſis, & Munychia atque Piræeo dirutis.

Machometes Conſtantinopolim die nono & uiceſimo Maij expugna- 1453. uit, quam nono die Aprilis cœperat obſidere, omnibus Chriſtianis gladio diſſectis, & Conſtantino interfecto: cuius caput ludibrij cauſa pilo affixum in caſtris circumferri iuſsit, uniuerſa eius ſtirpe deleta, & nobilibus omnibus inter conuiuia per ludibrium trucidatis.

Machometes Belgradum, quam Albam græcam uocant, cum cen- 1456. tum quinquaginta millibus hominum expugnatum adijt. Conuocatis autem Chriſtianis, & Ioanne Capiſtrano adhortante, Huniades dux ultra quadraginta millia hoſtium occidit, alijs in fugam turpiſsimam uerſis, & ipſo Machomete ſagitta percuſſo. Hoc prælium commiſſum eſt in die Magdalenæ.

Cum Aſsimbæo Perſarum rege, quem Vſuncaſſanum, quaſi heroa ma- 1457. gnum appellant, prælio primùm congreſſus ad Euphratem, decem millia militum amiſit. ſecundo prælio Machometes ſuperior fuit.

Capta eſt Corinthus à Machomete. 1458.

Rex Turcarum Imperium Trapezunti, ſuæ poteſtati, decollato Dauide eius rege, ſubdidit. 1460.

Mitylene inſula expugnata. 1462.

Veneti inſtructam claſſem, liberaturi Corinthum, in Græciam miſe- 1463. runt: ſed re infecta ſunt reuerſi.

Eodem anno rex Vngariæ, Geiſam Boſniæ urbem recepit, quam Turca

ſecundò obſidens, audito Chriſtianorum aduentu, quatuor bombardis ingentibus in Drinam fluuium demerſis, in fuga ſpe poſita reliquit.

1464. Principem Myſiæ ſimulata pace ad ſe Machometes euocans, captum excoriauit. Fratrem eius & ſororem in triumpho duxit.

1465. Turca in Epiro munitionem ualidam, urbis inſtar, mira celeritate triginta dierum ſpacio extruit, ex qua finitimas regiones excurſionibus uexare, territasq; & exhauſtas facilius poſſet armis uincere.

1466. Rex Epiri Georgius Caſtriottus, cognomento Scanderbecchus, ingenti clade Turcas ſtrauit, atque repulit.

1468. Machometes Syros & Aegyptios cum eorum exercitibus fudit, Narrantana & Scandalora urbibus ui captis & incenſis, & omni populo miſerabiliter interfecto, & nobilibus de locis editis & turribus præcipitatis.

Eodem anno cum Ciſimo Indorum rege amicitiam inijt, cui nobilem puellam ex ſuo gynæceo cum regali munificentia & donis Imperatorijs in uxorem miſit.

1469. Grauiter oppugnatus eſt Machometes à copijs Vſuncaſſani regis.

Eodem anno Nicolaus Canalis, claſsis Venetæ præfectus, magnum damnum nauali bello intulit Machometi, occiſis duobus millibus Turcarum.

Eodem tempore multi Chriſtianorum hinc inde à Turcis capti & abducti ſunt.

1470. Miſsis quadringentis nauibus ac centum uiginti millibus hominum in Euboeam inſulam, Omario duce, in oppugnando quadraginta penè hominum millia Machometes amiſit: ſed eam poſt trigeſimum diem cæpit, Italis militibus palis affixis, & omni genere crudelitatis & libidinis in incolas flagitioſiſsimè edito.

Eodem anno Turcicus exercitus in Vngaria uſq; ad Zagabriam prædando graſſatus, circiter decem hominum millia captiua abduxit.

Eodem anno Turcæ in Dalmatiam, Forumiulium, Stiriam excurſiones fecerunt, multa ex hominibus & pecoribus præda abacta.

1471. Rex Portugalliæ, freto Gaditano traiecto, multas ciuitates in Mauritaniæ finibus à Turcis liberas fecit, ſuoq; imperio adiecit.

1472. Vſuncaſſanus rex ſecundis prælijs factis, plures ciuitates Othomannis ademit. quod factum æternum nomen in Orientis partibus illi peperit.

Nicolaus Thronus eodem anno claſſem Venetam cum regis Parthorum exercitu contra Turcam coniunxit.

1473. Vſuncaſſanus leui prælio circiter tria millia ex Machometis exercitu (fudit.

Eodem anno Turcæ cum ingenti multitudine traijcientes in Vngariam, finitimas ciuitates ad fluenta poſitas depopulati ſunt.

1474. Commiſſo cum Perſarum rege ad Eufratem fluuium prælio, Turca uictor extitit, ſex hoſtium millia & octingentos cæpit. Ex quibus domum rediens, in ſingulis locis ubi ſtatiua habuit, quingentos per diem gladio ſecari iubet, & inſepultos diſpergit, totamq; Armeniorum regionem impleuit horrendo funerum ſpectaculo.

1475. Ad Iſtri fluminis partem, quam Muldauiam, Vualachiamq; appellant, Turcæ cæſi ſunt à Stephano Muldauiæ Palatino. Quatuor duces Turcici capti, & XXXVI ſigna militaria.

1476. Matthias Vngarorum rex ad Sauum fluuium, caſtellum Turcarum magna cum laude ſua expugnauit.

Eodem anno Capha in ponti Euxini ora, Genuenſium colonia, Turcæ prodita eſt.

1477. Clauſit ſupremum diem Vſuncaſſanus, qui Perſis, Parthis, Medis, ac toti penè Orienti præfuit. Cui ſucceſsit filius maior natu: hic, capite plectens fratres ſuos, ſolus regno potiebatur.

Eodem

Eodem anno Nicoſiam Turcæ claſſe piratica infeſtârunt, non ſine magno urbis eius incommodo.

In Myſia ingens multitudo Turcarum ſuperata eſt. 1478.

Veneti cum Machomete fœdus iciunt, Chalcide armis, Scodra deditione extorta. Polliciti eidem ſunt quotannis octo aureorum millia, ut Pontica nauigatio pateret mercatoribus.

Magnam claſſem Machometes in Apuliam miſit: ſed & ipſe in Vngariam cum exercitu profectus eſt, & ex utriſque locis plurimos greges captiuorum Chriſtianorum abegit. Inde Leucadiam, Neritum, Cephaleniam & Zacynthum inſulas armis domuit. 1479.

Machometes cum exercitu eſt in Aegyptum profectus ad occupandam Alexandriam: domi uerò ad Rhodianam expeditionem res neceſſariæ comparatæ. 1480.

Machometes duce Meſicho Rhodum obſedit, & eã quatuor claſsib. grauiſsimè oppugnauit: ſed trucidatis ſuorum nouẽ millibus & quindecim millib. uulneratis, ab oppugnatione, quę undenonaginta dies durauit, turpiter deſiſtere coactus eſt, Petro Dabuſonio pro Chriſtianis propugnante. 1481.

Eodem anno cum claſſe ingenti irruens Turca in Apuliam, Hydruntum ciuitatem maritimam, amplam & populoſam duce Acomato expugnauit, & incolas omnes gladio occidit.

Eo anno ſex millia Turcarum ad ciuitatem Mantineam in regno Lacedæmoniorum occubuêre.

Eodẽ anno Machometes Turcarũ Imperator primus eſt appellatus, qui duo Chriſtianis imperia, Cõſtantinopolitanũ & Trapezuntinũ ſubuertit, regna duodecim ademit, ducẽtas urbes Chriſtianã pietatem ſecutas cæpit: magno & ſuorũ & hoſtium lætitia, propter crudelitatem inauditam, & omnibus hominibus grauem, animam impiam & blaſphemam euocauit.

Baiazethes VIII, Turcarum Imperator, domeſtica diſſenſione ſedata, & fratre ſuo ex tota Aſia eiecto, regnum ſtabiliuit. 1482.

Eodem anno Ferdinandus Neapolitanus rex, miſſo filio Alphonſo cum exercitu, Hydruntum ciuitatem à Machomete expugnatam, Turcis eripuit.

Eodem anno Ioannes Caſtriottus, Scanderbegi filius, ditionem per Machometem patri ſuo ui ereptam, coactis agminibus recuperabat.

Eodem anno Stephanus Vaiuoda, & Matthias rex, ſuperiorem Myſiam, quam nunc Boſnam nominant, Turcæ ademerunt.

Baiazethes contra Sultanum Aegyptium ſæpius ſuo incommodo pugnans, fœdus cum eo iniit. 1483.

Vualachiam Turcæ infeſto exercitu petierunt &, deuicerunt. 1484.

Zizimus Baiazethis frater, apud Rhodios exul, Romam ad Innocentium VIII Pont. mittitur: tandem cum pontificis filio Alexandro ueneno tollitur. 1488.

Alphonſus, Luſitaniæ rex, cum decem millibus equitum, & quinquaginta peditum, Sarracenis Granatæ regnum eripuit, eorumq; reliquias ultra mare compulit. 1490.

Ceraumiorum montium incolas, tractumq; illum Epiroticum, liberarum ſemper gentium, ſeruituti ſuę Baiazethes ſubijcit. 1492.

Eodem anno Matthias Vngarorum rex, Sabatrum, quod Turcæ muniêrant, firmiſsimum præſidium expugnans, fines ſuos tutiores reddidit, & regnum ſuum magno metu liberauit.

Miſſo in Vngariam exercitu, cui præerat Cadumus Baſſa, ſeptem millia Vngarorum deleta, & in teſtimonium ſtragis Chriſtianis illatę, multa capita ac naſi illis abſciſsi, Conſtantinopolim miſsi ſunt. 1493.

1494. Irruerunt Turcæ in Croaciam, quos Maximilianus in fugam uertit.

1498. Bellum Venetis Turca intulit, & Dalmatiam igne ferroq; deſolauit, ingenti præda abducta. In Foroiulio item capita hominibus plus quater mille, quos abducere propter inundationem cuiuſdam riui non poterat, amputari iuſsit. Venetiæ in periculo & metu conſtitutæ fuerunt.

1499. Modonam & Coronam, Peloponneſiacas urbes, Turcę debellauerunt.

1500. Metho urbs Venetis erepta, die diui Laurentij. Epiſcopum eius loci decollari iuſsit Baiazethes, in ſuo conſpectu. oppidanos ad unum omnes necauit, ædificia maxima ex parte incendit. Amiſerunt eodem caſu Naupactum & Dyrrhachium.

1501. Quidam ex Chriſtianis regibus, Venetis amici, unà cum ipſorum claſſe, cui Benedictus Piſaurus præerat, Aeginam & Zacynthum depopulati: & adorti Leucadem & Cephaleniam, inſulam etiam Neritum, quæ hodie diuæ Mauræ appellatur, cæperunt. Naupliam obſidione liberârunt.

1502. Turca ſibi timens, propter rumorem de Elia propheta Perſico acceptum, ſupra ducentas domos Conſtantinopoli imperauit unà cũ habitatoribus cremari. Fuit autem tantæ æſtimationis ille propheta, ut ſupra centum quinquaginta hominum millia eius ſectam & caſtra, quæ ornatiſsima fuerunt, ſequerentur, & inter ſe omnia haberent communia.

Eodem ànno cum Venetiarum duce, & rege Vngarorum pacem & fœdus Turca inijt.

1504. Rex Hiſpaniæ in Mauritania Cæſarienſi, contra Sarracenos Magnum portum obtinuit.

1505. Rex Perſiæ conſerens uictrices manus in Aſia cum Turcicis copijs, eas deleuit.

1509. Granum Africæ ciuitas, plena pǫpulo & rebus, ab Hiſpanis occupata eſt.

1510. Bugia in Africa Hiſpanorum armis capitur.

1511. Zelymus minimus natu, ex Baiazethis filijs, patri ætate confecto inſidias, fratribus interitum ſtruit. Fratres tandem cum ipſorum filijs ſtrangulari iubet, patrem toxico per Iudæum tollit.

1512. Zelymus factione militari, & ſtudijs popularibus Imperator ſalutatur, & eligitur, IX, Turcarum.

1513. Acomathes, Zelymi frater, Perſicis auxilijs adiutus, bellum mouet: ſed fortuna illi inuidente capitur, & ſtrangulatur.

1514. Pacem cum Venetis atque Vngaris Zelymus renouans, contra Iſmaelem Perſarum regem proficiſcitur, eumq; ad Chalderanum oppidum uincit & fugat. Taurum regiam ciuitatem, olim Artaxata nominatam, ſine ſanguine & ſudore capit.

1515. Nouum bellum contra Aladulum Cappadociæ regem ſuſcipit, ducemque eius in fuga captum decollauit, caputq; in uictoriæ ſignum Venetias miſit.

1516. Zelymus Campſorem Aegypti Sultanum, cum omni ſuo exercitu deuicit, Sultano etiam in fuga pereunte. Belli autem fortuna proſpera uſus, Alkairum, Alexandriam, ciuitates turrigeras ac populoſas, totam'que Aegyptum ſuo imperio ſubdidit. Damaſcum, Syriæ amplam ac celebrem ciuitatem, debellauit.

1517. Pons à Zelymo naualis ſupra Nilum conſtratus, ut Tomombeium Aegypti nouum Sultanum inſequeretur: quem per proditionem captum, & omnibus tormentis ac contumelijs uexatum, ſuſpendi iuſsit.

1518. Marranos, Sarracenę gentis reliquias, Carolus Hiſpaniarum rex è regno ſuo expellit, & barbarorum circiter quadraginta millia occidit.

Zely-

Zelimus extinguitur ultricib. furijs, eo in loco, quo patrem fuerat hoſtili 1520.
ter perſecutus. Huic ſucceſsit Solimannus, XLI. Turcarum Imperator.
Solimannus Belgradum urbem munitiſsimam expugnauit, multasq; ar 1521.
ces & caſtella in Vngaria diruit.
Rhodum inſulam quadringentis nauib. adijt, & cum maxima hominum 1522.
multitudine obſedit, ſub Iunij menſis finem. Rhodij milites conſerentes
cum eo fortiter manus, poſt uarias & inſignitas ſtrages, uiribus exhauſti, ci
uitatem tradidêre, quam Turca ipſis Chriſti Natalibus ingreſſus eſt.
Ludouicus Vngariæ rex, contra Turcam Vngariam inuadentem pu- 1526.
gnaturus, ſuis ipſe copijs præfuit. In acie uictus, & ſibi fuga conſulere cupi-
ens, in palude interijt. Multi inſignes uiri eo prælio deſiderati. ex quibus
Stephanus Slico maximum ſuis dolorem reliquit. Buda regia urbs direpta,
& nobilis bibliotheca Matthiæ regis incenſa.
Rhodij milites Meliten inſulam Sarracenis eripiunt. 1529.
Eodem anno Solimannus redit in Vngariam, Budam munitiſsimam ar-
cē ſecundùm obſidet: quam cū fruſtra laboraret euertere, ijs qui eā tenebāt,
certis conditionib. propoſitis, perſuaſit, ut eam traderent. Inde ad Viennam
Auſtriȩ perrexit, quam ſecundo & uiceſimo die Sept. obſidet, tormentis op
pugnat, murosq; rumpit. ſed cum multos ſuorum amitteret, deſperatione
adductus, fugȩ ſeſe tradidit. Ipſe obſidionis tempore ex finitimis locis innu
meras prȩdas egit. & hominum multa millia abduxit: uirgines & matronas
nudas proiecit, pueros palis affixit. In exercitu centum quadraginta millia
uirorum habuit: ex quibus circiter octuaginta millia tum in oppugnatio-
ne Viennæ, tum in fuga frigore & inedia periêrunt.
Gunſium Vngaricum oppidulum, defendente forti & claro uiro Nico- 1532.
lao Iurizio, cum ducentis armatorum millibus Solimannus terdecies op-
pugnauit: nō captum tamen ui, ſed deditione traditum. Audito aūt Caroli
Cæſaris aduentu, qui octuaginta peditum millia habuit, & triginta ferè ga-
leatorum equitum ex Germanis, Italis, Hiſpanis collectorum, exceptis Vn
garicis equitibus: Turca non expectandum ſibi ratus, per Noricorum mon
tana fugit, multa præda onuſtus domum rediens.
Solimannus Africanum ſimul & Vngaricum bellum molitus eſt. Corta 1534.
dinum enim Barbaroſſam claſsis ſuæ præfectum in Africam, contra Tuna-
tenum regem miſit: quem etiam regno priuauit. Ludouicum uerò Gri-
tum, Andreæ Venetiarum ducis filium, in Vngariam, ut Vaiuodam eij ce-
ret. Occupata autem Medeuiſcha ciuitate, quam Gritus tenebat, Meila-
nus Vaiuoda ipſum cum exercitu obtruncauit, eiusq; filios ante oculos pa
tris in fruſta conſcidit.
Carolus V. in Africam trajiciens, Tunetanum regem reſtituit, & ad ui 1535.
ginti captiuorum millia è ſeruitute liberauit.
Eodem anno Taurus Perſiæ ciuitas à Turca ui capitur: in qua cum ſe-
curius agerent milites, improuiſo Tahamæ Perſarum regis aduentu uigin
ti Turcarum millia opprimuntur. Spolijs amplis, & Imperatorijs concubi-
nis Perſæ cum magno hoſtium dedecore potiti ſunt.
Solimannus ex Ponto & Propontide centum quinquaginta triremes, 1537.
biremes octoginta, ducenta ſimul, & ſeptuaginta uarij generis nauigia col-
legit: quibus Corcyram, Venetæ ditionis inſulam, aggreſſus, decem
dies obſidet: incenſisq; ſuburbanis, & agris deuaſtatis, multisq; incola-
rū aut occiſis, aut captis, diſcedit. Zacynthum & Cythera populatur. Aegi
nam expugnat & complanat, Parum capit, Naxum tributariam facit. In A-
puliam, maiorem & meliorem claſsis partem, in quam decem millia lecto-
rum peditum & duo millia equitum robuſtiſsimorum impoſuerat, mittit,
& totā Tyrrheni maris orā ibi deprȩdatur. Claſſes Imperatoris, Pontificis,
Veneto-

Venetorum coniunctæ, ducum ambitione & diſcordia diſsipatæ ſunt.

1538. In Stiriam incurſiones fecerunt Martiloſi nominati; genus hominum agreſte, & latrocinijs deditum: ſed incolarum uirtute repulſum eſt.

Eodem anno Calciani ducis perfidia à Chriſtianis infeliciter contra Turcas in Sauia pugnatum eſt.

1539. Veneti cum Turca pacem renouârunt, traditis illi trecentis millibus coronatorum, & Neapoli ac Maluaſia oppidis, in finibus Macedoniæ.

1540. Caſtellum nouum Dalmatiæ oppidum, quod Hiſpani & Germani milites tenebant, conniuentibus Venetis, à Turcis direptum eſt, incolis & millitibus de more gladio occiſis.

1541. Turca relictus tutor Iohannis Vaiuodæ, infantis filij in Vngariam à monacho Vaiuodæ gentili uocatur. Qui Buda capta infantem unà cum matre ſequi caſtra iubet. ipſe arcem ingreditur: & Peſtum, e regione poſitam ciuitatem, omni apparatu bellico tum inſtructam, ſui iuris facit: Stridonium capit, Quinqueccleſias ſolo æquat.

1542. Eodem anno Carolus Imperator contra Barbaroſſam, ad capiendum Argieræ portum, in Mauritaniam Cæſarienſem ſerius nauigans, & (ut aiunt) Pontificis colloquio Lucæ detentus, naufragium fecit. Ipſe in Baleares inſulas uento reiectus eſt, multis nauibus ex pulcherrima illa claſſe ui & iniuria tempeſtatum amiſsis. Germanus miles, Italo fugiente, fortiter contra Mauritanos pro Cæſare pugnauit.

1542. Expeditio in Vngariam facta, ad recuperandam Budam, duce Ioachimo Brandeburgenſi electore. Plures milites morbo, quàm armis perierunt. Oppugnationem tentauerunt quidem, ſed non urſerunt. Mauricij Saxoniæ ducis uirtus tum maximè eluxit.

1543. Pacis conditiones cum Turca initæ ad certum tempus: quæ utrique parti armis feſſæ, gratæ fuerunt.

1546. Poloniæ rex Sigiſmundus, caſtellum quoddam Turcæ, prope regni ſui fines ædificatum, duce Breteuitio diruit & euertit.

1547. Muſtapha Solimanni filius, reliquis liberis à parte ſublatis, ſolus imperio deſtinatus, cupidus paterni imperij ſollicitauit populos Aegyptios, & commouit Perſarum arma in patrem.

1548. Solimannus contra Tolcham regem Perſarum maximo exercitu profectus, ſignis infelicibus pugnauit, ſuis amiſsis in Perſia: & Tartaris ſocia arma iungere uolentibus, cæſis in minore Armenia.

Eodem anno Curculaius, Turcicus pirata, uiginti biremibus & triremibus contra induciarum pacta, Siciliæ & Campaniæ littora infeſtauit: improuiſosq; accolas adoriens, ingenti præda ditatus eſt.

Eodem anno Sarraceni Mauritani tumultuantes, ducum Cæſarianorum Seſtiani & Albani uirtute repreſsi ſunt, Portugallia & Hiſpania ab incurſione liberatis.

1549. Turca, ut uindicaret recentem ignominiam, nouos exercitus conſcripſit contra Perſas: & primùm milites ſuos ſtipendiorum amplificatione inuitauit, deinde ſociorum animos per legatos confirmauit. Sed copias apparatiſsimas foris fame & peſte amiſit: & eodem morbo Conſtantinopoli graſſante, quam centum triremium præſidio abſens munierat, ad ſeptuaginta hominum millia ſublata ſunt.

1550. Ineunte hoc anno Solimanni mors falſis rumoribus nunciata eſt, qui triginta annos populum Dei afflixit.

Hic annus autem, cum Iubilæus habeatur, & apud Hebræos olim annus mitigationis & leuationis fuerit, te oramus Deus æterne, mitiga propter filium tuum mala tot annos Eccleſiæ tuæ illata: conſerua pro immenſa miſericordia tua doctrinã Euangelij, ut ſublatis Machomethanorũ blaſphe-

blaſphemijs, glorioſum fiat nomen tuum in gentibus: excita ad neceſſa-
rium bellum principum Chriſtianorum animos, ut liberato grege tuo ab
impijſsimo tyrannidis iugo, tuam bonitatem & potentiam agnoſcat at-
que prædicet orbis uniuerſus.

APPENDIX.

Eodem anno Carolus Quintus Cæſar, Africam urbem Draguto rege
pulſo cæpit.

Turcæ cum arcem Melitæ fruſtra tentaſſent, Tripolim Numidiæ por- 1551.
tum occupârunt.

Solimanus Muſtapham filium interemit, & induciæ fuerunt inter ipſum 1553.
atque Ferdinandum regem Romanorum.

Turcicus exercitus in Stiriam uenit: Coppam, Capeniſuarum, & Ba- 1556.
bozam expugnauit. Sigetium uerò nulla ui capere pôtuit. deinde diſce-
dens, Babozam, Sanmartinum, Geröſgalum, Seliam, Sanlaurentium &
Caliangem incendit.

Philippus Hiſpaniæ rex claſſem miſit, ad Tripolim, aut Gerbem inſu- 1560.
lam occupandam: quæ cum ad Gerbem delata eſſet, cum Turcis congreſſa,
magnam cladem accepit. qua ad decemocto noſtrorum millia periêre: ui-
ginti ſeptem triremes, biremis una, & quatuordecim naues onerariæ in ho
ſtium poteſtatem uenêre.

Eodemq; anno Turcæ in Vngaria caſtrum munitiſsimum, Filech nomi
ne, occupârunt: quo eius anni initio capto, induciæ poſtea inter Cæſa-
rem Ferdinandum & Solimanum fuêre, quamdiu uixit Ferdinandus.

Cæſar Maximilianus per Lazarum Svuendium legatum, Tochay lo- 1564.
cum munitiſsimum, quem Ioannes Vayuoda obtinebat, Turcis eum de-
fendentibus, expugnauit.

Solimanus ingentem claſſem ad Melitam inſulam oppugnandam miſit: 1565.
quæ, Helmi arce munitiſsima expugnata atq; euerſa, poſt diuturnam ua-
lidiſsimamq; oppugnationem, Hieroſolymitanis equitibus incredibili uir
tute locum tuentibus, tandem re infecta & magna clade accepta receſsit.

Solimanus cum ingenti exercitu in Vngariam uenit, Sigetium & Iulam 1566.
expugnauit: ibiq; obijt, filium Selimum regnorum hæredem relinquens,
cuius Deus habenas moderetur, ne uiribus ſuis ad Chriſtianæ Rei-
publicæ, quæ ciuilibus diſcordijs ſe ipſam lace-
rat, perniciem utatur.

VVOLFG. DRECHSLERI DE REBVS
Turcicis libri, & Appendicis
FINIS.

ERRATA, OPERARVM INCVRIA commiſſa, ſic emendabis.

Fol. 5. Verſ. 9 quales in Republica 8.18 quantã ab Sarracenis 10.3 Petreia regio à Nabeothe 13.5 tres tantum uates fuiſſe, ſe, Moſem & Chriſtum 19.20 ac in domo Aiſſa coniugis Medinæ 30 Iſidorum 23. 6 Muamedica legis 24.15 cladibus 33.29 Ciaſam 47.6 Guienna 50. 10 .16 & 19 Cinca amni 32 Planielum 51.7 Perapertuſa 21 Collagatium 32 alpeſtris, pro aſper 52.7 Sobarbria regione 53.7 in alpeſtria loca, pro in ardua 57.1 Abraemum Alcamacem. 58.23 impetuq; in urbem 62.31 Sed uarij in diuerſis Hiſpaniæ partibus 63.28 & ab altera parte Euelitum 66.2 Monspeſulum 71.26 Euelidus 73.16 cui prouinciæ pro Maruano 74.19 Cordubæ 78.3 poſt aliquot 29 Aſturia regẽ 81.2 in eoq; 83.3 Ac ne Chriſtiani fraudem ſtruenti 92.8 Santiliana 93.33 Amorium 95.22 Melitenam 98.37 & tunc 104.4 Pylon 105. 18 aneas 27 Michaele Burze 32.in. Cilicia 107.12 Marroci 110.36 Teutazites 111.28 Moſcouia 112.12 Teutazites 116.36 in Piſaſirium 119.1 Cutlumus 121.26 Caſſianum 123.6 Nicomediam .129.18 Mauroʐomes 130.12 Bataʐa 25.reliqua 135.18 Mongli 136.14 Sogdoq; 142.13 gerendis 143. 2 Sanarem.

Reliqua diligens Lector facile animaduertet, ac emendabit.

RERVM ET VERBORVM IN SARRACENICA CAELII AVGVSTINI CVRIOnis Hiſtoria pręcipuè memorabilium INDEX.

AAron Sarracenorum pont. 75.24. in Chriſtianos beneficus. 80.13. legatos ad Carolum mittit. ibid. 15
Aaron. Nicephorum ad pacem auro redimendam compellit. 80.10 Tyanã capit. ead. 17
Aaronis obitus 81.14
Abatius 38.28
Abaziona familia 33.37
Abdala Zubir tyrannus 36.11 à Caiano interficitur 20
Abdalamus Hocemum interimit 32.36
Abdalanus pontifex 33.24
Abdalanus alium Califam opprimit 34.1. trucidatur 16
Abdeluzitus Roderici coniugem ſibi matrimonio iungit 62.20 Sibiliæ ſe regem facit 62.23 trucidatur 24
Abdemarus Sarracenos Corſica repellit 87.35
Abderama Gottalaniæ rex 66.7 in Galliam tranſit 14
Abdimelicus pontifex 33.26 Dadacum perſequitur 38 pacem à Iuſtiniano ingenti precio redimit 35.20. Perſidem occupat 36.15
Abdimelici obitus 38.13
Abdimoneples Muamedis dominus 11.19
Abduramenus Cordubæ rex 92.4 & 106.33 eiuſdem ſingularis humanitatis exemplum 107.1
Abedelæ duo de põtificatu certãt 75.14
Abdedramum 34.24 & 38.15 in Mauritaniam Tingintanam ſecedit 34.30 Marrocũm condidit 35.2
Abeſum 50.32
Abizanla 52.8
Aboalinus 91.11
Abraemus Alcamaces 57.1
Abraemus Marroci rex 108.16
Abſimarus Tyberius 37.30 Imperator à militibus ſalutatur. ibid.
Abubalanus Muamat. 73.34 eiuſdem obitus 75.13
Abuobeid Muamedis legatus 15.19
Abutaurus 77.32
Abuzachar 92.15
Abydus 58.21
Abyla promontorium 40.19
Acortum 50.31
Adana urbs 105.4
Adata à Baſilio oppugnatur 101.32
Adhiſeris Perſarum rex 22.23
Adrianopolis 86.14
Aegyptus ab Almerico occupata, & uectigalis Balduino facta 141.9. itẽ à Sanare 33
Aegyptus à Sarracenis capitur 21.30
Aegypti fines 39.3 mollicies 143.11
Aegypti regnũ à Saladini ſtirpe ad Malucos tranſlatum 144.6
Aegypti regnum Turcis cedit 143.10
Aegypti reges Zigarum fœdere contra Tartaros, inuicti 144.18
Aegypti Sultanorum origo 73.36
Aegyptij Califę cum Romanis induciæ 116.1
Aenum oppid. 139.36
Aethiopia 39.5
Aetius patricius Galliæ prætor 64.36
Afri quam ſectam ſequantur 31.26
Africa ab Sarracenis occupatur 23.20
Africa in multa regna diuiſa 82.5
Africa urbs 39.30
Africa unde dicta 10.9
Africæ deſcriptio 38.34 partes 39.18 urbes 39.30
Agranum Arabiæ oppidum unde 10.1
Aierne 50.14
Aigolandus 77.36 à Carolo profligatur 78.15 eius obitus 17
Aiſſa ſecunda Muamedis uxor 12.34
Aiubus Hiſpanię præfectus 62.26 Bilbilis urbem inſtaurauit 29
Alaba 74.13
Alambeli 31.25
Alapia & Chalepum, idem 122.2
Albaida 87.21
Albaria à Latinis capitur 123.32
Alboricus Sarracenos fundit 102.27
Albertus I. Auſtriacus Cæſar 147.27
Alcaba turris ab Iſmaele ædificatur 11.5
Alchama uates 91.10
Alcobetla deletur 107.22
Alcoranũ Ozmeni iuſſu cõpoſitũ. 24.4
Alcorani ſex inter Sarracenos approbati 31.20
Aleria urbs à Sarracenis diripitur 88.33
Aleſanium 74.9
Alexandria Almerico capta 142.25
Alexandria Ciliciæ urbs 119.34
Alexandria Tartaris capta 137.11
Alexandriæ Aegypti ſpeculum admi-

randum 61. 23
Alexandrini cuius ſectæ 31 28
Alexius Angelus ſupplex Turcarum opem contra Theodorum implorat. 134 16
Alexius Rom. imperator 124. 27
Algendelum oppidum 26.17
Algeriæ regnum 82.5
Alhacemus ab Cuſæ & Aratæ ciuibus pontifex creatur 26.31 exercitum contra Muauiam ducit 34. Muauiã ſupplex adit 27.2. à Muauia rex appellatur 6
Alhacemi obitus 27.8. ſymbolum 9
Ali 19.9 Alicante 108.6
Aliendelum oppidum 18.19
Alies campi 66 17
Alifre Muamedis legatus 15 18
Alimus Abramius 117.22
Alis Muamedis gener 145 16 à Muamede ſucceſſor declaratus 19.33
Alis Muamadum armis opprimit 25.38 inſidijs Muauiæ interficitur 26.25
Alis forma 26.29 ſymbolum 28
Alis ubi ſepultus 26.25
Allobroges 67 17
Almanſor 107.10
Almericus Aegyptum occupat 141.12
Almerici mors 143 5
Almigira ſeruus Homarem interficit 22.30
Alosdinus 125 15
Alozaidas Aliendeli rex, à Muamedis copijs ſubigitur 18 18
Alphonſus Cantabriç ducis filius ſe Pelagio coniungit 63.12
Alphonſus Carolo Legionis regnũ offert 78.30
Alphonſus Caſtus Hiſp. rex 74 27
Alphonſus Catholicus 74. 5. eius res geſtę. ibid. inde. obitus 74.16
Alphonſus Magnus Sarracenos bis fundit 91.5
Altalanaccæ mons 50.34
Alnelda 87.10
Aziradalfrada, olim Gades inſ. 42.23
Amaia urbs 47.11 & 74.9
Amaſia 127 34 & 133.27
Ambullacus Sarracenorum pont. 90.5 pacem cum Galliæ rege init. 16
Amerumen pont. 87.29
Amerus Sarracenorum dux 36.37
Amiſa 133.30
Amorium ab Sarracenis capitur 93 37
Amorreus Sarracenorum rex 70.36. Eiuſdem interitus 71 2
Amurius 140 4
Anas fluuius 40 34
Anabarza urbs 105 6
Anas fl. unde oritur 44.6
Anaſtaſij ſupplicium 86.34
Ancira 133.28
Ancon à Sarracenis capitur 97.25
Andaluſia unde dicta 42 2
Andoria iuga 50.17
Andreas Scytha 102.6
Andronicus Bataza 130.18
Andronicus Conſtantinus 129.15
Andronicus Contoſtephanus 129 28
Angelus Conſtantinus 129.14
Angelus Theodorus 124.33
Angoliſma 66.29
Anni Arabum 13.20
Antiochia 84.15 & 105 23
Antiochia ad Mæandrum a Turcis obſidetur 134 22
Antiochia à Nicephoro capta 106 15 a Sarracenis oppugnata. ibid.20
Antiochia ad Orontem fl. à Chriſtianis capitur 122 23
Antiochia Phœniciæ à Latinis capitur 123.25
Antiochiæ duæ 123.26
Antiochiæ dux 114.36
Antipyrenæi 51.12
Aomar Muamedis legem amplectitur 15.2
Appia uia 91 33
Apuli 102 23
Aquitania, Gottica Gallia nuncupata. 65 20
Ara fluuius 50.10
Arabes ab Heraclij quæſtoribus iniuria affecti 17.13
Arabes cuius ſectæ 3 26
Arabes ex alia tribu uxorem ducere nefas ducunt 10 30
Arabes furtis dediti 10.36. in tribus diuiſi. ibid.26
Arabes multos Hebræorum ritus habent 10 24. & circumciſionem. ibid.25
Arabum nobilitas incorruptiſs. 10 35
Arabum origo 9.38
Arabia unde dicta 9 34
Arabiç deſcriptio. 9.17 partes tres ibid.
Arabiæ deſertæ fines 9.24. Item Felicis, ibid.27 & Petreiæ 20
Arabiam qui populi habitarint 9.30
Arachoſij 136.33
Aradum à Muauia oppugnatum & captum 24 8. item ab Sarracenis 23 38
Aragon maior & minor fl. 49.37
Aragon olim Iberia 43.33
Aragon mons 49.33
Aragoniæ fines 50.3

Arsni uallia 50.18
Ararena regin in Arabia unde 10.1
Aratha urba 26.32
Araxis fl. 113.13
Archangeli fannm 128.11
Arcuſſa 52.7
Ardenelis oppid. 145.15
Arelarum 66.17 Aretiſa 50.30
Armaria Phrygiæ ciuitas à Sarracenia capitur 28.8 à Græcia recuperatur 13
Armenia à Latinia capra 123.20 à Sarracenis populatur 25.6 ijſdem deditur 37.3 & 38.6 Romann Imp. reſtiruitur 64.9
Armenia maior, Diarbes etiam nncata 146.5
Armeniæ principes à Sarracenis cremantur 38.7
Armenica lingua priſca ubi conſeruata 52.20
Armeni cuius ſectæ 31.27
Armeni & Obſiciani, ſoli Thnmę imperium detrectant 84.9
Armenj iterum Sarracenns expellunt 38.25. & trucidant 5. Turcas præda ſpnliant 120.14
Arotnnium 51.6
Arranum urbs 32.33
Arriana prouincia 125.17
Arſacidæ 126.26
Arſcnr urbs 138.37
Aruntis aget 50.9
Arzen uicus à Turcis inceditur 117.30
Aſaceni 125.20 Aſaſij 31.24
Aſanes 117.18 Aſcalnn urbs 124.8
Aſcalon à Venetis capitur 124.12
Aſcaſum 50.33
Aſiæ proninciaa Rnmanorũ quomndo Turcæ iorer ſe partiti 147.13 inde
Aſmalinus 73.7 Caiſmos delet. 15 Iblinum fundit 73.22. Item Maruanum 73.24
Aſmulinus nnuæ ſectę prlnceps 73.7 ſeruoa cnnrra dominos concitat 10
Aſpacham 114.11
Aſſambeius, qnl & Hacembecus. 146.4
Aſſaſaini ex decem Iſraelis tribubus oriundi 125.23
Aſlaſsinorum nrigo 125.10 arx 126.22
Aſſaſsinorum paradiſua 125.24
Aſsyria à Sarracenis nccupatur 32.3
Aſſyrij cuiua ſectæ 31.28
Aſtures 41.4 à barbaris intacti 48.32
Aſtures antiquiſaimam Hiſpaniæ linguam retinent 48.33. item Gotticam linguam 52.22
Aſtures primi Sarracenorum curſum remorati 48.32
Aſturum fioes 44.10
Aſturica nrbs 47.13 & 74.6 & 107.19
Arapacua 133.5
Ateum ab Sarracenis capitur 64.5
Atienza deletur 107.32
Atinns Sarracenorum rex 67.24. eiuſdem rei militaris peritia & diſciplina 34
Arlss mnns 39.16
Atmar, qui & Ottomannus 147.25
Attilæ uaſtatinnea 8.22
Auenio à Sarracenis capta 66.2. & 67.26 belli arx conſtituitur 29
Auinionis ſitus 67.30 expugnatio 70.1
Auila deletur 107.34
Aumar Abdinazidi filius pont. 61.10
Aumari Califæ nbitus 63.15
Aurelius rex Hiſp. 74.22
Auſeua mnns 56.32 eiuſdẽ ſpecus 57.7
A uſeuæ mnntis uertex Sarracenos obtnit 27.25
Auſonia urbs ab Hagidnne capitur 91.7
Axan Sultanus 120.24. Eiuſdem ad Diogenem captiuum oratin 120.33 erga eundem liberalitas, & cum eo fœdus 121.2
Axanis humanitas 120.26
Aeachſium 51.2
Azatinis Snltani cum fratre Meleco, ad Mich. Palęologum fuga 139.16
Azeibus Meccæ præfectus 18.5
Azubeirus Muamedia legatus 15.18

B

Baanes Sarracenos fundit 20.24. à militibua Imperatnr ſalutatur 21.2
Baanis & Sacellarij milites à Sarracenis uincuntur 26.13
Baaa prachen, nlim Media 117.3
Babylonij Califę apud Turcas autoritas 121.18
Bactriani 136.14 Badainum 50.26
Bagadatum nppidum 33.9
Bagadat urbs à quo condita 81.23
Bagadeti Calyfæ Aegypti ſedes 145.4
Baiazates Turcarum rex à Tamerlano captus 145.31
Baiona urbs, olim Gennum 78.12
Bainna ab Aigolando nbſidetur 78.13
Balduinus 122.16
Balduinus ſecundus Ieroſnlymorum rex 124.15
Balduinus alter, tertins Ieroſnlymorum rex 124.26
Balduinua Ieroſolymorum rex. 129.17

 Aegy-

Aegyptũ ubi uectigalem reddit 141.9
Balduinus II à Turcis capitur 124.36
Barbariæ fines 39.24
Barbyſa fl. 59.16
Barcinon 48.3
Bardanes fl. 20.26
Bardanius Torcus 83.9
Barium ab Sarracenis capitur 102.23
Bartholomæi templum Valentię, olim D. Baſilij collegium 47.26
Baſilius Macedo a Sarracenis prælio uincitur 101.20
Baſilius Porphyrogenitus 110.17
Baſſam mons 49.19
Batalus 71.22 Batidzes 93.35
Baydus Tartarorum dux 138.28
Bearnia regio 49.29
Beatrius 91.18
Becus uox, pro Domino 146.12
Bedalaces fl. olim Betis 43.36
Bellaguarda 51.14
Bellamir mons 51.4
bellum inter Muauiam & Alim de Pontificatu 261. Item, inter Maſutum & Rucratinum 133.34
Benaia rex 106.32
Benauarrium 50.28
Beneuentum ab Sarracenis inceditur 103.1
Berlanga deletur 107.22
Bermudes rex 107.26
Bernardus Toleti metropolitanus 48.6
Berrœa urbs ab Nicephoro capitur 104.34
Berytos urbs 85.19 & 124.1 à Balduino capitur 18
Beſaca 49.17 Betica 40.37
Betis fl. hodie Guadalouir 43.1 eius origo 44.3
Bibeſia uallis 51.4
Bielſæ iugum 50.15
Bieſca 50.5
Bigerrones 50.4
Bilbilis urbs ab Aiubo inſtaurata 62.29 hodie Calataiud. 30
Bilbis Aegypti urbs 141.14 Syracono occupata 142.6 Almerico dedita 10. ui capta 31
Bilbis, olim Peluſium 142.7
Biledulgerid 39.21
Bioi uallis 50.16
Biolla 50.29
Biſcalia, olim Cantabria 74.14
Blaiſium 66.29
Bolliones 122.16
Bonaſia uallis 50.26
Bonifacius Molineus 138.35
Bonifacius Sarracenis in Africa bellum infert 91.17
Borgo, olim ciuitas Leonina 101.10
Boſphorus Thracius 58.29
Boſra Arabiæ urbs 20.17
Bracha 74.10 Brais fl. 213.37
Bramantes à Carolo interficitur 72.17
Bredinus amnis 17.28
Breſſa 50.14. Bretum 53.11
Brotum 50.14 Broti uallis 50.12
Buaniſi 31.25
Bubacus Muamedis ſocer 12.33
Bucharedus Sarracenos nauali pugna uincit 88.16
Bueſa 52.10
Bugiæ regnum 39.32
Buillium 52.9
Bulgari Sarracenos fundunt 61.20
Burdegala à Sarracenis capitur 66.26
Byzantium ab Sarracenis obſidetur 29.18
Byzantina obſidio in ſeptimum annum protrahitur 29.25 ſoluitur 28
Byziæ caſtellum 86.15

C

Caba Iuliani filia 41.17
Cacemus Manſoris F. 146.27
Cadallus Sarracenorum dux 30.30
Cadium 51.18
Cæſarauguſta 106.31 nunc Sarragotia 49.35 à Carolo capitur 77.30
Cæſarauguſtæ regnum 63.3
Cæſarea 120.1 & 133.29 à Latinis capitur 123.21 à Sarracenis oppugnatur 25.15 capitur 63.28
Caganus Bulgarorum rex 64.6
Cairoanum 81.30 & 108.14 à Sarracenis conditum 23.29 ubi ſitum. ibid.
Cairus regni Aegyptiaci ſedes 143.2
Cairum conditur 22.15 & 81.27
Cairum prope Memphis ruinas 34.7
Cairi omnes ſectæ uigent 31.28
Cairini Abdalanum reijciunt 34.6
Caiſes Sarracenorum dux 29.13
Caiſmi 73.13
Calabri 102.23. Calabria 97.20
Calagurra 87.21
Calames 147.21
Calataiud, olim Bilbilis 62.30
Calataiacor 107.26
Calyfa quid 19.33. & 81.36
Calyfę Aegyptij luxui tantũ dediti 141.6. & 142.2
Callinicus Sarracenorum naues incẽdit 30.10
Calpe promontorium 40.17
Camada 104.28

Camba-

Cambalu urbs 136.28
Camfranci iugum 49.30
Campanæ pro lampadib. 107.25
Campi regio Hiſp. 74.6
Campredum 51.15 Camus quid 136.7
Candaces Cretæ urbs euertitur 104.26 hodie Candia appellata 88.17
Candia Cretæ, urbs Candaces antea 88.19
Cangio Tartarorum dux 133.22
Canicas, uel Cangas 58.6
Caniciares 74.9
Canigum 51.15 Cantabri 107.15 & 41.4 hodie Nauarra 43.33
Cantabri priſcam linguam Armenicam retinent 52.20
Cantabria, hodie Biſcalia 74.14
Cantabria urbs, hodie Logronia 52.29
Cappadocia 105.8 à Latinis occupatur 123.21 à Turcis occupata 33
Capuani Sultanum liberant 103.24
Caramani 136.33
Caramania, olim Phrygia 123.17
Carax promontorium 88.8
Carbala urbs 33.1
Carbalenſes campi 32.37
Carbeſus Arabiæ rex Cutlumum ſuperat 117.2
Carbonitidia ſolitudo 113.19
Carcozirus Sarracenos Cypro inſula repellit 23.35
Carmania regio unde dicta 147.17
Carmanus Aliſurius 147.16
Carociorum uſus unde 45.9
Carolus Craſſus 103.28
Carolus Magnus à patre in exilium relegatur 72.8 Bramantem Sarracenum regem interficit 17 Galianam abducit 20 in Hiſpaniam exercitum ducit 75.30 Hiſpaniam penè totam domat 77.33
Carolus Magnus ſe ad Galaſium Toleti regem confert 72.11
Carolus Aigolandum profligat 78.15 interimit 17
Carolus ſecundò in Hiſpaniam tranſit 78.17
Carolus ſemel tantũ in Hiſpaniam arma promouit 78.25 cum Hiſpanis in montium anguſtijs pugnat 79.10
Carolus amicitiam cum impiorum ſatrapis cõtrahit 80.4 pacem uniuerſo terrarum orbi parare ſtudet 80.4
Caroli ad milites cohortatio 77.7 cum Sarracenis apud Baionã pugna 78.5
Carolus Martellus 65.17 eiuſdem ad milites oratio 69.9 cum Sarracenis ad Illiberim pugna 71.1 militaris diſciplina 68.11 obitus 71.9
Caroli uallis 79.12
Carracia 74.10 Carræ urbs 124.36
Carrion fl. 74.7 Carteia urbs 40.17
Carteia, hodie Tarifa 40.18
Carthago 91.19 ab Sarracenis deletur 23.20
Carthago noua 108.6
Caſsianus 121.26
Caſsinenſe fanum à Sarracenis diripitur 91.37
Caſtamon à Ioanne Comneno capitur 126.34
Caſtellacium 52.7 Caſtellones 52.10
Caſtellum Moncluſij 52.8
Caſtiliæ regnum 44.2 fines 44.4
Caſtri leonis mons 50.28
Caſtulonenſes 107.15
Catabanus 73.10 Catacellas 84.11
Catalanigna 50.25
Catalonia unde dicta 43.30
Cathagurius 120.10
Caucaſia clauſtra 71.12 errore Caſpia dici 30.17 ab Conſtantino aperta 30.16 ab Alexandro Magno clauſa 30.17
Caucaſus mons 25.7
Caudas locus in Creta 88.11
Caudieſium 51.6 Cayſter fl. 134.27
Cebola dux 47.38 Cedoctus 85.36
Cedrei populi unde dicti 10.4
Celenæ 128.11
Cenchrearum portus 104.3
cenſus ab Homare, populorum ſuum agnoſcentium imperium, habitus 22.26
Centũcellę, hodie Ciuitas uetus 90.24
Cephalenes 104.10
Cepta, olim Eſsiliſſa 40.20
Ceraſus Calamis F. 147.22
Cerdania regio 47.16 Sarracenis ſubiecta 51.27
Cerdaniæ fines 51.30
Cerquetum 50.24
Chaicoſroes 133.14.27 à Rucratino pellitur 134.5 Byzantium fugit 1. item in Armeniam fugit 5
Chalcedon 59.30. Chalepum 104.28
Chalepum à Romano obſidetur 115.10 à Diogene capitur 119.25
Chalepum & Alapia idem 122.2
Chalepi princeps 114.33
Chares Solis coloſſum fecit 24.34
Charſe urbs 118.37

Charſianæ anguſtiæ 95.23
Charſianum 92.32
Cherſon inſula 37.10
Chæturç filij Arabiam felicem & Africam incoluerunt 10.5
Childebrandus 68.9
Childericus Galliæ rex deponitur 72.1
Chius inſula 29.30 à Turcis capitur 121.30
Choma 128.12 Chonæ 128.11
Chriſtiani in Hiſpania ex montibus Sarracenos infeſtant 51.32
Chriſtianorum apud Baionam clades. 78.5 in Syriam expeditio 122.14 ſecunda 124.27 tertia in Syriam expeditio 127.5
Chriſtinæ ſinum 49.32
Chryſoceras promontorium 59.10
Ciſfas Abdalanum perſequitur 33.29 Abdalanum prælio uincit 34.3 Maraunium genus perſequitur 20
Cilicia 105.7 ab Sarracenis occupatur 29.15 uaſtatur 38.9
Cinca fluuius 50.11
Cintilia, nunc Santiliana 92.8
Circaſsi populi 143.18
Cirenes 39.31
Ciuitas uetus, olim Centumcellæ 90.24
Clamoſa 52.8
Claromontanum concilium 122.11
Clauigium 87.13
Cliſura Zibritzæ 128.32
Cliſura quid 128.36
Clizaſtlanes Sultanus 127.36 eiuſdem perfidia 128.1
Clizaſtlanus 133.25
Co inſula 89.22
Cobliure 51.13
Cogni, olim Iconium 123.15
Coiaca 107.19. Coimbra 91.8
Collagatium 51.21
Coloſsi centum, Rhodi 25.3
columba literas ferens capitur 125.3
Comium urbs 118.19
Compoſtella deletur 107.8
Concilium Arabum 33.25
Concordiæ nires 4.31
Conradus Franconiæ dux 127.7
Conradi cum Turcis ad Mæandrum pugna 127.10
Conſenſus quantam uim habeat 3.21
Conſtans Cæſar induciaa ab Muauia petit 24.16 eiuſdem cum Muauia naualis pugna 28 clades & fuga 30
Conſtantia Cypri urbs ab Sarracenis capitur 23.33
Conſtantinopolis munitiſsima urbs. 59.35 à Thoma oppugnatur 84.31
Conſtantinopolis deſcriptio 58.27.34 eiuſdem magnitudo 60.1
Conſtantinopolitana obſidio ſoluitur. 62.15
Conſtantinus pacem cum Sarracenis init 30.38 Romani Imperij ſede & ornaméta urbis Byzantium tranſtulit 60.
Conſtantinus Copronymus magnam Syriæ parté capit 72.36 Eiuſdem & Artabaſdi de Imperio certamen 71.19
Conſtantius Cæſar Romam ſpoliat 28.18 auro à Muauia pacem redimit 27.13
Conſtantij Cæſaris tyrannis 18.30 obitus 28.31
Conu ſinus 58.31
Copatinus 133.16 & 26
Cophes fl. 125.11
Corduba 47.3
Corga urbs 111.25
Corona aurea Imperatrici ex ouis uenditis parata, & Ouara inde dicta 138.16
Coſdrach locus 139.1 15.34
Coſdroes ſacri fontis lauacrum ſumit.
Coſdroes cur Chriſtianis infenſus 16.1
Coſdroes Perſarum rex Mauricij Cæſaris filiam uxorem ducit 15.33
Coſdroes Aſiam, Aegyptum & Africam occupat 16.10
Coſdroes cum Medarſe filio, à Syrochi altero filio trucidantur 17.2
Coſdrois fuga 16.21
Cottyanium 133.33
Coraſmij 110.23
Corduba 108.7
Coroſeni 73.9
Corſorum colonia in ciuitatem Leoninam deducta 101.10
Craterus 88.36 à Sarracenis Cretenſibus in crucem tollitur 89.23
Creta à Sarracenis uaſtata 30.30 à Turcis capta 121.32
Crotoniares ſinus 97.23
Curſianũ opp. à Sarracenis captum 71.11
Cufa urbs 26.25 & 33.25
Cunat 135.18
Cutlumus à Carbeſo ſuperatus 117.2 à Tangrolipice deficit 12
Cuthus fl. 125.22
Cybiretæ 88.36
Cyclades inſulç 114.28 ab Sarracenis uaſtatæ 25.4
Cyclobium ſiue Cyglobium promontorium 29.20 & 59.20
Cydrus fl. 59.15
Cyprij omnes in Syriam tranſlati 71.30
Cyprus ab Sarracenis uaſtata 23.24 à Turcis capta 121.32

Cyprij à Sarracenis patria eijciũtur 81.13
Cyrillus martyr 88.22. Cyrus epiſcopus Aegypti præfectus 21.20
Cyrus fluuius 95.9
Cyzicus urbs ab Sarracenis capta 29.23

D

Daber Aegypti Calyfa 114.24 fœdus cum Chriſtianis uiolat. ibid.
Dadacus 72.29 ſeditioſus pontifex 33.28. Maruani filiũ uincit 72.30 à Maruano trucidatur 33
Dadunes 127.33
Dalmatæ Sarracenos Gargani arce deijciunt 103.14
Damalicum promontorium 59.21
Damaſceni agri ubertas 31.34
Damaſceni cuius ſectę 31.27. Abdalanu reijciunt 34.5
Damaſcus Sarracenorum imperij ſedes 27.14. Saladino occupata 144.10
Damianus 88.12
Darganus Aegyptij regni Admirãs 141.12 eius interitus 36
Darnilſium 51.15
Delphinatus 67.17
Denia 108.6. Deniæ regnum 63.2
Deuiafezus 77.32
Diabaſis campus 86.5
Diarbec Armenia maior 146.5
Diogenes Hierapoli arcem condit 119.34 Turcas fundit 33
Diogenes imperator à Turcis capitur 120.23 eiuſdem obitus 121.10
Diſcordiæ uires 5.16
Docæa 133.30
Dorylæum 93.12 & 133.2.28
Drazymenum 93.15
Ducat Damaſci princeps 121.36
Duengas 74.8. & 107.6
Duerius fl. 74.7 ſiue Duerus 91.7
Duria fl. 41.1

E

Eambulij patricij ſapiens dictum 86.30
Ebubezer 19.9 à Theodoro Begario frãgitur 14 Muchęa oppidũ oppugnat. ibid.
Edeſſa à Balduino capta 123.19 item ab Iaido 22.13 & à Maniace 115.32
Egicia urbs 46.25
Egilona Roderici coniunx Abdeluziro nubit 62.23 trucidatur 24
Eitorum 51.7
Elaglebus Cairoanum condidit 81.32
Elmahelis 108.12
Emeſſa urbs 20.23
Equeſtris D. Iacobi ordinis origo. 87.32
equi quatuor aurati Byzãtio Venetias tranſlati 127.20
Ermengarius Sarracenos fundit 90.20
Ermera fl. 21.14
Eſman Calyfa 103.32
Eſſeni 126.25
Eſailiſſa, hodie Cepta 40.20
Eubocara 19.12 Muamedis ſucceſſor declaratur 20.10 Romanas prouincias inuadit 12
Eubocarę obitus 20.13
Eudo Aquitaniæ dux 65.20 eiuſdem cum Martello fœdus 66.32 item cũ Sarracenis fœdus 65.30 cum ijſdem pugna 66.4
Euelidus pontifex 63.23 Ro. prouincias adoritur 24 (71.15
Euelidus Thraciam populatur 63.29 &
Euelidi obitus 71.26
Euphrates fluuius 22.35
Euphemius ab Sarracenis Ro. Imperator declaratus 90.8 Veſtalem uirginẽ inuitam rapit 89.34 interficitur 90.11
Euripi urbs 103.32
Euſtathius 122.16
Exarchus quid 25.10
Exorgum oppidum 123.1

F

Fadala Muauiæ legatus 28.4
Fafila Pelagij filius, ab urſis deuoratus. 64.24
fames Sarracenos affligit 35.12
Faulum 50.14
fata in alium locum tranſferri non poſſunt 60.10
Fatema Moamedis filia 19.10
Felicis fanum 50.32
Ferdinandus Tarraconenſium rex Sarracenos Hiſpania tota pellit 108.10
Feſſæ regnum 82.5 & 108.34 à Maraunis familia conſtitutum 75.5
Ficarium forum Valentiæ 47.29
fides apud Græcos leuior quàm apud barbaros 81.10 & 82.1
filius patri in regno apud Arabes nõ ſuccedit 10.33
Fiſcalia uallis 50.28 Fiſcalium 29
fœdus inter Axanẽ & Curlumũ 121.26
fores D. Petri baſilicæ argenteæ 91.30
Fragæ regnum 63.3
Franci ex Germania in Galliã irruperũt 8.25 quàm regionem prius in Gallia incoluerint 65.1
Frãcici reges uoluptatibus dediti 65.10
Francorum origo 64.34
Friderici Barbaruſſę in Orientem expeditio 133.14 interitus. ibid. 24
frigus ingens 61.12 Froila Galliciam occupat 74.20. eius obitus 21

Fumatium uectigal 64.12

G

Gabaleria 50.27
Gabata urbs 20.17
Gabeltarif 42.31
Gades inſula, nunc Alzira Dalfrada 42.23
Galamij fanum 51.6
Galaſius Toleti rex 72.11
Galata, hodie Pera 59.12
Galero, ſiue Ganus Carolum prodit 79.14
Galiana Galaſij filia 72.15
Galianæ palatia Toleti 72.24. Burdegalæ 72.25
Galicia 49.23 olim Calleci 74.20
Gallecus amnis 50.6
Galleci 49.23 hodie Gallicia 74.20
Gangrum à Ioanne Comneno capitur. 126.34
Garſias Scimeneſius Tarraconenſium rex 52.12 & 64.18
Garganus mons à Sarracenis occupatur, & arx in eo ædificatur 102.34
Garronna fl. 66.28
Gauas mons 50.3
Gazaria regio 64.6 eius princeps Sarracenis bellum infert 64.7
Gebeſabada 136.12
Gegion urbs, uel Gigion 47.14
Gelzira Tares inſula unde dicta 42.11
Genua ab Sarracenis capitur 103.6
Gennum, hodie Baiona 78.12
Georgi Scythiæ pop. 135.19 & 145.37
Georgius Maniaces 115.30
Germani equitis heroicum facinus 133.17
Germanicia à Baſilio oppugnatur 101.31
Gerunda 51.10
Giaenæ regnum 63.1
Giaſa 50.15
Gibel terra unde deriuatum 42.31
Gienna regio 47.6
Gigion urbs 52.34 deletur 57.30
Giſtainum 50.22
Giſtau uallis 50.17
Gizidus Abdimelici filius pont. 63.17 Africæ præfectus 61.37 Bithyniæ littora prædatur 62.5 eiuſdem obitus 63.22
Gizidus Moalabs Perſidis regnum occupat 63.18 à Maſabnaco uincitur 63.19
Gizidus à Romanis legionibus funditur 62.7
Gizitus 11.pont.71.26 eius obitus 33
Gogus & Magogus Tartarorum genitores 112.34
Goletæ ſinus 23.25
Gormás 107.6 Gortynis urbs 88.22
Gottalania 43.30 ab Sarracenis capta 47.16
Gottifredus 122.16 primus Ieroſolymorum rex 124.5 eiuſdem cum Turcis pugna 124.8
Gotti primi hominum de Romanis triumpharunt 8.20 quamdiu Hiſpaniã obtinuerint, 40.10
Gottorum origo 112.35
Gottorum regum in prælijs mos 44.32
Gottica Gallia 41.7
Gottica lingua ubi in Hiſpania conſeruata 52.12
Gottici campi regio 47.13
Gotticum morem Italiæ ciuitates ſecutæ 45.4
Gradacus Armaniæ prætor 64.8
Gradum urbs à Sarracenis obſidetur. 101.16
Granata 47.18. Granatæ regnum 40.38 & 63.1
Grauſium 50.28
Gregorius à Thoma funditur 85.10
Gregorius patricius Africæ imperium occupat 23.20
Guadalagiara 47.8
Guadalouir, olim Betis fl. 43.1
Guciutha 49.17
Guines Sophi F. 145.28
Guipuzquæ regio 49.13

H

Habdulmumenes 108.20
Habduluadea familia 108.35
Hacembecus, qui & Aſſambeius 146.4
Hadigia Muamedis uxor 12.17
Haido Sarracenos in Galliam accerſit 90.37
Haldales pont. 81.16
Haloonus Tartarorũ imp. legatus 145.6
Hebdomi promontorium 29.19 & 59.8
Helenæ fanum 50.5
Henui uallis 50.36
Heraclea Pontica 130.13
Herculei freti deſcriptio 40.13
Heraclia à Latinis capta 123.18
Heraclius Imp. Scenitas tumultuantes ad bellum ablegat 15.30. Coſdroem uincit 16.20
Heraclius regnum Syrochi Coſdroæ filio concedit 19.28
Heraclius Hieroſolymitani templi ornamenta Byzantium fert 20.30
Heraclius fœdus à Ciro cum Sarracenis initum uiolat 21.24
Heraclius Tyberij frater Sarracenos uincit 38.1
Heraclij ignauia 16.6

Herinum op. 33.9
Hierapolis à Diogene capta 119.25
Hieroſolyma à Sarracenis capta 22.1
Hieroſolymitanum templum euerſum 114.26.
Hiſpani, Caroli exercitum inſidijs opprimunt 79.5
Hiſpanorum cum Sarracenis tertia pugna 46.25
Hiſpania citerior & ulterior 40.23
Hiſpania ab Sarracenis cur facile uicta 44.20
Hiſpania in multa regna diſtribuitur 63.1
Hiſpania Marrocenſi pontifici ſubiecta 81.33
Hiſpania religionem, linguam, & mores mutauit 48.20
Hiſpanię deſcriptio 40.30 diuiſio. ibid. 20
Hiſpaniæ exitij cauſſa 41.10
Hiſpaniæ ſalus in Aſturibus nata 48.30
Hoccora 136.10
Hocemus Alis F. 145.21 pontifex creatur 32.34 interficitur 36
Hocemi filiorum numerus, & nomina 33.2
Homar Eubocarę ſucceſſor 20.15 Boſram urbem capit 16 interficitur 22.29
Homar ſedem Hieroſolymis ponit. 22.27
Homaris forma 23.6 mores 22.30
Horcę iugum 50.8
Horichuela 47.19
Hormiſda Perſarum rex 22.24
Hoſca 49.34
Hoſpita uallis 79.11
Hucba Sarracenus Africam inuadit 23.18
Hunaimum à Muamede capitur 17.32
Hunni, Teutazites, & Turcæ, ijdem. 110.36
Hunnorum origo 111.33
Hunoldus 67.11
Hunoldi & Vaifari cum Sarracenis fœdus 67.20 populationes 67.15
Hyperborei 136.8

I

Iaca 49.32
Iacobus Becus 146.12
Iacobi fanum capitur 107.23
D. Iacobi templum in Gallecis, à quo ornatum 91.14
Iſe 108.7
Iagupaſanes 127.14
Iadus Meſopotamiam inuadit 22.5
Iathatines 134.16
Iberia, hodie Aragon 43.32
Iberia à Turcis capta 126.37 uaſtata 119.3
Iberus fluuius 40.26
Iblinus 73.17
Ibnabala Cæſarauguſtæ rex, regno pulſus 75.25 ad Carolum Galliæ regem confugit 75.27
Icarus Sarracenus 127.16
Iconium, hodie Cogni 123.15
Iconium Turcarum regia à Tartaris capta 139.14 item à Latinis 123.18 à Maſuro 127.1 à Turcis 120.7 127.3
Iconiũ à Ioanne Comneno oppugnatur
Ieroſolyma à Chriſtianis capta 122.24
Iezidus Sarracenorum pontifex 32.2
Iezidi mores 32.24 ſymbolum 32.32 obitus 32.33
Ignicus 43.5
ignis artificioſus 61.21
ignis in fundo maris ingens excitatus 63.30
Illiberis fluuius 70.37
Illyricum 97.29
Imperia quibus artibus conſeruentur 3.16
Imperia quid euerterit 3.10
Impraelus Syriæ Calyfa 92.10 eius faſtus 94.8
Indus fl. 125.17
Inſula noua in mari nata 63.35
Inza 50.18
Ioannes Cantacuzenus 132.24
Ioannis Carauelі fanum 50.23
Ioannes Cattes Meſopotamiæ præfectus, pacem ab Sarracenis auro redimit 22.9
Ioannes Conſtantinus 129.15
Ioannes Lyuithada Cyprius 138.33
Ioannes patricius Sarracenos acie uincit 37.15
Ioannis Pedeporti fanum 49.21
Ioannis Pigniæ fanum 49.33 ſpecus 64.20
Ioannes Pizigauda 29.38
Ioannes Zimiſca Sarracenos uincit 105.4
Iobus Antiochenus paſtor, Thomam Cæſaris diademate ornat 84.15
Ionium mare 97.29
Ioppenſis portus à Gallis capitur 124.18
Ioſippus Marroci rex 108.30
Irene, Conſtantinum filium oculis & Imperio orbat 83.5
Iſaacius Comnenus à Turcis capitur 121.14
Iſaua 49.28
Iſauria regio ab Sarracenis uaſtatur 24.12
Iſidorus epiſcopus Muamedem capere cona-

conatus 19.30 (147.8
Iſmael Iacobi Beci F. 146.16 Perſidia rex 9.38
Iſmaelitæ Arabiæ populi 9.38
Iſthmus Corinthiacus 104.5
Irtaripum Arabiæ oppidũ 11.10 à Muamede captum 17.36
Iulianus Ceptæ comes 41.10 ſecedit 25. ad Sarracenos traſit 30
Iuliani comitis interitus 57.32
Iunonis collis 51.18
iuſiurandum, quo ſe Arabes Muamedi obſtringunt 15.1
Iuſti fanum 50.30
Iuſtinianus Mardaitas monte Libano amouet 35.23 Sclauos debellat 38 Sclauicas legiones conſcribit 36.1 fœdus cum Sarracenis frangit 4. in Cherſonem inſulam relegatur. 37.10
Iuſtinianus Cæſar in imperium reſtituitur 38.30
Iuſtiniani fuga 36.34

L

Laccetani 43.31
Lalacæon regio 95.2
Lamiana 50.24 Lamonitæ 73.13
Lampis 128.11 Laodicea 128.10
Lapardas 129.16 Lardiea 50.30
Lareſitalla 50.15
Laruntis ager 50.3
Latina uia 91.33
Latinorum cum Turcis pugna 123.14
Leãder ſacra Mozarabica inſtituit 48.19
Lebunes Armeniæ rex 134.5
Ledum opp. 75.3
Leges ab Homare latæ 23.4
Legio urbs penè deleta 107.15 hodie Leon, à Pelagio recipitur 58.5 à Mauregato capitur 74.34 à Sarracenis oppugnatur 91.6 & 107.35
Legio quadragenaria unde dicta 89.27
Legionis nomen unde deriuatũ 64.29
Legionis regum inſigne 64.25
Lemnus inſula ab Sarracenis occupatur 104.21
Lemonicea 66.30
Leo Armeniæ prætor, Sarracenorum conatus contra Conſtantinop. impedit 43.18
Leo Imperator 58.17 Sarracenos in Thracia fundit 71.25
Leo philoſophus 95.30 Mamumi literis imperatori notus fit 96.22 Theſſalonicenſi eccleſiæ præficitur 97.10
Leonis IIII pont. ad pop. Ro. oratio. 98.6. ad Deum precatio ante pugnã (100.22
Leocara 51.7
Leonina ciuitas, hodie Borgo, quando condita, & à quo 101.10
Leontius patricius imperium occupat 37.10 à Tyberio capitur 33
Leontij patricij res aduerſus Sarracenos geſtæ 36.5
Lerida 48.3
Leridę regnum 63.3
Lesbus à Turcis capitur 121.33
Libanus mons 105.22
Ligarium 50.30
Linarea 50.14
Liparita 117.24
Liparites à Turcis capitur 118.3
Liris fl. 92.1 & 102.30
Liuia mons 51.4
Logronia urbs, olim Cantabria 52.29
Longobardi magnam Italię partem occupant 8.24
Lucani 102.24 Lucus 74.5
Luſitania 41.1 eius fines 44.7
Lutum opp. 75.3
Lybia, Arabicè Sarra 39.19
Lybiæ deſcriptio 38.34 & 39.13
Lycaonia 133.32
Lydia ab Sarracenis occupata 29.15

M

Machometi Enaſir clades 108.2
Macroduca Conſtantinus 129.15
Madi Sarracenorum pont. 75.20
Madritum euertitur 106.30
Mæander fl. 127.10 eius fontes 128.12
Mæandriæ urbes à Turcis uaſtantur (133.9
Mageitar 47.4
Malaca, hodie Malega 47.8
Malſamas legatus 58.20 Cappadociam inuadit 63.27
Mamaluchi 144.9
Mamaluci in Aegypto qui, & eorundem excurſiones 140.36
Mamaluci Tartaris præſtantiores 144.21
Mamalucorum interitus 145.2
Mamumus Califa 94.32 cum exercitu cæſus 95.20
Mamumus Xerſis factũ imitatus 94.34
Mamumi ad Leonem literę 96.12 item ad imperatorẽ Cõſtãtinopolitanũ 31
Mamumi laudes 95.24
Maoſilia 58.6 Manſor 107.13
Manſor Deporna 146.17
Manual 92.11 patricius 104.37 eiuſdem contra Turcas bellum 128.5
Manuelis Comneni in Sultanum inſana liberalitas 127.30
Manuelis Imp. cũ Turcis pugna 129.22
Maouſſa à Balduino capitur 123.19
Marabecus 147.31
Marauniona familia 33.31 eiuſdem reliquiæ quò iuerint 73.30
Mardaitæ Sarracenis formidabiles 30.23. ab-

23 ab Conſtantino contra Sarracenos concitati 30.21 ab Sarracenis repelluntur 31.2 Hieroſolymam uſq; fiues promouent 35.14
Marina gens, Feſſæ regnum occupat 108.34
Marrocus, ſiue Marrocū urbs, à quo & quando condita 35.2 & 81.34
Marroci regnum 39.27
Marſilius Saragotiæ rex 72.12
Marſyas fl. 128.12
Martelli Caroli cum Eudone bellum 65.27 cum Sarracenis in Turonibus pugna 66.33
Martialis poetæ patria 62.29
Martini templum ſpoliatum 66.31
Maruanus pontifex 33.21 & 71.35
Maruanus Syriam recuperat 73.1 ab Aſmulino uincitur 24 in Aegyptum fugit 28 cum exercitu in Aegypto ab Salino deletur 29
Maſabnacus Gizidum Moalabem opprimit 63.20
Maſſadale 26.27 urbs 33.13
Maſutus 126.30 & 133.26 in Thraciam irrumpit 127.2
Matzichierte urbs 118.26
Mauregatus 74.29 eiuſdem cum Sarracenis turpe fœdus 30
Mauricius à Phoca interimitur 15.37
Mauritania Cęſarienſis 39.28 Tingintana 27
Mauritania Tingintana unde dicta 40.19
Maurozoues Theodorus 129.18
Maurus mons, olim Taurus 30.23
Mecca, Arabię deſertę urbs 11.10 caput 18.7
Mecca ab Iſmaele uel ab Abrahamo condita 18.9 à Caiano capitur 36.20
Meccę antiquiſsimū idolum incenditur 36.20
Meccæ nemo qui Muamedis religionē non amplecteretur, relictus 18.23
Medarſes à Coſdroe regni conſors declaratur 16.21
Media, hodie Baaſprachan 117.3
Media à Turcis capitur 121.28 Ro. Imp. reſtituitur 64.9
Mediua Almeidæ unde dicta 47.8 à Muamede capitur 17.37
Melechus 118.34
Meleci ad Mich. Palęologum fuga 139.15 ad Tartaros defectio 140.1
Melicus 71.22 Melici 31.24
Melidus Muamedis legatus 18.17
Melitena 95.22 & 119.24
Melirenes. 133.29 Memphis 81.27
Menteſia urbs 47.5
Meſchinentia 50.21
Meſopotamiæ dux 106.20
Meſſembriaci Sarraceni Phœniciæ orā infeſtant 104.19
Methone 104.4
Metopicum promontorium 59.20
Michael Burzes 105.27
Michael Comnenus Turcas uincit 120.17 à Turcis capitur 120.20
Michael Ducas Imp. 121.13
Michael imp. 82.21
Milo Anglerius 78.6
Miuturnæ 102.32
Miralmuminus 34.37 & 38.24
Mirza Geunza Perſidis regulus 146.3
Miſta urbs à Sarracenis capta 38.16
Moadus Meccæ præfectus 18.12
Mongli 135.18
Monſpeſulum à Sarracenis capitur 66.2
Mopſiheſtia 120.12 capitur 105.10
Mortago Bulgarorum rex 85.29
Moſchi, Hunni 111.14 Turcę 29 quam regionem incoluerint 111.27
Moſchicus mons 111.27
Moſes Sarracenorum pont. 75.22
Mozarabica ſacra 48.17
Muamades Sarracenorum dux 29.13
Muamates pont. 81.15 Bagadat urbem condit 81.23
Muamates cum Haldale pugnat 81.16
Muamedes Mahadinus 33.10
Muamedes ab Scenitis captus 11.71 uenditus 18 in mercaturæ negotija exercitatus 20
Muamedes Iudæis infenſus 18.1 literarum ignarus 22.35 omnibus ſectis gratus 11.24
Muamedes periculorum contemptor 11.33 qua occaſione auſus ſit ſe uatem profiteri 12.11
Muamedes quando & ubi natus 11.10. 12
Muamedes comitiali morbo laborabat 12.19
Muamedes à Turco uulneratus 16.18
Muamedes heram uxorem ducit 12.17 Huuaimum capit 17.32 inter Scenitas motus excitat 15.26 Iudæos quotquot poteſt interimit 18.3
Muamedes Mecam ſecundò oppugnat 15.28 item tertiò 15.29 capit 17.30
Muamedes quatuor tribunos militum creat 19.5
Muamedes quomodo militiā inſtruat 15.15
Muamedes regionem ad habitandum ab Heraclio impetrat 17.12
Muamedes ſe Dei ſpiritu corripi fingebat

bat 12.21 (12.34.
Muamedes ſecundam uxorem ducit
Muamedes ſub Heraclio contra Perſas militauit 16.17
Muamedis ad reges legationes 18.37.
Muamedis ambitio 12.10
Muamedis anulus ab Ozmeno amiſſus 25.23
Muamedis aſſeclę omnes Sarraceni appellantur 18.30
Muamedis de Muauia iudicium 32.16
Muamedis doctrina, ex omnibus ſectis conflata 13.1.
Muamedis forma 11.25 genus 8
Muamedis fuga, unde Arabes annos ſuos numerant 13.20
Muamedis genus quando in Perſide regnare cœperit 145.12
Muamedis infantia 11.14. ingenium & mores 32 ingenij uarietas 12.3
Muamedis in Mauritaniam & Hiſpaniam peregrinatio 19.27
Muamedis oratio ad ſuos 13.24
Muamedis primum cum Meccenſibus prælium 15.21 poſtremum 17.28
Muamedis ſanctitatem uxor prædicat. 12.28
Muamedis ſigillum quale 19.1
Muamedis uictoriæ 17.30 & inde
Muamedis obitus 19.18 ſepulchrum 21 ſcripta ab Homare collecta 22.33 ſcripta omnia abolita 31.19
Muamedis ſcriptis ducenti cameli onerati 31.19
Muamedem uxor hęreditate ditat 12.30
Muauias Sarracenorum dux 63.37 & pontifex 27.10
Muauias Aegypto præficitur 22.15. Ciliciam depopulatur 27.24 Cyprum inuadit 23.33
Muauias Conſtantium Cæſ. ſibi uectigalem facit 27.13
Muauias contrariam ſectam in Perſide armis opprimit 27.20
Muauias Sapori auxilium mittit 28.3
Muauiæ forma 32.2 mores 32.1 res geſtæ 31.30 obitus 29 ſymbolū 32.5
Mucas 40.5 peculatus damnatus moritur 61.34
Muchæa Palæſtinæ oppidum 19.14
Muchumetus 110.23 Turca 126.29 in pugna cadit 114.24
Muchumerus Piſaſirium Turcarū ope uincit 113.10
Muchumetus Turcarum auxilia acceſſit 110.27 Turcas inuitos retinere nititur 113.18
Muchumeti immanitas 114.1
Mughioces dux 47.16 à Sarracenis obtruncatur 66.10
Mugnuza dux 47.15
Mulchet regio 125.19
Murcia 108.6 Murtia 47.18 Murtiæ regnum 63.1
Muſa Cazinus 145.17
Muſtaceni Munibilæ interitus 135.8
Murar Perſidem occupat 32.29
Murarus Ciafam prælio fundit 35.33 Perſide potitur 15 à Mulobo interficitur 36.14
Myriocephalum 128.13.33

N

Nabathæa regio unde dicta 10.3
Nagierra 49.29 & 87.9
Narbo urbs à Sarracenis capitur 65.28 à Martello recuperatur 71.5. à Sarracenis belli arx cōſtituitur 67.27
Narbonis oppugnatio 70.34
Naualis aqua fl. 51.20
Nauarræ fines 49.29 regnum 43.33
Nauarri Sarracenos in anguſtijs cædūt 67.6
naues Sarracenorum ab Calinico incenſæ 30.10
Nemauſium à Sarracenis captum 66.1
Neocæſaria à Turcis uaſtatur 119.15
Nicæa Bithyniæ urbs ab Sarracenis oppugnata 64.1 à Chriſtianis capitur 122.23
Nicæa, Græcorum in Aſia Imperij ſedes 134.15
Nicephorus Imp. tributum Aaroni promittit 81.6 eidem promiſſa non ſeruat 10 Eiuſdem ad eundem epiſtola 80.20
Nicephorus Phocas 104.24
Nicephori Imp. cum Aarone fœdus 81.6 res contra Sarracenos 105.6
Nicomedia 123.6 Niger fl. 39.10
Nigritæ 39.12 Nilus fl. 39.7
Nimis urbs 43.34
nobiliores apud Arabes regnant 10.31
Nogera fl. 51.22 Norandinus 122.7
Norandinus Sanguini F. Damaſcenorum rex 141.23
Numa quomodo regnum adeptus 4.29
Numidiæ fines 39.21
Nuriæ uirginis fanum 51.47

O

Occetani 49.24
Ociogauia 49.27
odium quid inter reges ac populos excitet 56
Olaliæ, fanum 50.36
Olbiſſus 84.16

Olymius exarchus Sarracenos Sicilia expellit 25.10
Olympi anguſtiarum deſcriptio 134.25
Omar 19.9 Muamedis legatus 15.18
Opaſius epiſcopus 46.38
Opſiciani & Armeni ſoli Thomę imperium detrectant 84.9
Oranum 108.21 Orani regnum 82.5
Oratio Manuelis Imp. ad milites 130.31
Oratio Martelli 69.9
Oratio Muamedis 13.24
Oratio Pelagij 53.24
Ordonius Legionis rex 92.5
Ordugnia 74.14
Orelia equus 45.14
Organa 51.18 Oriſmunda 63.13
Orlandi, ſiue Rolandi obitus 79.30
Ormetum capitur 107.34
Orontes fl. 105.23
Ortoſpeda mons 44.3
Oryphas 89.24
Oſma 106.31 deletur 107.22
Otho Imperator Sarracenos Italia pellit 103.14
Ottomanus, qui & Atman 147.25
Ouata corona cur dicta 138.26
Ouiedum 91.14
Oxus fl. 136.14
Ozmen Muamedis legatus 15.18
Ozmenus 19.9 bis Muamedis gener 23.12 Homaris ſucceſſor 10 largitione pontificatum adipiſcitur 23.14
Ozmeni forma & mores 25.26 obitus 18
Ozmeni ſymbolum quale 25.25
Ozroena urbs 22.8

P

Pallareſia 51.22
Palaſij comitatus 50.36
Palmurus Armenus 123.21
Pamphylia 133.32
Pandiſium 51.18
Paniellum 50.28
Pannones Sarracenos in Italia multis cladibus afficiunt 103.15
Panormus ab Sarracenis capitur 91.16
Panouius ſpecus 64.20
Paphlagonia 130.13
Pares Gallię trucidantur 79.33
Paſare urbs 117.11 Patræ 104.4
Pauli baſilica à Sarracenis ſpoliatur 91.34
pax perfecta uictoria paratur 30.36
Peianera 49.30
Pelagius Faſilæ filius 52.26
Pelagius apud Tarifem maieſtatis accuſatur 53.9
Pelagius Cantabrię & Aſturum rex creatur 56.30
Pelagius Sarracenorum manus effugit 53.16 Sarracenos fundit 57.20
Pelagij ad Aſturum & Cantabrorū principes oratio 53.24
Pelagij obitus 64.22
Pelagij patrem Vitiza rex interimit 52.27
Pelagij ſororem Mugnuza uiolat 53.5
Peluſium, quæ poſtea Bilbis 142.6
Peperis Mamalucorum in Aegyto rex 144.38
Pera, olim Galatà 59.12
Peralta 50.28
Perapertuſa 51.7
Perſæ iugum 51.4
Perſæ Sarraceni appellati 22.25
Perſæ ab alijs Sarracenis diſſentiunt 27.19
Perſæ à Sarracenis uicti 22.24
Perſæ Alim Muamede maiorem fuiſſe dicunt 73.8
Perſæ, cuius ſectæ 31.27
Perſarmenia 118.37
Pertuſium 51.14
peſtilentia ingens Byzantij 62.13
Peſtilētia Sarracenos affligit 35.11 eoſdem in Aegypto penè extinxit 30.12
Petra Arabiæ oppidum 9.18
Petræ Blaniæ mons 50.34
Petreia unde dicta 9.36
Petrona 94.37
Petrus Cantabriæ dux 63.12
Petrus eremita 122.20
D. Petri templum à Sarracenis diripitur 91.28
Philaretus 120.4
Philomelium urbs 83.10
Photinus 88.12 Photius 104.9
Phrygia, hodie Caramania 123.17
Phrygia à Turcis uaſtatur 133.9
Pictaui 66.30
Pimorentis mons 30.35
Pionia fl. 53.15
Pipinus Arnolphi Bauariæ ducis F. 65.14
Pipinus cum Venetis bellum gerit. 88.29
Pipinus Italiæ rex 87.35
Pipinus II. Galliæ rex creatur 724 Sarracenos ex Gallia repellit 71.36
Pipini obitus 74.3
Piſaſirius Babyloniæ Califa 113.8
Piſguera fl. 44.10 & 74.7
Planielum 50.32
Plaunium 50.23

Podienſis antiſtes 122.19
poma Giſtaina 50.24
Pompellon, ſiue Pompelon, à Carolo oppugnatur & capitur 75.37 & 76.1
Pontifices duo inter Sarracenos creati 81.16 Item quatuor 20
populi Romani cum Sarracenis pugna 100.35
Porphyria à Venetis capta 124.13
Portæ ferreæ clauſtra 137.2
portæ Tharſi & Mopſibeſtię Conſtantinopolim translatæ 105.19
Portugallia unde dicta 74.11
Portugallia deletur 107.8
portus 74.11
prælium octo dierum 44.25
Proteiannes 39.9
proceres nouem ex Martelli exercitu Sarracenis in Gottalania bellum inferunt 71.9
prodigium de D. Iacobo in prælio uiſo
Prouincia Narbonenſis 41.5 (87.19
Ptolemais à Balduino capitur 124.16
Ptoſontes. 95 8 Puigualedinm 51.6
Puigum Cebolæ unde dictum 47.38
Puigum Eneſæ oppidum 74.33
Pylus 104 4
Pyrenæi minores 51.12
Pyrenæorum montium deſcriptio 49.1 longitudo 3
Pytagores pop. 66.28

R

Raguſum à Sarracenis obſeſſum 102.20
Raimundus 122.17 à Turcis fuſus 37
Ramirus Legionis rex 106.28
Ramiri cum Sarracenis prælium 87.10
regis miſerabilis exitus 108.20
regem quælibet tribus apud Arabes habet 10.32
regnorum origo 3.33 & 82.4
regnorum Hiſpaniæ enumeratio 63.1
religio apud Arabes uaria 10.38
Rhodus ab Sarracenis capta 24.32 item à Turcis 121.32
Rhodus quot ſtatuas habuerit 25.3
Ribargorgia 50 27
Richaredus Gottorum rex 63.12
Robertus 122.17
Rocenus Iacobi Beci F. 146.27 Perſarum rex 37
Rocida, ſiue Ronus uallis 49.20
Rocilionis ager 51.5
Rodericus Gottorum rex 40.10 Cabam ſtuprat 41 20
Roderici regis coniux Abdelizito Sarraceno nubit 62.23 (46.4
Roderici regis obitus 45.22 epitaphiũ
Rolandi, ſiue Orlandi obitus 79.30
Romanæ urbis ornamenta à Sarracenis capta 29 3
Romania, olim Thracia 71.10
Romanum imperium à nullo tantam cladem, quantam ab Sarracenis, paſſum 8.8
Romanus Argyropylus 114.30
Romanus Puer Imperator 104.23 (16
Romanus prope Chalepũ funditur 115.
Romulus qua ratione ad regnum aſcenderit 4.28
Romulus ſecundus urbis cõditor 4.28
Roncalis uallis 49.28
Roncisuallis 75 36 & 79.7
Roſa urbs 105.7
Rota 58.6 Rucouia 74.15
Rucratinus 133.27
Rugia à Latinis capitur 123.32
Ryphæi montes 134.35

S

Saba Sarracenorum dux 97.18
Sabæa unde dicta 93.5
Sabatius patricius 37.1
Sæuus Sarracenorum dux 29 16
Sagæ quid 112.10
Sagitta urbs 114.2
Sagninus Damaſcum capit 122.6
Saidus ab Abdimelico interficitur 36 8
Saladinus Almerici nepos & ſucceſſor 143.5
Saladini genus quot annis in Aegypto regnârit 144.16
Salazari uallis 49.27
Salentini 102.24 Salentum 50.5
Salinus 73.28. Salſes 51.9
Salutalebus Muamedis patruus 11.15
Sami dux 84.29
Samoſata urbs 91.14
Samuchus 119.6
Samus à Turcis capta 121.32
Sanat Aegyptũ inuadit 141.19 (143.2
Sanaris cũ Almerico fœdus 142.8 cędes
Saneius rex ad Abduramenem cõfugit
Sanctones pop. 66.29 (107.1
Sangonerij campi unde dicti 47.20
Sanſagmum 107.21
Santiliana, olim Cintilia 92.8
Sapor Perſidis pro Ro. Imp. pręfectus, auxilium ab Muauia contra Imp. petit
Saporis interitus 28.5 (27.30
Sarbiſo 50.14
Sarcanus 147.19
Sarra quid 39.18
Sarraceni à Plinio & Ptolemęo nominari 10.15 ab Cõſtantino uectigales facti 29.37 ab Heraclio cędũtur 38.11
Sarraceni ad Romam oppugnandam eunt 98 3

Sarraceni Aegyptum inuaduńt & occupant 21.27
Sarraceni Africæ maritimam oram populantur 29.10 rurſus Africæ oram inuadunt 37.13
Sarraceni Byzantium oppugnant 58.20
Sarraceni Calabriam infeſtant 90.12 Centumcellas capiunt 90.27 Chalcedoniam affligunt 28.7 Corſicam inuadunt 90.18 ex Corſica ab Abdemaro repelluntur 87.35
Sarraceni Damaſcum & Phœniciam capiunt 21.15
Sarraceni diuina atque humana permiſcuerunt 8.6
Sarraceni & imperij & religionis euerſores 8.30
Sarraceni Creta pelluntur 104.26 in Creta prælio uicti, Græcos ebrios trucidant 89.18
Sarraceni humana cadauera uorant 62.11 ſtercus comedunt 10
Sarraceni Illyrici oram populantur 115.24
Sarraceni Italia pelluntur 103.16
Sarraceni metu Venetorum Sicilia excedunt 90.34
Sarraceni montis ruina obruũtur 57.25
Sarraceni Perſidis domini 147.10
Sarraceni quando primùm arma abijcere cœperint 77.16
Sarraceni quot annis ſummo pontifice caruerint 145.11
Sarraceni rurſus in Galliam tranſeunt, & repelluntur 71.36
Sarraceni Siciliam inuadunt 28.38 occupãt 90.10 Sicilia pellũtur 116.10
Sarraceni Synodum Damaſci celebrant 31.9
Sarraceni Thebas capiunt 81.12 Toloſam oppugnãt 66.20 (10
Sarraceni tota Hiſpania pellũtur 108.
Sarraceni tributum à Ramiro rege petunt 87.5
Sarraceni uniuerſam Lybiam occupant 38.32
Sarracenorum ad Byzantiũ oppugnandum conatus irritus redditur 43.15
Sarracenorum circa Byzantium caſtrametatio 60.22
Sarracenorum claſsis in Africam miſſa 37.23 artificioſo igne conſumpta 61.26 magna ex parte in mari perit 29.30 & 62.20
Sarracenorum cum Alphonſo Caſto bellum 75.3 cum Gallis ad Illiberim pugna 71.1 Item cum Iuſtiniano pugna 36.30
Sarracenorum cum Roderico rege prælium 44.10
Sarracenorum Hiſpanorũ colonia Cretam occupat 88.7
Sarracenorum iacula miraculo in ipſos redeunt 57.15
Sarracenorum imperium in duas partes diuiſum 81.16 eorum imperij fines 403 inclinatio 81.21
Sarracenorum ingens clades 38.3 in mari 115.25 in Sicilia ſtrages 116.27 in Thracia 71.23 in Turonib. 66.33
Sarracenorum ingens multitudo ab captiuis in Syria trucidatur 24.20
Sarracenorũ in Galliam irruptio 64.31
Sarracenorum in Hiſpania progreſſus terminus 52.4
Sarracenorum prima in Hiſpaniam irruptio 42.26 ſecunda 42.28 Item in Thraciam 37.8
Sarracenorum origo 10.18
Sarracenorum potentia ex Chriſtianorum diſsidijs coaluit 8.7
Sarracenorum quatuor ſectæ 31.23
Sarracenorum reliquiæ adhuc in Africa 9.15
Sarracenorum trecenta millia ab Conſtantino cæſa 29.36
Sarracenicũ imperium in quatuor partes diuiſum 81.18
Sarraceniei imperij magnitudo 9.10 cum Turcico comparatio 109.20
Sarracecaſium 74.15
Sarragoſſa 48.3
Sarus fl. 105.11
Saſan 147.20 Saſon 50.32
Saturnus primus Romanæ arcis conditor 4.21
Saturnus quomodo Iouia inſidias uitarit 4.25
Scaniela 52.8
Scarpum 50.20. Scartinum 50.15
Sciatiua, olim Setaba 63.2
Sciatiuæ regnum 63.2
Scene, urbs Arabiæ 9.24
Scenitæ inter Arabes fortiſsimi Romanis militabant 10.18 23
Scenitæ in Romanos irritati, ſe Muamedi adiungunt 17.22
Scenitæ unde dicti 10.20
Sceuitis regio, Arabia deſerta 92.5
Sclaui ad Sarracenos deficiunt 36.30
Sciabierre 50.31
Sclerus 110.25
Scythæ Aſiatici 134.34
Scythæ, Iſtri accolę 128.8
Scythæ in tribua diſtributi 111.13
Scythiæ fines 111.9

Sebaſtia 120.8 & 127.30
Sebaſtopolis urbs 36.25
Secsidar Guines F. 145.36 & 146.10
ſeditio inter Baauis & Sacellarij militea orta 21.5
ſeditionea inter Sarracanos 75.5 de pontifice eligendo 25.34. Item ob ſectarum uarietatem 27.16
Segras fl. 50.20
Salimus Turcarum Imp. Mamalucos delet 145.1
Sanias 50.23 Sepuluada 107.6
Sargius monachus Muamedis incitator 12.13
Sargius Saporis lagatus ab Andrea Cęſaris miniſtro in crucē tollitur 27.34
Seruatoria epiſtola Edeſſę iuuanta 115.32
Scrbetum 50.23 Seriphea 118.11
ſerui Perſidis in duas factionas diuiſi 73.13 dominos interficiunt 11
Setaba, nunc Sciatiua 63.2
Setcomelſium 51.21
Sibilia 48.14 & 108.7
Sibiliæ regnum 63.1
Sicilia ab Sarracanis uaſtatur 25.9 Romano Imperio reſtituitur 116.3
Sideronium à Sarracenis captum 71.21
Silo rex Hiſp. 74.23
Siluea 50.32
Simancas 74.8 & 106.35 & 107.5
Sinai mons à Turcia occupatur 124.23
Siracia urbs 146.18
Sobarbria ragio 50.16
Sogdiaua 136.13 Sogdua fl. 136.14
Sogorbas 48.3
Sophianorum origo 32.30
Solana uallis 50.33
ſolis coloſſus à quo factus 24.33 trecentis talantis conſtitit. ibid. 34. ab Sarracenia daſtructus. ibid.
Solis coloſsi magnitudo 24.38 æs nongenti cameli extularunt 24.34
Solymanus 123.9 Iacobi Beci F. 146.18
Sonich 135.18
Sophi regulus 145.16
Sophianæ ſactę origo 73.32
Sororgia à Latinis capta 123.22
Sozopetra ab Thaophilo expugnata 93.7
ſpeculum nauas exurens 61.22
Spiarlum 50.33
Squa mona 49.19
Staphanus Burgundiæ comas 124.31 item Carnutum comea 124.29
Stephanus patricius à Turcis capitur 117.3
Stephanus Valeſius 122.19
Stephani uallis 49.16
Stola fl. 74.7
ſtratagema Sarracenorum ad Edeſſam capiendam 116.12
ſtratagema Theophobi 92.23
ſtratagema Venetorum in capienda Tyro 125 3
Stypiota 102.16
Subæum 133 2
Subordam fl. 50.1
Sultanus 74.1
Sultanus Capuæ captiuus 103.23
Sultani inter Turcas duo 122.4
Sultani cum Imperatore Rom. fœdus 137.20
Supuerta 74.10
Sura à Latinis capta 123.22
Suſia Sarracenorum dux 29.33
Sydon à Balduino capitur 124.18
Syracomus dux 141.28
Syracuſæ à Sarracenis captæ 29.1
Syria 105.21
Syrochia patrem & fratrem Haraclio prodit 16.24

T

Tagus fl. 72.23
Talair 135.8
Talauara 106.36
Talaus Muamadis lagatus 15.18
Tambicum à Muamade captum, ibiq; templum conditum 18.16
Tametlanes Parthorum Imp. 145.30
Tanais fl. 111.28
Tangrolipix Turcarum dux 113.7 Muchumeti copias fundit 113.30
Tangrolipix Perſarum rax craatur 114.27
Babylonium uincit 116.37
Tangrolipix ab Arabibus profligatus 117.14
Trangrolipix Cutlumum obſidat 117.16 Abramium nepotem uecat 118.33
Taniſmanius Sultanus 112.34
Tangur 135.18
Tarantum à Sarracanis oppugnatum 97.19
Tarifa urbs 40.18. unde dicta 42.19.33
Tarifas Hiſpaniæ præfectus 61.37
Tarifes Auenzarca cum Iuliano in Hiſpaniam tranſit 42.7
Tarifius fons 46.30
Tarlæ iugum 50.10 (4.29
Tarquinius quomodo regnum adeptus
Tarracon deleta 48.5 à quo inſtaurata 6
Tarraconenſis prouincia 41.2 eiuſdem fines 49.19

Tarſus

Tarſus à Muamede fruſtra oppugnatur 17.34
Tartari Euphrate ſuperato Syriam & Arabiam occupant 139.8
Tartari in ſeptem tribus diſtributi 135.16
Tartarorum in Turcarum fines irruptio 138.28
Tartarorum mores 135.2 origo 134.33
Tatar 135.17
Taurus mons, hodie Maurus 30.23 communitur 105.27
Tauri montis deſcriptio 136.16
Taxara 133.29 Tebeta 135.18
Tebidus 72.29
Teleſini regnum 39.28 & 108.35
Templum Hieroſolymis ab Homare Muamedi dicatuiit 22.28
Tenis uallis 50.6 Teniæ ager 50.4
Tephrica urbs à Baſilio Macedone oppugnatur 101.26
Teigeſtinus ſinus 97.32
terræmotus ingens per totum fere orbem terrarum 73.3
Teſſæ regnum 39.27
Tencazires quid 64.12 & 112.12
Tharſus 120.13 obſidetur 195.10 à Balduino capitur 123.19
Tharſenſium rex in pugna cadit 102.13 eiuſdem in Deum contumeliæ 102.8
Thobæ à Sarracenis capiç 18.12
Theodotus Begarius Sarracenos fugat 19.14
Theodorus Heraclij frater ab Homare uincitur 20.20
Theodorus Laſcaris in Aſia Imp. creatur 134.9 Turcas prælio uincit 134.30
Theodori Imperij fines 134.10
Theophilus Imperator 92.11. Eiuſdem cum Sarracenis apud Anzin pugna. ibid.15 & 93.22
Theophili obitus 94.12
Theophobus 92.11
Theſſalonicenſes Leonis induſtria agrorum ſterilitate liberantur 97.13
Thomas Chriſtianam religionem abiurat 82.36 in Conſtantinopolim ſe nos ſilium prædicat 83.5 Imperatoris nomen ſibi uendicat 84.13
Thomas Michaelis copias fundit 84.20 Conſtantinopolim oppugnat 3[illegible]
Thomas ab Imperatore [illegible] 85.9 item à Bulgaris 86.1
Thomæ ad bellum apparatus 83.25 res geſtæ 84.1 fuga 86.13 Ibido 82.30 ſupplicium 86.24
Thracia, hodie Romania 71.10 (24
Tigadum 126.22 à Tartaris deletũ 126.
Tineum 58.7
Tingis urbs 40.18
Tolerum 47.8
Toloſa 43.34 à Sarracenis obſeſſa 66.20
Toloſa Galliæ regia 66.19
Torla 50.13
Torri mons 50.35
Tortoſa 48.3 à Latinis oppugnatur 123.34
Tortoſæ regnum 63.3
Tranſinera 74.9
Trebellius Bulgarorum rex 38.30
Tricaſium 50.31
Tripolis regnum 82.5
Tripolis Syriæ urbs 24.18 & 39.31
Tripolitanus rex ſe Latinis dedit 123.35
Tui 74.6
tulibantis uelum Turcicum quale 145.26
Tunes urbs 39.30 ubi ſita 23.24
Tunes ab Sarracenis augetur 23.23
Tuneræ regnum 82.4
Turcæ à Muchumeto deficiunt 113.19
Turcæ Aſiæ prouincias inter ſe partiti 147.13
Turcæ Amaſeni 130.14
Turcæ Caucaſijs clauſtris egreſsi 30.20 & 75.15
Turcæ & Hunni, ijdem 110.36
Turcæ in Media cæduntur 117.20 & 118.2
Turcæ, non fuerunt Tartari 10.33 non à Troianis oriund 112.36
Turcæ Perſarum regnum occupant 114.27
Turcæ quam regionem prius incoluerint 110.31 qua occaſione finibus ſuis ſint egreſsi 10.20
Turcæ Sarracenorum hæredes 9.13
Turcæ tributum à Ro. Imperatore petunt 118.17
Turcæ, Vnni, Teutazites 64.12
Turcarum ad Imperatorem Romanum legatio 118.10
Turcarum cum Sarracenis pugna 64.12
Turcarum [illegible] 146.31
Turcarum Imperium inter duos Sultanos diuiſum 122.4
Turcarum ingens clades 123.30
Turcarum mores antiqui 112.15
Turcarum origo 111.3
Turcas, Iudæos eſſe falſo dici 112.30
Turcici Imperij ruina 140.7
Turones 66.30
Turpinus Remenſis 78.21
Turris ambulatoriæ deſcriptio 70.12
Tuſſageræ & Turcæ, ijdem 110.36
Tyana ab Sarracenis capta 80.17

Tybe-

Tyberias à Venetis capta 124.14
Tyberius Byzantium & Leontium capit 37.33
Tyberius, idem & Abſimarus 37.30
Tyberij res contra Sarracenos geſtę 38.1
Tyranni multi inter Sarracenos excitati 72.28
Tyranni quatuor inter Sarracenos creati 81.20
Tyrus à Venetis capta 125.2

V

Vaifarus 67.11
Valentia 47.22 & 108.6
Valentia Legionis 107.19
Valentia Palaſia 50.37
Valentiæ regnum 63.2
Vandaluſia 40.37
Vanſa 51.18 Varduli 49.18
Vaſcones 49.13
Vaticanum à Sarracenis capitur 91.27
Vbeda 108.7
Vbequar Muamedis legatus 15.18 & 19.12
Vdini, qui & Hunni 111.1
Veneris templum 511.1
Veneta claſsis Aegyptiam frangit 125.1 Smyrnam capit 123.31 & Tyrum 125.2
Venetę claſsis res in Syria geſtæ 124.10
Veneti Byzantium capiunt 134.8
Venetorum cum Sarracenis pugna & clades 97.28
Vermudeces 74.36 regnum Alphonſo reſtituit 75.1
Vgo magnus 122.18 & 124.29
Vlcieni fanum 52.10
Villanoua 49.32
Vimaranus 74.36
Vincentius martyr 47.29
Viridis inſula 41.12
Viſeum 74.11 Luſitaniæ urbs 46.2
Vitiza immaniſsimus tyrannus 44.20
Vlitus Abdimelico ſuccedit 38.22 eius obitus 43.10
Vnni Teutazites Turcæ 64.12
Voraſtrium 50.30
Voteia uallis 50.12
Vrbanus Rom. pont. 48.6 & 122.11
Vrdos 49.31 Vtica 91.18
Vuilhelmus Aquitaniæ dux 124.28

X

Xerez oppidum 43.37
Xerxes mare flagris cædi iuſsit 94.35

Z

Zabanus fl. 73.24
Zabaris 123.37
Zacharias Rom. pont. Pipinū 11 regem creat, Childerico depoſito 72.4
Zachas 121.29
Zacynthus 104.10
Zadinus, ſiue Zaedinus Muamedis legatus 15.19
Zaid Muamedi ſe obſtringit 15.2
Zalgah arx 146.20
Zalidus Muamedis legatus 18.17
Zamorra urbs à quo condita 91.9 euertitur 107.7
Zebulum 123.36
Zigæ populi, qui & Circaſsi 143.18 quales 24.inde
Zulciminius tyrannus 72.29
Zulciminius pont. Vlito ſuccedit 43.11
Zulciminij obitus 61.8

FINIS.

BASILEAE, EX OFFICINA IOANNIS OPOrini, Anno Salutis humanæ per Christum partæ M.D.LXVII. Menſe Auguſto.

I. 132.

A01 A475660

Google

I.132.